

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 22 czerwca 2005 r. (15.12)
(OR. en)**

10363/05

RC 3

PISMO PRZEWODNIE

od:	Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej, podpisano przez panią dyrektor Patricię BUGNOT
data otrzymania:	20 czerwca 2005 r.
do:	Pan Javier SOLANA, Sekretarz Generalny/Wysoki Przedstawiciel
Dotyczy:	Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2004 – Sprawozdanie Komisji

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument Komisji COM(2005) 805 wersja ostateczna.

Zał.: COM(2005) 805 wersja ostateczna

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 17.6.2005 r.
SEC(2005) 805 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI

Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2004

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	9
Przedmowa Dyrektora Generalnego ds. Konkurencji	9
I – Przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej – art. 81, 82 i 86 TWE	16
A – Zasady dotyczące prawodawstwa i wykładni	16
1. Reforma przepisów dotyczących przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej: rozporządzenie wykonawcze 773/2004, wytyczne i obwieszczenia.....	16
2. Rozporządzenie i wytyczne o wyłączeniu grupowym w zakresie transferu technologii.....	18
3. Rozporządzenie o wyłączeniu grupowym dotyczącym transportu	20
3.1 Transport morski.....	20
3.2 Transport lotniczy	21
4. Przegląd zasad proceduralnych: nowe obwieszczenie w sprawie dostępu do akt.....	22
B – Stosowanie art. 81, 82 i 86	24
1. Nadużywane pozycji dominującej (art. 82 tve)	24
1.1 Decyzje.....	24
1.2 Przebieg dalszych spraw i odrzucanie skarg	28
2. Kartele	31
3. Inne porozumienia i praktyki uzgodnione.....	37
3.1 Decyzje Komisji	37
3.2 Przebieg innych postępowań	41
3.3 Badanie sektorowe.....	43
4. Działania państwa wobec przedsiębiorstw publicznych / przedsiębiorstw o wyłącznych lub specjalnych prawach.....	46
4.1 Decyzje.....	46
4.2 Odrzucanie skarg	47
C – ESK: Przegląd współpracy	48
1. Informacje ogólne	48
2. Stosowanie wspólnotowych reguł konkurencji przez sądy krajowe w ue: sprawozdanie o stosowaniu art. 15 rozporządzenia 1/2003	49
3. Energia	51
4. Transport	51

5.	Usługi finansowe	52
D – Wybrane sprawy sądowe.....		53
E - Statystyki		58
II – Kontrola połączeń		61
A – Zasady dotyczące prawodawstwa i wykładni		62
1.	Przekształcone rozporządzenie w sprawie połączeń, nowe obwieszczenia, zmienione rozporządzenie wykonawcze.....	62
1.1.	Nowe rozporządzenie w sprawie połączeń: rozporządzenie 139/2004	62
1.2.	Zmienione rozporządzenie wykonawcze	62
1.3.	Zmienione obwieszczenie w sprawie uproszczonej procedury.....	66
1.4.	Nowe obwieszczenie w sprawie ograniczeń dodatkowych.....	69
1.5.	Obwieszczenie w sprawie oceny połączeń horyzontalnych.....	70
B – Sprawy prowadzone przez komisję.....		72
1.	Decyzje przyjęte na mocy art. 8	72
2.	Decyzje przyjęte na mocy art. 6 ust. 1 lit. b i art. 6 ust. 2.....	80
3.	Decyzje o odesłaniu	90
4.	Wycofane zgłoszenia	92
C – Wybrane sprawy sądowe.....		94
D - Statystyki		98
III – Rozwój sektorowy		100
A – Sektory zliberalizowane.....		100
1.	Energia	100
2.	Komunikacja elektroniczna.....	101
3.	Transport	103
3.1	Transport lotniczy	103
3.2	Koleje	104
4.	Usługi finansowe	104
B – Inne sektory		106
1.	Wolne zawody	106
IV – Kontrola pomocy państwa		110

A – Zasady dotyczące prawodawstwa i wykładni	110
1. Rozporządzenia, wytyczne i komunikaty	110
1.1. Zasady proceduralne	110
1.2. Badania i rozwój	113
1.3. Pomoc szkoleniowa	114
1.4. Ratowanie i restrukturyzacja	114
2. Budownictwo okrętowe	116
3. Rolnictwo: polityka i inicjatywy legislacyjne w roku 2004.....	117
4. Rybołówstwo	120
5. Sektor wydobywania węgla i transport.....	120
6. Usługi publiczne / usługi świadczone w ogólnym interesie (gospodarczym)	121
7. Przejrzystość	123
B – Sprawy sądowe	125
1. Rynki zliberalizowane.....	125
2. Pomoc na ratowanie i restrukturyzację	128
3. Pomoc regionalna	137
4. Decyzja stwierdzająca brak pomocy państwa	141
5. Pomoc fiskalna	142
6. Pomoc na badania i rozwój	145
7. Pomoc na ochronę środowiska	148
8. Rozszerzenie	151
9. Budownictwo okrętowe	153
10. Rolnictwo	155
11. Rybołówstwo	161
12. Sektor wydobywania węgla i transport.....	161
13. Nadawcy publiczni, infrastruktura szerokopasmowa, przemysł filmowy	166
C – egzekwowanie decyzji dotyczących pomocy państwa	170
1. Wprowadzenie	170
2. Sprawy dotyczące pomocy indywidualnej	171
D – Wybrane sprawy sądowe.....	173

E Statystyki	176
V – Działania na arenie międzynarodowej	178
A - Rozszerzenie oraz Bałkany Zachodnie	178
B - Polityka sąsiedztwa	179
C – Współpraca dwustronna	180
1. Wprowadzenie	180
2. Umowy ze Stanami Zjednoczonymi, Kanadą i Japonią	180
3. Współpraca z innymi państwami i regionami	183
D – Współpraca wielostronna	185
1. Międzynarodowa Sieć Konkurencji	185
2. OECD	187
VI – Perspektywy na rok 2005	190
1. Przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej	190
2. Połączenia	190
3. Pomoc państwa	190
4. Działania na arenie międzynarodowej	191
Załącznik – sprawy omawiane w Sprawozdaniu	192
1. Artykuły 81, 82 i 86	192
2. Kontrola połączeń	192
3. Pomoc państwa	193

Wprowadzenie

PRZEDMOWA DYREKTORA GENERALNEGO DS. KONKURENCJI

Wstęp Dyrektora Generalnego ds. Konkurencji

W roku 2004 duży wpływ na pracę Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji (DG ds. Konkurencji) miały istotne wydarzenia: rozszerzenie UE do 25 członków, reforma zasad dotyczących konkurencji, powołanie w listopadzie nowej Komisji oraz wynikająca z reformy wewnętrzna reorganizacja DG. Zmiany te znalazły odzwierciedlenie w ogólnych celach polityki Komisji w zakresie konkurencji na rok 2005 i lata następne, opartych na decyzji w sprawie rocznej strategii dotyczącej polityki Komisji (decyzja APS) na rok 2005 oraz priorytetów politycznych określonych przez nową Komisję. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2004 stanowi więc odpowiednią okazję, aby szerzej przedstawić kierunek, jaki zamierza obrać Komisja w zakresie polityki konkurencji w perspektywie średniookresowej.

Współzależność między polityką konkurencji a innymi politykami Komisji

W swojej decyzji APS z 2005 r., dobrze przyjętej przez Parlament Europejski i Radę, Komisja podkreśliła, że główny cel jej polityki stanowi wzrost gospodarczy, jak również wysiłki na rzecz poprawy konkurencyjności modelu europejskiego przy jednoczesnym utrzymaniu dobrobytu, poziomu zatrudnienia, spójności i ochrony środowiska. Cel, jakim jest poprawa wzrostu gospodarczego na rynku wewnętrznym, zyskał wraz z przystąpieniem do Unii dziesięciu nowych Państw Członkowskich dodatkowy wymiar geograficzny. Kluczowym celem strategii politycznej nowej Komisji jest ożywienie procesu lizbońskiego zapoczątkowanego przez Radę Europejską w 2002 r., który dążył do tego, aby gospodarka UE była najbardziej dynamiczną i konkurencyjną, opartą na wiedzy gospodarką na świecie. Komisja uwzględni zalecenia Grupy Wysokiego Szczebla pod przewodnictwem Wima Koka odnośnie do wypełnienia celów strategii lizbońskiej.

Zgodnie z zasadami ramowymi dotyczącymi konkurencyjności, określonymi w decyzji APS z 2005 r., Komisja posunie naprzód swój ambitny projekt przeglądu legislacyjnego w zakresie polityki konkurencji ze szczególnym uwzględnieniem pomocy państwa, a także będzie kontynuować reformę zasad ochrony konkurencji i nadużywania pozycji dominującej oraz istotne reformy kontroli połączeń rozpoczęte w 2004 r. W związku z powyższym Komisja zamierza promować proaktywne egzekwowanie reguł konkurencji w całej Unii.

Oprócz skrupulatnego stosowania zasad polityki konkurencji, pozytywny wpływ na konkurencję i wzrost gospodarczy w Europie oraz na funkcjonowanie rynku wewnętrznego (poprzez wzmocnienie interesów i zaufania konsumentów) może mieć również *screening* europejskiego dorobku prawnego, którego celem jest ocena jego wpływu na konkurencyjność, a który przeprowadzany jest w różnych sektorach gospodarki (np. zliberalizowane przemysły sieciowe i usługi finansowe).

Polityka konkurencji, będąca jednym z priorytetowych obszarów wymienionych w sprawozdaniu Koka, może przyczynić się do osiągnięcia celów strategii lizbońskiej w trzech zakresach:

Promowanie społeczeństwa opartego na wiedzy. Duża presja konkurencyjna najsilniej motywuje przedsiębiorstwa do ciągłego zaangażowania w innowacje oraz badania i rozwój (BiR). Poprzez wzmacnianie zachęt do innowacji oraz identyfikowanie ograniczeń mogących poważnie zagrozić konkurencji, polityka konkurencji może przyczynić się do większej dynamiki gospodarki UE i osiągnięcia celów strategii lizbońskiej. Szczególnie istotny wpływ

na rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy może mieć polityka pomocy państwa poprzez lepsze zarządzanie dostępnymi środkami na pomoc publiczną w takich sektorach jak badania i rozwój, innowacje i szkolenia.

Wspieranie rozwoju rynku wewnętrznego. Dwanaście lat po formalnym utworzeniu rynku wewnętrznego nie udało się zrealizować jego wszystkich założeń. Jedną z przyczyn jest brak bezpośredniego związku między zlikwidowaniem barier w handlu transgranicznym a skuteczną konkurencją. Zarówno ramy prawne jak i egzekwowanie przepisów muszą stworzyć warunki rzeczywiście sprzyjające konkurencji, zakładaniu nowych przedsiębiorstw i innowacjom oraz promujące te dziedziny. Popieranie i wprowadzanie w życie zasad konkurencji może przyczynić się do lepszego funkcjonowania rynku wewnętrznego, szczególnie w sektorach kluczowych z punktu widzenia agendy lizbońskiej, ponieważ stanowią one istotny wkład w gospodarkę europejską. Dzięki otwartym i konkurencyjnym rynkom w Europie przedsiębiorstwa europejskie będą bardziej konkurencyjne na arenie międzynarodowej, z korzyścią dla europejskiego konsumenta i poziomu zatrudnienia. Samo wprowadzanie reguł konkurencji, którego celem jest zlikwidowanie głównych przeszkód w konkurencji rynkowej, pomaga stworzyć korzystne warunki wzrostu gospodarczego.

Tworzenie korzystnego klimatu ekonomicznego. Polityka konkurencji może w znaczący sposób przyczynić się do tworzenia korzystnych warunków dla biznesu. W wysiłkach na rzecz poprawy dostępności kapitału podwyższonego ryzyka dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność oraz małych i średnich przedsiębiorstw istotną rolę odgrywają zasady dotyczące pomocy państwa. Międzynarodowa polityka konkurencji pomaga również w rozwoju globalnej spójności i przewidywalności, których tak potrzebuje środowisko biznesu. Zasady konkurencji umożliwiają wreszcie *screening* nowych i istniejących ram prawnych w innych ważnych obszarach polityki celem zagwarantowania, że dany przepis niepotrzebnie nie ogranicza konkurencji. Wspieranie konkurencji może zatem pomóc w takim kształtowaniu krajowych i unijnych ram prawnych, które promowałoby system korzystny z punktu widzenia konkurencji i konkurencyjności.

Ogólne cele polityki konkurencji

Priorytety dotyczące egzekwowania przepisów: koncentrowanie działań na praktykach antykonkurencyjnych najbardziej szkodliwych dla gospodarki europejskiej. Dzięki nowym rozporządzeniom w sprawie ochrony konkurencji i w sprawie połączeń DG ds. Konkurencji będzie mogła w swojej działalności w zakresie egzekwowania przepisów wyodrębnić priorytety, koncentrując się na praktykach i połączeniach najbardziej szkodliwych pod względem wpływu na dobro konsumenta.

W dziedzinie ochrony konkurencji rozporządzenie nr 1/2003 stworzyło nowy system egzekwowania przepisów, na mocy którego zarówno Komisja jak i Państwa Członkowskie są właściwe do pełnego stosowania zasad konkurencji UE. W tym celu Komisja i 25 Państw Członkowskich powołały Europejską Sieć Konkurencji (ESK), w której DG ds. Konkurencji odgrywa kluczową rolę. Stwarza to istotne możliwości bardziej skutecznego i proaktywnego egzekwowania unijnych zasad dotyczących konkurencji. Jednak określenie tych praktyk, które są najprawdopodobniej najbardziej szkodliwe dla konkurencji i konsumenta, będzie wymagało lepszej kontroli rynków. Nowe rozporządzenie było również pierwszym krokiem do wzmocnienia działań związanych z egzekwowaniem prawa, inicjowanych przez osoby fizyczne przed sądami krajowymi, które również mają możliwość stosowania art. 81 ust. 3. Egzekwowanie przepisów nadal będzie dotyczyło przede wszystkim karteli, naruszania pozycji dominującej, pomocy państwa niezgodnej ze wspólnym rynkiem oraz egzekwowania zasad konkurencji w sektorach niedawno zliberalizowanych i innych regulowanych sektorach gospodarki.

W zakresie kontroli połączeń nowe rozporządzenie zwiększyło możliwość odsyłania spraw z Państw Członkowskich do Komisji i odwrotnie, co powinno Komisji ułatwić

skoncentrowanie swoich działań w zakresie egzekwowania prawa na sprawach mających wyraźny wymiar transgraniczny. Ponadto niedawno przeprowadzona ocena w zakresie konkurencji dotycząca „istotnych przeszkód na drodze skutecznej konkurencji” wyjaśniła, że wspomniane rozporządzenie obejmuje wszystkie antykonkurencyjne połączenia.

W zakresie pomocy państwa DG ds. Konkurencji skupi swe działania szczególnie na egzekwowaniu decyzji negatywnych i odzyskiwaniu pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem. Ponadto lepsza współpraca międzynarodowa, zarówno dwustronna jak i wielostronna, nadal będzie decydująca jeśli chodzi o zapewnienie skuteczności europejskiej polityki konkurencji w zakresie zwalczania praktyk antykonkurencyjnych o zasięgu międzynarodowym.

Zwiększanie konkurencyjności na obszarze UE poprzez kształtowanie jej ram prawnych. Przepisy prawne, zarówno na poziomie wspólnotowym jak i krajowym, mogą niepotrzebnie i mimowolnie hamować rozwój konkurencji i ograniczać możliwości stwarzane przez rynek wewnętrzny. W niektórych sektorach, jak np. zliberalizowane przemysły sieciowe, a szczególnie w sektorze energetycznym, istnieje potrzeba propagowania ram regulacyjnych pobudzających konkurencję i tworzących warunki sprzyjające wchodzeniu na rynek nowych podmiotów. Wspieranie konkurencji i *screening* prowadzonej polityki powinny zatem wywierać wpływ na prawodawstwo krajowe i wspólnotowe aby zapewnić, że ochrona konkurencyjnych rynków jest traktowana z należytą uwagą.

Należy dokonać przeglądu zasad dotyczących konkurencji w zakresie kontroli pomocy państwa w celu zagwarantowania, że uwzględniają one w większym stopniu poszczególne niepowodzenia rynkowe wpływające na poziom unijnych inwestycji w BiR oraz na dostęp do kapitału podwyższonego ryzyka z jednej strony, i na utrzymywanie się dysproporcji w rozwoju regionalnym z drugiej. Przystosowanie systemu prawnego dotyczącego kontroli pomocy państwa bezpośrednio wpisuje się w wysiłki Komisji na rzecz sprzyjania innowacji.

Skoncentrowanie działań na sektorach kluczowych z punktu widzenia rynku wewnętrznego i agendy lizbońskiej. Więcej uwagi należy poświęcić usuwaniu przeszkód związanych z konkurencją w niedawno zliberalizowanych sektorach oraz niektórych innych sektorach podlegających regulacji, szczególnie w sektorze telekomunikacji, usług pocztowych, energetycznym i transportu. Sektory te mają znaczący wpływ na działanie wielu innych sektorów gospodarki oraz kluczowe znaczenie dla konkurencyjności w Europie. Zwiększenie liczby konkurujących ze sobą dostawców usług powinno dać konsumentom większy wybór, lepszą jakość i niższe ceny. Rozwój sektora telekomunikacji w ciągu ostatnich dziesięciu lat jest dobrym przykładem korzyści, jakie może przynieść liberalizacja rynku.

W niedawno zliberalizowanych sektorach zdarzają się jednak różne przypadki zakłócenia konkurencji, od szkodliwych praktyk handlowych danych przedsiębiorstw po nieodpowiednie przepisy prawne lub nawet pomoc państwa. Z należytą uwagą trzeba traktować fakt, że sektorów tych mogą dotyczyć zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych w związku ze świadczeniem usług w ogólnym interesie gospodarczym, których wypełnienie jest konieczne. Komisja musi jednak zagwarantować, aby dotacje przyznane w związku z usługami publicznymi nie przekraczały koniecznego poziomu. Ponadto istnieje potrzeba dokładniejszego określenia, które problemy można najlepiej rozwiązać stosując prawo konkurencji. W związku z tym istotne jest dążenie do zintegrowanej polityki sektorowej dotyczącej regulacji i egzekwowania prawa.

Wiele innych sektorów, ważnych z punktu widzenia konkurencyjności europejskiej gospodarki na świecie, charakteryzuje wysoki stopień samoregulacji lub połączenie samoregulacji i regulacji ze strony państwa. Dzieje się tak zwłaszcza w sektorze finansów. Utworzenie skutecznie działającego i zrównoważonego rynku kapitałowego stanowi jeden z głównych celów Planu działania w zakresie usług finansowych. Komisja zainicjowała wiele

projektów dotyczących polityki rynku wewnętrznego, których uwieńczeniem była nowa dyrektywa w sprawie usług inwestycyjnych i które miały na celu usunięcie barier w transgranicznym handlu papierami wartościowymi oraz ułatwienie konkurencji pomiędzy firmami inwestycyjnymi. Polityka konkurencji jest istotnym elementem procesu liberalizacji. Również detaliczne usługi finansowe odgrywają ważną rolę w codziennym życiu obywatela Unii Europejskiej. Usługi te muszą być świadczone w warunkach konkurencyjności, co oznacza, że klient ma szeroki wybór produktów i usług wyższej jakości za najlepszą możliwą cenę.

Ramka 1: Główny ekonomista ds. konkurencji w DG ds. Konkurencji w 2004 r.

Zespół głównego ekonomisty (CET) jest oddzielną jednostką podległą bezpośrednio Dyrektorowi Generalnemu. W jego skład wchodzi dziesięciu członków z tytułem doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii przemysłowej. Rola i zadania zespołu są następujące:

- doradztwo metodologiczne w zakresie ekonomii i ekonometrii w stosowaniu zasad dotyczących konkurencji UE
- ogólne doradztwo w indywidualnych sprawach dotyczących konkurencji począwszy od etapu wstępnego
- szczegółowe doradztwo w najważniejszych sprawach dotyczących konkurencji obejmujących złożone zagadnienia ekonomiczne, a w szczególności wymagających skomplikowanej analizy ilościowej; może się to wiązać z oddelegowaniem członka zespołu CET do prac w zespole zajmującym się daną sprawą
- wkład w rozwój ogólnych instrumentów polityki dotyczących ekonomii.

Wkład w orzecznictwo i wytyczne

W roku 2004 zespół CET był zaangażowany w sumie w 33 sprawy (11 połączeń, 15 spraw z zakresu ochrony konkurencji i 7 spraw z zakresu pomocy państwa). Ponadto zespół CET wniósł również znaczący wkład w tworzenie wytycznych i ogólnych zagadnień polityki.

Sprawy wybierane są w porozumieniu z Dyrektorem Generalnym uwzględniając potrzebę bardziej skomplikowanych analiz ekonomicznych, w szczególności analiz ilościowych. Członek zespołu CET uczestniczy w takim przypadku w pracach zespołu zajmującego się daną sprawą, mając dostęp do wszystkich informacji i biorąc udział we wszystkich spotkaniach z ekspertami z zewnątrz i stronami trzecimi. Oddelegowani z CET członkowie zespołu zajmującego się daną sprawą mają specjalny, niezależny status i odnośnie do podejmowanych decyzji podlegają bezpośrednio głównemu ekonomście ds. konkurencji. Z uwagi na wagę analiz ekonomicznych dla spraw, CET z reguły angażuje się na możliwie wczesnym etapie.

Zespół uczestniczy również w spotkaniach wyjaśniających i wewnętrznych debatach panelu zajmującego się przeglądami.

Główny ekonomista ds. konkurencji bierze udział w cotygodniowych spotkaniach z Komisarzem. Ponadto przekazuje pisemne wskazówki we wszystkich sprawach, w które był zaangażowany.

Wkład w rozwój wiedzy fachowej w zakresie ekonomii w DG

Wkład głównego ekonomisty ds. konkurencji w ogólną debatę dotyczącą zagadnień ekonomicznych w DG ds. Konkurencji polega na organizowaniu szkoleń, seminariów i dyskusji. Jest on również odpowiedzialny za utrzymywanie i zacieśnianie kontaktów ze środowiskiem naukowym. Główny ekonomista przeprowadził restrukturyzację Ekonomicznej Grupy Doradczej ds. Polityki Konkurencji (EAGCP). Jest to grupa wiodących naukowców zajmujących się zagadnieniami ekonomii przemysłowej. Istotną funkcją EAGCP jest dostarczanie niezależnych opinii obejmujących różne kwestie polityki konkurencji. Jest ona podzielona na trzy podgrupy: połączenia, kwestie ochrony konkurencji i pomoc państwa.

Informacje dotyczące urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające

Komisja stworzyła stanowisko urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające celem powierzenia postępowania administracyjnego w sprawach dotyczących ochrony konkurencji i połączeń osobie niezależnej, mającej doświadczenie w sprawach z zakresu konkurencji, której uczciwość gwarantuje obiektywizm, przejrzystość i skuteczność postępowania. Sposób pełnienia tej funkcji został określony przez kilka mechanizmów. Obejmują one, między innymi, obowiązek sporządzenia końcowego sprawozdania w sprawie każdego projektu decyzji przedstawionego kolegium komisarzy stwierdzającego, czy nie naruszono prawa do złożenia wyjaśnień. W związku z tym obaj urzędnicy są formalnie zaangażowani we wszystkie sprawy, gdzie formalne postępowanie wyjaśniające wszczyna się i kończy w ten sposób. Od maja 2004 r. obejmowało to tzw. „decyzje w sprawie zobowiązań” na mocy art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, z których pierwsza dotyczyła sprawy *DFB* ze stycznia 2005 r. W wyjątkowych przypadkach urzędnik prowadzący spotkanie wyjaśniające może zostać zaangażowany w sprawę przed rozpoczęciem formalnego postępowania, np. w kwestii poufności informacji, które mają zostać zawarte w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń lub odnośnie do opublikowanej wersji decyzji. W sumie w roku 2004 urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające byli formalnie zaangażowani w ok. 40 spraw. Poniżej opisano najważniejsze z tych doświadczeń.

Zapewnienie prawa do złożenia wyjaśnień poprzez przyznanie odpowiedniego dostępu do akt

Urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające podjęli wiele decyzji przyznających stronom dostęp do dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy lub odmawiających im takiego dostępu. Kierowali się uzasadnionym interesem stron dostarczających informacje dotyczącym ochrony informacji poufnych, poszanowaniem interesu publicznego odnośnie do przestrzegania reguł konkurencji oraz prawem do obrony przysługującym adresatowi pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń.

W roku 2004 szczególną uwagę przy takich decyzjach poświęcano prawu dostępu dla stron otrzymujących tzw. „opis faktów”, którym to pismem informowano je o dodatkowych faktach, które należy uwzględnić w decyzji końcowej. Decyzje w sprawach *Microsoft* i *Clearstream* są przykładami decyzji, gdzie w takich właśnie okolicznościach stronom przyznano dostęp do dalszych informacji.

Zapewnienie ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw oraz ich uzasadnionego interesu odnośnie do poufności

W przypadku braku porozumienia pomiędzy odnośnym departamentem Komisji a zainteresowanymi stronami decyzje dotyczące ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw oraz ich uzasadnionego interesu odnośnie do poufności podejmują urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające. Interes ten należy rozpatrywać z uwzględnieniem interesu stron odnośnie do ujawnienia informacji lub, w przypadku publikacji decyzji, interesu publicznego odnośnie do poinformowania środowisk prawniczych i biznesowych o wyniku postępowania.

W sprawie dotyczącej Belgijskiego Stowarzyszenia Architektów (*Belgian Architects Association*) z uwagi na niebezpieczeństwo działań odwetowych urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające odmówili stronom dostępu do dokumentu znajdującego się w aktach sprawy, który umożliwiłby identyfikację informatora.

Większość decyzji urzędników prowadzących spotkania wyjaśniające z 2004 r. w sprawie ujawnienia potencjalnie poufnych informacji dotyczyła legalności publikacji ostatecznych decyzji Komisji. Dzięki tym decyzjom ustanowiono wiele zasad, które znajdą zastosowanie w przyszłych sprawach.

Po pierwsze, zgodnie z orzecznictwem każdy wniosek o objęcie klauzulą poufności musi zawierać uzasadnienie, dlaczego ujawnienie rzekomo poufnych informacji mogłoby poważnie zaszkodzić przedsiębiorstwu¹. Po drugie, ryzyko prywatnego sporu sądowego na skutek publikacji informacji nie jest samo w sobie istotnym argumentem obrony. Odszkodowanie zasądzone na skutek złamania przepisów z zakresu prawa konkurencji stanowiłoby uzasadnioną i pożądaną konsekwencję działań antykonkurencyjnych². Po trzecie, decyzja o tym, czy publikacja części decyzji końcowych jest niezbędna w celu zagwarantowania ich należytego zrozumienia nie należy do urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające. Znaczenie konkretnej informacji dla całkowitego zrozumienia decyzji będzie zbadane jedynie wtedy, gdy dany fragment będzie zawierał informacje poufne.

Ponadto w roku 2004, w celu uniknięcia w miarę możliwości sporów prawnych, wprowadzono procedurę, którą należy zastosować przez podjęciem wiążącej prawnie decyzji w sprawie ujawnienia informacji poufnych. Przede wszystkim urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające mogą zaproponować wstępną opinię. Tylko w przypadku zakwestionowania tej propozycji w określonym terminie urzędnik prowadzący spotkanie wyjaśniające podejmuje wiążącą decyzję, którą będzie można podważyć przed Sądem Pierwszej Instancji. W wielu przypadkach ta nowa praktyka pomogła uniknąć tzw. „procedur Akzo”. W przypadku tych ostatnich urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające podejmują formalną i wiążącą decyzję w imieniu Komisji w sprawie ujawnienia potencjalnie poufnych informacji, której przeglądu dokonuje Sąd Pierwszej Instancji.

Organizacja i prowadzenie ustnych wyjaśnień

Spotkania wyjaśniające umożliwiają stronom uzupełnienie odpowiedzi pisemnej na obawy Komisji o konkurencję poprzez ustne zaprezentowanie głównych kwestii na szerszym forum, a także stanowią okazję do odpowiedzi na pytania i do bezpośredniej dyskusji z odpowiednimi departamentami Komisji i przedstawicielami z Państw Członkowskich. Może to być również cenna okazja dla powodów lub innych stron trzecich zaangażowanych w postępowanie do wysłuchania i bezpośredniego wypowiedzenia się na temat podnoszonych kwestii. Tak właśnie stało się w przypadku sprawy *Microsoft*, gdzie po pięciu latach dochodzenia i procedurze pisemnej obejmującej trzy pisemne zgłoszenia zastrzeżeń, odpowiedzi pisemne i uwagi pisemne od licznych stron trzecich, przedstawiciele wszystkich stron spotkali się po raz pierwszy i przez trzy dni przedstawiali swoje poglądy na sprawę oraz komentowali poglądy innych z korzyścią dla wszystkich zainteresowanych.

Jak wynika z doświadczeń urzędników prowadzących spotkania wyjaśniające, argumenty przedstawiane ustnie podczas spotkań wyjaśniających oraz zadawane pytania zawsze prowadzą do lepszego zrozumienia omawianych kwestii. Zadanie tych urzędników dotyczące organizacji i prowadzenia spotkań wyjaśniających w postępowaniach dotyczących ochrony konkurencji lub łączenia przedsiębiorstw jest zatem bardzo istotne z uwagi na znaczenie spotkań wyjaśniających w kontekście całego postępowania. Spotkania wyjaśniające organizowane są w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami. Do udziału zapraszane są organy ochrony konkurencji z Państw Członkowskich oraz wszystkie powiązane departamenty Komisji. Urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające przedstawili wymóg dotyczący udziału w spotkaniu wyjaśniającym dyrektora odpowiedzialnego za prowadzenie dochodzenia w danej sprawie, co potwierdził Komisarz.

1 Zgodnie ze sprawą T-353/94 *Postbank NV*, akapit 87 tajemnice handlowe są to „informacje, których nie tylko ujawnienie publiczne, lecz również samo przekazanie osobie innej niż ta, które je dostarczyła może poważnie zaszkodzić interesom informatora”.

2 Artykuł 30 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 21 rozporządzenia nr 17/62 stanowią, że Komisja musi uwzględnić jedynie „uzasadniony interes przedsiębiorstw odnośnie do ochrony ich tajemnic handlowych”.

Podczas spotkań wyjaśniających urzędnicy je prowadzący, na wniosek odpowiedniego departamentu Komisji, stron sprawy lub stron trzecich, mogą włączyć do akt sprawy nowe dokumenty. Nowe prawodawstwo wprowadzone w roku 2004 w zakresie spraw dotyczących połączeń i ochrony konkurencji wyraźnie mówi o zadawaniu pytań przez wszystkie zainteresowane strony za zgodą urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające. Jest ona wprowadzanie dopiero sprawdzana, oferuje jednak dodatkowe możliwości wymiany informacji.

W niektórych przypadkach, jak np. w sprawie chlorku choliny, urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające zatwierdzili możliwość włączenia do akt sprawy nowego materiału dowodowego podczas spotkania wyjaśniającego. Jak pokazują sprawozdania końcowe publikowane w 2004 r., po niektórych spotkaniach, jak np. w przypadku sprawy dotyczącej połączenia *Sony/BMG*, miały miejsce zmiany w podejściu do sprawy.

Ponadto spotkania wyjaśniające zwiększają świadomość urzędników dotyczącą krytycznych aspektów sprawy i pozwalają im aktywniej angażować się w kolejne etapy postępowania, np. poprzez uwagi na temat dalszego toku postępowania czynione zgodnie z mandatem urzędnika.

Funkcja doradcy Komisarza ds. konkurencji

Głównym obowiązkiem urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające jest zapewnienie przestrzegania praw stron do obrony oraz należytego przebiegu postępowania z punktu widzenia wszystkich zainteresowanych stron. Jednak w ramach sprawozdania tymczasowego lub innego sprawozdania przedkładanego Komisarzowi ze szczególnym uwzględnieniem treści spotkania wyjaśniającego urzędnicy je prowadzący mogą skorzystać z przysługującej im możliwości zwrócenia uwagi Komisarza na istotne kwestie wynikłe w związku ze sprawą, jeżeli ich zdaniem podniosłoby to jakość ostatecznej decyzji. W roku 2004 urzędnicy prowadzący spotkania wyjaśniające działali na rzecz jaśniejszego formułowania decyzji ostatecznych. Przedkładali swoje uwagi w wielu sprawach, szczególnie sprawach kartelowych, co pomogło poprawić proces podejmowania decyzji, a co za tym idzie jakość decyzji ostatecznych.

Urzędnicy omawiali również wiele kwestii dotyczących polityki konkurencji z Dyrekcją Generalną ds. Konkurencji. Dyskusje obejmowały między innymi zmianę obwieszczenia Komisji w sprawie dostępu do akt sprawy, dostosowanie zasad dotyczących oświadczeń w ramach programu Komisji dotyczącego łagodzenia sankcji do przepisów innych państw w sprawie ujawniania dowodów z zachowaniem prawa wglądu do akt, oraz rolę urzędników prowadzących spotkania wyjaśniające jako potencjalnych mediatorów w sporach pomiędzy DG ds. Konkurencji i przedsiębiorstwami dotyczących tego, czy dokument jest objęty tajemnicą adwokacką.

I – Przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej – art. 81, 82 i 86 TWE

A – ZASADY DOTYCZĄCE PRAWODAWSTWA I WYKŁADNI

1. REFORMA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH PRZECIWDZIAŁANIA PRAKTYKOM OGRANICZAJĄCYM KONKURENCJĘ I NADUŻYWANIU POZYCJI DOMINUJĄCEJ: ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE 773/2004, WYTYCZNE I OBWIESZCZENIA

1. Dnia 1 maja wszedł w życie nowy system stosowania art. 81 i 82 Traktatu oraz uchylono rozporządzenie 17/62. W celu uzupełnienia rozporządzenia 1/2003³ oraz w następstwie szerokich konsultacji Komisja zatwierdziła „pakiet reform” obejmujący nowe rozporządzenie Komisji w sprawie szczegółowych rozwiązań w zakresie stosowanych przez nią procedur przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej, jak również sześć nowych obwieszczeń Komisji mających na celu ustanowienie wytycznych dla szeregu aspektów o szczególnym znaczeniu w ramach nowego systemu stosowania przepisów. Pakiet składa się z następujących elementów:

*Rozporządzenie wykonawcze*⁴

2. Rozporządzenie wykonawcze zawiera szczegółowe zasady dotyczące w szczególności wszczynania postępowań, ustnych oświadczeń, skarg, spotkań wyjaśniających z udziałem stron, dostępu do akt sprawy oraz traktowania poufnych informacji w ramach procedur prowadzonych przez Komisję w odniesieniu do praktyk ograniczających konkurencję i nadużywania pozycji dominującej.

*Obwieszczenie w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji*⁵

3. Obwieszczenie to ustanawia główne filary współpracy pomiędzy Komisją a organami ochrony konkurencji Państw Członkowskich w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji (ESK). Obwieszczenie określa zasady podziału kompetencji pomiędzy członków sieci. W tym względzie nawiązuje ono do wspólnej deklaracji Rady i Komisji⁶ wydanej w dniu przyjęcia rozporządzenia 1/2003. Szczególne uzgodnienia przyjęto w odniesieniu do punktu styku pomiędzy wymianą informacji między organami zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 oraz art. 12 rozporządzenia 1/2003 a realizacją programów łagodzenia sankcji w postaci odstąpienia od wymierzenia lub obniżenia grzywien dla uczestników karteli. Władze krajowe Państw Członkowskich⁷ podpisały oświadczenie, w którym wyrażają zgodę na przestrzeganie zasad określonych w obwieszczeniu Komisji.

3 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu WE (Dz.U. L 1 z 4.1.2003). Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 411/2004 (Dz.U. L 68 z 6.3.2004).

4 Rozporządzenie Komisji nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszące się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu WE (Dz.U. L 123 z 27.4.2004).

5 Obwieszczenie Komisji w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji (Dz.U. C 101).

6 Dostępna na stronie internetowej rejestru Rady: <http://register.consilium.eu.int> (dokument nr 15435/02 ADD 1).

7 Pismo władz krajowych, które podpisały oświadczenie dotyczące obwieszczenia Komisji w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji, znaleźć można na stronie internetowej Komisji.

Obwieszczenie w sprawie współpracy z sądami krajowymi⁸.

4. Obwieszczenie stanowić ma praktyczne narzędzie dla sądów krajowych przy stosowaniu art. 81 i 82 zgodnie z rozporządzeniem 1/2003. Zbiera ono stosowne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, wyjaśniając przy tym kontekst proceduralny, w ramach którego działają sędziowie sądów krajowych. Szczególną uwagę poświęcono przypadkom, w których sąd krajowy rozpatruje sprawę w tym samym czasie co Komisja, bądź już po rozpatrzeniu sprawy przez Komisję. Ponadto rozporządzenie 1/2003 stwarza dla sądów krajowych solidną podstawę prawną do zwrócenia się do Komisji z prośbą o przekazanie opinii lub posiadanych przez nią informacji oraz przyznaje Komisji możliwość przedstawiania sądom krajowym, pod określonymi warunkami, pisemnych lub ustnych uwag. Obwieszczenie wyjaśnia sposób działania wspomnianych mechanizmów współpracy.

Obwieszczenie w sprawie skarg⁹

5. Obwieszczenie to na wstępie przedstawia ogólne informacje o różnych funkcjach pełnionych przez organy ochrony konkurencji i sądy oraz wzywa potencjalnych skarżących do dokonania w świetle przedstawionych wytycznych świadomego wyboru pomiędzy zwróceniem się do Komisji, krajowego organu ochrony konkurencji bądź sądu krajowego. Najwięcej uwagi obwieszczenie poświęca wyjaśnieniu oceny skargi dokonywanej przez Komisję w zakresie przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej oraz stosowanych procedur. Zawiera również orientacyjny termin czterech miesięcy, w którym Komisja stara się poinformować skarżących, czy w sprawie skargi zamierza przeprowadzić pełne postępowanie wyjaśniające, czy też z niego rezygnuje.

Obwieszczenie w sprawie nieformalnych wskazówek¹⁰

6. Celem rozporządzenia 1/2003 jest skierowanie działań Komisji w zakresie egzekwowania przepisów na wykrywanie poważnych naruszeń konkurencji. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma zlikwidowanie systemu zgłoszeń. Uzasadnione wydaje się jednak również przyznanie Komisji możliwości przekazywania przedsiębiorstwom – w ograniczonej liczbie przypadków, w których rzeczywiście pojawiają się wątpliwości dotyczące stosowania art. 81 i 82 – wskazówek w formie pisemnej (nieformalne wskazówki). Obwieszczenie zawiera szczegółowe informacje na temat tego instrumentu.

Obwieszczenie w sprawie wpływu na handel¹¹

7. Wpływ na handel stanowi kryterium jurysdykcji, które określa zasięg stosowania art. 81 i 82. Rozstrzyga on również o zakresie stosowania art. 3 rozporządzenia 1/2003. W tym kontekście Państwa Członkowskie wyraźnie opowiedziały się za przedstawieniem wykładni tego pojęcia w drodze obwieszczenia. Obwieszczenie opisuje obowiązujące orzecznictwo i w żaden sposób nie próbuje ograniczyć zasięgu jurysdykcyjnego art. 81 i 82. Określa ono również próg ilościowy przyjmowany

8 Obwieszczenie Komisji w sprawie współpracy między Komisją a sądami Państw Członkowskich UE w ramach stosowania art. 81 i 82 TWE (Dz.U. C 101 z 27.4.2004).

9 Obwieszczenie Komisji w sprawie rozpatrywania skarg przez Komisję zgodnie z art. 81 i 82 Traktatu WE (Dz.U. C 101 z 27.4.2004).

10 Obwieszczenie Komisji w sprawie udzielania nieformalnych wskazówek wyjaśniających wątpliwości dotyczące stosowania art. 81 i 82 Traktatu WE, pojawiające się w indywidualnych sprawach (nieformalne wskazówki) (Dz.U. C 101 z 27.4.2004).

11 Wytyczne w sprawie pojęcia wpływu na handel, o którym mowa w art. 81 i 82 Traktatu WE (Dz.U. C 101 z 27.4.2004).

przez Komisję – w ramach jej własnych postępowań – za przesłankę możliwą do odrzucenia, jeśli całkowity roczny obrót rozpatrywanych przedsiębiorstw we Wspólnocie w zakresie produktów objętych porozumieniem nie przekracza 40 mln EUR a (całkowity) udział stron we właściwym rynku objętym porozumieniem na obszarze Wspólnoty nie przekracza 5 %.

Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 ust. 3¹²

8. Jeden z głównych filarów reformy stanowią uprawnienia dla sądów oraz organów ochrony konkurencji Państw Członkowskich do stosowania art. 81 ust. 3. Obwieszczenie przygotowuje ramy stosowania art. 81 ust. 3 oraz ustanawia wytyczne w sprawie stosowania każdego z czterech łącznych warunków zawartych w wyżej wymienionym artykule Traktatu. Obwieszczenie wymienia różne rodzaje skuteczności, które mogą stanowić obiektywne korzyści gospodarcze w rozumieniu pierwszego warunku. Wyjaśnia ono również pojęcie konsumentów oraz wymóg stanowiący, że winni oni otrzymywać godziwy udział z tytułu poprawy skuteczności wynikającej z porozumienia. Antykonkurencyjne aspekty porozumienia analizuje się zgodnie z art. 81 ust. 1, a elementy prokonkurencyjne dodatkowo zestawia się z elementami antykonkurencyjnymi zgodnie z art. 81 ust. 3.

2. ROZPORZĄDZENIE I WYTYCZNE O WYŁĄCZENIU GRUPOWYM W ZAKRESIE TRANSFERU TECHNOLOGII

9. Dnia 7 kwietnia Komisja jako część gruntownej reformy zasad stosowania przepisów w zakresie przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej przyjęła nowe zasady w postaci rozporządzenia Komisji o grupowym wyłączeniu (rozporządzenie (WE) nr 772/2004 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii¹³) oraz ustaliła wytyczne¹⁴ dotyczące przyznawania licencji na patenty, *know-how* i prawa autorskie do oprogramowania. Począwszy od dnia 1 maja 2004 r. porozumienia licencyjne podlegają poprawionym zasadom „bezpiecznej przystani”, które pozwalają uniknąć indywidualnej kontroli wielu z nich. Nowe zasady ułatwiają udzielanie licencji oraz ograniczają obciążenia prawne przedsiębiorstw, zapewniając równocześnie skuteczną kontrolę przydzielania licencji pomiędzy przedsiębiorstwa dysponujące dużą siłą rynkową. Mają one przyczynić się do rozpowszechniania technologii na obszarze UE, a tym samym do osiągnięcia celów strategii lizbońskiej.
10. Nowe zasady poddano obszernym konsultacjom¹⁵, które wywołały żywe zainteresowanie stron oraz w które wniosły one szczegółowy i cenny wkład. Nowe zasady zastępują rozporządzenie 240/96¹⁶, krytykowane za wąski zakres i formalny charakter. Są one dostosowane do nowej generacji rozporządzeń Komisji o grupowym wyłączeniu i charakteryzują się następującymi cechami:

12 Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu WE (Dz.U. C 101 z 27.4.2004).

13 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 772/2004 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii (Dz.U. C 123 z 27.4.2004).

14 Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu WE do porozumień o transferze technologii (Dz.U. C 101 z 27.4.2004). Rozporządzenie oraz wytyczne dostępne są na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/entente3_en.html#technology

15 Otrzymano ponad 70 opinii od organizacji przemysłowych i handlowych, stowarzyszeń prawników i stowarzyszeń zajmujących się prawami własności intelektualnej, firm prawniczych, władz krajowych, indywidualnych przedsiębiorstw, uniwersytetów oraz doradców.

16 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 240/96 z dnia 31 stycznia 1996 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień o transferze technologii (Dz.U. L 31 z 9.2.1996). Ocenę tego rozporządzenia zawarto w sprawozdaniu oceniającym Komisji, COM(2001) 786 wersja ostateczna.

- Rozporządzenie (WE) nr 772/2004 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii zawiera jedynie czarną listę¹⁷, co oznacza, że wyłączeniu podlega obecnie wszystko, co nie zostało wyraźnie wyłączone z wyłączenia grupowego. Pozostawia to przedsiębiorstwom większą swobodę w zakresie dostosowania porozumień licencyjnych do ich potrzeb ekonomicznych.
 - Zakres nowych zasad obejmuje wszystkie rodzaje porozumień o transferze technologii dla potrzeb wytwarzania towarów i świadczenia usług, czyli nie tylko udzielanie licencji na korzystanie z patentu i licencji na korzystanie z *know-how*, ale także udzielanie licencji na korzystanie z projektów i licencji na korzystanie z praw autorskich do oprogramowania. W przypadkach grup patentów oraz ogólnych licencji na korzystanie z praw autorskich, w których Komisja nie posiada uprawnień do przyjęcia rozporządzenia o wyłączeniu grupowym¹⁸, wytyczne udzielają jasnych wskazówek odnośnie do przyszłej polityki w zakresie stosowania prawa ochrony konkurencji.
 - Nowe zasady wprowadzają wyraźne rozróżnienie pomiędzy porozumieniami licencyjnymi między konkurentami (w odniesieniu do których istnieje większe prawdopodobieństwo zaszkodzenia regułom konkurencji) a porozumieniami licencyjnymi pomiędzy podmiotami niebędącymi konkurentami. Różnice dotyczą w szczególności obowiązujących list podstawowych.
 - Rozporządzenie (WE) nr 772/2004 zapewnia „bezpieczną przystań” jedynie poniżej określonych progów udziału w rynku, tj. w przypadku porozumień licencyjnych między konkurentami łączny udział w rynku posiadany przez strony nie może przekraczać 20 %, a w przypadku porozumień licencyjnych między podmiotami niebędącymi konkurentami jednostkowy udział każdej ze stron nie może przekraczać 30 %. Udział w rynku wylicza się zarówno dla właściwego omawianego rynku lub rynków produktu, jak i dla rynku technologii¹⁹.
 - Porozumienie licencyjne nie może korzystać z wyłączenia grupowego, jeśli zawiera tak zwane podstawowe ograniczenia konkurencji.
 - Niektóre ograniczenia nie kwalifikują się do wyłączenia grupowego, podczas gdy pozostała część porozumienia może z niego nadal korzystać²⁰.
11. Lista podstawowa, o której mowa w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 772/2004, wyszczególnia ograniczenia, które powodują wyłączenie całego porozumienia z

17 Poprzednie rozporządzenie z 1996 r. zawierało białe i szare listy.

18 Rozporządzenie Rady nr 19/65/EWG, tzw. rozporządzenie upoważniające, pozwala jedynie na przyjęcie rozporządzeń o wyłączeniu grupowym dla porozumień o transferze technologii pomiędzy dwiema stronami i dotyczących praw własności przemysłowej.

19 Udział w rynku technologii opiera się również na rynku produktu, gdyż definiuje się go w kategoriach udziału w rynku produktów wytwarzanych za pomocą licencjonowanej technologii. Udział w rynku wylicza się standardowo na podstawie danych dotyczących wartości sprzedaży z poprzedniego roku kalendarzowego. W przypadku przekroczenia odpowiedniego progu obowiązuje okres karencji wynoszący dwa lata.

20 Dotyczy to w szczególności obowiązków licencjodawcy w zakresie wyłącznej wymiany lub przekazania usprawnień dających się wydzielić z licencjonowanej technologii lub nowych zastosowań licencjonowanej technologii oraz klauzule „bez wyzwania”.

wyłączenia grupowego oraz dla których mało prawdopodobne jest także indywidualne stosowanie art. 81 ust. 3²¹.

12. W odniesieniu do porozumień licencyjnych pomiędzy konkurentami ograniczenia podstawowe obejmują: a) ustalanie cen, b) ograniczenie produkcji, c) podział rynków lub klientów, d) ograniczenie zdolności licencjobiorcy do wykorzystywania jego własnej technologii oraz e) ograniczenie zdolności stron do prowadzenia działań w zakresie badań i rozwoju (chyba że ograniczenie to jest niezbędne, aby zapobiec ujawnieniu licencjonowanego *know-how*), natomiast w odniesieniu do porozumień licencyjnych pomiędzy podmiotami niebędącymi konkurentami ograniczenia podstawowe to: a) pionowe ustalanie cen, b) ograniczenie sprzedaży biernej przez licencjobiorcę oraz c) ograniczenie sprzedaży czynnej i biernej przez licencjobiorcę w ramach systemu selektywnej dystrybucji. Zarówno dla porozumień licencyjnych między konkurentami, jak i między podmiotami niebędącymi konkurentami art. 4 zawiera szczegółowe wyjątki od list podstawowych.
13. Wytyczne stanowią, że – o ile porozumienie nie zawiera ograniczeń podstawowych – nie istnieje domniemanie bezprawności poza obszarem „bezpiecznej przystani” wyłączenia grupowego. W szczególności nie istnieje domniemanie, że art. 81 ust. 1 stosuje się jedynie z uwagi na fakt przekroczenia progów udziału w rynku. Wymagana jest indywidualna ocena opierająca się na zasadach określonych w wytycznych.
14. W celu większej przewidywalności stosowania rozporządzenia (WE) nr 772/2004 oraz ograniczenia szczegółowej analizy do przypadków, które mogą powodować rzeczywiste wątpliwości odnośnie do przestrzegania reguł konkurencji, Komisja w ramach wytycznych stworzyła drugą „bezpieczną przystań”. Uważa się, że poza obszarem podstawowych ograniczeń niewielkie jest prawdopodobieństwo naruszenia art. 81 w przypadku, gdy poza technologiami kontrolowanymi przez strony porozumienia istnieją co najmniej cztery niezależnie kontrolowane technologie, które mogą zastąpić licencjonowaną technologię przy porównywalnych kosztach po stronie użytkownika.
15. Wytyczne nie tylko zapewniają ogólne ramy dla kontroli porozumień licencyjnych, ale także zawierają szczegółowe działy poświęcone stosowaniu art. 81 w odniesieniu do różnego rodzaju ograniczeń licencyjnych, przede wszystkim: obowiązek uiszczania opłat licencyjnych, wyłączność porozumień licencyjnych i ograniczenia sprzedaży, ograniczenia produkcji, ograniczenia dotyczące dziedzin zastosowań, ograniczenia do wytwarzania produktów na własny użytek, zobowiązanie do wiązania i łączenia oraz zakazu konkurowania. W ich skład wchodzi także dział poświęcony ocenie grup technologii²².

21 Rozporządzenie (WE) nr 772/2004 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii obejmuje obecnie szereg powszechnie stosowanych ograniczeń, takich jak: ograniczenia dotyczące dziedzin zastosowań, ograniczenia sprzedaży czynnej i biernej przez licencjobiorcę i licencjodawcę służące ochronie ich wyłącznych terytoriów oraz ograniczenia do wytwarzania produktów na własny użytek.

22 Oznacza to porozumienia, w których dwie lub więcej stron tworzy pakiet technologii, który jest licencjonowany nie tylko dla uczestników grupy, ale także dla stron trzecich.

3. ROZPORZĄDZENIE O WYŁĄCZENIU GRUPOWYM DOTYCZĄCYM TRANSPORTU

3.1 Transport morski

Przegląd rozporządzenia Rady (EWG) nr 4056/86

16. Komisja dokonała istotnego postępu w zakresie przeglądu rozporządzenia 4056/86, który rozpoczął się w marcu 2003 r. Rozporządzenie 4056/86 ustanawia zasady stosowania reguł konkurencji w odniesieniu do transportu morskiego, a jednym z głównych celów przeglądu było sprawdzenie, czy nadal usprawiedliwione są warunki wyłączenia na mocy art. 81 ust. 3 Traktatu dla ustalania cen oraz regulowania wydajności w ramach porozumień żeglugi liniowej.
17. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji (w odpowiedzi na dokument konsultacyjny oraz publiczne przesłuchanie otrzymano 36 opinii) Komisja na nieformalnym posiedzeniu z przedstawicielami organów ochrony konkurencji i organów transportowych Państw Członkowskich, które odbyło się dnia 28 maja, omówiła dotychczasowe wyniki przeglądu. W następstwie spotkania, dnia 13 października, przyjęto Białą Księgę²³, w której Komisja uznała, że nie istnieją dowody ekonomiczne rozstrzygające o tym, że założenia usprawiedliwiające wyłączenie grupowe w chwili jego zatwierdzenia w 1986 r. są w obecnej sytuacji rynkowej oraz na podstawie czterech łącznych warunków, o których mowa w art. 81 ust. 3 Traktatu, nadal usprawiedliwione. Na tej podstawie Komisja poddała pod rozagę uchylenie obecnego wyłączenia grupowego dla porozumień żeglugi liniowej. W Białej Księdze Komisja pozostawiła jednak furtkę dla potencjalnych alternatywnych rozwiązań dla obecnego systemu porozumień żeglugi liniowej na trasach do i z UE. Dostawcy usług żeglugi liniowej reprezentowani przez Europejskie Stowarzyszenie ds. Żeglugi Liniowej (European Liners Affairs Association – ELAA) przedstawili już konkretne propozycje dotyczące takich ram. Przed zajęciem stanowiska w sprawie wspomnianych propozycji Komisja wezwała jednak zainteresowane strony do przedstawienia komentarzy, a także przedłożenia alternatywnych rozwiązań.

Reforma rozporządzenia Komisji (WE) nr 823/2000 (konsorcja)

18. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 823/2000 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do określonych grup porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych między towarzystwami żeglugi liniowej (konsorcja) ustanawia wyłączenie grupowe w stosunku do porozumień ustanawiających konsorcja w transporcie morskim. Celem porozumienia ustanawiającego konsorcjum pomiędzy dwoma lub więcej przedsiębiorstwami eksploatującymi statki, które świadczą usługi międzynarodowej żeglugi liniowej, jest doprowadzenie do współpracy polegającej na wspólnym świadczeniu usług transportu morskiego, mającej służyć poprawie wydajności i jakości usług żeglugi liniowej przewozów liniowych, oraz zachęcenie do większego wykorzystania kontenerów i bardziej efektywnego wykorzystania ładowności statków.

23

Biała Księga w sprawie przeglądu rozporządzenia EWG) nr 4056/86 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 85 i 86 Traktatu do transportu morskiego, COM(2004) 675 wersja ostateczna. Zob. także komunikat prasowy Komisji IP/04/1213.

19. Biorąc pod uwagę, że wspomniane rozporządzenie wygasa dnia 25 kwietnia 2005 r., Komisja przeprowadziła w czerwcu publiczne konsultacje²⁴ w sprawie różnych opcji politycznych dla przyszłego prawodawstwa w tym obszarze, przede wszystkim pragnąc zebrać opinie od sektora przemysłowego, Państw Członkowskich i innych zainteresowanych stron trzecich. Konsultacje te odbywały się równolegle do trwającego jeszcze przeglądu wyłączeń grupowych dla porozumień żeglugi liniowej zawartych w rozporządzeniu 4056/86. Dnia 23 grudnia Komisja opublikowała wstępny projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie (WE) 823/2000, wzywając zainteresowane strony do nadsyłania komentarzy²⁵.

3.2 Transport lotniczy

Poszerzenie uprawnień wykonawczych w zakresie ochrony konkurencji w międzynarodowym transporcie lotniczym – zmiana rozporządzenia 3975/87 i rozporządzenia 3976/87

20. Dnia 26 lutego Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 411/2004²⁶ zmieniające dwa rozporządzenia obowiązujące w sektorze transportu lotniczego²⁷ oraz rozporządzenie (WE) nr 1/2003, w wyniku czego rozporządzenie 1/2003 będzie miało zastosowanie również w odniesieniu do transportu lotniczego pomiędzy Wspólnotą Europejską a państwami trzecimi. Ponadto rozszerzono zakres stosowania rozporządzenia Rady, przekazując Komisji uprawnienia do wydawania rozporządzeń o wyłączeniu grupowym dla konkretnie wymienionych działań w zakresie transportu lotniczego (również w odniesieniu do tras dalekiego zasięgu). Do czasu przyjęcia tego rozporządzenia Komisja nie posiadała skutecznych uprawnień wykonawczych w tym obszarze transportu lotniczego pomiędzy UE a państwami trzecimi, chociaż nie podlegało wątpliwości, że reguły konkurencji obejmują również te trasy²⁸. Stosowanie rozporządzenia 1/2003 w stosunku do całego transportu lotniczego, niezależnie od tras, spowoduje wreszcie stworzenie ogólnych ram dla egzekwowania przepisów w zakresie przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej dla transportu lotniczego. Rozporządzenie 411/2004, wraz z pakietem reform, weszło w życie dnia 1 maja.

Przegląd rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1617/93

21. Głównym przedmiotem rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1617/93, które wygasa dnia 30 czerwca 2005 r., jest wyłączenie stosowane obecnie w odniesieniu do porozumień Zrzeszenia Międzynarodowego Transportu Lotniczego (IATA) w sprawie taryf w zakresie tras wewnątrzwspólnotowych. W tym roku Komisja rozpoczęła przegląd rozporządzenia 1617/93 oraz opublikowała dnia 30 czerwca dokument konsultacyjny wzywający rząd, sektor przemysłowy i konsumentów do

24 Dokument konsultacyjny i odpowiedzi przesłane do Komisji zamieszczone są na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/others/#consult_823

25 Dz.U. C 319 z 23.12.2004

26 Dz.U. L 68 z 6.3.2004. Zob. też komunikat prasowy IP/04/272.

27 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3975/87 ustanawiające procedurę stosowania reguł konkurencji do przedsiębiorstw w sektorze transportu lotniczego i rozporządzenie Rady (EWG) nr 3976/87 w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do pewnych kategorii porozumień i praktyk uzgodnionych w sektorze transportu lotniczego.

28 Zob.: połączone sprawy 209-213/84 Nouvelles Frontières [1986] ECR 1425. Wcześniej Komisja dokonując oceny międzynarodowych sojuszy lotniczych zobowiązana była do proceduralnego rozdzielenia tras wewnątrz Wspólnoty od tras do państw trzecich, co stwarzało niejednolity, a tym samym niezadowalający obraz.

przedstawienia komentarzy i informacji w kluczowych sprawach dotyczących oceny wspomnianych porozumień w sprawie taryf zgodnie z art. 81 ust. 3 TWE.

22. Komisja otrzymała i przeanalizowała ogółem 52 odpowiedzi. Analiza wskazała potrzebę dalszego szczegółowego zbadania wybranych zagadnień. W tym celu przygotowano dokument do dyskusji, aby zapewnić przejrzysty proces decyzyjny oraz umożliwić władzom publicznym i sektorowi przemysłowemu przedłożenie ostatnich uwag.

4. PRZEGLĄD ZASAD PROCEDURALNYCH: NOWE OBWIESZCZENIE W SPRAWIE DOSTĘPU DO AKT

23. Dostęp do akt stanowi ważny krok proceduralny oraz zabezpieczenie prawa do obrony we wszystkich spornych sprawach dotyczących ochrony konkurencji i połączeń. W przypadku wydania przez Komisję pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń, dostęp do akt umożliwia adresatom zapoznanie się z dowodami zawartymi w dokumentacji Komisji, które ma służyć skutecznemu wyrażaniu opinii w sprawie wniosków zawartych przez Komisję w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń²⁹. W celu zwiększenia przejrzystości i jasności procedur Komisji w zakresie rozpatrywania wniosków o dostęp do akt³⁰, Komisja rozpoczęła przegląd obecnego obwieszczenia w sprawie dostępu do akt z 1997 r.³¹ W wyniku doświadczeń zgromadzonych w trakcie stosowania obwieszczenia z 1997 r. przegląd uwzględni rozwój wydarzeń zarówno w zakresie praktyki Komisji³², jak i najnowszego orzecznictwa³³. Przegląd dąży również do zapewnienia zgodności zasad dostępu do akt ze zreformowanymi zasadami dotyczącymi ochrony konkurencji i połączeń, jak również aktualnym mandatem urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające³⁴.
24. Po przeprowadzeniu dyskusji z Państwami Członkowskimi Komisja dnia 21 października opublikowała projekt obwieszczenia w sprawie zasad dostępu do akt Komisji w postępowaniach dotyczących ochrony konkurencji i połączeń³⁵ oraz rozpoczęła publiczne konsultacje w tej sprawie. W odpowiedzi na konsultacje napłynęło około 20 opinii, przeważnie od przedstawicieli zawodów prawniczych, ale także konsumentów i stowarzyszeń związków zawodowych.
25. Główne elementy projektu to:

29 Rozporządzenie nr 1/2003 (ochrona konkurencji), rozporządzenie nr 139/2004 (koncentracja) oraz odpowiednie rozporządzenia wykonawcze (rozporządzenie nr 773/2004 i rozporządzenie nr 802/2004) stanowią, że dostęp do akt musi być zapewniony we wszystkich przypadkach, w których decyzje podejmowane są na podstawie art. 7, 8, 23 i 24 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz art. 6 ust. 3, art. 7 ust. 3, art. 8 ust. 2-6, art. 14 i 15 rozporządzenia w sprawie połączeń.

30 Prawo dostępu do akt w postępowaniach dotyczących ochrony konkurencji i kontroli łączenia przedsiębiorstw różni się od ogólnego prawa dostępu do dokumentów na mocy rozporządzenia nr 1049/2001, które podlega innym kryteriom i służy innemu celowi.

31 Obwieszczenie Komisji w sprawie wewnętrznych zasad dotyczących procedury rozpatrywania wniosków o dostęp do akt w sprawach objętych art. 85 i 86 [obecnie 81 i 82] Traktatu WE, art. 65 i 66 Traktatu EWWiS oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 (Dz.U. C 23 z 23.1.1997).

32 Praktyka Komisji zmieniała się wskutek nowych i bezprecedensowych sytuacji, takich jak bardzo duża liczba stron zaangażowanych w postępowanie, ale także wskutek zwiększenia wydajności udostępniania akt dzięki nowym narzędziom technologicznym.

33 Zwłaszcza w sprawie „kartelu cementowego” przed Sądem Pierwszej Instancji: wyrok w połączonych sprawach T-25/95 itp. Cimenteries CBR SA i inni [2000] ECR II-491.

34 Decyzja Komisji z dnia 23 maja 2001 r. w sprawie zakresu uprawnień urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające (Dz.U. L 162 z 19.6.2001).

35 Projekt obwieszczenia Komisji dotyczącego zasad dostępu do akt Komisji w sprawach zgodnych z art. 81 i 82 Traktatu WE, art. 53, 54 i 57 Porozumienia EOG oraz z rozporządzeniem Rady (WE) nr 139/2004 (Dz.U. C 259 z 21.10.2004). Dostępny na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/competition/general_info/access_to_documents.html

- rozróżnienie między prawem dostępu do akt (adresatów pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń) a dostępem do niektórych przewidzianych dokumentów (dla stron powodowych w postępowaniu dotyczącym ochrony konkurencji lub innych zainteresowanych stron w postępowaniu dotyczącym łączenia przedsiębiorstw)
- definicja, co stanowi „akta Komisji” oraz wyraźne rozróżnienie między dokumentami dostępnymi i dokumentami niedostępnymi
- rozróżnienie między postępowaniem dotyczącym ochrony konkurencji i postępowaniem dotyczącym łączenia przedsiębiorstw pod względem terminu umożliwienia dostępu do akt
- opis procedur dotyczących traktowania informacji poufnych oraz procedur stosowania dostępu do akt, jak również rozwiązywania sporów w przypadku wniosków o poufność, w tym roli urzędnika prowadzącego spotkanie wyjaśniające .

B – STOSOWANIE ART. 81, 82 I 86

1. NADUŻYWANE POZYCJI DOMINUJĄCEJ (ART. 82 TWE)

1.1 Decyzje

CEWAL

26. Dnia 30 kwietnia Komisja przyjęła decyzję nakładającą grzywnę w wysokości 3,4 mln EUR na belgijskie przedsiębiorstwo żeglugowe Compagnie Maritime Belge („CMB”). Grzywnę nałożono z powodu udziału CMB w nadużywaniu pozycji dominującej przez porozumienie towarzystw żeglugi liniowej Associated Central West Africa Lines („Cewal”), którego członkiem było CMB, pod koniec lat 80³⁶.
27. Poprzednia decyzja³⁷, na mocy której Komisja nałożyła grzywnę na czterech członków porozumienia Cewal, w tym także na CMB, w odniesieniu do grzywien została częściowo uchylona przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości („ETS”)³⁸. Trybunał Sprawiedliwości uznał, że Komisja popełniła błąd proceduralny, nie wskazując wyraźnie w poprzedzającym decyzję pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń, że zamierza nałożyć grzywny na poszczególnych członków porozumienia Cewal.
28. Aby nie dopuścić do uniknięcia kary za naruszenia (odwołanie od stwierdzenia naruszeń zostało odrzucone zarówno przez Sąd Pierwszej Instancji, jak i przez Trybunał Sprawiedliwości), Komisja – po wszczęciu nowego postępowania zgodnie z ustaleniami ETS – przyjęła nową decyzję, na mocy której nałożyła grzywnę na CMB³⁹. Decyzja ta opiera się w pełni na istotnych ustaleniach pierwotnej decyzji.
29. Grzywnę wylicza się na podstawie oceny wpływu nielegalnego zachowania CMB w porównaniu z zaangażowaniem innych członków porozumienia Cewal. Nałożona grzywna była niższa niż w pierwotnej decyzji, gdyż później nie uwzględniono pewnych okoliczności obciążających występujących w chwili jej podejmowania.

*Clearstream*⁴⁰

30. Dnia 2 czerwca Komisja przyjęła decyzję uznającą, że Clearstream Banking AG oraz jego spółka nadrzędna Clearstream International SA („Clearstream”) naruszyły art.

36 Cewal istniał od początku lat 70. do połowy lat 90. Składał się on z towarzystw żeglugi liniowej świadczących regularne usługi żeglugi liniowej między portami w Zairze i Angoli a portami na Morzu Północnym, z wyjątkiem Zjednoczonego Królestwa. Sekretariat Cewalu znajdował się w Antwerpii.

37 Decyzja Komisji 93/82/EEC z dnia 23 grudnia 1992 r. dotycząca postępowania zgodnie z art. 85 (IV/32.448 i IV/32.450: Cewal, Cowac i Ukwal) oraz 86 (IV/32.448 i IV/32.450: Cewal) Traktatu EWG (Dz.U. L 34 z 10.2.1993). Pierwotna grzywna nałożona przez Komisję na CMB w wysokości 9,6 mln ECU została zmniejszona orzeczeniem Sądu Pierwszej Instancji w połączonych sprawach T-24/93, T-25/93, T-26/93 i T-28/93 CMB i inni [1996] ECR II-1201 do 8,64 mln.

38 Wyrok w połączonych sprawach C-395/96 P CMB, CMBT i C-396/96 P Dafra-Lines [2000] ECR I-1365.

39 Zgodnie z rozporządzeniem nr 2988/74 dotyczącym okresów przedawnień w postępowaniach dotyczących transportu i konkurencji w odniesieniu do nałożenia grzywny obowiązuje nieprzerwany okres przedawnienia wynoszący pięć lat oraz łączny okres przedawnienia wynoszący dziesięć lat. Te okresy przedawnienia nie wygasły, gdyż zostały zawieszone na czas postępowań sądowych.

40 Sprawa COMP/38.096.

82 TWE, odmawiając świadczenia na rzecz Euroclear Bank SA („Euroclear Bank”) transgranicznych usług rozliczeniowych i rozrachunkowych w odniesieniu do papierów wartościowych⁴¹ oraz stosując dyskryminujące ceny ze szkodą dla tego klienta.

31. Clearstream Banking AG jest jedynym centralnym depozytem papierów wartościowych (niem. *Wertpapiersammelbank*) w Niemczech⁴². Komisja uznała, że w rozpatrywanym okresie – od 1997 r. do końca 2001 r. – Clearstream posiadał pozycję dominującą w zakresie świadczenia pośrednikom mającym siedzibę w innych Państwach Członkowskich transgranicznych usług rozliczeniowych i rozrachunkowych.
32. Odmowa świadczenia usług dotyczyła transakcji związanych z akcjami imiennymi⁴³ wyemitowanymi według prawa niemieckiego. Prawo konkurencji uznaje prawo przedsiębiorstw do swobodnego wyboru partnerów handlowych, przedsiębiorstwa o pozycji dominującej posiadają jednak szczególną odpowiedzialność. W omawianym przypadku działanie Clearstream klasyfikuje się jako odmowę świadczenia usług z następujących powodów:
- Clearstream Banking AG jest jedynym ostatecznym depozytariuszem niemieckich papierów wartościowych podlegających przechowaniu zbiorczemu, które stanowi obecnie jedyną ważną formę depozytu dla papierów wartościowych znajdujących się w obrocie. Rozpoczęcie działalności na tym rynku przez nowe podmioty jest nierealne w przewidywalnej przyszłości. Z tego względu Clearstream Banking AG może zostać uznany za nie dającego się uniknąć partnera handlowego;
 - Euroclear Bank nie mógł zdublować usług, o których wykonanie wnosił; oraz
 - działanie Clearstream spowodowało osłabienie zdolności Euroclear Bank do świadczenia skutecznych transgranicznych usług rozliczeniowych i rozrachunkowych na rzecz klientów na wspólnym rynku.
33. Euroclear Bank otrzymał usługi, o których wykonanie wnosił, w listopadzie 2001 r., czyli ponad dwa lata po złożeniu stosownego wniosku. Przez cały ten okres Clearstream Banking AG odmawiał świadczenia na rzecz Euroclear Bank usług rozliczeniowych i rozrachunkowych dla akcji imiennych. Opieszałe działanie Clearstream wobec Euroclear Bank odbiega od zwyczajowego okresu dostarczania innym porównywalnym klientom usług rozliczeniowych i rozrachunkowych, który nie przekracza czterech miesięcy.

41 Rozliczenie i rozrachunek papierów wartościowych stanowią krok niezbędny dla sfinalizowania transakcji związanych z papierami wartościowymi. Rozliczenie oznacza proces ustanawiania zobowiązań umownych pomiędzy kupującym a sprzedającym. Rozrachunek oznacza przekazanie papierów wartościowych kupującemu przez sprzedającego oraz przekazanie środków sprzedającemu przez kupującego.

42 Centralny Depozyt Papierów Wartościowych deponuje papiery wartościowe i pozwala dokonywać obrotu papierami wartościowymi poprzez rejestrację transakcji. W państwie pochodzenia Centralny Depozyt Papierów Wartościowych oferuje usługi przetwarzania dla transakcji dotyczących przechowywanych przez niego papierów wartościowych. Może także oferować usługi przetwarzania w charakterze pośrednika w zakresie rozliczania i rozrachunku transakcji transgranicznych, w przypadku których złożenie papierów wartościowych do depozytu nastąpiło w innym państwie.

43 Akcje niemieckie o największym obrocie międzynarodowym (akcje spółek blue-chip, takich jak Daimler Chrysler, Siemens, Allianz, Deutsche Post, Deutsche Telekom, Deutsche Bank, Lufthansa i inne) są akcjami imiennymi, a nie akcjami na okaziciela.

34. W odniesieniu do dyskryminacji cenowej Komisja stwierdziła, że w okresie od stycznia 1997 r. do stycznia 2002 r. Clearstream obciążał Euroclear Bank, za równorzędne usługi, wyższymi cenami za transakcje niż miało to miejsce w przypadku innych depozytów papierów wartościowych spoza Niemiec. Komisja szczegółowo zbadała zakres tych usług i koszt ich dostarczania i uznała, że różnica cen nie była usprawiedliwiona.
35. Komisja postanowiła nie nakładać grzywien. Komisja wzięła między innymi pod uwagę fakt, że nie istnieje orzecznictwo wspólnotowe zajmujące się analizą usług rozliczeniowych i rozrachunkowych pod kątem stosowania reguł konkurencji. Ponadto usługi rozliczeniowe i rozrachunkowe są przedmiotem szerokiej debaty w ramach różnych instytucji i forów mającej na celu dokładniejsze zdefiniowanie roli różnych podmiotów w tym sektorze.

Microsoft

36. Dnia 24 marca Komisja zgodnie z art. 82 TWE⁴⁴ przyjęła decyzję o zakazie nakładającą grzywny na Microsoft Corporation („Microsoft”), uznając, że Microsoft w dwojaki sposób nadużył pozycji dominującej na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych⁴⁵.

1) Odmowa udzielenia informacji dotyczących interoperacyjności

37. Microsoft odmówił konkurentom na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych przekazania informacji pozwalających ich produktom na współpracę z serwerami działającymi w oparciu o oprogramowanie Microsoftu, Windows, dominujące na rynku komputerów osobistych. Początkowo Microsoft wchodząc na rynek systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych ujawniał informacje dotyczące interoperacyjności, później przyjął jednak strategię odmowy udzielania konkurentom tego rodzaju informacji, przerywając tym samym ciągłość dostaw. W 1998 r. Microsoft odrzucił formalny wniosek złożony przez firmę Sun w sprawie przekazania informacji dotyczących interoperacyjności. Na podstawie szeroko zakrojonych badań rynkowych Komisja uznała, że przedmiotowe informacje były niezbędne, aby móc konkurować na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych oraz że Microsoft, odmawiając ich ujawnienia, był w stanie osiągnąć pozycję dominującą, która groziła wyeliminowaniem z rynku wszelkich pozostałych konkurentów. Komisja uznała ponadto, że odmowa udzielenia informacji ze strony Microsoftu ograniczyła rozwój techniczny na niekorzyść konsumenta – jeśli bowiem umożliwiono by konkurentom dostęp do wspomnianych informacji, byłiby oni w stanie dostarczyć konsumentom nowe i ulepszone produkty bez potrzeby powielania produktów oferowanych przez Microsoft.

2) Zintegrowanie aplikacji Windows Media Player z systemem operacyjnym Windows

⁴⁴ Sprawa COMP/37.792 dostępna na stronie internetowej: <http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/decisions/37792/en.pdf>

⁴⁵ Microsoft posiadał około 95 % udziału w rynku.

38. Microsoft zakłócił konkurencję na rynku odtwarzaczy mediów strumieniowych, integrując swój odrębny produkt Windows Media Player z dominującym na rynku systemem operacyjnym dla komputerów osobistych Windows. Praktyka ta sprawiła, że Windows Media Player stał się równie wszechobecny jak Windows, który w sposób sztuczny nakłonił dostawców treści internetowych i twórców oprogramowania do polegania na technologii Windows Media, a innym producentom odtwarzaczy mediów strumieniowych uniemożliwił konkurowanie opierające się na zaletach ich własnych produktów. Decyzja wskazuje, że Microsoft posiadał widoczną przewagę nad konkurentami od połowy roku 1999, w którym nastąpiło wdrożenie strategii integrowania aplikacji.
39. Komisja uznała, że agresywne działania Microsoftu stanowiły bardzo poważne naruszenie reguł konkurencji UE i nałożyła na Microsoft grzywnę w wysokości 497 196 mln EUR⁴⁶.
40. W celu uniemożliwienia dalszych naruszeń Komisja zobowiązała Microsoft do podjęcia następujących działań zaradczych:
- udostępnienia odpowiednich informacji dotyczących interoperacyjności i pozwolenia na ich wykorzystanie w celu opracowania kompatybilnych produktów dla systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych („środek zaradczy dotyczący interoperacyjności”),
 - udostępnienia wersji systemu operacyjnego dla komputerów osobistych Windows bez aplikacji Windows Media Player („środek zaradczy dotyczący dystrybucji rozłącznej”), co stwarza producentom komputerów osobistych i konsumentom możliwość nabywania systemu Windows z dowolnym odtwarzaczem multimedialnym;
 - przedłożenia ponadto przez Microsoft propozycji ustanowienia mechanizmu monitorującego w postaci pełnomocnika ds. monitorowania; propozycja taka została przedstawiona.
41. Microsoft złożył odwołanie od decyzji do Sądu Pierwszej Instancji („SPI”)⁴⁷, jak również wniosek o przyjęcie środków tymczasowych w celu zawieszenia wykonania środka zaradczego dotyczącego interoperacyjności oraz środka zaradczego dotyczącego dystrybucji rozłącznej do czasu rozstrzygnięcia wniosku o unieważnienie decyzji⁴⁸. Komisja postanowiła, że nie będzie egzekwować wykonania wyżej wymienionych środków zaradczych w oczekiwaniu na decyzję przewodniczącego SPI w sprawie wniosku Microsoftu o przyjęcie środków tymczasowych⁴⁹. Dnia 22 grudnia przewodniczący odrzucił w całości wniosek Microsoftu o przyjęcie środków tymczasowych⁵⁰.

46 Grzywna odpowiadała 1,62 % światowych obrotów Microsoftu w ostatnim roku obrachunkowym, za który były dostępne dane.

47 Sprawa T-201/04.

48 Sprawa T-201/04R.

49 Spotkania wyjaśniające w sprawie wniosku o środki tymczasowe odbyły się dnia 30 września 2004 r. i 1 października 2004 r.

50 Zob. rozdział I.C poniżej.

Ramka 2: Stosowanie reguł konkurencji UE w odniesieniu do mobilnych i szerokopasmowych usług internetowych

W 2004 r. zwiększyła się konkurencja w sektorze łączności elektronicznej, a niektóre segmenty rynku wykazały silny wzrost⁵¹. W rozszerzonej UE liczącej 25 Państw Członkowskich głównym napędem wzrostu tego sektora były usługi stałego szerokopasmowego dostępu i usługi telefonii komórkowej, przy czym rozwój sektora usług szerokopasmowych wyprzedził wzrost w sektorze telefonii komórkowej.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej, Komisja skupiła się na wyżej wymienionych dwóch segmentach rynku o największym znaczeniu. W kontekście nowych ram regulacyjnych dla łączności elektronicznej, które obowiązują od dnia 25 lipca 2003 r., polityka konkurencji nadal odgrywa istotną rolę w zbliżaniu regulacji sektorowej do zasad prawa konkurencji.

W zakresie szerokopasmowego dostępu do internetu działanie Komisji dotyczące podejrzenia sztucznego zaniżenia marży nakłoniło Deutsche Telekom – uznanego operatora telefonii stacjonarnej w Niemczech – do znacznego obniżenia stosowanych przez niego opłat za korzystanie z łączy⁵². W świetle tej obniżki taryf Komisja mogła zamknąć postępowanie w sprawie domniemanego nadużywania pozycji dominującej przez Deutsche Telekom na rynku dostarczania szerokopasmowego dostępu do jego stacjonarnej sieci telekomunikacyjnej. Komisja przyjęła zobowiązanie Deutsche Telekom do trwałego ograniczenia marży od dnia 1 kwietnia 2004 r.⁵³

Jeśli chodzi o łączność komórkową, Komisja dnia 26 lipca wydała dwa pisemne zgłoszenia zastrzeżeń w sprawie roamingu międzynarodowego w Zjednoczonym Królestwie. Zastrzeżenia dotyczyły stawek stosowanych przez O2 oraz Vodafone wobec innych operatorów sieci komórkowych za roaming międzynarodowy w sprzedaży hurtowej. Przeprowadzone przez Komisję postępowanie wyjaśniające wykazało, że obaj operatorzy żądali niesłusznych i zawyżonych cen – Vodafone w okresie od 1997 r. przynajmniej do września 2003 r., a O2 – od 1998 r. przynajmniej do września 2003 r.⁵⁴. W zakresie usług roamingu międzynarodowego Komisja bada również skutki konkurencyjne wynikające z nowych strategicznych sojuszy (takich jak „Freemove” czy „Starmap”).

1.2 Przebieg dalszych spraw i odrzucanie skarg

Interbrew (nadużycie)⁵⁵

42. Dnia 30 kwietnia Komisja zamknęła postępowanie na mocy art. 82 wszczęte z urzędu w 1999 r. w sprawie praktyk stosowanych przez Interbrew NV (obecnie: Inbev NV) wobec belgijskich hurtowników piwa po zaciągnięciu przez Interbrew szeregu zobowiązań. Interbrew zobowiązał się przede wszystkim do zmiany systemów rabatów, a także umów o partnerstwie i umów handlowych z hurtownikami w taki sposób, aby konkurencyjni dostawcy mogli skutecznie konkurować z nim w Belgii.

43. Początkowo Interbrew wyraził zgodę na pełne ujawnienie wszystkim hurtownikom standardowego systemu rabatów ilościowych zamiast dostarczenia im

51 Zob. Dziesiąte sprawozdanie Komisji z realizacji (przypis należy uzupełnić po ukazaniu się sprawozdania).

52 Opłaty, jakie konkurencji muszą uiszczać na rzecz Deutsche Telekom za wspólny dostęp do jego pętli lokalnych.

53 Komunikat prasowy IP/04/281.

54 Komunikat prasowy IP/04/994.

55 Sprawa COMP/37.409 Zob. komunikat prasowy IP/04/574 z 30.4.2004.

jedynie stawek rabatów odpowiadających wielkości dokonywanych przez nich zakupów dla różnych gatunków piwa oraz stawek rabatów dla wielkości z kolejnej wyższej i niższej kategorii. Ponadto zmianie ma ulec inny system rabatów, specjalnie opracowany dla hurtowników przygotowanych do sprzedaży różnych gatunków piwa Interbrew we własnych powiązanych punktach zbytu, w taki sposób, żeby w przyszłości rabaty nie rosły wraz z liczbą punktów zbytu powiązanych z danym hurtownikiem, a stanowiły stałą kwotę na 1 hektolitr określonego gatunku piwa niezależnie od liczby powiązanych punktów zbytu. W ramach umów o partnerstwie Interbrew nie będzie posiadał dostępu do poufnych informacji handlowych hurtowników oraz prawa blokowania nabycia przedsiębiorstwa hurtownika przez konkurenta w zamian za złożenie własnej oferty kupna (zniesienie „prawa pierwszej odmowy”). Wreszcie, w odniesieniu do porozumień handlowych, na mocy których Interbrew przyznaje hurtownikom szereg zachęt, takich jak wsparcie finansowe lub gadzety przeważnie w zamian za działania promocyjne, Interbrew wyraził zgodę na: a) zniesienie wszystkich wymogów wyłączności w stosunku do sprzedawanych produktów, b) pełne ujawnienie kryteriów kwalifikacji oraz c) zapewnienie wszystkim hurtownikom bez wyjątku możliwości korzystania z takich samych zachęt.

*Scandlines przeciwko portowi Helsingborg*⁵⁶ i *Sundbusserne przeciwko portowi Helsingborg*⁵⁷

45. Dnia 23 lipca Komisja podjęła dwie decyzje⁵⁸ odrzucające dwie skargi złożone przez operatorów promów, Scandlines Sverige AB i Sundbusserne AS, przeciw portowi Helsingborg w Szwecji. Wspomniane równoległe skargi odnosiły się do domniemanego nadużycia w rozumieniu art. 82 TWE dotyczącego wygórowanych opłat portowych pobieranych przez port Helsingborg za usługi świadczone na rzecz operatorów promów pływających pomiędzy Szwecją a Danią na trasie Helsingborg – Elsinore.
46. Po przeprowadzeniu obszernego postępowania wyjaśniającego Komisja doszła do wniosku, że dostępne dowody nie są wystarczające, aby zgodnie z wymogami prawa dowieść, że ceny były rzeczywiście zawyżone. Decyzje wskazały na trudności ogólniejszej natury w stosowaniu art. 82 TWE w odniesieniu do spraw dotyczących narzucania wygórowanych cen, zwłaszcza w przypadkach, w których brak jest pomocnych punktów odniesienia. Biorąc pod uwagę fakt, że istniejące orzecznictwo w tym zakresie jest raczej skromne⁵⁹, decyzje mogą stanowić wskazówki przydatne podczas ustalania wartości ekonomicznej usługi oraz odpowiedzi na pytanie, czy cena jest wygórowana/niesłuszna i stanowi tym samym nadużycie pozycji dominującej w rozumieniu art. 82 TWE.

56 Sprawa COMP/A.36.568.

57 Sprawa COMP/A.36.570.

58 Wersje decyzji nieopatrzone klauzulą poufności opublikowano stronie internetowej DG ds. Konkurencji.

59 Decyzje oparto na teście opracowanym przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie 27/76 United Brands przeciwko Komisji [1978] ECR 207.

47. Komisja poinformowała pozwanych, że MCI wycofało skargę dnia 21 października oraz że Komisja nie przewiduje podejmowania dalszych działań w tej sprawie. Pisemne zgłoszenie zastrzeżeń wydane dnia 22 marca 2002 r. zarzucało KPN Mobile odmowę udostępnienia niezależnym operatorom łączy bezpośrednich oraz zwiększenie różnicy pomiędzy cenami hurtowymi za połączenia między sieciami komórkowymi a cenami detalicznymi za usługi mobilnej wirtualnej sieci prywatnej (mobile virtual private network – MVPN). Podejmując z urzędu decyzję o przerwaniu rozpatrywania sprawy Komisja wzięła pod uwagę fakt, że w międzyczasie działania holenderskiego organu regulacyjnego OPTA doprowadziły do przedstawienia przez KPN Mobile rozsądnej oferty w zakresie udostępniania łączy bezpośrednich. Hurtowe stawki za połączenia między sieciami komórkowymi w Holandii także spadły, a OPTA w kontekście nowych ram regulacyjnych w zakresie łączności elektronicznej, obowiązujących w Holandii od wiosny 2004 r., prowadziła dalszą analizę rynków dostarczania połączeń dla indywidualnych sieci komórkowych w tym państwie. W trakcie postępowania Komisja doszła do wniosku, że w szczególnym kontekście usług MVPN nie istnieje możliwość dowiedzenia, że istnieje rozpiętość między ceną a kosztami zgodnie z art. 82 TWE.

*B2/Telia*⁶¹

48. W listopadzie B2 Bredband AB („B2”) wycofał skargę przeciw uznanemu szwedzkiemu operatorowi telekomunikacyjnemu – TeliaSonera AB, w wyniku czego Komisja zamknęła sprawę. W grudniu 2003 r. Komisja przedstawiła przedsiębiorstwu TeliaSonera pisemne zgłoszenie zastrzeżeń twierdząc, że nadużyło pozycji dominującej stosując antykonkurencyjne ceny w ofercie na duże zamówienie na budowę i eksploatację szerokopasmowej sieci optycznej mającej służyć dostarczaniu szybkiego dostępu do internetu w Malmö. Komisja stwierdziła, że oferta przedstawiona przez TeliaSonera w odpowiedzi na wspomniane zamówienie celowo nie pokrywała kosztów oraz nie pozwalała operatorowi na odzyskanie inwestycji i wydatków powstałych w wyniku dostarczania infrastruktury i usług określonych w umowie. Ponadto uznała, że TeliaSonera uniemożliwiła rozbudowę alternatywnej infrastruktury oraz wejście na rynek konkurencyjnych usługodawców. Jednakże dodatkowe postępowanie wyjaśniające przeprowadzone w następstwie pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń skłoniło Komisję do stwierdzenia, że nie ma możliwości z wystarczającą pewnością dowieść, że w chwili składania oferty Telia Sonera posiadała dominującą pozycję na właściwych rynkach.

60 Sprawa COMP/37.704 – Stawki KPN Mobile za połączenia.

61 Sprawa COMP/37.663 – TeliaSonera AB – usługi szerokopasmowe.

2. KARTELE

Ramka 3: Przegląd działań wobec najważniejszych karteli

Podobnie jak w trzech poprzednich latach, również w 2004 r. Komisja przywiązywała wagę do przeciwdziałania kartelom, wydając sześć kolejnych decyzji w sprawie niedozwolonych porozumień horyzontalnych obejmujących około 30 przedsiębiorstw. Decyzje te dotyczyły następujących produktów: *miedzianych rur instalacyjnych, glukonianu sodu, francuskiego piwa, tytoniu surowego w Hiszpanii, twardych wyrobów pasmanteryjnych – igieł oraz chlorku choliny*⁶². W ramach wspomnianych decyzji nałożono grzywny w łącznej wysokości przekraczającej 390 mln EUR.

Rok 2004 wniósł wiele nowych aspektów do walki z kartelami. Na wymienienie zasługują w szczególności trzy z nich, tj. zmiany w zakresie łagodzenia sankcji, konsekwencje wdrożenia rozporządzenia 1/2003 dla zwalczania karteli oraz wyjaśnienie zasad rządzących tajemnicą adwokacką.

Łagodzenie sankcji

Obwieszczenie w sprawie łagodzenia sankcji w postaci odstąpienia od wymierzenia lub obniżenia grzywien w sprawach kartelowych z 2002 r.⁶³ służyło nadal jako ważne narzędzie egzekwowania przepisów. Duża liczba postępowań wynikająca z obwieszczenia w sprawie łagodzenia sankcji z 2002 r. świadczy o jego dużej skuteczności, większej nawet od analogicznego obwieszczenia z 1996 r. W przypadku większości postępowań, w których mają zapaść decyzje, zastosowanie ma obwieszczenie z 2002 r.⁶⁴.

Rozporządzenie (WE) nr 1/2003

Wejście w życie w maju⁶⁵ rozporządzenia 1/2003 w znacznym stopniu zwiększyło uprawnienia dochodzeniowe Komisji. Na uwagę zasługują trzy kluczowe aspekty. Po pierwsze, rozporządzenie rozszerza uprawnienia kontrolne Komisji na pomieszczenia inne niż pomieszczenia przedsiębiorstwa, w tym także prywatne mieszkania pracowników przedsiębiorstwa, jeżeli zaistnieje uzasadnione podejrzenie, że w pomieszczeniach tych przechowywane są dokumenty handlowe⁶⁶. Takie działania mogą być prowadzone wyłącznie za uprzednią zgodą krajowego organu sądowego danego Państwa Członkowskiego. Po drugie, uprawnienia Komisji w zakresie prowadzenia przeszukań zostały wzmocnione poprzez prawo do pieczętowania pomieszczeń przedsiębiorstwa na czas konieczny do przeprowadzenia kontroli⁶⁷. Po trzecie, Komisja otrzymała wyraźne uprawnienia do przesłuchiwania wszelkich osób fizycznych i prawnych, które wyrażą zgodę na przesłuchanie, w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania⁶⁸.

Tajemnica adwokacka

Po złożeniu odwołania przez Komisję przewodniczący Trybunału Sprawiedliwości wyrokiem z dnia 27 września⁶⁹ uchylił (częściowe) zawieszenie wykonania decyzji Komisji odmawiającej uwzględnienia wniosku o zachowanie tajemnicy adwokackiej, które nakazał wcześniej w drodze orzeczenia przewodniczący Sądu Pierwszej Instancji⁷⁰. Komisji zwrócono kopertę zawierającą niektóre z dokumentów zabezpieczonych w trakcie kontroli, które według informacji stron objęte są tajemnicą adwokacką⁷¹, przechowywanych w sekretariacie Sądu Pierwszej Instancji. Trybunał Sprawiedliwości odnotował zobowiązanie Komisji do nieujawniania stronom trzecim dokumentów, o których mowa, do czasu zakończenia głównego postępowania. W związku z tym, że nowe podejście zastosowane przez strony w odniesieniu do zakresu tajemnicy adwokackiej nie zostało potwierdzone przez sądy, Komisja w przypadku kontroli działała na podstawie dotychczasowego orzecznictwa⁷², które jej zdaniem jest nadal zasadne i odpowiednie.

62 Podsumowanie poszczególnych decyzji zob. poniżej.

63 Obwieszczenie w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. C 45 z 19.2.2002).

64 Nowe obwieszczenie obowiązuje w stosunku do wniosków o łagodzenie sankcji przedłożonych Komisji po dniu 19 lutego 2002 r.

65 Zob. pkt 1 powyżej.

66 Art. 21 rozporządzenia.

67 Art. 20 rozporządzenia.

68 Art. 19 rozporządzenia.

49. Dnia 3 września Komisja przyjęła decyzję stwierdzającą, że wiodący europejscy producenci miedzianych rur instalacyjnych: Boliden AB (wraz z poprzednimi spółkami zależnymi Boliden Fabrication AB i Boliden Cuivre & Zinc SA), Halcor SA, HME Nederland BV, IMI plc (wraz z (poprzednimi) spółkami zależnymi IMI Kynoch Ltd. i IMI Yorkshire Copper Tube Ltd.), KM Europa Metal AG (wraz ze stanowiącymi w całości jego własność spółkami zależnymi Europa Metalli SpA i Tréfinmétaux SA), Mueller Industries, Inc. (wraz ze spółkami zależnymi WTC Holding Company, Inc., Mueller Europe Ltd., DENO Holding Company, Inc. i DENO Acquisition EURL), Outokumpu Oyj (wraz ze stanowiącą w całości jego własność spółką zależną Outokumpu Copper Products Oy) oraz Wieland Werke AG (wraz ze spółkami zależnymi Austria Buntmetall AG i Buntmetall Amstetten Ges.m.b.H.) naruszyły reguły konkurencji Wspólnoty Europejskiej, dokonując zмовy co do stałych cen i podziału rynków w sektorze miedzianych rur instalacyjnych na rynku EOG. Postępowanie wyjaśniające wszczęte przez Komisję w 2001 r. wykazało, że naruszenie trwało od połowy 1988 r. do początku 2001 r.
50. Przedmiotowe produkty są stosowane przede wszystkim w budownictwie w instalacjach wodnych, olejowych, gazowych i grzewczych. Ich głównymi odbiorcami są dystrybutorzy, hurtownicy i sprzedawcy detaliczni sprzedający rury instalacyjne instalatorom i innym odbiorcom końcowym. Łączna wartość rynku miedzianych rur instalacyjnych, gładkich (970,1 mln EUR) i powlekanych tworzywem sztucznym (180,9 mln EUR), wynosi 1 151 mln EUR (EOG w 2000 r.).
51. W tym przypadku nałożono na przedsiębiorstwa grzywny w łącznej wysokości około 222,3 mln EUR. Z wyjątkiem HME Nederland BV wszyscy adresaci decyzji współpracowali z Komisją w trakcie postępowania wyjaśniającego w ramach obwieszczenia w sprawie łagodzenia sankcji z 1996 r. Za współpracę Komisja przyznała grupie Mueller zwolnienie z grzywny, Outokumpu – obniżenie grzywny o 50 %, grupie KME oraz grupie Wieland – obniżenie grzywny o 35 %, Halcor – obniżenie grzywny o 15 % oraz grupie IMI i grupie Boliden – obniżenie grzywny o 10 %. Najwyższą grzywnę sięgającą 67,08 mln EUR nałożono na przedsiębiorstwa grupy KME. Grupa Wieland otrzymała grzywnę w wysokości 27,8411 mln EUR, grupa IMI – 44,98 mln EUR, Outokumpu – 36,14 mln EUR, Boliden – 32,6 mln EUR, Halcor – 9,16 mln EUR a HME – 4,49 mln EUR. W przypadku Outokumpu i KME za okoliczności łagodzące uznano ich współpracę poza obwieszczeniem w sprawie łagodzenia sankcji z 1996 r. Outokumpu było pierwszym przedsiębiorstwem, które ujawniło fakt istnienia kartelu przez ponad 12 lat, a KME – pierwszym, które przedłożyło rozstrzygające dowody na istnienie współpracy w zakresie miedzianych rur instalacyjnych powlekanych tworzywem sztucznym. Z drugiej strony w przypadku Outokumpu za okoliczność obciążającą uznano fakt powtórzenia się naruszenia, jako że przedsiębiorstwo to było już adresatem innej

69 Sprawa C-7/04 P (R). Więcej szczegółów na ten temat zawarto w opisie spraw sądowych.

70 Połączone sprawy T-125/03 R i T-253/03 R Akzo Nobel Chemicals Ltd i Akros. Zob. również: sprawozdanie na temat konkurencji za 2003 r., pkt 33.

71 Główna sprawa czekała na rozstrzygnięcie Sądu pod koniec roku.

72 Zob. sprawa 155/79155/79 AM & S przeciwko Komisji [1982] ECR str. 1575.

73 Sprawa COMP/38.069.

decyzji Komisji w sprawie kartelu w sektorze stali nierdzewnej w 1990 r., w związku z czym otrzymało wyższą grzywnę o charakterze odstraszającym.

*Glukonian sodu*⁷⁴

52. Dnia 29 września Komisja nałożyła na cztery przedsiębiorstwa grupy Jungbunzlauer grzywny w wysokości 19,04 mln EUR za ich udział w ustalaniu cen i podziale rynku glukonianu sodu, substancji chemicznej używanej przeważnie do czyszczenia metalu i szkła.
53. Decyzja stanowi uzupełnienie pierwszej decyzji przyjętej w 2001 r.⁷⁵, która stwierdzała, że sześć przedsiębiorstw, w tym także jedno przedsiębiorstwo grupy Jungbunzlauer, w latach 1987-1995 brało udział w kartelu. W odniesieniu do przedsiębiorstwa grupy Jungbunzlauer decyzja przyjęta w 2001 r. została wycofana w 2002 r. z uwagi na błąd merytoryczny w uzasadnieniu decyzji dotyczący jego odpowiedzialności za naruszenie.
54. Na strony uczestniczące w kartelu producentów glukonianu sodu przypada niemal cała światowa produkcja tej substancji. Naruszenie było niezwykle poważne, a Jungbunzlauer naruszał wspólnotowe reguły konkurencji przez siedem lat. Określając wysokość grzywny Komisja wzięła pod uwagę ograniczoną wielkość rynku glukonianu sodu. Ponadto grzywna nałożona na Jungbunzlauer, z uwagi na współpracę tego przedsiębiorstwa z Komisją w ramach obwieszczenia w sprawie łagodzenia sankcji z 1996 r., została obniżona o 20 %.

*Francuskie piwo*⁷⁶

55. Dnia 29 września Komisja przyjęła decyzję o zakazie z nałożeniem grzywny na podstawie art. 81 ust. 1 TWE skierowaną do dwóch grup browarów: Brasseries Kronenbourg i jej ówczesnej spółki-matki, Groupe Danone, z jednej strony oraz Heineken France (wcześniej Sogebra) i jej spółki-matki Heineken NV z drugiej. Podstawę decyzji stanowiło zawarcie umowy „o zawieszeniu broni” mającej na celu podział rynku na potrzeby konsumpcji poza domem (sektor „HoReCa”)⁷⁷ pomiędzy te dwie grupy i zakończenie toczzonej między nimi „wojny o przejęcie” hurtowni napojów. Umowa ta jednak nigdy nie została zrealizowana.
56. Ogólnie naruszenie uznano za poważne. Komisja nałożyła grzywnę na Heineken France i Heineken NV w wysokości 1 mln EUR. Na Groupe Danone i Brasseries Kronenbourg nałożono grzywnę w wysokości 1,5 mln EUR, przy której ustalaniu wzięto pod uwagę okoliczności obciążające polegające na powtórnym naruszeniu.

*Tytoń surowy w Hiszpanii*⁷⁸

57. Dnia 20 października Komisja nałożyła grzywny w łącznej wysokości 20 mln EUR na czterech hiszpańskich przetwórców tytoniu surowego (Cetarsa, Agroexpansión,

74 Sprawa COMP/36.756.

75 Zob.: sprawozdanie na temat konkurencji za 2001 r., pkt 48.

76 Sprawa COMP/37.750 - Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken.

77 tzn. hotele, restauracje, kawiarnie.

78 Sprawa COMP/38.238.

World Wide Tobacco España i Taes) oraz na włoskiego przetwórcę (Deltafina) z powodu zawarcia antykonkurencyjnego porozumienia mającego na celu ustalenie maksymalnej średniej ceny, jaką będą płacić hiszpańskim producentom tytoniu surowego oraz ilości tytoniu surowego, jaką będą kupować. Kartel działał w latach 1996-2001. W 1998 r. przetwórcy stworzyli wyrafinowany system egzekwowania i monitorowania. Ponadto od 1999 r. uzgadniali między sobą przedział cen dla tytoniu surowego, który stosowali w trakcie negocjowania z przedstawicielami producentów umów kontraktacyjnych określających ramy dla ustalenia końcowej ceny tytoniu surowego w chwili dostawy. Uznano, że za działanie spółek-córek odpowiadają solidarnie firmy nadrzędne Agroexpansión i WWTE.

58. W tej samej decyzji Komisja zakazała również działania kartelu obejmującego stowarzyszenia reprezentujące producentów tytoniu surowego (ASAJA, UPA, COAG i CCAE). Komisja stwierdziła, że w tym samym czasie brały one udział w zмовie dotyczącej przedziałów cen dla tytoniu surowego i cen minimalnych tytoniu surowego, które następnie zbiorowo negocjowały z przetwórcami omawiając umowy kontraktacyjne oraz nałożyła na każde z nich symboliczną grzywnę w wysokości 1 000 EUR, która uwzględnia wpływ krajowych ram prawnych na ich działania. Okoliczność ta została również uznana za okoliczność łagodzącą podczas ustalania grzywien dla przetwórców.

*Twarde wyroby pasmanteryjne - igły*⁷⁹

59. W decyzji z dnia 26 października Komisja uznała, że trzy przedsiębiorstwa i ich spółki zależne, tj. odpowiednio William Prym GmbH & Co. KG i Prym Consumer GmbH & Co. KG, Coats Holdings Ltd i J & P Coats Ltd oraz Entaco Ltd i Entaco Group Ltd, pomiędzy dniem 10 września 1994 r. a dniem 31 grudnia 1999 r. zawarły szereg pisemnych, z formalnego punktu widzenia dwustronnych umów, które w praktyce stanowiły umowę trójstronną, na mocy której przedsiębiorstwa te dokonały lub przyczyniły się do podziału rynków produktu (na twarde wyroby pasmanteryjne) i rynków geograficznych (na igły). Ponadto w okresie od dnia 10 maja 1993 r. do dnia 8 listopada 2001 r. uczestniczyły one w dwu- lub trójstronnych spotkaniach.
60. Komisja oparła swoją decyzję w szczególności na istnieniu klauzul warunkowych zawartych w wyżej wymienionych umowach. Klauzule te były z czasem przedłużane.
61. Komisja ustaliła trzy właściwe rynki produktu: i) europejski rynek igieł do szycia ręcznego i igieł rzemieślniczych (w tym igieł specjalnych), w ramach którego nastąpił asortymentowy i geograficzny podział rynku, ii) europejski rynek „innych produktów krawieckich i dziewiarskich, m.in. szpilek, szydełek i drutów” oraz iii) europejski rynek innych twardych wyrobów pasmanteryjnych, m.in. zamków błyskawicznych i innych zapiek, przy czym w obu ostatnich przypadkach podział rynku produktu miał miejsce jedynie między dniem 10 września 1994 r. a dniem 13 marca 1997 r.

62. Naruszenie miało bardzo poważny charakter z uwagi na fakt, że dotyczyło podziału rynku produktu i rynku geograficznego pomiędzy wiele różnych rynków. Umowy o podziale rynku produktu działały na różnych szczeblach rynku, tzn. na szczeblu produkcji i dystrybucji (zarówno hurtowej, jak i detalicznej), ponieważ Coats rozprawdzał głównie igły, ale oferując produkty pod własną detaliczną marką igieł „Milward” w sektorze sprzedaży detalicznej konkurował z firmami: Prym i Entaco.
63. Na podstawie obwieszczenia w sprawie łagodzenia sankcji z 1996 r. Komisja w pełni darowała Entaco grzywnę, która zostałaby w przeciwnym razie nałożona, z uwagi na poinformowanie Komisji o istnieniu umów o podziale rynku oraz dostarczenie rozstrzygających dowodów, bez których niemożliwe byłoby dowiedzenie ich istnienia. Przedsiębiorstwa Coats i Prym, odpowiedzialne solidarnie wraz z odpowiednimi spółkami zależnymi, otrzymały grzywnę w wysokości po 30 mln EUR każde.
- Chlorek choliny*⁸⁰
64. Dnia 9 grudnia Komisja przyjęła decyzję skierowaną przeciwko: Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV i Akzo Nobel Functional Chemicals BV, solidarnie, Chinook Group Limited Partnership i Chinook Group Limited, solidarnie, BASF AG, Bioproducts Incorporated, DuCoa LP oraz UCB S.A.
65. Przedsiębiorstwa te naruszyły europejskie reguły konkurencji uczestnicząc w kartelu obejmującym sektor produkcji chlorku choliny. Jeśli chodzi o EOG, kartel producentów chlorku choliny działał na dwóch różnych, lecz ściśle związanych ze sobą poziomach – światowym i europejskim. Na poziomie światowym wszyscy producenci objęci postępowaniem uczestniczyli w działaniach antykonkurencyjnych dotyczących EOG w okresie od czerwca 1992 do kwietnia 1994 r. Działania te polegały na ustalaniu i podnoszeniu cen światowych, rozdzielaniu rynków światowych, kontroli dystrybutorów i przetwórców oraz wymianie poufnych informacji handlowych..
66. Producenci północnoamerykańscy nie uczestniczyli w szeregu dalszych antykonkurencyjnych spotkań odbywających się w ścisłym gronie producentów europejskich i mających na celu skoordynowanie ich działań na rynku europejskim. Spotkania te miały miejsce w okresie od marca 1994 do października 1998 r. Działania obejmowały ustalanie i podwyższanie cen (zarówno dla EOG jako całości, dla konkretnych rynków krajowych, jak i dla indywidualnych klientów), rozdzielanie indywidualnych klientów pomiędzy uczestniczące przedsiębiorstwa, przydzielanie udziałów rynkowych każdemu przedsiębiorstwu dla rynku EOG jako całości, kontrolę dystrybutorów i przetwórców oraz wymianę poufnych informacji handlowych.
67. Wielkość światowego rynku chlorku choliny, używanego przede wszystkim w przemyśle produkcji pasz zwierzęcych, w 1997 r., ostatnim pełnym roku naruszenia, szacowano na 183,7 mln EUR, z czego na EOG przypadało 52,6 mln EUR. W

okresie objętym dochodzeniem producenci uczestniczący w naruszeniu kontrolowali ponad 80 % światowego rynku. Producenci europejscy związani ze sprawą kontrolowali blisko 80 % terytorium EOG.

68. Producenci północnoamerykańscy zaprzestali współudziału w naruszeniu pod koniec międzynarodowego spotkania, które odbyło się w dniach 14-20 kwietnia 1994 r. Pierwsze działanie podjęte przez Komisję w celu zbadania naruszenia miało miejsce dnia 26 maja 1999 r. Ponieważ działanie to podjęte zostało ponad pięć lat po zaprzestaniu przez producentów północnoamerykańskich udziału w naruszeniu, nie można było nałożyć grzywien na producentów północnoamerykańskich: Bioproducts, Chinook i DuCoa.
69. Komisja nałożyła na europejskich producentów następujące grzywny: 20,99 mln EUR solidarnie na Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV i Akzo Nobel Functional Chemicals BV, 34,97 mln EUR na BASF AG oraz 10,38 mln EUR na UCB SA.

3. INNE POROZUMIENIA I PRAKTYKI UZGODNIONE

3.1 Decyzje Komisji

*Air France/Alitalia*⁸¹

70. Dnia 7 kwietnia Komisja zaakceptowała sojusz pomiędzy przedsiębiorstwami Air France i Alitalia z zastrzeżeniem podjęcia przez obie strony istotnych zobowiązań. Warunki określone w decyzji mają na celu obniżenie obecnych barier, które utrudniają wejście na rynek, i zapewnienie nowym przedsiębiorstwom wchodzącym na rynek uczciwej szansy zaistnienia na nim w charakterze poważnych konkurentów. Komisja określiła siedem pokrywających się tras, na których połączenie sił przedsiębiorstw Air France i Alitalia doprowadziłoby do wyeliminowania bądź istotnego ograniczenia konkurencji. Są to: Paryż-Mediolan, Paryż-Rzym, Paryż-Wenecja, Paryż-Florencja, Paryż-Bolonia, Paryż-Neapol i Mediolan-Lyon, na których Air France i Alitalia, przed zawarciem sojuszu, były dwoma głównymi konkurentami. Po zaakceptowaniu przez przewoźników zwłaszcza odstąpienia dostatecznej ilości czasu na start i lądowanie na lotniskach oraz podjęciu różnych innych środków prawnych mających na celu przywrócenie skutecznej konkurencji na tych trasach, Komisja była w stanie zatwierdzić transakcję⁸².

*Topps*⁸³

71. Dnia 26 maja Komisja przyjęła decyzję⁸⁴ nakładającą grzywnę w wysokości 1,59 mln EUR na The Topps Company Inc i jej europejskie spółki zależne: Topps Europe Ltd, Topps International Ltd, Topps UK Ltd i Topps Italia SRL („Topps”) za naruszenie przepisów art. 81 ust. 1 Traktatu. Grupa Topps produkuje przedmioty do

81 Sprawa COMP/38.284.

82 Decyzja ta została podważona przed Sądem Pierwszej Instancji przez stronę trzecią (sprawa T-300/04).

83 Sprawa COMP/37.980 - Souris Bleue – Topps.

84 Komunikat prasowy IP/04/682 z 26.5.2004.

kolekcjonowania, takie jak naklejki czy obrazki tematyczne przedstawiające piłkarzy lub bohaterów seriali animowanych.

72. Komisja uznała, że Topps zawarł szereg porozumień i praktyk uzgodnionych z kilkoma pośrednikami w Zjednoczonym Królestwie, we Włoszech, w Finlandii, w Niemczech, we Francji oraz w Hiszpanii, mających na celu ograniczenie przywozu równoległego naklejek, obrazków tematycznych i innych przedmiotów do kolekcjonowania przedstawiających postaci Pokémon. Pokémon to nazwa całego szeregu postaci początkowo stworzonych dla gry video Nintendo „Game Boy”, ale później również używanych na licencji przez Topps do ilustrowania przedmiotów do kolekcjonowania, takich jak naklejki bądź obrazki tematyczne. W 2000 r. istniał ogromny popyt na tego typu przedmioty do kolekcjonowania Pokémon, a ceny znacznie różniły się w różnych Państwach Członkowskich. Rodziny w państwach o wysokim poziomie cen, np. w Finlandii, musiały płacić za naklejki przedstawiające postaci Pokémon ponad dwukrotność ceny przyjętej w Portugalii.
73. Takie ograniczenia w handlu równoległym były w przeszłości wielokrotnie jednoznacznie potępiane przez Komisję i sądy wspólnotowe. Stanowią one bardzo poważne naruszenie art. 81 ust. 1 TWE, zagrażające podstawowym zasadom rynku wewnętrznego. Stosując opisane powyżej środki Topps uniemożliwił dystrybutorom, a ostatecznie konsumentom korzystanie ze znacznych różnic cen pomiędzy Państwami Członkowskimi.
74. Decyzja skierowana była do wszystkich europejskich spółek zależnych Topps, które uczestniczyły w antykonkurencyjnych porozumieniach i praktykach uzgodnionych, jak również do ostatecznej amerykańskiej spółki nadrzędnej z uwagi na jej decydujący wpływ na działalność należących do niej w całości spółek zależnych. Decyzja nie była skierowana do pośredników Topps, ponieważ ich odpowiedzialność za naruszenie przepisów była mniejsza. Ustalając wysokość grzywny Komisja uznała naruszenie popełnione przez Topps za poważne, pomimo jego bardzo poważnego charakteru, przede wszystkim z uwagi na fakt, że dowody zgromadzone przez Komisję nie wskazywały, aby ograniczenia w handlu równoległym były stosowane systematycznie wobec wszystkich pośredników.

Ramka 4: Rynek zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w UE

Zapewnienie silnej obecności europejskiej muzyki i kultury w całej ich różnorodności na nowych ogólnoeuropejskich rynkach internetowych ma decydujące znaczenie w kontekście celów strategii lizbońskiej. Stwarza ono potrzebę nowej dynamiki w zakresie sprzedaży praw do muzyki europejskiej użytkownikom praw autorskich, którzy mogą promować europejską obecność w tych mediach, utrzymując równocześnie korzystne warunki dla rozwoju treści lokalnych. Przy stosowaniu reguł konkurencji w odniesieniu do usług zbiorowego zarządzania prawami autorskimi szczególnej uwagi wymagają ograniczenia antykonkurencyjne w tym sektorze oraz zachęty konkurencyjne służące skutecznemu świadczeniu takich usług.

Wskazówki w tym zakresie Komisja zawarła w decyzji dotyczącej Europejskiego Biura Międzynarodowej Federacji Przemysłu Fonograficznego („IFPI”)⁸⁵. Niektóre z zasad uwzględnionych w tej decyzji sprawdziły się w międzyczasie w praktyce i są obecnie stosowane przez członków IFPI także dość ogólnie w odniesieniu do udzielania licencji na korzystanie z muzyki, do której prawa posiadają, w internecie (w formie tzw. webcastingu) na obszar UE.

W związku z tak zwanym Porozumieniem z Santiago⁸⁶ dotyczącym prawa do udzielania licencji do publicznego odtwarzania utworów muzycznych w internecie Komisja wydała formalne pisemne zgłoszenie zastrzeżeń⁸⁷ wobec obowiązującego porozumienia wskazując zainteresowanym przedsiębiorstwom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi na związane z tym porozumieniem wątpliwości dotyczące naruszenia reguł konkurencji, a zwłaszcza podział rynku z uwagi na ograniczenie dotyczące siedziby gospodarczej.

Komunikat wydany w kwietniu określa przyszłe zasady dobrego zarządzania proponowane przez Komisję dla tego sektora⁸⁸. Z perspektywy konkurencji na szczególną uwagę zasługują następujące zagadnienia:

- Ograniczenia terytorialne nie mogą stanowić przeszkody w tworzeniu nowego systemu punktów kompleksowej obsługi w skali UE niezbędnych dla poprawy wydajności przy udzielaniu licencji dla obszaru UE i licencji ogólnosięwiatowych na nowych rynkach muzycznych Unii Europejskiej.
- Na mocy przepisów prawa konkurencji Komisja będzie przychylnie traktować porozumienia dotyczące punktów kompleksowej obsługi oraz pokrewne porozumienia wzajemne pomiędzy systemami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.
- Komisja nie może jednak pozwolić na utrzymanie wcześniejszych ograniczeń tam, gdzie nie są one już konieczne.
- Właściciele praw autorskich muszą mieć możliwość samodzielnego ustalania właściwych proporcji pomiędzy indywidualnym a zbiorowym zarządzaniem prawami do swojej muzyki.
- Należy unikać niepotrzebnego łączenia ofert zarządzania prawami, lecz pozwolić na rozwój indywidualnego administrowania prawami. Zważywszy na rentowność systemów zbiorowego zarządzania prawami autorskimi właściciele praw powinni posiadać możliwość korzystania z nowych cyfrowych technik zarządzania dla potrzeb indywidualnego zarządzania prawami autorskimi.

85 Sprawa COMP/C-2/38.014 - IFPI “Simulcasting”, decyzja z dnia 8 października 2002 r. (Dz.U. L 107 z 30.4.2003).

86 Sprawa COMP/38.126 – Santiago.

87 Komunikat prasowy IP/04/586.

75. Dnia 24 czerwca Komisja potępiła zalecany wykaz opłat minimalnych stosowany przez Belgijskie Stowarzyszenie Architektów.
76. Zalecany wykaz opłat minimalnych został przyjęty przez Krajową Radę Belgijskiego Stowarzyszenia Architektów w 1967 r. i od tego czasu był kilkakrotnie aktualizowany. W najnowszej aktualizacji z czerwca 2002 r. określono go jako „orientacyjny” (*indicatif/leidraad*). Wykaz określa minimalną kwotę wynagrodzenia przysługującego architektowi, jako osobie pracującej na własny rachunek, za usługi świadczone w Belgii.
77. Komisja uznała, że decyzja zatwierdzająca wykaz opłat minimalnych stanowiła samodzielny akt o charakterze nakazowym, za który Stowarzyszenie, działające jako stowarzyszenie przedsiębiorstw, ponosi pełną odpowiedzialność. Ponadto Komisja stwierdziła, że Stowarzyszenie, podejmując decyzje uchwalające i aktualizujące przedmiotowy wykaz, zamierzało koordynować działalność swoich członków na rynku. Komisja zauważyła również, że przynajmniej w pewnym stopniu rozpoczęło stosowanie wykazu.
78. Dowody wskazujące, że wykaz miał na celu ograniczanie konkurencji obejmowały zamierzone normatywne brzmienie tytułu i motywów w preambule, fakt, że Stowarzyszenie opracowało i przez 18 lat udostępniało standardową umowę, w której jedyną możliwością ustalania opłat było odniesienie do wykazu oraz fakt, że Stowarzyszenie nie ograniczyło się do przekazywania informacji członkom, klientom i sądom.
79. Pomimo że decyzja określająca lub zalecająca minimalne opłaty z natury stanowi bardzo poważne naruszenie, Komisja ogólnie uznała naruszenie za poważne w świetle okoliczności wskazujących, że wykaz opłat prawdopodobnie nie był stosowany powszechnie przez wszystkich architektów oraz że geograficzny zasięg decyzji był ograniczony do jednego Państwa Członkowskiego.
80. Nakładając grzywnę w wysokości 100 000 EUR Komisja za okoliczność łagodzącą uznała fakt, że – przed przyjęciem przez Komisję w 1993 r. decyzji w sprawie *CNDS*⁹⁰ – Stowarzyszenie mogło posiadać uzasadnioną wątpliwość co do tego, czy wykaz opłat rzeczywiście stanowi naruszenie. Ponadto polityka Komisji, określona w sprawozdaniu Komisji z dnia 9 lutego 2004 r., polega na zachęcaniu krajowych organów regulacyjnych i organizacji zawodowych do przeglądu i zmiany restrykcyjnych regulacji oraz umożliwieniu im wykonania tych działań. Wysokość grzywny odzwierciedla także stopniowo modyfikowane podejście⁹¹ Komisji w zakresie nakładania kary grzywny za antykonkurencyjne praktyki organizacji zawodowych.

88. Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – Zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi w ramach rynku wewnętrznego, COM/2004/261 z 16.4.2004.

89. Sprawa COMP/38.549.

90. Decyzja 93/438/EEC w sprawie IV/33.407 – CNDS (Dz.U. L 203 z 13.8.1993). Decyzja zakazywała stosowania stałego wykazu opłat przez włoskich agentów celnych.

91. W swojej pierwszej decyzji dotyczącej taryf stosowanych przez organizacje zawodowe z 1993 r. Komisja potępiła stałe taryfy nie nakładając grzywny. W 1996 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie zalecanych taryf stowarzyszenia spedytatorów holenderskich, nakładając symboliczną grzywnę w wysokości 1 000 EUR.

81. Dnia 26 października Komisja przyjęła dwie decyzje dotyczące dwóch umów zawartych przez Gaz de France (GDF) w 1997 r. – jednej z włoskim operatorem gazowym ENI, a drugiej z włoskim dostawcą energii ENEL. Przedmiotem umowy pomiędzy GDF a ENI był transport przez GDF przez terytorium Francji do granicy ze Szwajcarią gazu ziemnego zakupionego przez ENI w Europie Północnej. Umowa zawierała klauzulę zobowiązującą ENI do sprzedaży gazu wyłącznie za punktem jego redystrybucji, czyli po opuszczeniu Francji. Umowa pomiędzy GDF a ENEL dotyczyła transakcji swapowej związanej z gazem ziemnym w stanie ciekłym zakupionym przez ENEL w Nigerii oraz zawierała klauzulę o wykorzystaniu gazu we Włoszech.
82. Komisja uznała, że dwie wspomniane klauzule ograniczały terytorium, na którym strony mogły korzystać z gazu i miały na celu wydzielenie rynków krajowych, uniemożliwiając konsumentom gazu ziemnego, mającym siedzibę we Francji, zaopatrywanie się w ENEL i ENI. Stanowiły one zatem ograniczenie konkurencji w rozumieniu art. 81 TWE oraz istotną przeszkodę w stworzeniu prawdziwie konkurencyjnego europejskiego rynku gazu.
83. Decyzje te są szczególnie ważne w świetle rozpoczętego w ostatnich latach procesu liberalizacji europejskiego sektora gazowego, którego pozytywne efekty dopiero powoli zaczynają być widoczne. Ograniczenia terytorialne stanowią jeden z kluczowych elementów wśród zbioru praktyk, które podtrzymują podział europejskiego rynku i przyczyniają się do braku płynności w rozpatrywanym sektorze. Zważywszy na specyfikę europejskiego sektora gazowego oraz okoliczności sprawy Komisja zrezygnowała jednak z nałożenia grzywny.

3.2 Przebieg innych postępowań

Programy o najwyższej oglądalności na rynku mediów

84. Komisja nadal przywiązuje dużą wagę do konkurencji w zakresie programów o najwyższej oglądalności, ponieważ stanowi ona czynnik napędowy innowacji na rynku mediów, przyczyniając się tym samym do budowy społeczeństwa opartego na wiedzy. Ważną grupę zagadnień stanowią sprawy dotyczące wydarzeń sportowych, w odniesieniu do których Komisja zajęła wyważone stanowisko, z jednej strony opowiadając się przeciw koncentracyjnym i restrykcyjnym efektom polityki marketingowej opartej na rozległych i wyłącznych transakcjach dokonywanych przez jednego oferenta, z drugiej zaś uwzględniając potencjalną efektywność związaną z łączeniem programów.
85. W sprawie *Bundesligi*, która dotyczy centralnie prowadzonego handlu prawami medialnymi do meczów męskiej piłki nożnej pierwszej i drugiej Bundesligi, Komisja stwierdziła, że wyłączna sprzedaż praw do transmisji przez Związek Ligi mogła ograniczyć konkurencję między klubami i spółkami kapitałowymi pierwszej i drugiej Bundesligi.

86. W wyniku wstępnej oceny wydanej we wcześniejszym okresie 2004 r. Związek Ligi przedstawił zobowiązania, które poddano badaniom rynku⁹³ we wrześniu⁹⁴.
87. Komisja wszczęła również postępowanie odnośnie do angielskiej ekstraklasy piłkarskiej *English Premier League* (FAPL)⁹⁵, publikując komunikat w sprawie zobowiązań oferowanych przez FAPL⁹⁶. W ramach trwających postępowań dotyczących systemu Eurowizji przeanalizowano zasady i regulacje w zakresie szeregu aspektów wspólnego nabywania praw do transmisji wydarzeń sportowych, w tym także praw do igrzysk olimpijskich 2010/2012, i korzystania z nich przez nadawców publicznych będących członkami Europejskiej Unii Radiowo-Telewizyjnej (EBU). Propozycje i zalecenia EBU mające zapewnić systemowi Eurowizji zgodność z regułami konkurencji UE będą wymagać odwołania się do orzecznictwa Trybunału⁹⁷.
88. Dnia 26 października Komisja ogłosiła zamknięcie postępowania⁹⁸ w tak zwanej sprawie klauzul najwyższego uprzywilejowania⁹⁹ zawartych w umowach hollywoodzkich studiów filmowych z nadawcami programów telewizji płatnej, jednak z dwoma wyjątkami.
89. Klauzule najwyższego uprzywilejowania znajdowały się w większości umów typu „*output deal*” pomiędzy hollywoodzkimi studiami filmowymi a europejskimi nadawcami telewizji płatnej. Umowy typu „*output deal*” są powszechne w hollywoodzkim przemyśle filmowym, w którym studia zazwyczaj godzą się na sprzedaż całej swojej produkcji filmowej na określoną liczbę lat. Klauzule najwyższego uprzywilejowania umożliwiają studiom przyjęcie najbardziej korzystnych warunków ustalonych pomiędzy przedsiębiorstwem telewizji płatnej a jednym z nich.
90. Według wstępnej oceny Komisji kumulacyjny efekt klauzul najwyższego uprzywilejowania polegał na wyrównywaniu cen płaconych na rzecz studiów, gdyż jakkolwiek podwyżka uzgodniona z jednym ze studiów wywoływała równoległy wzrost cen dla innych studiów. Komisja uznaje, że taki sposób ustalania cen jest sprzeczny z podstawową zasadą konkurencji cenowej.
91. Nie dopuszczając do naruszenia prawa konkurencji studia, w stosunku do których zamknięto postępowanie, postanowiły zrezygnować z klauzul najwyższego uprzywilejowania w istniejących umowach. Nie przewiduje się prowadzenia wobec nich dalszych działań, o ile nie odstąpią one od nowo przyjętej strategii. Postępowanie nadal toczy się wobec NPB Universal i Paramount Pictures Corp. Inc., które nie zrezygnowały z przywilejów.

93 Zob. art. 27 ust. 4 publikacji w Dz.U. C 299 z 14.9.2004.

94 Decyzję na mocy art. 9 rozporządzenia 1/2003 przyjęto w styczniu 2005 r.

95 Sprawa COMP/38.173 i 38.453 (Dz.U. C 115 z 30.4.2004).

96 Dz.U. C 115 z 30.04.2004.

97 Zob. sprawy sądowe poniżej.

98 Sprawa COMP/38.427. Zob. komunikat prasowy IP/04/2004 z 26.10.2004.

99 Pojęcie to odnosi się właściwie do zasady najbardziej uprzywilejowanego dostawcy stosowanej w tych umowach.

3.3 Badania sektorowe

Badanie sektorowe w zakresie sprzedaży praw do transmisji zawodów sportowych za pośrednictwem sieci trzeciej generacji¹⁰⁰

92. Technologia komórkowa trzeciej generacji (3G) w szybkim tempie zyskuje popularność na świecie, zdobywając klientów szybciej niż miało to miejsce w przypadku technologii GSM na tym samym etapie jej rozwoju.
93. Komisja zwiększyła wysiłki na rzecz niedopuszczenia do zachowań antykonkurencyjnych, które mogłyby utrudnić rozbudowę tego kluczowego, rozwijającego się rynku.
94. Komisja wskazała kilka rodzajów zachowań ze strony uznanych uczestników rynku, które mogłyby ograniczyć dostęp operatorów nowych mediów do treści sportowych o kluczowym znaczeniu, takich jak odmowa dostawy, powiązanie praw do transmisji telewizyjnej z prawami do transmisji za pośrednictwem nowych mediów/UMTS, embarga dające telewizji przewagę nad nowymi rodzajami transmisji lub zakup praw do transmisji za pośrednictwem nowych mediów/UMTS na zasadzie wyłączności przez uznanych uczestników rynku.
95. W celu pełnej oceny specyfiki rynku oraz opanowania istniejących i potencjalnych problemów dotyczących dostępu technologii trzeciej generacji do rozpatrywanych wydarzeń Komisja dnia 30 stycznia wspólnie z Urzędem Nadzoru EFTA zainicjowała badanie sektorowe w zakresie sprzedaży praw do transmisji sportowych sieciom trzeciej generacji.
96. Pierwszy, sondażowy etap zakończono w sierpniu. Pozwolił on na zgromadzenie informacji na temat stopnia zaawansowania technologii trzeciej generacji, w tym także sprzedaży praw do transmisji za pośrednictwem technologii 3G operatorom telefonii komórkowej, oraz przegląd rodzajów ograniczeń nałożonych na prawa do transmisji sportowych za pośrednictwem technologii 3G. Wnioski o udzielenie informacji skierowano do szeregu, przeważnie dużych, kanałów telewizyjnych, operatorów telefonii komórkowej i właścicieli praw transmisyjnych.
97. Drugi etap wdrożony we wrześniu rozszerza badanie na większy krąg uczestników rynku, a także obejmuje dodatkowe kwestionariusze przeznaczone dla uczestników biorących udział w pierwszym etapie badania. Etap ten powinien dostarczyć szczegółowych informacji o umowach dotyczących praw do transmisji wydarzeń sportowych.

Ramka 5: Dystrybucja i naprawa pojazdów silnikowych

W 2004 r. Komisja nadal monitorowała wdrażanie rozporządzenia 1400/2002 oraz służyła zainteresowanym stronom pomocą w zakresie jego interpretacji. W tym okresie dało się zauważyć pewne nowe trendy. Między innymi średni wzrost cen samochodów był mniejszy niż wzrost cen innych towarów i jednocześnie wykazywał wyraźne oznaki większej zbieżności na terenie całej UE. Nadal następowała konsolidacja sieci punktów sprzedaży, chociaż wiele punktów, których umowy

zostały wypowiedziane w wyniku reorganizacji sieci, zdołało skorzystać z wyłączenia grupowego i pozostać na rynku w charakterze autoryzowanych warsztatów. Dokonano także nowych inwestycji służących poprawie infrastruktury dystrybucji i napraw. Oczywiście jest jednak, że taki rozwój wydarzeń może stanowić jedynie wstępną orientację co do skutków nowego wyłączenia grupowego, którego efekty rynkowe będzie można w pełni ocenić dopiero w perspektywie długofalowej.

Zgodnie z zadaniem regularnego nadzoru nad stosowaniem rozporządzenia 1400/2003 Komisja przeprowadziła szczegółowe działania monitorujące system stosowany przez producentów samochodów i ciężarówek do udostępniania niezależnym operatorom informacji technicznych związanych z naprawami. Ponadto nadal monitorowała zmiany cen samochodów w UE, publikując dwa sprawozdania – w lutym i w lipcu. Ostatnie z nich obejmuje pierwszych sześć miesięcy po wejściu w życie nowego rozporządzenia i po raz pierwszy zawiera informacje dotyczące wszystkich 25 Państw Członkowskich (szczegóły zamieszczono poniżej).

Ponadto w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem Komisja ponownie skoncentrowała swoje działania w zakresie egzekwowania przepisów na wybranych sprawach, które podnoszą istotne zagadnienia dotyczące konkurencji. Obejmują one kwestie dotyczące dostępu autoryzowanych i niezależnych warsztatów do części zamiennych OEM i konkurencyjnych oferentów, potencjalnego istnienia sztucznych barier utrudniających wejście do sieci autoryzowanych warsztatów, a także domniemane ograniczanie możliwości sprzedaży przez dealerów pojazdów silnikowych konkurencyjnych producentów. Podczas gdy zagadnienia te są nadal badane w ramach trwających dochodzeń, Komisja wyraziła swoje stanowisko w sprawie zawartych przez Porsche porozumień dotyczących dystrybucji i serwisowania, w którym wyjaśniła stosowanie zasady *de minimis* w kontekście wdrażania rozporządzenia 1400/2002 (zob. poniżej).

Wejście w życie rozporządzenia 1/2003 oraz wynikające z niego uprawnienia sądów i organów ochrony konkurencji Państw Członkowskich umożliwiły tym ostatnim pełne wykorzystanie wiedzy o sektorze motoryzacyjnym oraz mechanizmów współpracy określonych w ramach ESK. W związku z tym dnia 19 października Komisja zorganizowała warsztaty, podczas których przedstawiciele krajowych organów ochrony konkurencji mogli wymienić doświadczenia i omówić wdrażanie rozporządzenia 1400/2002.

Dostęp do informacji technicznych

W październiku Komisja opublikowała dokument poświęcony dostępowi niezależnych operatorów do informacji technicznych w przemyśle motoryzacyjnym. Opracowanie sporządzone na wniosek Komisji przez IKA (Uniwersytet w Akwizgranie) sprawdzało, na ile producenci stosowali się do rozporządzenia w zakresie przekazywania informacji technicznych warsztatom, producentom narzędzi i wydawcom. Wszystkie te grupy operatorów mają do odegrania ważną rolę w ramach zapewniania zdrowej konkurencji w sektorze naprawy pojazdów, zwłaszcza z uwagi na fakt, że postęp technologiczny czyni coraz bardziej złożonymi nawet najbardziej podstawowe naprawy. Opracowanie wykazało, że – za pośrednictwem internetu, w postaci CD/DVD i/lub w postaci drukowanej – dostępne są informacje techniczne dla niemal wszystkich modeli wprowadzonych do produkcji w ostatnich dziesięciu latach. Jakość zapewniania informacji jest jednak często niezadowalająca, gdyż informacje są trudne do znalezienia lub mogą być dostępne jedynie w dużych, kosztownych zestawach. Zawartość jest nieraz także niewystarczająca, ponieważ niektórzy producenci nie ujawniają licznych informacji potrzebnych przykładowo producentom urządzeń diagnostycznych. Wreszcie na trudności w otrzymaniu potrzebnych informacji napotykają wydawcy informacji technicznych, których publikacje są niezwykle wysoko oceniane przez niezależne warsztaty.

Pozytywne tendencje w zakresie zróżnicowania cen samochodów

W marcu i lipcu Komisja opublikowała sprawozdania w sprawie zróżnicowania cen samochodów w Unii Europejskiej. Z punktu widzenia konkurencji ostatnie dwa wydania, oparte odpowiednio na danych z listopada i maja, ujawniły raczej zadowalający trend zmierzający ku zbieżności cen w strefie euro. Podczas gdy wydanie z lipca 2003 r. wykazało, że różnice cen w strefie euro w przypadku jednej trzeciej modeli przekraczały 20 %, w ostatnim wydaniu dotyczyło to już tylko blisko jednej czwartej

modeli. Ponadto należy zauważyć, że zjawisko to zachodzi na tle stosunkowo stabilnych cen w UE. W porównaniu z lipcem 2003 r. wskaźnik cen samochodów w UE w lipcu 2004 r. wzrósł jedynie o 0,6 % w stosunku do 2,3 % zasadniczej inflacji. Ostatnie lipcowe wydanie sprawozdania na temat cen samochodów po raz pierwszy zawiera ceny z dziesięciu nowych Państw Członkowskich, które wydają się niewiele różnić od cen w UE-15: niektóre, ale nie wszystkie, modele są tańsze w części nowych Państwach Członkowskich. W porównaniu z lipcem 2003 r. wskaźnik cen samochodów w lipcu 2004 r. znacznie wzrósł w Polsce (+8,4 %) i na Łotwie (+ 4,1 %), ale zmalał w Estonii (-6,8 %), na Litwie (-4,9 %) i w Republice Czeskiej (-3,3 %).

Porozumienia zawarte przez Porsche w sprawie dystrybucji i serwisu posprzedażnego

Dnia 30 kwietnia Komisja zamknęła postępowanie w sprawie zgłoszonych przez Porsche nowych standardowych porozumień z importerami, punktami sprzedaży i autoryzowanymi warsztatami. Producenci samochodów wyrazili zgodę na zmianę tych porozumień, stosowanych na obszarze UE i EOG, mającą zapewnić, że nie będą one zawierać żadnego z „ograniczeń podstawowych” określonych w art. 4 rozporządzenia 1400/2002. Zwłaszcza zmienione porozumienia dystrybucyjne nie ograniczają już uprawnień dystrybutorów Porsche do zlecania świadczenia usług posprzedażnych autoryzowanym centróm serwisowym Porsche, ani nie zobowiązują centrów serwisowych Porsche do sprzedaży nowych samochodów.

Komisja postanowiła zaprzestać prowadzenia dalszego postępowania w sprawie innych postanowień porozumień dystrybucyjnych zawartych przez Porsche z uwagi na fakt, że udział tego producenta w sprzedaży luksusowych samochodów sportowych i samochodów wyścigowych wynosi poniżej 5 %. Przypomnieć należy, że obwieszczenie *de minimis* wyjaśnia, że dostawca prowadzący system dystrybucji na rynku, na którym niemal wszyscy operatorzy stosują ten sam rodzaj porozumień ograniczających, nie przyczynia się w istotny sposób do kumulacyjnego efektu, jeśli jego udział w rynku nie przekracza 5 % oraz jeśli porozumienia nie zawierają ograniczeń podstawowych.

W odniesieniu do porozumień w sprawie usług posprzedażnych przedsiębiorstwo Porsche zaakceptowało fakt, że w ramach wyłączenia grupowego nie jest możliwe wykorzystanie systemu selektywnej dystrybucji ilościowej dla sieci autoryzowanych centrów serwisowych Porsche, ponieważ udział sieci w rynku napraw samochodów firmy Porsche przekracza 30 %, a obwieszczenie *de minimis* wyraźnie nie ma tu zastosowania. Korzystanie z czysto jakościowej selekcji otwiera sieć dla wykwalifikowanych operatorów, którzy chcieliby prowadzić autoryzowane centra serwisowe Porsche. W tym celu przedsiębiorstwo Porsche wyraziło zgodę na udostępnienie zainteresowanym warszatom odpowiednich kryteriów jakościowych.

4. DZIAŁANIA PAŃSTWA WOBEC PRZEDSIĘBIORSTW PUBLICZNYCH / PRZEDSIĘBIORSTW O WYŁĄCZNYCH LUB SPECJALNYCH PRAWACH

4.1 Decyzje

Ograniczenia w sprawie przygotowywania przesyłek¹⁰¹

98. Dnia 20 października Komisja w oparciu o art. 86 przyjęła decyzję odrzucającą wybrane przepisy niemieckich ram regulacyjnych dla sektora pocztowego, które wykluczają komercyjne firmy zajmujące się przygotowywaniem przesyłek z możliwości stosowania upustów cenowych za przekazywanie wstępnie posortowanych listów sortowniom Deutsche Post AG („DPAG”). Wskutek skargi złożonej przez Federalny Związek Operatorów Świadczących Usługi Pocztove i

101

Sprawa COMP/38.745, dotąd nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

Kurierskie (Bundesverband der Kurier-Express-Post-Dienste – „BdKEP”) Komisja uznała, że zaskarżone przepisy niemieckiego prawa pocztowego nakładają DPAG do nadużywania pozycji dominującej, a tym samym naruszania art. 82, w dwojaki sposób. Po pierwsze, przepisy skłaniają DPAG do poszerzania pozycji rynkowej z (zastrzeżonego) sektora podstawowych usług pocztowych na (liberalizowany) sektor usług związanych z przygotowaniem przesyłek. Po drugie, wymuszają one na DPAG rozróżnienie pomiędzy, z jednej strony, podmiotami wysyłającymi przesyłki masowe, które mają dostęp do stanowiących następne ogniwo sortowni i związanych z tym upustów cenowych, a z drugiej, operatorami komercyjnymi takich usług, którzy nie mają dostępu do upustów cenowych. Stwarza to bardzo niekorzystne warunki konkurencji dla tych firm i uniemożliwia rozwój potencjału niemieckiego rynku przygotowania przesyłek.

99. Przygotowywanie przesyłek obejmuje przygotowywanie przesyłek pocztowych (druk, kopertowanie, adresowanie, ofrankowanie), ich gromadzenie, pakowanie w worki pocztowe lub kontenery spełniające określone standardy, łączenie i sortowanie ich w większym lub mniejszym stopniu według miejsca przeznaczenia oraz dostarczanie do punktów odbioru prowadzonych przez operatora usług powszechnych. Na tym rynku możliwość przyznawania upustów z tytułu dostępu do następnego ogniwa, np. oszczędności związane z kosztami przesyłki, stanowi dla klienta kluczowy argument sprzedaży.
100. DPAG posiada wyłączność na przyjmowanie, sortowanie, przemieszczanie i doręczanie korespondencji ważącej mniej niż 100 gramów (tzw. obszar zastrzeżony). Świadczenie usług polegających na przygotowywaniu przesyłek, w tym także wstępnym sortowaniu przesyłek oraz ich przemieszczaniu z obiektów nadawcy do wybranego punktu dostępu do sieci uznanego operatora, nie zalicza się do zastrzeżonego obszaru dyrektywy pocztowej¹⁰².
101. Komisja uznała, że rząd niemiecki nie wykazał, że wykluczenie operatorów komercyjnych z możliwości korzystania z wyżej wymienionych upustów było usprawiedliwione na podstawie art. 86 ust. 2, oraz przypomniała, że zgodnie z obwieszczeniem Komisji z 1998 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji w odniesieniu do sektora pocztowego¹⁰³ firmy komercyjne zajmujące się przygotowywaniem przesyłek powinny mieć możliwość swobodnego wyboru spośród istniejących punktów dostępu do publicznej sieci pocztowej na warunkach o niedyskryminującym charakterze¹⁰⁴.

4.2 Odrzucanie skarg

*UFEX*¹⁰⁵

102 Dyrektywa 97/67/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawy jakości usług (Dz.U. L 15 z 21.1.1998), zmieniona dyrektywą 2002/39/WE z dnia 10 czerwca 2002 r. (Dz.U. L 176 z 5.7.2002).

103 Obwieszczenie Komisji w sprawie stosowania reguł konkurencji w odniesieniu do sektora pocztowego oraz oceny określonych środków publicznych dotyczących usług pocztowych (Dz.U. C 39 z 6.2.1998).

104 Zarówno Niemcy, jak i DPAG odwołały się od tej decyzji: sprawy T-490/04 i T-493/04.

105 Sprawa COMP/38.663 - UFEX.

102. Dnia 19 listopada Komisja przyjęła decyzję odrzucającą skargę złożoną przez l'Union Française de l'Express oraz trzech jej członków, DHL, FedEx i Crie, przeciwko Republice Francuskiej, La Poste i Chronopost z uwagi na brak interesu wspólnotowego w prowadzeniu dalszego postępowania. Odrzucenie dotyczy zarzutów skarżących podnoszących, że La Poste podjęła nieuczciwą próbę rozszerzenia dominacji z zastrzeżonego obszaru powszechnych usług pocztowych na obszar usług dotyczących przesyłek ekspresowych we Francji, na którym działa jej oddział Chronopost, tym samym naruszając art. 86 i 82. Domniemane nadużycie pozycji dominującej dotyczyło wzajemnego subsydiowania w momencie założenia Chronopost (w 1986 r.) i później, które polegało na udzielaniu Chronopost pomocy handlowej i logistycznej na niezmiernie korzystnych warunkach, a tym samym pozwalało tej firmie oferować niezasadnie niskie ceny mające na celu wyeliminowanie konkurentów. Skargę rozpatrzono ponownie na wniosek skarżących we wrześniu 2000 r. po serii orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji uchylających pierwszą decyzję o odrzuceniu podjętą w grudniu 1994 r. W odniesieniu do braku interesu wspólnotowego w prowadzeniu dalszego dochodzenia w tej sprawie nowa decyzja o odrzuceniu wśród innych wymienia fakt, że zaskarżone praktyki – które nie zostały odpowiednio udowodnione – ustały ponad dziesięć lat temu, a od tego czasu na rozpatrywanym rynku nie pojawiły się trwałe antykonkurencyjne skutki, które można by im przypisać.

C – ESK: PRZEGLĄD WSPÓŁPRACY

1. INFORMACJE OGÓLNE

Utworzenie ESK

103. Jednym z najważniejszych celów rozporządzenia 1/2003 oraz pakietu reform było większe włączenie krajowych organów egzekwowania prawa do stosowania reguł konkurencji UE. Celem zapewnienia jednolitego stosowania art. 81 i 82 w systemie równoległych kompetencji stworzono mechanizm współpracy pomiędzy właściwymi organami. Art. 11 i 12 rozporządzenia nr 1/2003 oraz obwieszczenie w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji¹⁰⁶ stanowią główne filary funkcjonowania systemu i współpracy w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji („ESK”).
104. W skład ESK wchodzi organy ochrony konkurencji Państw Członkowskich wskazane zgodnie z art. 35 rozporządzenia 1/2003 oraz Komisja. Współpraca w ramach ESK rozpoczęła się już w 2003 r. – stworzono wówczas grupy robocze w celu omówienia kluczowych aspektów obwieszczenia w sprawie współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji oraz ogólnych zagadnień związanych z przejściem na nowy system stosowania reguł konkurencji. Ponadto stworzono 14 podgrup, których zadaniem było omawianie zagadnień dotyczących poszczególnych sektorów. Rok 2004 był pierwszym rokiem, w którym ESK prowadziła pełną działalność i była zaangażowana w wyjaśnienie konkretnych spraw dotyczących stosowania reguł konkurencji UE. Przed dniem 1 maja wdrożono wyrafinowane informatyczne systemy wsparcia, mające zapewnić wszystkim członkom możliwość śledzenia spraw rozpatrywanych w ramach sieci oraz wymiany informacji.

Przydzielanie spraw

105. W interesie skutecznego przydzielania spraw, organy działające w ramach sieci przekazują sobie nawzajem informacje przed lub bezzwłocznie po wszczęciu pierwszych formalnych działań dochodzeniowych o wszystkich sprawach dotyczących stosowania art. 81 lub 82. W 2004 r. ESK otrzymała łącznie 298 spraw, w tym 99 od Komisji, a 199 od krajowych organów ochrony konkurencji.
106. Zgodnie z oczekiwaniami niezmiennie rzadko dochodziło do zmiany przydziału spraw zgłoszonych do sieci (poniżej 1 % spraw). Zwykle sprawy rozpatrywane były przez organ, który wszczynał postępowanie.
107. W niektórych przypadkach dwustronne dyskusje pomiędzy Komisją a krajowym organem ochrony konkurencji prowadziły do przejęcia przez ten ostatni skargi przedłożonej pierwotnie Komisji. W jednym przypadku zmiana przydziału sprawy rozpatrywanej początkowo przez kilka organów krajowych nastąpiła na późniejszym

106

Zob. sekcja I.A.1 powyżej.

etapie po wszczęciu przez Komisję postępowania mającego na celu przyjęcie zobowiązań dla całej Wspólnoty¹⁰⁷.

Wzajemna pomoc przy ustalaniu stanu faktycznego

108. Rozporządzenie 1/2003 wyposaża członków sieci w narzędzia pozwalające im wspierać się wzajemnie poprzez prowadzenie działań dochodzeniowych w imieniu innego organu (art. 22) lub, bardziej ogólnie, poprzez wymianę informacji (art. 12). Od pierwszego dnia stosowania rozporządzenia 1/2003 kilka organów skorzystało z art. 22: dochodzenia prowadzono na wniosek kilku krajowych organów ochrony konkurencji, a zebrane informacje przekazywano zgodnie z art. 12. Ogółem w ciągu 8 miesięcy z art. 22 skorzystano w 11 przypadkach.
109. Ponadto członkowie sieci regularnie korzystali z możliwości wymiany informacji na mocy art. 12. Przynajmniej w dwóch przypadkach informacje wymieniono w sprawach dotyczących złagodzenia sankcji za zgodą wnioskodawcy.

Jednolite stosowanie prawa UE

110. Zgodnie z art. 11 ust. 4 rozporządzenia 1/2003 krajowe organy ochrony konkurencji winny nie później niż 30 dni przed przyjęciem negatywnych decyzji powiadamiać o tym Komisję. W okresie po dniu 1 maja Komisję powiadomiono o 33 sprawach dotyczących konkurencji, w których krajowy organ ochrony konkurencji planował przyjęcie decyzji zgodnie z art. 81 i/lub art. 82 - 18 z nich dotyczyło art. 31, 13 - art. 82, a 2 obu wymienionych artykułów. W kilku z tych spraw Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji przekazała uwagi krajowemu organowi ochrony konkurencji. W żadnej z nich Komisja nie wszczęła postępowania skutkującego pozbawieniem krajowego organu ochrony konkurencji jego kompetencji na mocy art. 11 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003.

Ogólna harmonizacja prawa krajowego

111. Należy wspomnieć, że w 2004 r. nastąpiła gruntowna nowelizacja wielu aktów prawa krajowego. Niemal wszystkie ze zmian prowadziły do dalszej harmonizacji systemów krajowych z rozporządzeniem 1/2003. Ogółem 20 Państw Członkowskich zniósło krajowe systemy zgłoszeń bądź planuje ich zniesienie, a 17 posiada całkowicie lub częściowo zbieżne programy łagodzenia kar dla uczestników karteli. Działania te w dużym stopniu przyczyniają się do uproszczenia stosowania reguł konkurencji przez przedsiębiorstwa oraz lepszego funkcjonowania systemu.

2. STOSOWANIE WSPÓLNOTOWYCH REGUŁ KONKURENCJI PRZEZ SĄDY KRAJOWE W UE: SPRAWOZDANIE O STOSOWANIU ART. 15 ROZPORZĄDZENIA 1/2003

Prośby o przekazanie opinii

112. Art. 15 ust. 1 rozporządzenia 1/2003 oferuje sądom krajowym możliwość poproszenia Komisji o przekazanie informacji pozostających w jej posiadaniu lub opinii odnośnie do kwestii dotyczących stosowania wspólnotowego prawa konkurencji. W 2004 r. Komisja otrzymała 9 prośb o przekazanie opinii: 6 prośb

107

Sprawa COMP/39.116.

pochodziło z sądów hiszpańskich, a wszystkie dotyczyły podobnego rodzaju porozumień dystrybucyjnych w sektorze energetycznym; poruszano w nich przede wszystkim zagadnienia dotyczące rozróżnienia pomiędzy agentem a sprzedawcą detalicznym w rozumieniu wspólnotowego prawa konkurencji; zawierały one zarówno klauzule dotyczące określenia maksymalnej ceny detalicznej paliw, jak i klauzule zakazu konkutowania w zakresie paliw, które mogłyby pociągnąć za sobą efekt zablokowania rynku. Odpowiedzi Komisji na wspomniane 6 próśb opierały się przede wszystkim na jej wcześniejszej ocenie w sprawie Repsol C.P.P. S.A.¹⁰⁸.

113. Belgijskie prawo konkurencji wymaga, aby sądy belgijskie w przypadku wątpliwości dotyczących stosowania reguł konkurencji przedkładały zagadnienie w trybie prejudycjalnym Sądowi Apelacyjnemu w Brukseli. Na początku grudnia Sąd Apelacyjny w Brukseli przekazał trzy takie zapytania z prośbą o opinię Komisji. Prośby podnosiły kwestie związane z równoczesnym stosowaniem art. 81 i 82 TWE, zakresem stosowania art. 82 ust. c) TWE, rozporządzeniem Komisji 2790/1999 w sprawie stosowania wyłączenia grupowego (do kategorii porozumień wertykalnych) oraz towarzyszącymi mu wytycznymi i obwieszczeniem *de minimis*.

Publiczna baza danych wyroków sądów krajowych

114. Artykuł 15 ust. 2 rozporządzenia 1/2003 stanowi, że Państwa Członkowskie przekazują Komisji na piśmie kopie wszelkich wyroków, w których stosowane były art. 81 lub 82 Traktatu. Komisja otrzymała 36 wyroków wydanych od maja 2004 r., które zamieszczono na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji w zakresie, w którym organ przekazujący nie uznał ich za poufne¹⁰⁹. Przeważająca większość tych wyroków (29) dotyczyła stosowania reguł konkurencji przez osoby prywatne i miała przeważnie na celu unieważnienie umowy na podstawie jej niezgodności ze wspólnotowymi regułami konkurencji.

Przedstawianie uwag przez Komisję i krajowe organy ochrony konkurencji

115. Art. 15 ust. 3 rozporządzenia 1/2003 pozwala Komisji i organom ochrony konkurencji Państw Członkowskich przedstawiać pisemne uwagi sądom krajowym w sprawach dotyczących stosowania wspólnotowych reguł konkurencji. Komisja jak dotąd nie korzystała z tej możliwości, w przeciwieństwie do belgijskich, francuskich i niemieckich organów ochrony konkurencji. Należy zauważyć, że wymienione organy ochrony konkurencji już przed dniem 1 maja 2004 r. miały prawo przedstawiania uwag sądom krajowym własnego państwa na mocy prawa krajowego.

Finansowanie szkoleń sędziów krajowych w zakresie wspólnotowego prawa konkurencji

116. Od 2002 r. Komisja współfinansuje projekty, których celem jest szkolenie sędziów sądów krajowych w zakresie wspólnotowego prawa konkurencji. W 2004 r. Komisja współfinansowała cztery projekty szkoleniowe¹¹⁰ oraz opublikowała zaproszenie do

108 Zob. art. 27 ust. 4 pkt 6 obwieszczenia w Dz.U. C 258 z 20.10.2004.

109 Wersje wyroków krajowych nieopatrzone klauzulą poufności można znaleźć na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/national_courts/index_en.html.

110 Szczegółowe informacje na temat współfinansowanych projektów zamieszczono na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji: http://europa.eu.int/comm/dgs/competition/proposals2/table_of_projects_co_financed_out_of_3rd_call.pdf.

składania wniosków, w wyniku którego podpisano kolejnych 10 umów na 2005 r., w ramach których przeznaczono ponad 400 000 EUR na szkolenie ponad 700 sędziów sądów krajowych ze wszystkich 25 Państw Członkowskich¹¹¹.

3. ENERGIA

117. W 2004 r. Komisja w ramach ESK powołała podgrupę ds. energii. Grupa ta stanowić ma forum do dyskusowania kluczowych kwestii i opracowywania wspólnego podejścia odnośnie do stosowania wspólnotowych reguł konkurencji w sektorze energii, a także zachęcać do monitorowania konkurencji w sektorze energii UE. Przewiduje się zarówno spotkania techniczne, jak i spotkania na wysokim szczeblu, na które mogą być zapraszane urzędy regulacji.
118. We wrześniu dla przedstawicieli wysokiego szczebla zorganizowano Dzień Energii, na który zaproszono szefów krajowych organów ochrony konkurencji, a także przedstawicieli krajowych urzędów regulacji energetyki. Spotkanie poświęcone było dwóm zagadnieniom: roli organów ochrony konkurencji i urzędów regulacji w zakresie zwalczania działań antykonkurencyjnych oraz sposobowi likwidacji istniejących barier wejścia na rynek.
119. Pierwsze spotkanie techniczne podgrupy ds. energii odbyło się w grudniu. Na porządku dnia poza omówieniem programu pracy podgrupy na przyszłość umieszczono dwa tematy: długoterminowe umowy w stanowiącym następne ogniwo sektorze gazowym oraz badania sektorowe w sektorze energetycznym. Uzgodniono, że podgrupa ds. energii winna skupić się na konkurencji w sektorze gazowym i energetycznym, nie wykluczając jednak całkowicie dyskusji na temat innych rynków energii (np. paliw). Omówiono dokument opracowany przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji w sprawie stanowiącego następne ogniwo sektora gazowego. Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji udostępniła dokument w sprawie badań sektorowych, który przyczynił się do interesującej wymiany doświadczeń z krajowymi organami ochrony konkurencji na temat badań sektorowych w sektorze gazowym i energetycznym.

4. TRANSPORT

Grupa robocza ECA ds. transportu lotniczego

120. Europejskie organy ochrony konkurencji (European competition authorities – „ECA”) podczas spotkania plenarnego w Atenach w kwietniu 2002 r. powołały grupę roboczą ds. transportu lotniczego w celu usprawnienia wzajemnej współpracy w zakresie kontaktów z przemysłem lotniczym oraz poprawy konkurencji w tym sektorze. ECA uważa, że wpływ na konkurencję pomiędzy liniami lotniczymi mają pewne szczególne cechy przemysłu lotniczego, a w szczególności jego sieciowy charakter. Dnia 13 maja grupa robocza opublikowała „Sprawozdanie w sprawie połączeń i sojuszy w lotnictwie cywilnym”¹¹², które zawiera przegląd aktualnych

111 Zaproszenia do składania wniosków dotyczących tych programów szkoleniowych opublikowano na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji:

Zaproszenia na rok 2005 zamieszczono na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/dgs/competition/proposals2/20040316_call/call_en.pdf.

112 Sprawozdanie dostępne jest na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/competition/publications/eca/report_air_traffic.pdf.

działań ECA w zakresie definicji rynku, oceny konkurencyjności i środków zaradczych.

Koleje

121. Podgrupa ds. kolei spotkała się po raz drugi dnia 29 czerwca i omówiła wyniki badań rynku przeprowadzonych wspólnie przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji oraz organy ochrony konkurencji Państw Członkowskich, poświęconych barierom skutecznej konkurencji w sektorze towarowego transportu kolejowego. Stwierdzono, że informacje są wprawdzie bardzo obszerne, ale zostały przekazane przez uczestników rynku nieformalnie i wymagają weryfikacji. Podgrupa omówiła także projekt dokumentu w sprawie najlepszych praktyk przy kształtowaniu relacji pomiędzy krajowymi organami ochrony konkurencji a urzędami regulacji kolejnictwa (ich utworzenie stanowi wymóg zawarty w pierwszym zbiorze dyrektyw kolejowych) jako przygotowanie do wspólnego spotkania pomiędzy obiema wspomnianymi grupami w stosownym czasie.

5. USŁUGI FINANSOWE

122. W sektorze usług finansowych podgrupy ESK w 2004 r. aktywnie działały w obszarze kart płatniczych, ubezpieczeń i papierów wartościowych.
123. Podgrupa ESK ds. sieci kart płatniczych spotkała się po raz pierwszy dnia 17 czerwca w Brukseli. Głównym celem spotkania było przedstawienie krajowym organom ochrony konkurencji wyników przeprowadzonych przez Komisję badań rynkowych dotyczących płatności kartami kredytowymi i debetowymi w Europie. Na tej podstawie odbyła się dyskusja poświęcona szczególnym przypadkom, a także zagadnieniom metodologicznym i rozwojowi branży. Taki rodzaj aktywnej koordynacji ma na celu ustanowienie wspólnej bazy wiedzy oraz wspólnego zrozumienia zagadnień konkurencji w zakresie płatności kartami. Kilku przedstawicieli krajowych organów ochrony konkurencji (Darii, Polski i Zjednoczonego Królestwa) przedstawiło prowadzone przez nich obecnie dochodzenia w zakresie porozumień sieci kart płatniczych działających w wymienionych państwach dotyczących prowizji *interchange*. Organy ochrony konkurencji Niderlandów, Finlandii i Włoch przedstawiły sprawy dotyczące krajowych sieci kart debetowych. Kilku przedstawicieli wskazało na fakt, że poziom wymiany w ramach systemów kart debetowych związany jest z poziomem konkurencji na rynku usług autoryzacyjnych i emisyjnych. W licznych krajach UE banki lokalne rozważają możliwość porzucenia istniejących krajowych sieci kart płatniczych na rzecz przyłączenia się do międzynarodowego systemu kart płatniczych, który przyniesie im dodatkowe dochody z tytułu prowizji *interchange*. W Państwach Członkowskich, w których dwie międzynarodowe sieci kart płatniczych, Visa i MasterCard, zaistniały na rynku jako lokalne sieci kart debetowych, prowizje *interchange* są powszechne i wysokie. Dyskusja wykazała potrzebę skoordynowanego egzekwowania reguł konkurencji w tym sektorze w całej Europie.
124. Drugie spotkanie podgrupy ESK ds. ubezpieczeń odbyło się dnia 27 października w Brukseli. Podczas spotkania stwierdzono, że liczne organy wchodzące w skład sieci przeprowadzając analizy rynku koncentrują się na prowizjach pobieranych przez pośredników i brokerów ubezpieczeniowych, a wyniki tych badań podnoszą liczne zagadnienia potencjalnie dotyczące konkurencji.

125. Sieć ekspertów ds. papierów wartościowych spotkała się po raz drugi w czerwcu. Pomimo złożoności zagadnień w spotkaniu wzięło udział liczne grono uczestników, którzy aktywnie uczestniczyli w dyskusji. Celem spotkania było po pierwsze ustanowienie wzajemnego zrozumienia pomiędzy wszystkimi organami krajowymi w obszarze handlu papierami wartościowymi, systemów rozliczeniowych i rozrachunkowych w UE-25, a po drugie wymiana poglądów na temat konkurencji i działalności regulacyjnej w sektorze papierów wartościowych.
126. Komisja zgromadziła stanowiska organów krajowych w celu usprawnienia przyszłych spotkań i kontaktów pomiędzy organami ochrony konkurencji.

D – WYBRANE SPRAWY SĄDOWE

Adalat

127. Dnia 6 stycznia¹¹³ Trybunał Sprawiedliwości (ETS) przedstawił wyroki w sprawie dwóch apelacji, z których jedna została wniesiona przez Komisję przeciw orzeczeniu¹¹⁴ Sądu Pierwszej Instancji (SPI) w sprawie *Adalat*. SPI uchylił decyzję Komisji¹¹⁵ stwierdzającą naruszenie art. 81 TWE w postaci zakazu eksportu w ramach umów pomiędzy firmą Bayer a jej pośrednikami. SPI stwierdził przy tym, że Komisja nie dowiodła w sposób zgodny z wymaganymi standardami prawnymi, że pośrednicy zgodzili się na politykę handlową firmy Bayer oraz że przy braku porozumienia art. 81 nie ma zastosowania w odniesieniu do takiego działania. Potwierdzając, że w oparciu o dowody przytoczone przez Komisję nie została ustanowiona zgodność oświadczeń woli, ETS wyjaśnił pojęcie „porozumienia” w rozumieniu art. 81 TWE. Należy jednak zauważyć, że ETS wyraźnie stwierdził, że przedmiotem tych postępowań nie było potencjalne stosowanie innych aspektów art. 81 TWE, art. 82 TWE, ani też inne możliwe definicje właściwych rynków.

Kartel producentów cementu

128. Wyrokiem z dnia 7 stycznia¹¹⁶ ETS w związku z apelacją obniżył grzywnę nałożoną przez Komisję¹¹⁷ na jednego z apelujących z tytułu jego udziału w kartelu producentów cementu. ETS uznał, że przy obliczaniu grzywny nie można uwzględniać obrotów spółek zależnych firmy Ciments français S.A., gdyż przejęła ona kontrolę nad rozpatrywaną spółką zależną dopiero po popełnieniu przedmiotowego naruszenia. ETS odrzucił pozostałe części odwołań, w dużej mierze podtrzymując orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji¹¹⁸.

Usługi pocztowe: Asempre

- 129. Wyrokiem z dnia 11 marca¹¹⁹ ETS wydał orzeczenie w trybie prejudycjalnym określające wykładnię dyrektywy 97/67/WE¹²⁰ w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawy jakości usług. ETS wyjaśnił, że art. 7 dyrektywy pozwala Państwom Członkowskim rozszerzać usługi zastrzeżone dla operatora

113 Połączone sprawy C-2/01 P Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV i Komisja przeciwko Bayer oraz C-3/01 P Komisja przeciwko Bayer, dotychczas niepublikowane w Zbiorze.

114 Orzeczenie w sprawie T-41/96 Bayer [2000] ECR II-3383.

115 Decyzja z dnia 10 stycznia 1996 r. w sprawie COMP/34.279 Adalat. Sprawa ta dotyczyła ograniczeń w zakresie przywozu równoległego produktów farmaceutycznych i nosi nazwę produktu wytwarzanego przez Bayer, którego dotyczyło postępowanie.

116 Połączone sprawy C-204/00 P Aalborg Portland A/S, C-205/00 P Irish Cement Ltd, C-211/00 P Ciments français SA, C-213/00 P Italcementi - Fabbriche Riunite Cemento SpA, C-217/00 P Buzzi Unicem SpA i C-219/00 Cementir - Cementerie del Tirreno SpA, dotychczas niepublikowane w Zbiorze.

117 Decyzja z dnia 30 listopada 1994 r. w sprawach COMP/33.126 i COMP/33.322 - Cement.

118 Wyrok w połączonych sprawach T-25/95, T-26/95, T-30/95 do T-32/95, T-34/95 do T-39/95, T-42/95 do T-46/95, T-48/95, T-50/95 do T-65/95, T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 oraz T-104/95 Cimenteries CBR i inni [2000] ECR II-491

119 Sprawa C-240/02 Asempre i inni, dotychczas niepublikowana w Zbiorze.

120 Dz.U. L 15 z 21.1.1998.

świadczącego usługi powszechne poprzez doręczanie przesyłek we własnym zakresie¹²¹ jedynie pod niżej wymienionymi warunkami:

- odbiorca i nadawca musi być tą samą osobą;
 - usług nie można świadczyć na rzecz stron trzecich w drodze działalności handlowej lub gospodarczej operatora świadczącego usługi;
 - usług nie można świadczyć za pośrednictwem systemu kurierskiego lub innych podobnych systemów; oraz
 - operacje takie nie mogą zakłócać usług zastrzeżonych dla operatora świadczącego usługi powszechne.
130. Ponadto wyrok wskazuje, że pocztowe usługi pieniężne (płatności na rzecz osób fizycznych lub prawnych za pośrednictwem publicznej sieci pocztowej) nie wchodzą w zakres dyrektywy 97/67.

Kartel producentów elektrod grafitowych

131. Orzeczeniem wydanym dnia 29 kwietnia¹²² Sąd Pierwszej Instancji (SPI) obniżył grzywny nałożone przez Komisję¹²³ na członków kartelu producentów elektrod grafitowych. SPI uznał, że Komisja nie określiła w spójny sposób kategorii stosowanych do wyliczenia grzywien zgodnie z wytycznymi Komisji w sprawie metody ustalania grzywien¹²⁴ a SPI wykorzystał pełną jurysdykcję do stworzenia nowej kategorii i modyfikacji wyjściowej kwoty wyliczenia dla niektórych przedsiębiorstw. Inne obniżki dotyczyły przeważnie stopnia współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, który Komisja winna była uwzględnić w postaci obniżenia grzywny. Z punktu widzenia SPI strony miały prawo unikać samooskarżania, w związku z czym pewne przedstawione przez nie dowody należy traktować jako dobrowolny wkład stron.
132. SPI potwierdził jednak także, że przedsiębiorstwa, które w trakcie procedury administracyjnej wyraźnie przyznały się do zaistnienia faktów zarzucanych im przez Komisję (w drodze pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń) oraz w zamian uzyskały od Komisji obniżenie grzywny, nie mogą zasadniczo kwestionować tych faktów przed SPI oraz muszą się liczyć z podwyższeniem grzywien przez SPI. Ponadto SPI potwierdził, że Komisja może nałożyć sankcje na kartel, którego dotknęły już sankcje w państwach trzecich oraz że Komisja nie jest zobowiązana do uwzględniania takich sankcji przy ustalaniu wysokości grzywien, które wymierza¹²⁵.

Kartel producentów rur stalowych bez szwu

121 Doręczanie przesyłek we własnym zakresie (zgodnie z motywem 21 dyrektywy) polega na świadczeniu usług pocztowych przez osobę fizyczną lub prawną, która jest nadawcą przesyłki lub przyjmowanie i przemieszczanie tych przesyłek przez stronę trzecią, działającą wyłącznie w imieniu tej osoby.

122 Połączone sprawy T-236/01 Tokai Carbon Co. Ltd, T-239/01 SGL Carbon AG, T-244/01 Nippon Carbon Co. Ltd, T-245/01 Showa Denko KK, T-246/01 GrafTech International Ltd, T-251/01 SEC Corp i T-252/01 The Carbide/Graphite Group, Inc., dotychczas niepublikowane w Zbiorze.

123 Decyzja z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie COMP/36.490 – elektrody grafitowe.

124 Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien z 1998 r. (Dz.U. C 9 z 14.1.1998).

125 Komisja odwołała się od tego orzeczenia (sprawa C-301/04 P), co uczyniły także inne strony, tj. SGL (sprawa C-308/04 P), Showa Denko (sprawa 289/04 P) i SEC Corporation (sprawa C-307/04 P), postanowieniem z 24.11.2004).

133. W orzeczeniu z dnia 8 lipca¹²⁶ SPI obniżył grzywny nałożone przez Komisję¹²⁷ na uczestników kartelu producentów rur stalowych bez szwu, aby uwzględnić krótki okres naruszenia, uznając, że Komisja nie ustaliła całego okresu trwania, na którym – między innymi – opierała się wymierzając grzywny. SPI stwierdził, że w świetle szczególnych okoliczności sprawy obowiązkiem Komisji było przytoczenie dowodów na dokładne zakończenie porozumień dotyczących dobrowolnych ograniczeń pomiędzy UE a Japonią, które Komisja brała pod uwagę określając czas trwania naruszenia. SPI obniżył także grzywny wymierzone wobec przedsiębiorstw japońskich zaangażowanych w naruszenie w związku z mniejszą wagą ich udziału w kartelu, ponieważ nie uczestniczyli oni w jednej z form naruszenia (dotyczącej umów dostawy dla Corus). W odniesieniu do pozostałych SPI odrzucił wszystkie wnioski o unieważnienie decyzji Komisji.

Tajemnica adwokacka: Akzo & Akros

134. Dnia 27 września¹²⁸ przewodniczący Trybunału Sprawiedliwości podtrzymał odwołanie Komisji od tymczasowego zarządzenia przewodniczącego Sądu Pierwszej Instancji, który zawiesił wykonanie decyzji Komisji odrzucającej wnioski o tajemnicę adwokacką złożone przez strony, ale odrzucił już środki tymczasowe wobec decyzji nakazującej przeprowadzenie inspekcji, które strony również zgłosiły w równoległych postępowaniach¹²⁹.
135. Sprawa dotyczy dokumentów zabezpieczonych w trakcie kontroli zarządzanej decyzją Komisji¹³⁰. W przypadku trwającego sporu – główne postępowanie nadal toczyło się pod koniec 2004 r. – mamy do czynienia z zakresem ochrony tajemnicy adwokackiej i jej beneficjentami. Przewodniczący ETS uchylił zawieszenie, stwierdzając, że nie było naglącej potrzeby zatajania któregośkolwiek z tych dokumentów przed Komisją.
136. Przewodniczący Sądu Pierwszej Instancji wskazał w zarządzeniu, że istniejące orzecznictwo w zakresie tajemnicy adwokackiej może wymagać ponownego rozpatrzenia, oraz podniósł szereg pytań w tym względzie: czy zakres tajemnicy adwokackiej należy rozszerzyć na dopiero przygotowywane dokumenty, gromadzenie informacji i dokumenty podsumowujące mające służyć zasięgnięciu porady prawnej; czy pozwalanie Komisji na kopiowanie takich dokumentów może powodować nieodwracalne naruszenie praw do obrony oraz czy do beneficjentów tajemnicy adwokackiej powinny zaliczać się określone kategorie prawników zatrudnianych w przedsiębiorstwach. Biorąc pod uwagę daleko idące skutki prawne takiej zmiany dla bieżącej działalności w sprawach dotyczących ochrony konkurencji

126 Sprawy T-44/00 Mannesmannröhren-Werke AG, T-48/00 Corus UK Ltd, T-50/00 Dalmine SpA i połączone sprawy T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering Corp., Nippon Steel Corp., JFE Steel Corp. i Sumitomo Metal Industries Ltd, dotychczas niepublikowane w Zbiorze.

127 Decyzja z dnia 8 grudnia 1999 r. w sprawie COMP/35.860 B – rury stalowe bez szwu.

128 Sprawa C-7/04 P(R) Komisja przeciwko Akzo Nobel Chemicals i Akros Chemicals, dotychczas niepublikowana w Zbiorze.

129 Zarządzenie z dnia 30 października 2003 r. w połączonych sprawach T-125/03 R i T-253/03 R Akzo Nobel Chemicals Ltd i Akros.

130 Strony zażądały, aby pięć dokumentów objąć tajemnicą adwokacką. Inspektorzy Komisji uznali, że w przypadku dwóch z nich nie jest możliwe zajęcie stanowiska na miejscu i umieścili je w zapieczętowanych kopertach, które zostały przekazane Komisji. Pozostałe trzy dokumenty skopiowano i dołączono do akt, ponieważ uznano, że nie są one objęte tajemnicą adwokacką zgodnie z orzecznictwem. Po kontroli Komisja formalnie odrzuciła wnioski stron w drodze decyzji.

Komisja uznała za konieczne odwołanie się od tego zarządzenia w świetle uzyskania pewności prawnej odnośnie do stosowania orzecznictwa.

Banki niemieckie

137. W orzeczeniach¹³¹ z dnia 14 października SPI uchylił decyzję¹³², zgodnie z którą Komisja uznała, że szereg banków niemieckich brało udział w kartelu cenowym w zakresie opłat bankowych z tytułu wymiany walut strefy euro w okresie poprzedzającym wprowadzenie euro jako jednej waluty strefy euro. SPI stwierdził, że decyzja Komisji opierała się na niewystarczających dowodach.

Zasady antydopingowe

138. W sprawie dotyczącej pływaków korzystających z dopingu¹³³ SPI dnia 30 września¹³⁴ postanowił, że zasady antydopingowe Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego są zasadami czysto sportowymi nieuwzględniającymi względów ekonomicznych. Wspomniane zasady antydopingowe są blisko związane ze sportem jako takim, a tym samym nie wchodzą w zakres przepisów Traktatu dotyczących swobód gospodarczych, a w szczególności art. 49, 81 i 82. Było to pierwsze orzeczenie, w którym Sąd orzekł, czy zasady sportowe podlegają przepisom Traktatu dotyczącym konkurencji. Potwierdza ono politykę prowadzoną przez Komisję w dziedzinie sportu.

Eurowizja

139. Dnia 4 października ETS odrzucił¹³⁵ odwołanie Europejskiej Unii Radiowo-Telewizyjnej (EBU) od orzeczenia z dnia 8 października 2002 r.¹³⁶, w którym Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że zasady dostępu stron trzecich do systemu Eurowizji nie spełniają warunku określonego w art. 81 ust. 3 lit. b) oraz uchylił odpowiednią decyzję Komisji o wyłączeniu¹³⁷.

131 Decyzja Komisji z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie COMP/E-1/37.919 (ex 37.391) – Opłaty bankowe z tytułu wymiany walut strefy euro – Niemcy.

132 Sprawy T-44/02 Dresdner Bank AG, T-54/02 Vereins und Westbank AG, T-56/02 Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, T-60/02 Deutsche Verkehrsbank AG, T-61/02 Commerzbank AG, dotychczas niepublikowane w Zbiorze.

133 Sprawa COMP/38.158 - Meca Medina i Majcen przeciwko Międzynarodowemu Komitetowi Olimpijskiemu, http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_76.html#i38_158.

134 Sprawa T-313/02 Meca Medina i Majcen przeciwko Komisji, http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=62002A0313.

135 Sprawa C-470/02.

136 Sprawa T-185/00.

137 Decyzja Komisji z dnia 1 maja 2000 r. w sprawie COMP/32.150 - EBU/Eurowizja (Dz.U. L 151 z 24.6.2000).

140. Dnia 22 grudnia przewodniczący SPI odrzucił¹³⁸ w całości wniosek Microsoftu o zawieszenie wykonania środków zaradczych nałożonych decyzją z marca 2004 r. w sprawie Microsoftu¹³⁹. W decyzji tej Komisja potępiła odmowę udzielenia przez Microsoft informacji dotyczących interoperacyjności oraz zintegrowania aplikacji Windows Media Player z systemem Windows. Poza grzywną Komisja nałożyła środki mające na celu zaprzestanie praktyk antykonkurencyjnych wymienionych w decyzji.
141. Przewodniczący stwierdził, że argumenty przedstawione w sprawie przez Microsoft, w ramach postępowania w przedmiocie środków tymczasowych, nie mogą zostać uznane *prima facie* za niezasadne. Jednakże przewodniczący uznał, że Microsoft nie wykazał, iż wskutek realizacji decyzji może odnieść poważne i nienaprawialne szkody, a więc zawieszenie wykonania środków zaradczych określonych w decyzji nie jest uzasadnione. Przewodniczący ustalił, że ujawnienie informacji uprzednio trzymanyh w tajemnicy niekoniecznie pociąga za sobą poważne i nienaprawialne szkody oraz że takie szkody nie zostały wykazane w przedmiotowej sprawie. Zauważył także, że w odniesieniu do środka zaradczego dotyczącego dystrybucji rozłącznej Microsoft nie wykazał szczegółowo, że może doświadczyć poważnych i nienaprawialnych szkód wskutek ingerencji w jego politykę handlową lub naruszenia dobrego imienia.

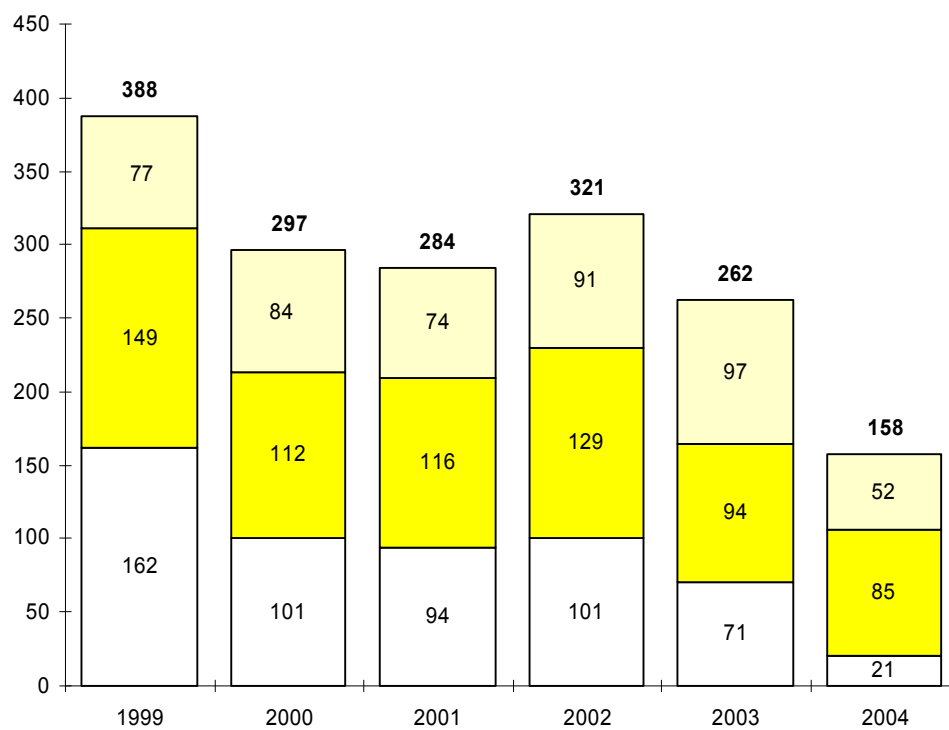
138 Sprawy T-201/04 (główne działanie) i T-201/04 R (środki tymczasowe).

139 Zob.: pkt 36 powyżej.

E – STATYSTYKI

Tabela 1

Nowe sprawy

☐ Sprawy w sprawie z inicjatyw y Komisji
☐ Skargi
☐ Zgłoszenia (w 2004 r. otrzymano jedynie 3 zgłoszenia)

Tabela 2
Sprawy zamknięte

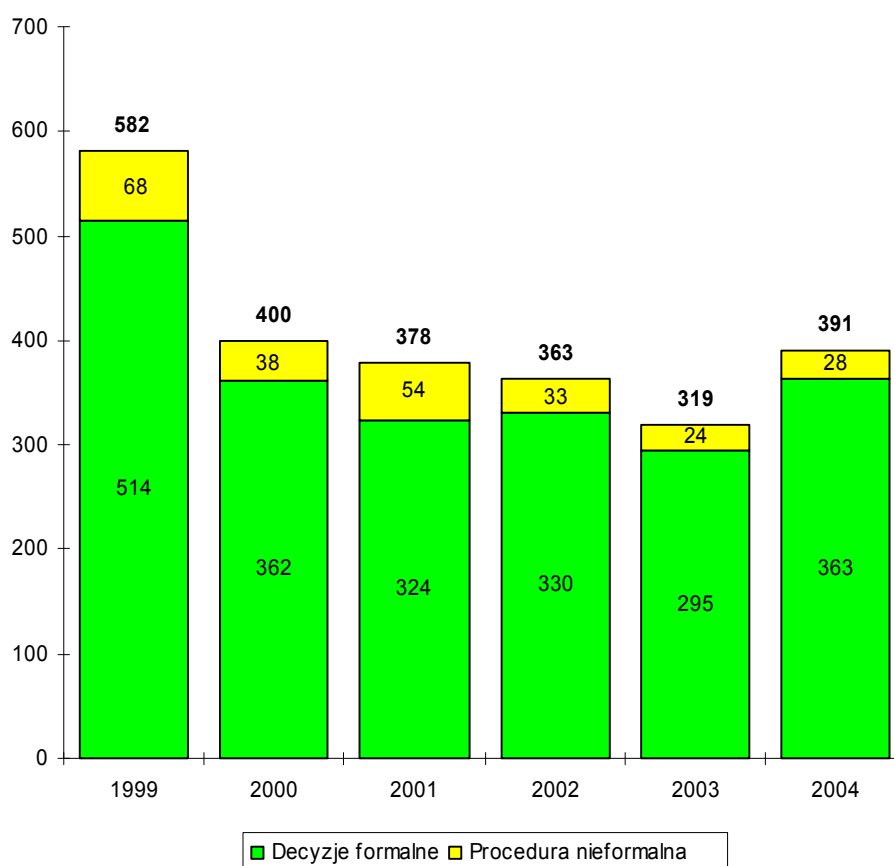
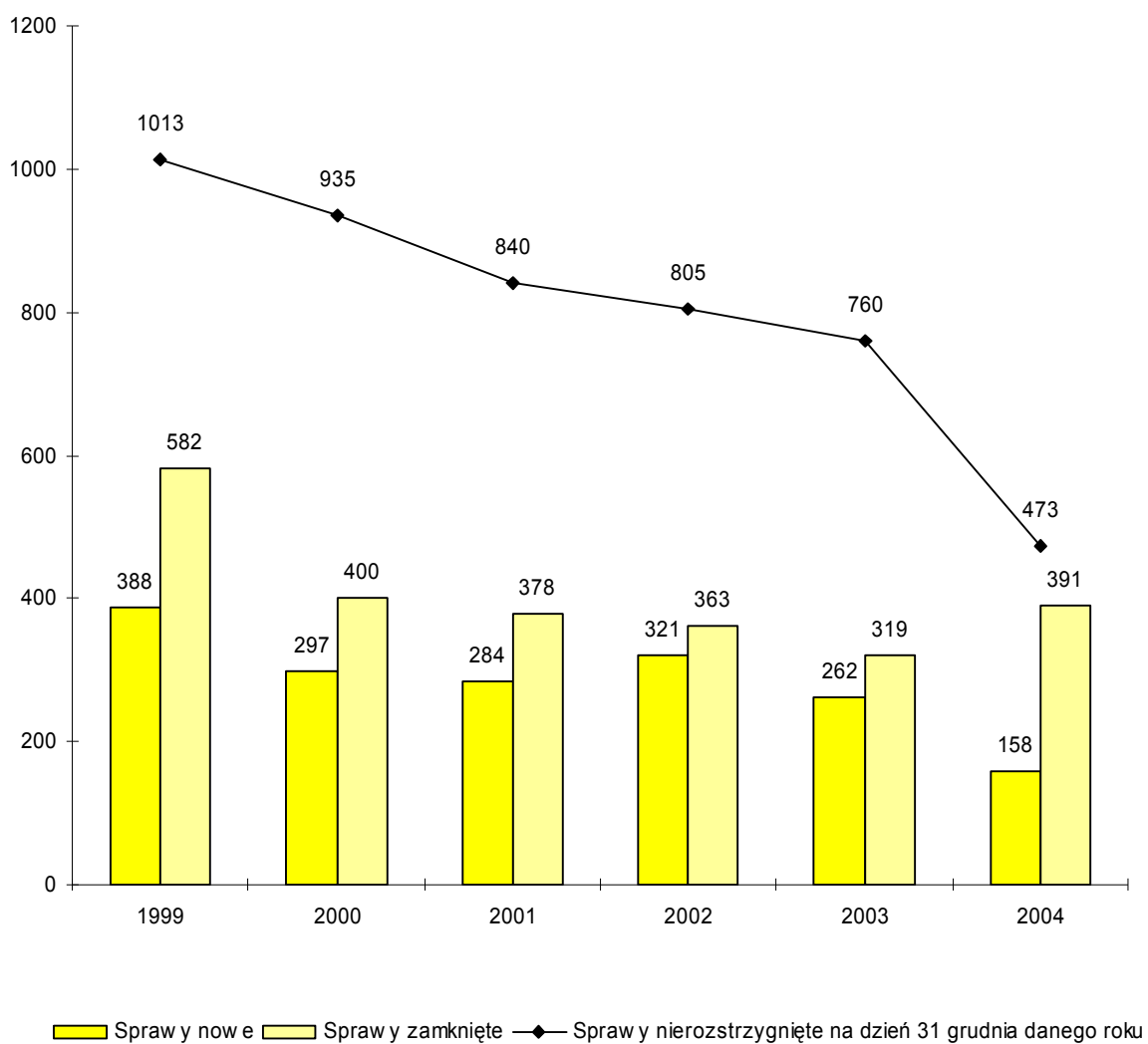

Tabela 3

Zmiana liczby spraw nierozstrzygniętych - stan na koniec roku

II – Kontrola połączeń

Wstęp

142. W porównaniu z rokiem 2003, rok 2004 przyniósł wzrost liczby połączeń i przejęć zgłoszonych do Komisji – był to pierwszy tego typu wzrost od 1999 r. Łącznie dokonano 249 zgłoszeń, co stanowi wzrost o 17 % w stosunku do roku poprzedniego. W niewielkim stopniu wzrosła również liczba decyzji ostatecznych – z 231 w 2003 r. do 242 w 2004 r. Spośród decyzji ostatecznych wydanych w omawianym okresie, 64 % przyjęto zgodnie z nowym rozporządzeniem, które weszło w życie dnia 1 maja, zaś 57 % – w ramach procedury uproszczonej. Z 232 decyzji ostatecznych przyjętych na zakończenie badania w ramach fazy I, 220 było decyzjami zatwierdzającymi bez zobowiązań. W 12 pozostałych sprawach strony przedstawiły zobowiązania, które rozwiąły poważne wątpliwości Komisji dotyczące konkurencji.
143. Biorąc pod uwagę 8 wszczętych w 2004 r. dochodzeń, nie zanotowano żadnych zmian w stosunku do 2003 r. odnośnie do liczby spraw, które wywołały poważne wątpliwości Komisji w kontekście ich wpływu na konkurencję, a zatem spraw wymagających szczegółowego dochodzenia (faza II). Na 7 dochodzeń w ramach fazy II zakończonych w 2004 r., 6 transakcji ostatecznie zatwierdzono, a w odniesieniu do jednej z nich wydano zakaz. W 4 przypadkach decyzja o zatwierdzeniu została wydana na podstawie zobowiązań przedstawionych przez strony, usuwających pierwotne problemy w zakresie konkurencji, w 2 pozostałych transakcje zostały zatwierdzone bezwarunkowo.
144. Ponadto w ciągu omawianego roku Komisja przyjęła 3 decyzje o odesłaniu sprawy. Dwie z nich zostały odesłane w całości, a jedna częściowo. W 2004 r. Komisja otrzymała 19 uzasadnionych wniosków dotyczących zbadania przez nią przypadków koncentracji niemających wymiaru wspólnotowego (zgodnie z art. 4 ust. 5). Komisja otrzymała także dwa uzasadnione wnioski dotyczące odesłania sprawy – w całości lub w części – do Państw Członkowskich (zgodnie z art. 4 ust. 4)¹⁴⁰.

140

Więcej szczegółów na temat stosowania nowych przepisów w ciągu pierwszego roku ich obowiązywania – zob.: ramka 6 dotycząca usprawnionego systemu odesłań.

A – ZASADY DOTYCZĄCE PRAWODAWSTWA I WYKŁADNI

1. PRZEKSZTAŁCONE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE POŁĄCZEŃ, NOWE OBWIESZCZENIA, ZMIENIONE ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

1.1. Nowe rozporządzenie w sprawie połączeń: rozporządzenie 139/2004

145. Przekształcone rozporządzenie w sprawie połączeń¹⁴¹ zostało formalnie przyjęte dnia 20 stycznia i zaczęło obowiązywać z dniem 1 maja. W następstwie przyjęcia nowego rozporządzenia dnia 1 maja przyjęto także zmiany związane z rozporządzeniem wykonawczym i inne. Odpowiednie zmiany wprowadzono również do obwieszczenia w sprawie uproszczonej procedury, a także do obwieszczenia w sprawie ograniczeń dodatkowych. Komisja przyjęła również nowe obwieszczenie o przydzielaniu spraw, zawierające wskazówki w zakresie stosowania i wykładni nowych przepisów zawartych w rozporządzeniu w sprawie połączeń dotyczących odsyłania spraw. Przyjęto także nowe wytyczne dotyczące połączeń zawierające porady w zakresie oceny przypadków połączeń horyzontalnych.

1.2. Zmienione rozporządzenie wykonawcze

146. Zmienione rozporządzenie wykonawcze (nowe RW) obejmuje przede wszystkim środki potrzebne do odzwierciedlenia zmian wprowadzonych do nowego rozporządzenia w sprawie połączeń. Komisja skorzystała jednak z okazji, by poprawić również przejrzystość tekstu, a także efektywność i rzetelność procesu. Nowe RW zostało przyjęte w kwietniu, po przeprowadzeniu przez Komisję publicznych konsultacji, i weszło w życie dnia 1 maja¹⁴².

Nowy mechanizm odsyłania spraw

147. Nowe rozporządzenie w sprawie połączeń stwarza zgłaszającym stronom możliwość złożenia – przed dokonaniem zgłoszenia koncentracji – wniosku o odesłanie sprawy albo z Komisji do Państwa Członkowskiego (art. 4 ust. 4), albo z trzech lub większej liczby Państw Członkowskich do Komisji (art. 4 ust. 5). Aby móc sprawę odesłać na etapie poprzedzającym zgłoszenie, strony zgłaszające muszą złożyć w Komisji uzasadniony wniosek. Mając na uwadze procedury rozpatrywania, a także uproszczenie tych wniosków, nowe RW wprowadza formularz uzasadnionego wniosku (formularz UW), który określa informacje, jakie należy w tym wniosku zawrzeć.

Nowe formularze zgłoszeniowe – formularz CO i formularz skrócony CO

148. Oprócz zmian w zasadach proceduralnych dokonano również przeglądu formularza CO i wprowadzono nowy skrócony formularz CO.

141 Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. L 24 z 29.1.2004).

142 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 802/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. L 133 z 30.4.2004).

149. Nowy formularz CO odzwierciedla zmiany wprowadzone do nowego rozporządzenia w sprawie połączeń, jak również koncentruje się na pewnych zagadnieniach konkurencyjnych, jakie pojawiły się w ramach analitycznej części nowego obwieszczenia Komisji w sprawie oceny połączeń horyzontalnych (nowe wytyczne dotyczące połączeń). Główne zmiany obejmują: wymóg przedstawienia streszczenia określającego rynki, na jakie wpływ będzie miała transakcja, oraz strategicznego i ekonomicznego uzasadnienia transakcji (sekcja 1); nową sekcję, zwracającą uwagę na fakt, że planowana koncentracja może podlegać wspólnotowym lub krajowym zasadom w zakresie obowiązku przekazywania informacji dotyczących planowanych transakcji pracownikom stron zgłaszających i ich przedstawicielom (sekcja 1.7) oraz wymóg podania wartości transakcji (sekcja 3).
150. Inne zmiany dotyczą: rodzaju potrzebnej dokumentacji uzupełniającej (sekcja 5); kategorii informacji wymaganych odnośnie do rynków, na które dana koncentracja nie wywiera wpływu (sekcja 6); progu odnoszącego się do wymogu przedstawienia informacji na temat konkurentów na rynkach, na które wpływ wywiera koncentracja, obniżonego z 10 % do 5 %; nowego obowiązku podawania przez przedsiębiorstwa informacji o poziomach HHI na rynkach, na które wywiera wpływ koncentracja; rodzaju informacji wymaganych w związku z ogólnym warunkami rynkowymi (sekcja 8) oraz dodatkowych wymogów dotyczących informacji na temat przewidywanych w najbliższej przyszłości kierunków rozwoju w zakresie, na przykład, opracowywanych produktów, planów zwiększenia mocy produkcyjnych i planów wejścia na inne rynki. Dodano nową sekcję na temat informacji dotyczących efektywności (sekcja 9). Określa ona, iż informacje dotyczące efektywności składa się na zasadzie dobrowolności, a strony nie są zobowiązane do przedstawienia żadnego uzasadnienia w związku z niewypełnieniem tej sekcji. Sekcja poświęcona ograniczeniom dodatkowym została usunięta zgodnie z nowymi przepisami w rozporządzeniu w sprawie połączeń, co oznacza, że Komisja zasadniczo nie będzie zajmować się tymi zagadnieniami. Ponadto aktualne przepisy stanowią, że certyfikacji w zakresie kompletności i prawidłowości zgłoszenia dokonują same strony zgłaszające, a nie ich prawni pełnomocnicy.
151. Na skutek rozszerzenia UE konieczny stał się wymóg składania przez strony zgłaszające do Komisji dodatkowych 10 kopii każdego zgłoszenia i dopiero wówczas uznaje się je za kompletne¹⁴³.

Nowe terminy

152. Nowe RW zawiera zmiany przepisów dotyczących określania terminów, które – zgodnie z nowym rozporządzeniem w sprawie połączeń – powinny być obliczane na podstawie dni roboczych, a nie miesięcy. Nowy art. 7 stanowi, że początek terminu wyznacza dzień roboczy następujący po wydarzeniu, do którego odnosi się stosowny przepis. Artykuł 8 zawiera uproszczone zasady wyznaczania dni, w których upływają różne terminy.
153. Artykuł 19 ust. 1 stanowi, że termin na złożenie zobowiązań w fazie I powinien wynosić 20 dni roboczych, a art. 19 ust. 2, że zobowiązania w fazie II należy składać

143

W sumie liczba ta obejmuje jeden oryginał i 35 kopii formularza CO.

w czasie nie dłuższym niż 65 dni roboczych od dnia wszczęcia postępowania. W przypadku gdy na mocy art. 10 ust. 3 okres na podjęcie decyzji na mocy art. 8 ust. 2 zostaje przedłużony na wniosek stron, okres na złożenie zobowiązań również powinien zostać przedłużony o taką samą liczbę dni roboczych. Na przykład: jeżeli okres 90 dni roboczych zostaje przedłużony o 10 dni roboczych, termin na złożenie zobowiązań, obejmujący 65 dni roboczych, zostaje przedłużony do 75 dni roboczych.

154. Artykuł 9 nowego RW wprowadza możliwość zawieszenia niektórych terminów. Terminy dotyczące decyzji o odesłaniu sprawy i decyzji ostatecznej określone w art. 9 ust. 4, art. 10 ust. 1 i ust. 3 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń mogą ulec zawieszeniu w przypadku wystąpienia okoliczności, za które odpowiedzialne są strony – gdy Komisja jako pierwsza musi wystąpić z wnioskiem o informacje za pomocą decyzji (bądź musi podjąć decyzję nakazującą przeprowadzenie inspekcji (art. 13 ust. 4).

Prawo do bycia wysłuchanym

155. Nowe RW zawiera nowe przepisy dotyczące prawa do bycia wysłuchanym, w istotny sposób poszerzające zakres kategorii osób fizycznych lub prawnych, którym przysługuje takie prawo, o stowarzyszenia konsumentów, w przypadku gdy planowana koncentracja dotyczy produktów lub usług, z których korzystają konsumenci końcowi.

Informacje poufne

156. Nowe RW nakłada również na każdą osobę, która przedstawia swoje uwagi na mocy art. 12, art. 13 i art. 16 tego rozporządzenia lub dostarcza informacje na mocy art. 11 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń, obowiązek wyraźnego oznaczenia wszelkich materiałów, które uważa za poufne. Taka osoba powinna także podać uzasadnienie, dlaczego uważa dane informacje za poufne i w terminie określonym przez Komisję dostarczyć oddzielne wersje dokumentów, które nie są poufne.
157. Zgodnie z art. 18 ust. 3 nowego RW od stron zgłaszających wymaga się również, aby określiły, które z przedstawionych przez nie dokumentów lub części dokumentów zawierają ich zdaniem tajemnice handlowe. Strony powinny również wskazać przedsiębiorstwa, w stosunku do których takie dokumenty mają być uważane za poufne. Wymóg określenia informacji poufnych stosuje się również do dowolnej części pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń, streszczenia sprawy lub decyzji przyjętej przez Komisję, która zdaniem stron zawiera tajemnice handlowe. Podobnie jak w przypadku stron trzecich, również od stron zgłaszających wymaga się uzasadnienia żądania poufności oraz dostarczenia oddzielnej wersji dokumentu, która nie jest poufna.

Dodatkowe zmiany

158. Artykuł 3 stanowi, że język pierwotnego postępowania jest również językiem „każdego kolejnego postępowania dotyczącego tej samej koncentracji”. Celem tego przepisu jest zapewnienie prowadzenia każdego postępowania odnoszącego się do jednego i tego samego przypadku koncentracji w jednym języku. Przykładem może być sprawa, która musi zostać ponownie rozpatrzona, na skutek wyroku wydanego przez Trybunał Sprawiedliwości albo w przypadku, gdy postępowanie zostaje

wszczęte na mocy art. 14 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń w związku z zawarciem w zgłoszeniu nieprawidłowych informacji.

159. Artykuł 5 został zmieniony tak, by jasno określał jaki rodzaj informacji należy zawrzeć w ramach kategorii informacji, o których „Komisję należy zawiadamiać bezzwłocznie” po zgłoszeniu. Takie informacje nie obejmują jedynie, jak poprzednio, „zmian faktów podanych w zgłoszeniu”, ale również „nowe informacje, które zostały ujawnione po zgłoszeniu, które strony zgłaszające znają lub powinny znać, a które musiałyby być zawarte w zgłoszeniu, gdyby były znane w chwili jego składania”.

Nowy formularz skrócony CO

160. Nowy formularz skrócony CO wprowadzono do celów zawiadamiania o przypadkach koncentracji, które najprawdopodobniej nie wywołają obaw o konkurencję. Formularz ten został w możliwie najwyższym stopniu dostosowany do zmienionego obwieszczenia Komisji w sprawie uproszczonej procedury. Przewiduje się, że nowy formularz skrócony CO będzie stosowany w przypadku, gdy:

- (a) wspólne przedsiębiorstwo nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub są to działania o niewielkim znaczeniu;
- (a) żadna ze stron uczestniczących w koncentracji nie prowadzi działalności gospodarczej na tym samym właściwym rynku produktowym i geograficznym (brak horyzontalnego nakładania się działalności), lub na rynku, który stanowi poprzednie lub następne ogniwo rynku, na którym działa inna strona uczestnicząca w koncentracji (brak relacji wertykalnej);
- (b) w przypadku horyzontalnego nakładania się działalności łączny udział stron w rynku wynosi poniżej 15 % albo – w przypadku relacji wertykalnej – mniej niż 25 % (łącznie albo indywidualnie), albo
- (c) strona ma przejąć wyłączną kontrolę nad przedsiębiorstwem, nad którym sprawuje już wspólną kontrolę¹⁴⁴.

161. Zgodnie z obwieszczeniem w sprawie uproszczonej procedury wyznaczono niektóre rodzaje koncentracji, względem których niewłaściwe byłoby zastosowanie formularza skróconego, nawet jeśli spełnione zostały warunki formalne. Sytuacja taka może zaistnieć na przykład w przypadku koncentracji, w których trudne jest określenie rynków właściwych; w przypadku, gdy jedna ze stron jest nowym podmiotem wchodzącym na rynek lub jest w posiadaniu istotnych patentów; gdy niemożliwe jest właściwe określenie udziałów stron w rynku; na rynkach z wysokimi barierami wejścia, o wysokim stopniu koncentracji lub ze znanymi problemami w zakresie konkurencji; w przypadku koncentracji, w których powstaje problem koordynacji, o którym mowa w art. 2 ust. 4 nowego rozporządzenia w sprawie

144

Literę d) dodano do kategorii przypadków kwalifikujących się do zastosowania skróconego formularza zgłoszenia. Zob. poniżej: „Obwieszczenie w sprawie uproszczonej procedury”.

połączeń, jeżeli Państwo Członkowskie lub strona trzecia wyrazi w określonym terminie uzasadnione obawy oraz w przypadku, gdy co najmniej dwie strony uczestniczące w koncentracji są obecne na ściśle powiązanych rynkach sąsiadujących. Podobnie zgłoszenie na nieskróconym formularzu CO może być wymagane w przypadku strony przejmującej wyłączną kontrolę nad wspólnym przedsiębiorstwem, nad którym obecnie sprawuje wspólną kontrolę, gdy strona przejmująca i wspólne przedsiębiorstwo razem mają silną pozycję rynkową, lub wspólne przedsiębiorstwo i strona przejmująca mają silne pozycje na rynkach powiązanych wertykalnie.

162. Dodano również środki ochronne, aby zapewnić Komisji możliwość wymagania pełnego lub częściowego zgłoszenia koncentracji na formularzu CO w przypadku wystąpienia sytuacji, w której koncentracja nie kwalifikuje się do zgłoszenia na formularzu skróconym, a na takim została już zgłoszona. Taka sytuacja może wystąpić w przypadku, gdy nie spełniono warunków zgłoszenia na formularzu skróconym; gdy pełne lub częściowe zgłoszenie na formularzu CO wydaje się niezbędne do stosownego zbadania ewentualnych obaw o konkurencję; gdy złożony formularz skrócony zawiera informacje nieprawidłowe lub wprowadzające w błąd lub gdy Państwo Członkowskie lub strona trzecia wyrażą uzasadnione wątpliwości odnośnie do zgłoszonej koncentracji. Należy podkreślić, że odpowiedzialność za dostarczenie prawidłowych i kompletnych informacji spoczywa na stronach zgłaszających. Te i inne kwestie związane z tym, czy właściwe jest zastosowanie skróconego formularza zgłoszenia powinny zostać rozwiązane w ramach kontaktów przed dokonaniem zgłoszenia.
163. Informacjom wymagany w samym formularzu skróconym CO nadano zwięzłą formę, jednocześnie zapewniając możliwość podania wszystkich istotnych informacji. Komisja może dzięki temu sprawdzić, czy w przypadku planowanej koncentracji właściwe jest zastosowanie formularza skróconego CO. Na formularzu skróconym CO wymaga się informacji o tzw. „rynkach objętych obowiązkiem zgłoszenia”, które mogą być rynkami horyzontalnymi lub wertykalnymi. Zgodnie z zasadą zawartą już w obwieszczeniu w sprawie uproszczonej procedury w formularzu skróconym CO zawarto informacje o konieczności przekazania danych na podstawie alternatywnych, wiarygodnych definicji rynków.
164. Wymagane informacje o rynkach objętych obowiązkiem zgłoszenia ograniczają się do informacji na temat całkowitej wielkości rynku, danych dotyczących sprzedaży oraz udziałów stron zgłaszających w rynku. Informacja ta ogranicza się jedynie do danych finansowych za rok poprzedzający operację. W przypadku relacji horyzontalnych i wertykalnych należy przedstawić informację o udziałach w rynku trzech największych konkurentów. Te podstawowe informacje pozwolą Komisji ustalić, czy przedmiotowa konkurencja spełnia warunki zgłoszenia na formularzu skróconym. Ponadto w formularzu skróconym CO zachowano sekcję, w której prosi się o informacje na temat potencjalnego kooperacyjnego efektu operacji zgodnie z art. 2 ust. 4 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń.
165. Zgodnie z pełną wersją formularza CO dodano przepis dotyczący konieczności poinformowania pracowników i ich przedstawicieli o planowanej operacji. Również zgodnie z pełną wersją formularza CO dodano przepis nakładający na strony zgłaszające wymóg przedstawienia streszczenia dotyczącego koncentracji.

1.3. Zmienione obwieszczenie w sprawie uproszczonej procedury

166. Zmienione obwieszczenie w sprawie uproszczonej procedury zastępuje poprzednie obwieszczenie z 2000 r. Nowy tekst zawiera jedną istotną zmianę, polegającą na wprowadzeniu nowej kategorii koncentracji, mianowicie przejęcia przez stronę wyłącznej kontroli nad przedsiębiorstwem, nad którym strona ta sprawuje już wspólną kontrolę, oraz inne drobne zmiany redakcyjne.
167. Wprowadzenie nowej kategorii zostało podyktowane doświadczeniem Komisji pokazującym, że przejście z kontroli wspólnej sprawowanej przez dwa lub większą liczbę przedsiębiorstw na wyłączną nie wywołuje zazwyczaj obaw o konkurencję. Dzieje się tak, ponieważ wycofanie jednego lub kilku przedsiębiorstw sprawujących kontrolę w nieunikniony sposób prowadzi do zmniejszenia liczby przedsiębiorstw, których dotyczy operacja. Może to również wywołać niewielkie zmiany w zachowaniu wspólnego przedsiębiorstwa na rynku lub w żaden sposób nie wpłynąć na to zachowanie. Tak więc w normalnych warunkach nie następuje wzmocnienie wspólnej pozycji pozostałych przedsiębiorstw, których dotyczy operacja, tzn. przedsiębiorstwa dominującego sprawującego wyłączną kontrolę i poprzedniego wspólnego przedsiębiorstwa, na rynku w odniesieniu do sytuacji sprzed wycofania się jednej ze stron.
168. W wyjątkowych okolicznościach zmiana kontroli ze wspólnej na wyłączną może wywołać obawy o konkurencję. Szczególne obawy o konkurencję mogą się pojawić w sytuacji, gdy dawne wspólne przedsiębiorstwo zostaje włączone do grupy lub sieci należącej do jedyne go pozostałego akcjonariusza kontrolującego, przez co zniesione zostają ograniczenia dyscyplinujące wprowadzane przez rozbieżne interesy różnych akcjonariuszy kontrolujących, co może wpłynąć na wzmocnienie pozycji rynkowej pozostającego akcjonariusza. Sekcja obwieszczenia poświęcona środkom ochronnym i wyłączenia opisuje scenariusze zmian z kontroli wspólnej na wyłączną, które mogą wzbudzić obawy o konkurencję, i stanowi, że w takich przypadkach Komisja może powstrzymać się od zastosowania procedury uproszczonej i wszcząć postępowanie lub przyjąć pełną decyzję. W ramach środków ochronnych Komisja może również powstrzymać się od zastosowania procedury uproszczonej w sytuacji, gdy ani Komisja ani właściwe organy Państw Członkowskich nie dokonały przeglądu poprzedniego wspólnego przejęcia kontroli nad danym wspólnym przedsiębiorstwem. W obwieszczeniu (pkt 17) wskazano również, że Komisja doloży wszelkich starań, aby wydać decyzję najszybciej jak to możliwe w praktyce, po wygaśnięciu okresu 15 dni roboczych, podczas którego Państwa Członkowskie mogą wnioskować o odesłanie zgłoszonej koncentracji zgodnie z art. 9 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń. Jest to najwcześniejszy termin, w jakim przyjęcie decyzji jest prawnie możliwe.
169. W świetle zmian w polityce Komisji dotyczącej ograniczeń dodatkowych obwieszczenie stanowi, że procedura nie ma zastosowania w przypadkach, w których zainteresowane przedsiębiorstwa wnioskuje o ekspresową ocenę ograniczeń dodatkowych.

Ramka 6: Usprawniony system odesłań na mocy nowego rozporządzenia w sprawie połączeń

Uzasadnienie usprawnionego systemu odesłań

Ogólnym celem w kontekście nowego usprawnionego systemu odesłań jest ustanowienie bardziej

racjonalnego korygującego mechanizmu przydzielania spraw między Komisją a Państwami Członkowskimi, opartego na zasadzie pomocniczości, przy jednoczesnym zapewnieniu prowadzenia postępowania w sprawie połączeń przez organy, które są do tego najwłaściwsze. System ten ma przede wszystkim na celu rozwiązanie problemu „wielokrotnego zgłaszania”, tzn. składania zgłoszeń do różnych organów ochrony konkurencji w UE, przy jednoczesnym zachowaniu głównych zalet kontroli połączeń przez UE, takich jak zasada „pojedynczej instytucji”, praktyczny charakter działań, pewność prawna i skuteczność administracyjna. W tym celu zasady rządzące systemem odesłań w nowym rozporządzeniu w sprawie połączeń (art. 4 ust. 4, art. 4 ust. 5, art. 9 i 22) zostały uproszczone, a także nadano im bardziej elastyczny charakter. Zasadniczym aspektem reformy jest możliwość odesłania sprawy z Komisji do Państw Członkowskich i odwrotnie przed dokonaniem formalnego zgłoszenia w dowolnym właściwym organie UE, na podstawie dobrowolnego wniosku złożonego przez łączące się przedsiębiorstwa.

Obwieszczenie o przydzielaniu spraw

W świetle nowych procedur dotyczących odesłań określonych w nowym rozporządzeniu w sprawie połączeń zmiany te zostały uzupełnione przez nowe obwieszczenie w sprawie zasad, kryteriów i metodologii, na jakich powinny opierać się decyzje o odesłaniu.

Obwieszczenie to określa najpierw zasady, które stanowią podstawę mechanizmu ponownego przydzielenia spraw między Komisją a Państwami Członkowskimi, a mianowicie zasady pomocniczości, „pojedynczej instytucji” i pewności prawnej. Zasada pomocniczości oznacza, że zasadniczo właściwość powinna być przyznawana organowi ochrony konkurencji najwłaściwшему do rozpatrzenia danego połączenia, przy uwzględnieniu wpływu tego połączenia na konkurencję, a także dostępnych mu narzędzi dochodzenia oraz wiedzy fachowej. Argumenty przemawiające za odesłaniem sprawy do innego najbardziej właściwego organu są szczególnie przekonujące tam, gdzie dana transakcja może mieć znaczący wpływ na konkurencję, a zatem może wymagać dokładnej kontroli. Zasada „pojedynczej instytucji” zapewnia rozpatrywanie sprawy dotyczącej połączenia przez jeden organ ochrony konkurencji, co podnosi skuteczność administracyjną i pozwala uniknąć powielania i rozdrobnienia czynności wykonawczych ze strony wielu organów. Opierając się na tej zasadzie – tam, gdzie to możliwe – należy unikać rozdrobnienia czynności. Pewność prawna wymaga, by odsyłanie spraw przed zgłoszeniem ograniczało się do tych spraw, w odniesieniu do których stosunkowo łatwo można na samym początku ustalić zasięg geograficzny rynku lub istnienie ewentualnego wpływu na konkurencję, tak aby możliwe było niezwłoczne rozstrzygnięcie takiego wniosku.

Odnosnie do połączeń wspólnotowych kwalifikujących się do odesłania do Państw Członkowskich w obwieszczeniu wyjaśnia się, że podejmując decyzję o odesłaniu sprawy pod uwagę należy wziąć szczególne cechy tej sprawy, dostępną organowi wiedzę fachową, a także prawdopodobny obszar potencjalnego wpływu połączenia na konkurencję. Obwieszczenie stanowi także, że można też uwzględnić konsekwencje planowanego odesłania sprawy pod kątem nakładu pracy administracyjnej.

Obwieszczenie kataloguje ponadto kryteria prawne, jakie muszą być spełnione, aby umożliwić odesłanie sprawy, oraz określa inne czynniki, jakie można wziąć pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o odesłaniu sprawy. Na podstawie wyżej wymienionych informacji obwieszczenie wyznacza kategorie spraw, które są najbardziej odpowiednie do odesłania, mianowicie:

- i) w przypadku odsyłania spraw z Komisji do Państw Członkowskich: przypadki koncentracji o wymiarze wspólnotowym, które mogą wywrzeć wpływ na konkurencję na rynkach o zasięgu krajowym lub mniejszym, i których skutki mogą ograniczać się do jednego Państwa Członkowskiego lub oddziaływać gospodarczo głównie na jedno Państwo Członkowskie;
- ii) w przypadku odsyłania spraw z Państw Członkowskich do Komisji: a) sprawy, w których zasięg geograficzny rynków, na których może wystąpić potencjalny wpływ na konkurencję jest szerszy niż krajowy lub gdzie niektóre z rynków, na które transakcja ma potencjalny wpływ, są większe niż

krajowe a główny skutek gospodarczy danej koncentracji jest z nimi związany; b) sprawy wywołujące potencjalne obawy o konkurencję na szeregu rynków krajowych lub mniejszych niż krajowe, zlokalizowanych w kilku różnych Państwach Członkowskich, w okolicznościach, gdzie pożądane byłoby spójne potraktowanie sprawy (pod względem ewentualnych środków zaradczych, a także pod kątem samego badania).

Wreszcie obwieszczenie podaje praktyczne wskazówki dotyczące funkcjonowania mechanizmu systemu odsyłania spraw, określając szczegółowo różne kroki, jakie należy podjąć celem odesłania sprawy przez Komisję do Państw Członkowskich i odwrotnie, oraz wyjaśniając kilka ważnych w tym kontekście pojęć dotyczących odsyłania spraw przed zgłoszeniem zgodnie z art. 4 ust. 4 i 5 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń (uruchamianie procesu dla danego wniosku; informacje, jakie muszą przedstawić strony zgłaszające; terminy, w jakich rozpatrywane są wnioski).

Ta sekcja obwieszczenia zawiera również wskazówki na temat roli sieci utworzonej przez Komisję i Państwa Członkowskie, której zadaniem jest zapewnianie regularnej wymiany informacji, a także dialogu i współpracy między jej członkami.

Oczekuje się, że na skutek reformy liczba spraw podlegających przydziałowi między Komisją a krajowymi organami ochrony konkurencji wzrośnie, ponieważ wymogi dotyczące odsyłania spraw zostały uproszczone. Po drugie, odsyłanie spraw przed zgłoszeniem – przynajmniej w zakresie spraw odesłanych do Komisji – powinno z czasem zastąpić odsyłanie spraw po zgłoszeniu.

Sądząc na podstawie liczby wniosków zarejestrowanych od dnia stosowania nowych zasad, system odesłań do Komisji dokonanych przed zgłoszeniem można uznać za znaczący sukces. Na 14 wniosków o odesłanie sprawy do Komisji na mocy art. 4 ust. 5 rozporządzenia w sprawie połączeń, w stosunku do których zakończono procedurę, jedynie dwa zostały zawetowane przez Państwa Członkowskie. Znaczna większość wniosków dotyczyła spraw, które były w istocie transgraniczne. Transakcje te, oprócz tego, że podlegają obowiązkowi zgłoszenia do wielu Państw Członkowskich, wpłynęły na konkurencję w zakresie wykraczającym poza terytorium jednego Państwa Członkowskiego, wywierając wpływ wyraźnie na rynki EOG lub na kilka rynków krajowych. W przypadku tego typu spraw Komisja jest właściwsza do rozpatrzenia takich transakcji. Podmioty gospodarcze wyraźnie dostrzegają zalety rozpatrywania ich sprawy przez Komisję – pozwala to uniknąć wymogów związanych z wielokrotnym zgłaszaniem sprawy, skorzystać ze skoordynowanego badania oraz – w odpowiednich przypadkach – ze spójnych środków zaradczych. Jedynie niewielka liczba spraw dotyczyła ewidentnego przypadku wielokrotnie zgłaszanych transakcji, bez zauważalnego wpływu na konkurencję transgraniczną.

Natomiast jeśli chodzi o przypadki odsyłania spraw dotyczących połączeń o wymiarze wspólnotowym do Państw Członkowskich na etapie poprzedzającym zgłoszenie (art. 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie połączeń), dotychczas wpłynęły jedynie dwa wnioski. Sytuacja ta odpowiada oczekiwaniom, zgodnie z którymi liczba wniosków o przydzielenie sprawy Państwu Członkowskiemu miała być ograniczona.

1.4. Nowe obwieszczenie w sprawie ograniczeń dodatkowych

170. Istniejące obwieszczenie w sprawie ograniczeń dodatkowych poddano przeglądowi w celu uwzględnienia nowego rozporządzenia w sprawie połączeń, które stanowi, że decyzję stwierdzającą zgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem „uznaje się za uwzględniającą ograniczenia, które są bezpośrednio związane i konieczne dla dokonania koncentracji”¹⁴⁵. W związku z powyższym strony transakcji muszą

osobiście dokonać oceny, czy daną klauzulę można uznać za dodatkową w stosunku do połączenia, czy nie.

171. Jednakże w szczególnych przypadkach Komisja zachowuje swoją pierwotną funkcję i powinna – na wniosek zainteresowanych przedsiębiorstw – wyraźnie ocenić dodatkowy charakter tych ograniczeń „w przypadku pojawienia się nowych lub nierozwiązanych kwestii powodujących poważną niepewność” określonych jako kwestie, które „nie są ujęte w stosownym, obowiązującym obwieszczeniu Komisji lub opublikowanej decyzji Komisji”.
172. Nowe obwieszczenie ustanawia wytyczne dotyczące wykładni terminu „dodatkowe ograniczenia” w celu ułatwienia dokonania przez strony samooceny oraz poprawy pewności prawnej. Zawiera też jasne wytyczne, dotyczące na przykład maksymalnego okresu, w jakim można przyjąć ograniczenia, a także obejmuje ogromną większość klauzul, które – jak wynika z doświadczeń Komisji – uznawane są za pomocnicze w stosunku do koncentracji.
173. W nowym obwieszczeniu klauzule o zakazie konkurencji są uznane za dodatkowe ograniczenia na okres do trzech lat w przypadku, gdy przeniesienie obejmuje zarówno *know-how*, jak i wartość firmy, oraz na okres dwóch lat, gdy przeniesienie dotyczy jedynie wartości firmy. W obwieszczeniu wyjaśniono również zasady dotyczące zasięgu geograficznego ograniczeń oraz klauzule zakazu oferowania usług i zachowania poufności. W kwestii porozumień licencyjnych obwieszczenie nadal nie zawiera wymogu ograniczeń czasowych, określa jednak jasne zasady dotyczące ograniczeń terytorialnych oraz porozumień, które chronią jedynie licencjodawcę. Maksymalny okres czasu dotyczący obowiązku zakupu i dostawy został przedłużony z trzech do pięciu lat, uwzględniając wertykalny charakter tych ograniczeń.
174. W przeciwieństwie do poprzedniego obwieszczenia, które wyznaczało trzyletni termin odnośnie do klauzul o zakazie konkurencji we wspólnych przedsiębiorstwach, nowe obwieszczenie zezwala na takie klauzule na cały czas istnienia wspólnego przedsiębiorstwa. Wynika to stąd, że potrzeba klauzul o zakazie konkurencji we wspólnych przedsiębiorstwach nie ogranicza się na ogół do okresu transakcji.

1.5. Obwieszczenie w sprawie oceny połączeń horyzontalnych

175. Po przeprowadzeniu procesu szeroko zakrojonych konsultacji Komisja przyjęła w styczniu – na mocy nowego rozporządzenia w sprawie połączeń – wytyczne w sprawie oceny połączeń horyzontalnych (wytyczne w sprawie połączeń horyzontalnych), które uzupełniają nowe rozporządzenie w sprawie połączeń i zaczęły obowiązywać jednocześnie z tym rozporządzeniem. Wytyczne w sprawie połączeń horyzontalnych określają analityczną metodę stosowaną przez Komisję w stosunku do oceny prawdopodobnego wpływu połączeń między konkurencyjnymi firmami (tzw. połączenia horyzontalne) na konkurencję i odzwierciedlają zmiany w

sformułowaniach zawartych w nowym rozporządzeniu w sprawie połączeń dotyczące oceny połączeń w kontekście konkurencji¹⁴⁶.

176. W wytycznych jasno stwierdza się, że połączenia oraz przypadki przejęcia będą zabronione jedynie wtedy, gdy będą zwiększać siłę rynkową przedsiębiorstw w sposób niosący za sobą ewentualne negatywne skutki dla konsumentów, na przykład w formie podwyżki cen, gorszej jakości produktów lub ograniczenia wyboru. W tym kontekście w wytycznych wyjaśnia się, że połączenia mogą prowadzić do znacznych szkód w zakresie konkurencji na dwa sposoby: albo na skutek tego, że koncentracja eliminuje z rynku ważne źródło konkurencji („efekty nieskoordynowane”), albo ponieważ zwiększa prawdopodobieństwo antykonkurencyjnej koordynacji pomiędzy dwiema pozostałymi firmami („efekty skoordynowane”).
177. Wytyczne wyjaśniają również okoliczności, w jakich Komisja może określić swoje obawy o konkurencję, ale również podają jasne wskaźniki ilościowe dotyczące tego, kiedy istnieje małe prawdopodobieństwo interwencji ze strony Komisji – na przykład, gdy skutkiem połączenia są poziomy koncentracji rynkowej poniżej pewnych określonych poziomów, według pomiaru udziału firmy w rynku lub za pomocą tzw. „wskaźnika HHI”¹⁴⁷.
178. Wytyczne określają również czynniki, które mogą złagodzić pierwotne obawy, że dane połączenie może prawdopodobnie być szkodliwe dla konkurencji. Może to być na przykład przypadek prawdopodobnego wejścia innych firm na rynek, na którym działają już łączące się przedsiębiorstwa. Pod uwagę będzie również brana informacja, czy klienci łączących się firm mają wystarczająco silną pozycję pozwalającą im na korzystanie z usług alternatywnych dostawców.
179. Wreszcie w wytycznych stwierdza się, że Komisja uważnie przeanalizuje w swojej ogólnej ocenie prawdopodobnego wpływu połączenia na konkurencję wszelkie poparte dowodami oświadczenia stron, że skutkiem połączenia będzie lepsza efektywność. Aby takie informacje na temat efektywności zostały uwzględnione, nowy poziom wydajności musi być korzystny dla konsumentów, dostępny jedynie na skutek połączenia, ponadto musi istnieć duże prawdopodobieństwo osiągnięcia tego poziomu, a sam poziom musi być sprawdzalny.

146 Artykuł 2 ust. 3 nowego rozporządzenia w sprawie połączeń stanowi, że „koncentrację, która przeszkadzałaby znacząco skutecznej konkurencji na wspólnym rynku lub znacznej jego części, w szczególności w wyniku stworzenia lub umocnienia pozycji dominującej, uznaje się za niezgodną ze wspólnym rynkiem”.

147 Wskaźnik HHI (lub wskaźnik Herfindahla-Hirschmana) jest międzynarodowo uznanym instrumentem pomiaru koncentracji rynkowej. Wskaźnik HHI oblicza się jako sumę kwadratów wartości indywidualnych udziałów w rynku wszystkich firm na rynku. Wskaźnik przyznaje proporcjonalnie większą wagę udziałom większych firm w rynku, zgodnie z ich relatywnie większym znaczeniem w procesie konkurencyjnym.

B – SPRAWY PROWADZONE PRZEZ KOMISJĘ

1. DECYZJE PRZYJĘTE NA MOCY ART. 8

*Lagardère/Natexis/VUP*¹⁴⁸

180. Dnia 7 stycznia Komisja zezwoliła na planowane przejęcie firmy Editis (wcześniej zwanej Vivendi Universal Publishing lub VUP) przez grupę Lagardère, z zastrzeżeniem zbycia przez grupę około 60 % jej aktywów. Przed transakcją Editis była firmą wiodącą na wydawniczym, marketingowym i dystrybucyjnym rynku książek francuskojęzycznych, a Hachette Livre, wydawnicze ramię Lagardère, zajmowała drugie miejsce w tym sektorze.
181. Sprawa, którą zgłoszono dnia 14 kwietnia 2003 r., doprowadziła do przyjęcia przez Komisję kilku decyzji, a mianowicie decyzji na mocy art. 6 ust. 1 lit. c) (wszczęcie postępowania drugiej fazy) dnia 5 czerwca 2003 r., art. 9 (odmowa odesłania sprawy do władz francuskich) dnia 23 lipca 2003 r.¹⁴⁹, dwóch decyzji na mocy art. 11 ust. 5 (zawieszenie procedury) oraz decyzji ostatecznej na mocy art. 8 ust. 2 dnia 7 stycznia 2004 r. W sprawie tej wpłynęło wiele skarg od stowarzyszeń czytelników, hurtowników, sprzedawców detalicznych, wydawców, autorów i ilustratorów.
182. Postępowanie i analizy przeprowadzone przez Komisję ujawniły, że przejęcie całej wydawniczej działalności gospodarczej firmy Editis – jak planowano w transakcji pierwotnie zgłoszonej Komisji – doprowadziłoby do powstania ogromnej grupy dominującej o obrotach co najmniej siedem razy większych od obrotów największego rywała grupy we francuskojęzycznych krajach Unii Europejskiej. W odpowiedzi na zastrzeżenia Komisji grupa Lagardère zgodziła się zbyć prawie wszystkie aktywa firmy Editis, pozostawiając tylko niektóre (Larousse, Dunod, Dalloz i grupy Anaya), co stanowi około 40 % światowego obrotu przedsiębiorstwa, i zachować tylko niecałe 25 % aktywów Editis we francuskojęzycznych regionach UE (to jest na właściwych rynkach).
183. We francuskojęzycznym sektorze wydawniczym działają różni wydawcy: i) zintegrowane bardziej wertykalnie firmy Hachette Livre i Editis, działające na wszystkich szczeblach produkcji książki; ii) cztery częściowo zintegrowane wertykalnie średniej wielkości grupy Gallimard, Flammarion, Seuil i Albin Michel; iii) wielu drobnych wydawców zazwyczaj działających jedynie na odcinku produkcyjnym i polegających na większych przedsiębiorstwach w zakresie marketingu i dystrybucji. Na tym tle Komisja stwierdziła, że konkurencja pomiędzy wydawcami zaistniała zasadniczo na dwóch szczeblach produkcji książki: po pierwsze, na poziomie dostępu do „surowców” (tzn. praw wydawniczych) i po drugie, na poziomie dostępu do „rynku” (tzn. półek sklepowych).
184. Po dokonaniu szczegółowego przeglądu planowanej transakcji Komisja określiła kilka problemów dotyczących konkurencji, które pojawiłyby się na skutek

148 Sprawa COMP/M.2978.

149 Zob. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2003.

połączenia firm Editis i Hachette Livre, dwóch głównych podmiotów na rynku o najwyższym poziomie integracji wertykalnej. Transakcja w wersji pierwotnej doprowadziłaby do powstania lub wzmocnienia pozycji dominującej nowego podmiotu na wszystkich szczeblach produkcji książki, a w szczególności w bardziej uprzemysłowionych obszarach działalności wydawniczej, tj. marketing, dystrybucja i wydania kieszonkowe. Nowy podmiot sprawowałby kontrolę nad dostępem zarówno do znanych autorów, których publikacje stanowią o bycie wydawców, jak i do punktów sprzedaży, które mogą wchłónąć, nie mówiąc o promowaniu, jedynie ograniczoną ilość corocznych publikacji.

185. Uwzględniając zakres problemów konkurencyjnych powstających na skutek połączenia Hachette Livre z Editis, sprawę można było zatwierdzić jedynie z zastrzeżeniem przyjęcia zasadniczych środków zaradczych. Takie środki miały nie tylko zapewnić rozwiązanie w zakresie rynków (prawa wydawnicze, usługi marketingowe i dystrybucyjne, sprzedaż książek), na których na skutek połączenia pojawiłyby się wspólnie dwa wiodące podmioty, ale miały także rozwiązać kwestię licznych wertykalnych i konglomeracyjnych powiązań między tymi rynkami.
186. W konsekwencji firma Lagardère zobowiązała się do zbycia wszystkich aktywów Editis, oprócz wydawnictwa Larousse, specjalizującego się głównie w publikacjach referencyjnych, wydawców książek zawodowych i akademickich – Dalloz i Dunod, a także oprócz hiszpańskiej grupy wydawniczej Anaya, wydającej przede wszystkim podręczniki szkolne i literaturę powszechną w Hiszpanii i Ameryce Łacińskiej.
187. Dnia 3 sierpnia Komisja przyjęła decyzję o zatwierdzeniu francuskiego przedsiębiorstwa Wendel Investissements jako nabywcy wszystkich aktywów firmy Editis zbytych zgodnie ze środkami zaradczymi wymienionymi w decyzji zatwierdzającej.

Sony/BMG¹⁵⁰

188. Wspólne przedsiębiorstwo SonyBMG obejmuje działalność gospodarczą w zakresie nagrań muzycznych firm Sony i Bertelsmann wszędzie na świecie oprócz Japonii. Dotyczy to przede wszystkim tzw. działań w zakresie „artysty i repertuaru” (A&R), czyli odkrywania i rozwoju artystów scenicznych (piosenkarzy) oraz wprowadzania do obrotu i sprzedaży płyt. SonyBMG nie będzie się natomiast zajmować wytwarzaniem ani fizyczną dystrybucją płyt (logistyką). Działalność gospodarcza w zakresie nagrań muzycznych firm Sony i Bertelsmann także nie jest zintegrowana w postaci wspólnego przedsiębiorstwa.
189. Komisja zbadała wpływ planowanej koncentracji na konkurencję na rynkach nagrań muzycznych, licencji na muzykę w internecie oraz dystrybucji muzyki za pośrednictwem internetu. Ponieważ oba partnerskie przedsiębiorstwa działają aktywnie jako wydawcy muzyczni, Komisja zbadała również, czy wspólne przedsiębiorstwo doprowadziłoby do koordynacji zachowań konkurencyjnych firm Sony i Bertelsmann na rynku wydawnictw muzycznych. Ponieważ zgłoszenie o utworzeniu wspólnego przedsiębiorstwa SonyBMG wpłynęło dnia 9 stycznia,

Komisja oceniła tę sprawę zgodnie z badaniem konkurencji, o którym mowa w rozporządzeniu Rady (EWG) 4064/89¹⁵¹.

190. W przemyśle nagrań muzycznych „wielka piątka”, czyli Universal, Sony, EMI, Warner i Bertelsmann (BMG), jest obecna na rynkach całego świata, i posiada wspólnie ok. 80 % udziałów w rynku zarówno europejskim, jak i światowym. Pozostałą część rynku w EOG obsługuje duża liczba podmiotów „niezależnych”, prowadzących działalność przede wszystkim na poziomie krajowym, o niewielkich udziałach w rynku. Po omawianym połączeniu udziały w rynku firm Universal i SonyBMG będą wynosić ok. 25 %, co plasuje je przed firmami EMI i Warner.
191. Postępowanie Komisji skoncentrowano wokół pytania, czy skutkiem koncentracji byłoby wzmocnienie lub powstanie kolektywnej pozycji dominującej na krajowych rynkach nagrań muzycznych. Analizę przeprowadzono zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez sądy europejskie¹⁵², w szczególności z orzeczeniem Sądu Pierwszej Instancji z 2002 r. w sprawie *Airtours*¹⁵³. Zgodnie z orzeczeniem SPI Komisja musi dowieść prawdopodobieństwo porozumienia między przedsiębiorstwami, a rynki muszą być wystarczająco przejrzyste, by pozwolić na monitorowanie przestrzegania postanowień porozumienia przez dane przedsiębiorstwa. Ponadto musi istnieć mechanizm odstraszający w przypadku naruszenia postanowień, a klienci i konkurenci nie powinni mieć możliwości zagrożenia oczekiwanym rezultatom koordynacji.
192. Komisja dotarła do kilku przesłanek świadczących o możliwości zastosowania cen hurtowych („ceny katalogowe” – CK) jako głównych punktów koordynacji cen oraz o pewnym podobieństwie rozwoju cen wśród „wielkiej piątki”. Jednakże przesłanki te nie były wystarczające, by dowieść wyłącznie na ich podstawie istnienie procederu koordynacji cen. W związku z powyższym Komisja dokonała analizy rozwoju rabatów udzielanych przez „wielką piątkę” i stwierdziła, że niektóre rabaty nie były w pełni przejrzyste i trudno było prześledzić proces ich przyznawania. Dodatkowo przejrzystość rynku zmniejszała duże zróżnicowanie oferty muzycznej, istniejące pomimo pewnej jednolitości formatów, cen i zasad wprowadzania płyt do obrotu. Komisja uznała więc, że nie ma wystarczających dowodów na to, by dowieść istnienie kolektywnej pozycji dominującej „wielkiej piątki” na rynkach nagrań muzycznych.
193. Odnośnie do możliwości powstania kolektywnej pozycji dominującej na rynkach nagrań muzycznych nie znaleziono wystarczających dowodów na to, że zmiana z pięciu na cztery główne podmioty wpłynie istotnie na zmianę struktury rynkowej. Komisja nie znalazła także wystarczających dowodów na poparcie tego, że skutkiem planowanej transakcji byłoby wzmocnienie lub powstanie kolektywnej pozycji dominującej na hurtowym rynku licencji na muzykę w internecie. Komisja przyjrzała się również relacjom wertykalnym między wspólnym przedsiębiorstwem a przedsiębiorstwami dominującymi i stwierdziła, że planowana transakcja nie doprowadzi do powstania pozycji dominującej ani na hurtowym rynku dystrybucji muzyki w internecie, na którym działa Sony, ani na rynkach nagrań muzycznych w tych krajach, na których nadawcą jest Bertelsmann. Odnośnie do potencjalnego

151 Zob. art. 26 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004.

152 Zob. Trybunał Sprawiedliwości, połączone sprawy C-68/94 i C-30/95 Francja przeciwko Komisji („Kali&Salz”) [1998] ECR I-1375; Sąd Pierwszej Instancji, sprawa T-102/96 Gencor przeciwko Komisji [1999] ECR II-753.

153 Sprawa T-342/99 *Airtours* przeciwko Komisji [2002], ECR II-2585.

wpływu na rynek zgodnie z art. 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie połączeń Komisja stwierdziła, że istnieje małe prawdopodobieństwo koordynacji zachowań konkurencyjnych Sony i BMG na rynkach wydawnictw muzycznych. Na podstawie uzyskanych informacji dnia 19 lipca Komisja zatwierdziła połączenie.

*AREVA/Urenco/ETC JV*¹⁵⁴

194. AREVA, francuska grupa działająca w sektorze jądrowym, i Urenco, przedsiębiorstwo ustanowione przez rządy Zjednoczonego Królestwa, Niemiec i Francji, są głównymi dostawcami usług w zakresie wzbogacania uranu, potrzebnych do produkcji paliwa dla elektrowni jądrowych. W ramach przedmiotowej transakcji Areva przejmuje wspólną kontrolę nad Enrichment Technology Company (ETC), spółką zależną Urenco prowadzącą działalność w zakresie rozwoju i wytwarzania wirówek do wzbogacania uranu. Technologia zastosowania wirówek oferuje znaczące zalety w porównaniu ze starszą technologią dyfuzji gazowej, stosowanej obecnie przez firmę AREVA. ETC ma dostarczać wirówki zarówno przedsiębiorstwom dominującym, jak i stronom trzecim.
195. Informacje na temat operacji zostały przekazane Komisji w kwietniu wspólnie przez Francję, Szwecję i Niemcy. Podczas postępowania Komisja stwierdziła, że istnieją obawy o konkurencję na rynku stanowiącym następne ogniwo rynku wzbogaconego uranu. Komisja wyraziła obawy, że planowana koncentracja mogłaby doprowadzić do powstania wspólnej pozycji dominującej w Unii Europejskiej, biorąc szczególnie pod uwagę fakt, że AREVA i Urenco mogłyby wykorzystać ETC do koordynacji rozwoju swoich mocy produkcyjnych poprzez stosowanie przysługujących im praw weta.
196. Zainteresowanie sprawą wynikało również z faktu przedstawienia przez strony szczegółowych argumentów dotyczących efektywności. Odnosiły się one do znaczących oszczędności, jakie poczyniłaby grupa AREVA po przyjęciu nowoczesnej technologii wirówek stosowanej przez Urenco. Komisja miała wątpliwości, czy argumenty te odnoszą się szczególnie do przedmiotowego przejęcia. Na potrzeby decyzji obawy Komisji zostały jednak rozwiane dzięki propozycji zobowiązań złożonej przez strony.
197. W ramach tych zobowiązań, złożonych na wczesnym etapie fazy II, AREVA i Urenco postanowiły przede wszystkim znieść swoje prawa weta odnośnie do przyszłych kierunków rozwoju mocy produkcyjnych. Po drugie, dzięki szeregowi środków podlegających ścisłemu monitorowaniu, uniemożliwiony będzie przepływ wrażliwych informacji handlowych pomiędzy firmą ETC a jej przedsiębiorstwami dominującymi. Po trzecie, przedmiotowe strony zobowiązały się dostarczyć Agencji Dostaw Euratom (ESA) dodatkowe informacje, które pozwolą ESA na dokładniejsze monitorowanie dostaw i mechanizmu ustalania cen wzbogaconego uranu oraz – w razie konieczności – na odpowiednią reakcję.

*Sonoco/Ahlstrom JV*¹⁵⁵

154 Sprawa COMP/M.3099.

155 Sprawa COMP/M.3431.

198. Komisja otrzymała w maju zawiadomienie o planowanej koncentracji, dzięki której dwa główne podmioty zajmujące się produkcją tulei i tektury na tuleje, Sonoco (USA) i Ahlstrom (Finlandia), zamierzają utworzyć wspólne przedsiębiorstwo, obejmujące ich działalność na terenie Europy.
199. Tuleje to tuby wyprodukowane z tektury, która jest z kolei produkowana głównie z papieru pochodzącego z recyklingu. Tuleje służą do nawijania różnorodnych produktów takich jak papier, folia lub przędza. Niektóre tuleje, np. tuleje papierowe (PMC) stosowane w przemyśle drukarskim do nawijania papieru służącego do produkcji czasopism to produkty wysokiej jakości. Tuleje niskowartościowe są standardowymi produktami stosowanymi w całym przemyśle.
200. Po przeprowadzeniu szczegółowego badania Komisja znalazła podstawy do obaw o rynki wysokiej jakości tulei papierowych w całej Skandynawii oraz o rynki tulei niskowartościowych w Norwegii i Szwecji, w których wspólne przedsiębiorstwo miałyby duże udziały i gdzie znacząca presja konkurencyjna wywierana przez Sonoco na wiodącym podmiocie na rynku, firmie Ahlstrom, zostałaby utracona. Aby zaradzić tym obawom, strony zaproponowały zbycie jedyne norweskiego zakładu produkcji tulei firmy Ahlstrom znajdującego się w Svebergu. Zaproponowały również, że nie wprowadzą połączenia w życie, dopóki nie znajdzie się kupiec.
201. Na tej podstawie Komisja zatwierdziła koncentrację, ponieważ uznała, że zbycie zakładu umożliwi wejście na skandynawski rynek nowego dostawcy, a także pozwoli zlikwidować główny obszar nakładania się działalności obu stron w krajach skandynawskich, na które wpływ wywiera koncentracja. W związku z powyższym, pod koniec października, Komisja zatwierdziła przejęcie Svebergu przez Abzac, francuski zakład produkcji tulei, prowadzący dość szeroką działalność w Europie kontynentalnej, natomiast nieobecny na rynkach skandynawskich.

Continental/Phoenix¹⁵⁶

202. Przejęcie firmy Phoenix AG z Hamburga przez niemieckie przedsiębiorstwo Continental AG dotyczyło transakcji między dwoma przedsiębiorstwami produkującymi gumę, głównie na potrzeby przemysłu samochodowego. Zostało ono zatwierdzone przez Komisję z zastrzeżeniem zobowiązań do zbycia. Uwzględniając pozycję dominującą przedmiotowych stron na rynkach amortyzatorów pneumatycznych do pojazdów użytkowych oraz do taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych, zatwierdzenie mogło nastąpić po tym, jak Komisja otrzymała zobowiązania eliminujące stwierdzone problemy konkurencyjne.
203. Na skutek transakcji firma Continental, producent opon, systemów hamulcowych oraz wyrobów technicznych z gumy, przejęła wyłączną kontrolę nad Phoenix AG, również działającą w zakresie wytwarzania technicznych produktów gumowych (tj. systemy zawieszenia, antywstrząsowe, węże gumowe i taśmy przenośnikowe). Phoenix sprawuje wspólną kontrolę nad firmą Vibracoustic GmbH & Co KG, Niemcy, za pośrednictwem której rozprowadza amortyzatory pneumatyczne do ciężarówek i samochodów.

204. Przejęcie doprowadziłoby do znacznego nałożenia się działalności stron na różnych rynkach technicznych produktów gumowych, w szczególności na rynkach amortyzatorów pneumatycznych i taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych. Amortyzatory pneumatyczne stosuje się jako części zawieszenia w pojazdach użytkowych, samochodach i pojazdach kolejowych. Taśmy przenośnikowe z przekładkami z lin stalowych stosowane są w transporcie ciężkim na długich dystansach, w szczególności w przemyśle wydobywczym węgla brunatnego.
205. Zgłoszenia do Komisji o połączeniu dokonała w maju firma Continental. Po określeniu obaw o konkurencję na rynkach amortyzatorów pneumatycznych do pojazdów użytkowych, samochodów i pojazdów kolejowych, a także taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych i taśm filtracyjnych, dnia 29 czerwca Komisja wszczęła szczegółowe badanie.
206. Wszechstronne badanie rynku przeprowadzone przez Komisję potwierdziło obawy związane z rynkami amortyzatorów pneumatycznych do pojazdów użytkowych (sprzedawanych producentom i dostawcom oryginalnego sprzętu – „OEM/OES”) i taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych. Przejęcie istotnie prowadziło do połączenia dwóch wiodących na obu rynkach podmiotów i doprowadziłoby do sytuacji łącznego udziału w rynku (na obu rynkach) w wysokości znacznie powyżej 60 %, przy czym na rynku pozostałoby jedynie kilku mniejszych konkurentów. Ponadto Komisja znalazła dowód na istnienie znacznych barier wejścia na oba rynki, ponieważ produkcja i dystrybucja amortyzatorów pneumatycznych i taśm przenośnikowych wymaga szczególnego *know-how* w zakresie produkcji i konsumenta. W związku z powyższym nowi dostawcy muszą przejść długotrwałą procedurę kwalifikacyjną, zanim będzie można ich uznać za potencjalnych dostawców.
207. Aby rozwiązać obawy Komisji o konkurencję, firma Continental zobowiązała się do zbycia 50 % akcji kontrolnych spółki Phoenix we wspólnym przedsiębiorstwie Vibracoustic na rzecz drugiego akcjonariusza, spółki Freudenberg (Niemcy).
208. Dodatkowo firma Continental zobowiązała się do skłonienia firmy Phoenix do całkowitego zbycia jej linii produkcyjnej amortyzatorów pneumatycznych do pojazdów użytkowych (OEM/OES), znajdującej się w zakładzie na Węgrzech. Oba te zobowiązania całkowicie usuwają niebezpieczeństwo nałożenia się działalności stron w dziedzinie amortyzatorów pneumatycznych do pojazdów użytkowych (OEM/OES).
209. Firma Continental zobowiązała się również sprzedać linię produkcyjną szerokich taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych swojemu konkurentowi, firmie Sempertrans. Zbycie to pozwoli firmie Sempertrans konkurować z powstałym na skutek połączenia podmiotem w pełnym zakresie produkcji taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych, eliminując tym samym obawy o konkurencję w dziedzinie taśm przenośnikowych z przekładkami z lin stalowych.

*ENI/EDP/GDP*¹⁵⁷

210. Dnia 9 grudnia Komisja podjęła decyzję o zakazaniu planowanego przejęcia wspólnej kontroli nad spółką Gás de Portugal (GDP), obecnym na rynku przedsiębiorstwem gazownictwa w Portugalii, przez spółkę Energias de Portugal (EDP), obecnego na rynku operatora energii elektrycznej oraz ENI, włoską spółkę zajmującą się dostawami energii. Po przeprowadzeniu szczegółowego badania Komisja stwierdziła, że umowa wzmocniłaby pozycję dominującą EDP na hurtowych i detalicznych rynkach energii elektrycznej w Portugalii oraz pozycję dominującą GDP na portugalskich rynkach gazowych. Koncentracja osłabiłaby zatem w znacznym stopniu efekty liberalizacji rynku energii elektrycznej i rynku gazowego w Portugalii – lub znacznie by w tym procesie przeszkodziła – a także oznaczałaby podwyżkę cen dla konsumentów krajowych i przemysłowych. Środki zaradcze zaproponowane przez EDP i ENI były niewystarczające, by rozwiązać obawy o konkurencję.
211. EDP zajmuje się wytwarzaniem, dystrybucją i dostawą energii elektrycznej w Portugalii. EDP prowadzi także istotną działalność w zakresie energii elektrycznej i gazu w Hiszpanii za pośrednictwem hiszpańskich oddziałów swojej spółki (Hidrocantabrico i Naturcorp). ENI to włoska spółka działająca na rynkach międzynarodowych na wszystkich szczeblach dostawy i dystrybucji energii.
212. GDP prowadzi pełną działalność na wszystkich szczeblach sektora gazu ziemnego w Portugalii. Posiada wyłączne prawa przywozu, magazynowania, transportu i hurtowych dostaw gazu ziemnego, a także kontroluje pięć z sześciu portugalskich spółek dystrybucji lokalnej gazu (szóstą, Portgás, kontroluje EDP).
213. Dnia 9 lipca EDP i ENI złożyły zawiadomienie o koncentracji dotyczącej przejęcia wspólnej kontroli nad GDP, kontrolowanej wcześniej przez państwo portugalskie i ENI. W tym przypadku zastosowanie miało poprzednie rozporządzenie w sprawie połączeń, jako że wiążące dla stron porozumienie, stanowiące podstawę koncentracji, zostało podpisane zanim weszło w życie nowe rozporządzenie w sprawie połączeń. Zgłoszona koncentracja stanowiła część większej operacji obejmującej przekazanie w ustalonym terminie sieci przesyłu gazu, będącej w posiadaniu GDP, firmie REN, portugalskiemu operatorowi sieci elektrycznej. Przekazanie sieci stanowiło oddzielny przypadek koncentracji podlegający kompetencjom władz Portugalii.

Właściwe rynki produktowe

214. Komisja określiła niżej wymienione właściwe rynki produktowe, na które wpływ będzie miała operacja. W zakresie energii elektrycznej: rynek hurtowy dostaw energii elektrycznej, bilansowania mocy i usług pomocniczych, rynek detaliczny dostaw energii elektrycznej do dużych odbiorców przemysłowych oraz rynek hurtowy dostaw energii elektrycznej do małych odbiorców. W zakresie gazu: dostawa gazu do wytwórców energii elektrycznej, dostawa gazu do lokalnych przedsiębiorstw dystrybucyjnych (LPD), dostawa gazu do dużych odbiorców przemysłowych oraz dostawa gazu do małych odbiorców.
215. Od połowy 2004 r. wszystkie rynki energii elektrycznej zostały otwarte na konkurencję. W przypadku rynku gazu, co wiąże się z faktem, iż rynek ten ma status rynku kształtującego się, Portugalia będzie nadal korzystać z odstępstwa od realizacji kalendarza liberalizacji określonego w drugiej dyrektywie gazowej (2003/55/WE). A zatem otwarcie na konkurencję portugalskich rynków gazu ziemnego będzie miało miejsce najwcześniej w 2007 r. i zostanie zrealizowane do 2010 r. Rząd Portugalii oznajmił, iż być może rozpocznie proces liberalizacji wcześniej.

216. Komisja doszła do wniosku, że wszystkie rynki właściwe miały co najwyżej zasięg krajowy.
217. Strony twierdziły, że hurtowy rynek energii elektrycznej wkrótce będzie rynkiem o zasięgu obejmującym cały Półwysep Iberyjski, co zawdzięcza się w szczególności rychłemu wdrożeniu iberyjskiego systemu handlu energią elektryczną (MIBEL). Komisja stwierdziła jednak, że wprowadzenie systemu MIBEL było już w ostatnich latach kilkakrotnie przekładane; wciąż należy usunąć wiele istotnych barier regulacyjnych, aby wprowadzić system MIBEL; istnieje prawdopodobieństwo, że warunki funkcjonowania konkurencji w Hiszpanii i Portugalii będą się znacznie różniły nawet po powstaniu systemu MIBEL; niezależnie od wprowadzenia systemu projektowany poziom połączeń sieciowych pomiędzy Hiszpanią a Portugalią pozostanie ograniczony; nie można było również stwierdzić, czy skuteczna integracja obu rynków będzie miała miejsce w okresie istotnym dla oceny połączenia. W rezultacie Komisja stwierdziła, że hurtowy rynek energii elektrycznej jest i w najbliższych latach pozostanie rynkiem o zasięgu jedynie krajowym.
218. Żadna ze stron nie podważyła stwierdzenia, że inne rynki, na których wykryto problemy w zakresie konkurencji, mają zasięg krajowy.

Wzmocnienie pozycji dominującej EDP na portugalskim hurtowym rynku energii elektrycznej

219. Komisja stwierdziła, że EDP zajmuje pozycję dominującą na wszystkich wyżej wymienionych portugalskich rynkach energii elektrycznej. EDP jest przede wszystkim w posiadaniu 70 % mocy produkcyjnych w Portugalii, a także jest największym importerem energii elektrycznej; EDP kontroluje prawie 100 % dystrybucji energii elektrycznej w Portugalii; projekty konkurentów związane z budową elektrowni cieplnej typu CCGT¹⁵⁸ są niepewne, a EDP kontroluje jednego z nich (Tejo Energia); wielkość importowanej energii pozostanie niewystarczająca, by zagrozić pozycji dominującej EDP.
220. Połączenie doprowadziłoby do wzmocnienia pozycji dominującej EDP na skutek zarówno efektów horyzontalnych, jak i wertykalnych. W odniesieniu do efektów horyzontalnych (wszystkie rynki energii elektrycznej) ustalono, iż w przypadku gdyby nie doszło do planowanego połączenia, GDP najprawdopodobniej zbudowałaby elektrownię ciepłą typu CCGT w Portugalii i zostałaby głównym rywalem EDP na rynkach energii elektrycznej zważywszy, że dostęp do konkurencyjnych zasobów gazu ziemnego przynosi znaczące korzyści w sektorze energii elektrycznej, ponieważ elektrownie cieplne typu CCGT stanowią obecnie najpopularniejszą metodę wytwarzania nowej energii, a operator GDP może polegać na swojej marce i bazie klientów-odbiorców gazu, którym mógłby oferować łączone dostawy gazu i energii elektrycznej (podwójna oferta).
221. W odniesieniu do efektów niehoryzontalnych (hurtowy rynek energii elektrycznej) po planowanej transakcji podmiot powstały wskutek połączenia uzyskałby uprzywilejowany i preferencyjny dostęp do informacji o kosztach konkurentów, co

dałoby mu znaczącą przewagę; dostęp do portugalskich zasobów gazu ziemnego i infrastruktury oraz możliwość i zachętę do kontrolowania cen gazu oraz podniesienia kosztów rywali.

Wzmocnienie pozycji dominującej GDP na portugalskim rynku gazu

222. Komisja doszła do wniosku, że w związku z faktem obecnej pozycji GDP – prawnego monopolu – GDP ma pozycję dominującą na większości rynków. W rezultacie planowanej operacji pozycja dominująca GDP na tych rynkach uległaby wzmocnieniu, pozwalając podmiotowi powstałemu wskutek połączenia hamować dalszy rozwój konkurencyjności, możliwy dzięki procesowi liberalizacji. Stałoby się tak głównie z następujących powodów:

223. W odniesieniu do dostaw gazu do elektrowni ciepłych typu CCGT i LDC, po przeprowadzeniu zgłoszonej operacji popyt na gaz, niebędący dotychczas pod kontrolą GDP, mianowicie zamówienia krótkoterminowe na dostawy z elektrowni typu CCGT będących w posiadaniu EDP lub w których spółka ta ma udziały, a także popyt na gaz z LDC Portgás zostałby przejęty przez przedsiębiorstwo powstałe wskutek połączenia.
224. W odniesieniu do dostaw gazu do dużych i małych operatorów przemysłowych wydaje się, iż EDP miałaby największe szanse wejścia na te rynki po ich liberalizacji, szczególnie zważywszy, że EDP eksploatuje elektrownię ciepłą typu CCGT dla wytworzenia energii elektrycznej, co stwarza silną zachętę do wejścia na rynek dostaw gazu; może oprzeć planowaną sprzedaż o swoją bazę odbiorców energii elektrycznej (EDP kontroluje prawie 100 % dystrybucji energii elektrycznej w Portugalii), którym mogłaby zaoferować łączną dostawę gazu i energii elektrycznej (podwójna oferta), a także może wykorzystać doświadczenie, reputację oraz bazę klientów dystrybutora LDC Portgás. Znaczenia wejścia na rynki gazu dowodzi ostatnie przejęcie przez EDP drugiego co do wielkości przedsiębiorstwa gazowego w Hiszpanii (Naturcorp). Ta ważna potencjalna konkurencja na rynku zostałaby utracona na skutek połączenia.

Środki zaradcze zaproponowane przez strony

225. W dniach 28 października i 17 listopada strony przedłożyły propozycję środków zaradczych, aby rozwiązać wyżej opisane obawy o konkurencję. Zaproponowano między innymi zbycie LDC (Setgás), przekazanie infrastruktury gazowej i mocy przywozowych do REN, operatora sieci elektrycznej, oraz dzierżawę mocy produkcyjnej równoważnej jednej trzeciej produkcji elektrowni ciepłej EDP. Komisja poddała te środki zaradcze badaniu rynkowemu i doszła do wniosku, że są one dalekie od rozwiązania wszystkich problemów związanych z konkurencją. Komisja zauważyła na przykład, że udział Setgás w hurtowym rynku gazu obejmuje jedynie 8 %, podczas gdy udział spółki LDC kontrolowanej przez EDP, Portgás – aż około 30 %. Pomimo iż przeniesienie infrastruktury gazowej do REM (wydzielenie własnościowe) byłoby pozytywnym posunięciem, to jednak warunki tych operacji nie zapewniają dostępu stronom trzecim do wystarczających mocy przywozowych. Proponowane wydzierżawienie mocy produkcyjnych w elektrowni ciepłej należącej do EDP obejmowałoby jedynie 4 % mocy produkcyjnej w Portugalii i doprowadziłoby do wysokiego stopnia zależności dzierżawiciela od EDP. Dzierżawicy nie miałyby możliwości lub wystarczających bodźców, by wyrzucić na EDP silną presję konkurencyjną.

226. Jakiś czas po upływie terminu składania propozycji środków zaradczych strony zaproponowały zmieniony zestaw zobowiązań, który niestety wciąż nie rozwiewał obaw o konkurencję wynikających bezpośrednio z przedmiotowej operacji.

Wnioski

227. W związku z powyższym Komisja musiała zakazać planowanej operacji, ponieważ doprowadziłaby ona do wzmocnienia pozycji dominującej zarówno EDP, jak i GDP, odpowiednio na rynkach energii elektrycznej i gazu ziemnego w Portugalii. Operacja osłabiłaby zatem pozytywne skutki przeprowadzanej liberalizacji rynku energii elektrycznej i rynku gazu ziemnego w Portugalii – lub znacznie by ją zahamowała – prowadząc do podwyżki cen dla konsumentów krajowych i przemysłowych oraz do utraty konkurencyjności portugalskiej gospodarki. Zniechęciłoby to zagranicznych inwestorów, którzy chcieliby wejść na portugalskie rynki energii oraz zmniejszyłoby możliwości rozwoju konkurencji transgranicznej, zakłócając tym samym dalszy postęp rozwoju konkurencyjnych paniberyjskich rynków energii, a także – w dalszej perspektywie – rynków energii na poziomie europejskim.

2. DECYZJE PRZYJĘTE NA MOCY ART. 6 UST. 1 LIT. B I ART. 6 UST. 2

*Hoechst/Rhône-Poulenc*¹⁵⁹

228. Dnia 9 sierpnia 1999 r. Komisja zatwierdziła koncentrację Hoechst AG i Rhône-Poulenc SA, wskutek której powstała firma Aventis, z zastrzeżeniem wykonania przez strony zobowiązań względem stwierdzonych obaw o konkurencję. Zobowiązania podjęte przez strony obejmowały zbycie akcji w spółce chemicznej Rhodia, co eliminowało obawy wynikające z horyzontalnego nakładania się działalności spółki zależnej Aventis, Wacker Chemie.

229. W momencie połączenia firma Rhône-Poulenc posiadała 67,3 % akcji spółki Rhodia, natomiast do 2003 r. zdołała sprzedać większość swoich akcji, wciąż jednak pozostając największym akcjonariuszem, posiadającym prawnie około 15 % akcji oraz interes gospodarczy w postaci kolejnych 10 %. Mając na uwadze ciągle pogarszającą się sytuację finansową spółki Rhodia oraz nagłą potrzebę usunięcia niepewności w świetle grożącej spółce rychłej restrukturyzacji finansowej, Komisja decyzyją z dnia 30 stycznia 2004 r. wyraziła zgodę na zastąpienie pierwotnego zobowiązania spółki Rhodia innym, zgodnie z którym Aventis dokonałaby zbycia pośrednio przez nią posiadanych 49 % akcji w firmie Wacker-Chemie.

*GE/Amersham*¹⁶⁰

230. Dnia 21 stycznia Komisja podjęła decyzję o zatwierdzeniu planowanego przejęcia przez amerykańską spółkę General Electric Company (GE) brytyjskiej spółki specjalizującej się w produktach farmaceutycznych i naukach biologicznych, Amersham Plc.

159 Sprawa COMP/M.1378.

160 Sprawa COMP/M.3304.

231. Firma Amersham produkuje biofarmaceutyki oraz leki diagnostyczne, umożliwiające zobrazowanie stanu zdrowia organizmu przy pomocy sprzętu diagnostycznego, takiego jak skanery. GE jest zróżnicowaną spółką przemysłową zajmującą się różnymi rodzajami działalności gospodarczej w zakresie produkcji, technologii i usług, w tym systemów medycznych. GE specjalizuje się w technologii obrazowej diagnostyki medycznej.
232. Planowane przejęcie nie prowadziło do horyzontalnego nakładania się działalności. Jednak ponieważ produkty spółek GE i Amersham wzajemnie się uzupełniają, a do celów diagnostyki obrazowej szpitale muszą zakupić zarówno sprzęt, jak i produkty farmaceutyczne, Komisja skupiła swoje badanie na dowolnych potencjalnych skutkach zbiorczych połączenia. Komisja przede wszystkim wyraziła zaniepokojenie faktem, że GE mogłaby odczuć pokusę oferowania zestawu produktów po cenach niższych niż suma cen poszczególnych produktów lub projektowania swoich produktów w taki sposób, by produkty firmy Amersham miały większą skuteczność w połączeniu z nimi niż z produktami konkurentów (zależność techniczna).
233. Badanie rynku dowiodło jednak, że taki scenariusz jest mało prawdopodobny ze względu na fakt, iż ani GE ani Amersham nie mają pozycji dominującej w odpowiadających ich działalności obszarach produktów w Europie. Ponadto zarówno klienci, jak i liczni konkurenci zgodzili się, że przedmiotowe rynki charakteryzuje silna konkurencja, na których działalność prowadzą producenci sprzętu znajdujący się w dobrej pozycji ekonomicznej, tacy jak Philips, Siemens i Toshiba oraz silni producenci produktów farmaceutycznych, tacy jak Schering, Bristol Myers Squibb, Tyco/Mallinckrodt i Bracco. Komisja stwierdziła zatem, że istnieje małe prawdopodobieństwo, by omawiane podmioty gospodarcze zostały wykluczone z rynku lub by ich działalność uległa marginalizacji. Obawy związane z „zależnością techniczną” produktów zostały również rozwiane, kiedy Komisja potwierdziła istnienie idealnej interoperacyjności pomiędzy różnymi dostępnymi sprzętami i produktami farmaceutycznymi oraz małe prawdopodobieństwo jej obniżenia wskutek wejścia na rynek nowych produktów.

Air Liquide/Messer¹⁶¹

234. Dnia 15 marca zatwierdzono połączenie francuskiego koncernu Air Liquide i niemieckiej Grupy Messer z zastrzeżeniem pewnych warunków. Grupa Messer prowadziła działalność na terenie Niemiec, Zjednoczonego Królestwa i Stanów Zjednoczonych. Komisja wyraziła obawę, że przejęcie oznaczałoby podwyżkę cen dla odbiorców gazu, a w szczególności dla konsumentów niemieckich. Zaproponowano jednak dokonanie znacznego zbytu, które umożliwiło przepisowe zatwierdzenie sprawy bez potrzeby dalszego szczegółowego badania.
235. Air Liquide i Grupa Messer zajmują się produkcją i dystrybucją gazów przemysłowych i medycznych (takich jak tlen, azot lub argon), a także świadczeniem pokrewnych usług. Umowa dawała koncernowi Air Liquide, światowemu liderowi w sektorze gazów przemysłowych, od dawna upragnioną pozycję w Zjednoczonym Królestwie w obszarach, w których nie dochodziło do nakładania się działalności. Niemniej jednak mogła ona wywołać obawy o konkurencję na już dość skoncentrowanym europejskim rynku gazu w ilościach przemysłowych,

przeznaczonego głównie dla przedsiębiorstw petrochemicznych i stalowych oraz na rynku gazów specjalnych dla potrzeb przemysłu elektronicznego. Na poziomie krajowym powstały obawy o powstanie duopolu w Niemczech (wraz z Linde AG) w zakresie gazów dostarczanych w ilościach przemysłowych oraz cylindrów do użytku przemysłowego i medycznego.

236. Aby rozwiązać te obawy, koncern Air Liquide zobowiązał się do zbycia znacznej części swojej działalności lub działalności Grupy Messer w Niemczech. Dotyczyło to części sieci rurociągów Grupy Messer oraz kilku zakładów produkcji na masową skalę, skraplaczy do gazów powietrznych oraz ośrodków napełniania cylindrów i przekazanie związanych z tą działalnością klientów. Air Liquide zobowiązał się także do zbycia udziałów Grupy Messer w swoim wspólnym przedsiębiorstwie z Nippon Sanso, przedsiębiorstwem produkującym gazy dla potrzeb przemysłu elektronicznego (ESG).

*Sanofi Synthelabo/Aventis*¹⁶²

237. Przedsiębiorstwo farmaceutyczne Sanofi-Synthelabo SA ogłosiło w styczniu ofertę przejęcia Aventis SA, zatwierdzoną przez Komisję z zastrzeżeniem pewnych warunków. Obie firmy mają siedziby we Francji. Spółka Aventis powstała na skutek połączenia między Hoechst a Rhône-Poulenc, co zostało zatwierdzone z zastrzeżeniem pewnych warunków w sierpniu 1999 r. W rezultacie połączenia powstałoby jedno z największych przedsiębiorstw farmaceutycznych na świecie. Wywołałoby to również pewne obawy o konkurencję na rynkach, gdzie działalność obu firm nałożyłaby się na siebie. Okazało się, że zmniejszyłby się poziom konkurencji ze szkodą dla pacjentów cierpiących na zakrzepicę, raka jelita grubego oraz bezsenność.
238. Wszystkie obszary nakładania się działalności dotyczyły produktów leczniczych stosowanych u ludzi. Produkty te stosowano w przypadku leczenia niewydolności serca, nieprawidłowego krążenia tętniczego, infekcji ucha, nosa i gardła, bezsenności, przy czym nakładanie się działalności występowało w największym stopniu na rynkach heparyny i jej pochodnych (w 11 państwach UE) oraz w obszarze leczenia raka jelita grubego (w siedmiu państwach UE). Rynki, na które wpływ miałoby połączenie, obejmowały także sprzedaż witamin, leków zwiotczających mięśnie i antybiotyków. Aby rozwiązać wątpliwości Komisji, Sanofi sprzedał odpowiedni podmiot gospodarczy lub przyznał licencję na jego prowadzenie w 14 państwach UE, przy czym nakładanie się działalności dotyczyło przede wszystkim Francji.

*Group 4 Falck/Securicor*¹⁶³

239. Komisja zatwierdziła zgodnie z wymogami prawnymi planowane połączenie pomiędzy firmami Securicor i Group 4 Falck po uprzednim rozwianiu przez te firmy obaw Komisji związanych z obniżeniem konkurencji na niektórych rynkach usług w Luksemburgu, Niemczech i Zjednoczonym Królestwie. Angielsko-duńskie połączenie doprowadziło do powstania drugiej co do wielkości firmy ochroniarskiej na świecie, po szwedzkiej Securitas.

162 Sprawa COMP/M.3354.

163 Sprawa COMP/M.3396.

240. Group 4 Falck, duńska firma, i Securicor, firma z siedzibą w Zjednoczonym Królestwie, świadczą usługi w zakresie prywatnej ochrony. Obie oferują szeroki zakres działań, takich jak przewóz pieniędzy, usługi ochroniarskie, systemy alarmowe i usługi prawne (np. zarządzanie więźniami i ich przewóz). Wszelkie aktywa stron miały zostać połączone w jedną spółkę pod nazwą Group 4 Securicor, z wyjątkiem obszaru działalności w zakresie usług prawnych Group 4 Falck (który miał zostać odsprzedany trzeciej spółce przed zakończeniem połączenia).
241. Group 4 Falck prowadzi działalność w 80 krajach, a Securicor w 50. Wspólnie stałyby się groźnym konkurentem światowego lidera na tym rynku, firmy Securitas z siedzibą w Szwecji. Ze względu na różne przepisy regulacyjne w każdym z krajów, usługi ochroniarskie świadczy się na poziomie krajowym lub regionalnym. W związku z powyższym analiza połączenia odnosiła się do poszczególnych państw. Pomimo światowego zasięgu połączonych firm nakładanie się ich działalności wystąpiło jedynie w sześciu państwach UE: Francji, Niemczech, Irlandii, Luksemburgu, Niemczech i Zjednoczonym Królestwie.
242. Podczas postępowania Komisja stwierdziła, że obawy o konkurencję dotyczą trzech obszarów geograficznych: w Luksemburgu: przewóz pieniędzy, ochrona przez człowieka oraz usługi dotyczące monitorowania i reagowania na alarmy; w Niemczech: usługi związane z ochroną przez człowieka, oraz w Szkocji: przewóz pieniędzy. W odpowiedzi na obawy Komisji Group 4 Falck i Securicor dokonały zbycia działalności ochroniarskiej Securicor w Luksemburgu, działalności związanej z ochroną przez człowieka w Niemczech oraz działalności związanej z przewozem pieniędzy w Szkocji.

*Owens-Illinois/BSN Glasspack*¹⁶⁴

243. Komisja zatwierdziła przejęcie francuskiej fabryki szklanych pojemników BSN Glasspack SA przez jej amerykańskiego konkurenta Owens-Illinois Inc. Szklane pojemniki produkowane przez łączące się firmy stosuje się jako opakowanie napojów bezalkoholowych, wina, wody mineralnej, oleju z oliwek, keczupu i innych artykułów spożywczych.
244. Owens-Illinois jest międzynarodowym producentem szklanych pojemników, maszyn do produkcji szklanych pojemników oraz plastikowych pojemników i osprzętowania. Jego działalność w zakresie produkcji w Unii Europejskiej obejmuje Finlandię, Włochy, Hiszpanię i Zjednoczone Królestwo. BSN produkuje i sprzedaje szklane pojemniki na napoje i artykuły spożywcze i posiada fabryki we Francji, Belgii, Niemczech, Niemczech i Hiszpanii. Europejskie sieci zakładów będące w posiadaniu obu firm w dużym stopniu uzupełniają się. Bezpośrednia konkurencja pomiędzy Owens-Illinois i BSN Glasspack dotyczy jednak jedynie dwóch rynków regionalnych obejmujących północno-wschodnią Hiszpanię/południowo-zachodnią Francję oraz południowo-wschodnią Francję/północne Włochy. Szklane pojemniki są kupowane w dużej ilości, ale zazwyczaj dostarcza się je do obszarów w zasięgu 300-400 km od fabryki; obszar dostaw może zatem obejmować regiony po obu stronach granicy krajowej.

245. W pierwotnej wersji zgłoszona transakcja doprowadziłaby do wysokiej koncentracji udziałów w rynku w przedmiotowych regionach oraz do wyeliminowania ważnego konkurenta na już wysoce skoncentrowanych rynkach. Poza łączącymi się partnerami jedynym istotnym podmiotem w tych regionach jest francuska spółka St. Gobain, pozostali konkurenci w regionach, na które wpływ będzie wywierać połączenie, są raczej nieistotni. Efektem na tych obszarach byłaby więc redukcja liczby liczących się dostawców z trzech do dwóch.
246. Aby rozwiać obawy Komisji, firma Owens-Illinois zaproponowała zbycie zakładu produkcyjnego w każdym z przedmiotowych regionów, w Mediolanie we Włoszech i w Barcelonie w Hiszpanii, na rzecz niezależnego, znajdującego się w dobrej pozycji ekonomicznej konkurenta.
247. Umowa nie wzbudziła żadnych obaw na pozostałym terytorium EOG, jako że prowadzona przez obu partnerów działalność w zakresie sprzedaży albo nie nakłada się na siebie, albo – tam, gdzie występuje nakładanie się działalności – podmiot powstały wskutek połączenia będzie musiał sprostać konkurencji kilku dużych rywali, w tym St. Gobain, Rexam, Ardagh, Weigand i Allied Glass.
- GIMD/Socpresse*¹⁶⁵
248. Dnia 16 czerwca Komisja zatwierdziła planowane przejęcie Socpresse przez Marcel Dassault Industrial Group (GIMD) z zastrzeżeniem pewnych warunków.
249. GIMD jest francuską grupą, której zakres zainteresowań dotyczy głównie aeronautyki, technologii obliczeniowej, uprawy wina i czasopism. Wśród tytułów czasopism wydawanych przez GIMD można wyróżnić: *Valeurs Actuelles*, *Le Journal des Finances*, *Finances Magazine* i *Le Spectacle du Monde*. Socpresse to również francuska spółka wydająca krajowe i regionalne dzienniki, czasopisma i publikacje specjalistyczne. Jest ona przedsiębiorstwem dominującym w stosunku do Figaro Holding, wydawcy dziennika *Le Figaro* i *Figaro Magazine* oraz grupy L'Express–L'Expansion, wydawcy dużej liczby czasopism, w tym *L'Express*, *L'Expansion*, *La Vie Financière* i *Mieux Vivre Votre Argent*.
250. Badanie Komisji wykazało, że grupa GIMD/Socpresse przejęłaby kontrolę nad znaczącą w stosunku do swych konkurentów liczbą czasopism ekonomiczno-finansowych, co dałoby jej uprzywilejowaną pozycję, w szczególności w kontekście reklamodawców pragnących dotrzeć do czytelników czasopism finansowych. Grupa ta miałaby możliwość zdominowania rynku, wykorzystując potężną agencję Socpresse, która sprzedaje miejsca reklamowe w ponad 80 czasopismach i dziennikach.
251. Operacja wywołała więc obawy o konkurencję na francuskich rynkach sprzedaży miejsc reklamowych w czasopismach ekonomiczno-finansowych, jako że ani konkurenci ani kupcy miejsc reklamowych (reklamodawcy) nie mieliby szansy stworzenia przeciwwagi dla połączonych sił grupy Socpresse/GIMD, która uzyskalaby prawie pięćdziesięcioprocentowy udział w rynku. Ogólnie rzecz biorąc, reklamodawcy prowadzą indywidualne negocjacje z wydawcą lub jego agencją, nie mają zatem silnej pozycji rynkowej.

252. Aby rozwiązać obawy o konkurencję i tym samym uniknąć szczegółowego badania, GIMD zaproponował sprzedaż czasopisma ekonomiczno-finansowego *La Vie Financière*, wydawanego przez Express-Expansion Group, co – biorąc pod uwagę jakość i renomę czasopisma – w uznaniu Komisji było wystarczające, by rozwiązać jej wątpliwości. Jednakże aby upewnić się, że większość dziennikarzy pracujących dla *La Vie Financière* zostanie w redakcji czasopisma po jego sprzedaży i nie odejdzie z pracy, powołując się na *clause de cession* (klauszula na wypadek połączenia), przysługującą zgodnie z francuskim ustawodawstwem socjalnym posiadaczom legitymacji prasowej, Komisja postara się dopilnować, by nabywca czasopisma cieszył się wystarczającą wiarygodnością w sektorze wydawniczym celem zapewnienia ciągłości tytułu oraz efektywną długoterminową konkurencję na rynku.

*Syngenta CP/Advanta*¹⁶⁶ i *Fox Paine/Advanta*¹⁶⁷

253. Dnia 17 sierpnia Komisja zezwoliła z zastrzeżeniem pewnych warunków na planowane przejęcie holenderskiego producenta nasion Advanta BV przez szwajcarską firmę Syngenta Crop Protection AG. Syngenta Crop Protection AG jest spółką zależną od Syngenta AG, która – podobnie jak spółka Advanta BV – prowadzi działalność w zakresie hodowli, produkcji, przetwarzania i sprzedaży różnych gatunków nasion.
254. Podczas badania rynku Komisja stwierdziła, że obawy o konkurencję dotyczą kilku krajowych rynków nasion w UE. Obejmują one rynki nasion buraka cukrowego w Belgii, Finlandii, Francji, Niemczech, Portugalii, Hiszpanii, Austrii, Irlandii i Włoszech; nasion kukurydzy w Danii, Niemczech i Zjednoczonym Królestwie; nasion słonecznika w Niemczech i w Hiszpanii, a także francuski rynek jęczmienia jarego oraz brytyjski rynek nasion groszku pnącego (gatunek groszku).
255. Operacja doprowadziłaby do powstania bardzo silnego lidera na rynku, często dwa lub więcej razy większego od następnego w kolejności konkurenta. Planowana operacja na rynku nasion buraka cukrowego połączyłaby także dwóch z trzech największych europejskich producentów nasion buraka cukrowego, którzy są również głównymi dostawcami tych nasion w Europie.
256. Aby rozwiązać obawy Komisji, Syngenta zaproponowała zbycie całej europejskiej działalności gospodarczej związanej z nasiennictwem na rzecz niezależnego nabywcy, usuwając tym samym obszary nakładania się działalności stron na wszystkich właściwych rynkach na terytorium Unii Europejskiej.
257. Kilka dni później, 20 sierpnia, Komisja zatwierdziła planowane przejęcie przez Fox Paine, amerykańskiego zarządcę funduszy inwestycyjnych, światowej działalności przedsiębiorstwa Advanta w zakresie nasion buraka cukrowego, rzepaku, sorgo, słonecznika, traw, a także kukurydzy i zbóż, poza obszarem Ameryki Północnej. Na podstawie tej transakcji zobowiązania podjęte przez firmę Syngenta w ramach koncentracji Syngenta/Advanta zostały spełnione.
258. Przegląd transakcji Fox Paine/Advanta dokonany przez Komisję wykazał, że Fox Paine prowadzi działalność w kilku sektorach, włączając pakiet większościowy w

166 Sprawa COMP/M.3465.

167 Sprawa COMP/M.3506.

amerykańskim zakładzie produkcji nasion Seminis, który wytwarza, uprawia i sprzedaje nasiona owoców i warzyw, również w Europie. Działalność Seminis i Advanty nakłada się na siebie na rynkach nasion groszku pnącego i cebuli, jednak badanie rynku nie wykazało żadnych szczególnych problemów konkurencyjnych, ponieważ strony nadal konkurowałyby z innymi ważnymi podmiotami.

*Cytec/UCB Surface Specialties*¹⁶⁸

259. Dnia 17 grudnia Komisja zatwierdziła z zastrzeżeniem pewnych zobowiązań planowane przejęcie przedsiębiorstwa Surface Specialties, należącego do UCB (Surface Specialties), przez Cytec Industries Inc. (Cytec) z USA.
260. Firma Cytec produkuje specjalne produkty i materiały chemiczne, w tym produkty chemiczne do celów górnictwa i oczyszczania ścieków, powierzchniowe produkty chemiczne, spoiwa budowlane i materiały łączące oraz modułowe produkty chemiczne. Surface Specialties, część belgijskiego przedsiębiorstwa chemiczno-farmaceutycznego UCB produkuje powierzchniowe produkty chemiczne, spoiwa budowlane oraz produkty chemiczne stosowane w aplikacjach graficznych.
261. Badanie rynku przeprowadzone przez Komisję dało podstawy do poważnych obaw o konkurencję wynikających z połączenia działalności stron na rynkach żywic aminowych stosowanych jako środki sieciujące w przemysłowych płynnych substancjach powierzchniowych oraz jako substancje wiążące w produkcji gumy utwardzonej. Cytec był w stanie rozwiązać te obawy, proponując zbycie należącego do Surface Specialties zakładu Fechenheim (Niemcy), który odpowiada za prawie całą europejską produkcję Surface Specialties.
262. Komisja sprawdziła także, czy połączenie Cytec, ważnego dostawcy akrylamidu, z firmą Surface Specialties, która używa tej substancji jako składnika w produkcji spoiw budowlanych oraz dodatków do żywic, nie przeszkodziłoby w dostępie stron trzecich do dostaw akrylamidu. Badanie rynku nie potwierdziło tych obaw, ponieważ firma Cytec ma poważnych konkurentów w dziedzinie dostaw akrylamidu, a całkowite zapotrzebowanie Surface Specialties na akrylamid wydaje się marginalne w stosunku do produkcji firmy Cytec.

Ramka 7: Pierwszy krok w stronę konsolidacji europejskiego sektora lotniczego – połączenie Air France/KLM i sojusz Air France/Alitalia

Wprowadzenie

Ostatnie trzy lata były szczególnie owocne dla prawa wspólnotowego w dziedzinie lotnictwa. Wyroki o „otwartym niebie” z 2002 r.¹⁶⁹ oraz wysiłek legislacyjny podjęty przez Komisję w poprzednich latach¹⁷⁰ stworzyły prawną podstawę dla rozwoju faktycznie wewnętrznego rynku przemysłu lotnictwa cywilnego. Po tym przyszła kolej na reakcję europejskich linii lotniczych na nowe środowisko prawne

¹⁶⁸ Sprawa COMP/M.3558.

¹⁶⁹ Wyroki z 5.11.2002 w sprawach C-475, 471, 467, 469, 476, 472, 468 i 466/98 odpowiednio przeciwko: Austrii, Belgii, Danii, Finlandii, Niemcom, Luksemburgowi, Szwecji i Zjednoczonemu Królestwu.

¹⁷⁰ Patrz szczególnie: konkluzje Rady ds. Transportu z 5.6.2003 i rozporządzenie (WE) nr 847/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 195 z 2.6.2004). Ponadto – w kwestii zasad dotyczących konkurencji – dnia 26 lutego 2004 r. Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 411/2004 zmieniające rozporządzenia obowiązujące w sektorze transportu lotniczego oraz rozszerzając zastosowanie rozporządzenia nr 1/2003 do transportu lotniczego pomiędzy UE a państwami trzecimi.

i utworzenie podmiotów na skalę UE, kładąc tym samym kres rozdrobnieniu europejskiego przemysłu lotniczego¹⁷¹. Od 2002 r. Air France i KLM są pierwszymi europejskimi przewoźnikami, którzy postanowili skorzystać z tej okazji.

W 2004 r. Komisja musiała upewnić się, czy proces konsolidacji przebiega w pełnej zgodności z zasadami dotyczącymi konkurencji. Air France („AF”) i KLM ogłosiły połączenie w drugiej połowie 2003 r.; zostało ono zatwierdzone przez Komisję dnia 11 lutego¹⁷². Wkrótce po przyjęciu decyzji AF/KLM dnia 7 kwietnia AF przyznano odstępstwo na mocy art. 81 ust. 3 WE dotyczące bardziej tradycyjnego sojuszu z Alitalia („AZ”)¹⁷³. Podobieństwo pod względem czasu i podmiotów w obu sprawach stanowi dobrą okazję do porównania sposobów rozpatrywania spraw dotyczących lotnictwa na mocy art. 81 oraz rozporządzenia w sprawie połączeń.

Prawny kontekst obu operacji oraz nowe trendy w europejskim przemyśle lotniczym

Aby obsłużyć jak największą liczbę połączeń lotniczych oraz poprawić wykorzystanie mocy po niższych kosztach, większe linie lotnicze ustanawiają systemy gwiazdziste, skupiając ruch na swoich węzłach komunikacyjnych. Cel ten zapewnia także zawarcie porozumień z innymi liniami lotniczymi, które mogą przyjąć formę sojuszków strategicznych (np. AF/AZ) lub połączenia (np. AF/KLM). W porównaniu z sojuszami połączenia pozwalają na lepszą racjonalizację i integrację struktury sieciowej łączących się przewoźników. Jednakże dotychczas połączenia w ramach UE pomiędzy przewoźnikami różnej narodowości były trudne ze względu na międzynarodowe umowy dwustronne regulujące prawa przewozowe między państwami. Zgodnie z Konwencją o Międzynarodowym Lotnictwie z dnia 7 grudnia 1947 r. (konwencja z Chicago) każde niezależne państwo jest właściwe do tego, by przyznawać prawa przewozowe w ramach swojej przestrzeni powietrznej. Na tej podstawie przewoźnikom z państw trzecich były przyznawane prawa przewozowe na mocy umów dwustronnych, przy czym dwie strony umowy często przyznawały prawa przewozowe jedynie przewoźnikom będącym obywatelami tych państw („klauzula narodowościowa”). Pomimo iż UE

- 171 Według ust. 47 komunikatu Komisji w sprawie skutków orzeczeń Trybunału dla europejskiej polityki transportu lotniczego z dnia 5 listopada 2002 r. (COM/2002/649 wersja ostateczna) linie lotnicze spoza UE, w szczególności w USA, są znacznie większe niż ich europejskie odpowiedniki. Dotyczy to liczby pasażerów, liczby obsługiwanych węzłów komunikacyjnych oraz załogi pokładowej. Konsolidacja byłaby zatem potrzebna, by móc konkurować z tymi liniami na arenie światowej.
- 172 Sprawa COMP/M 3280 – Air France/KLM. Decyzja ta została podważona przez stronę trzecią przed Sądem Pierwszej Instancji (sprawa T-177/04).
- 173 Sprawa COMP/38.248 – Air France/Alitalia. Decyzja ta została podważona przez stronę trzecią przed Sądem Pierwszej Instancji (sprawa T-300/04).
- 174 Rozporządzenia (WE) nr 2407, 2408 i 2409/92.
- 175 Kilka wcześniejszych decyzji w sprawie połączeń między wspólnotowymi przewoźnikami to: decyzja z 5.10.1992 w sprawie IV/M.616 Air France/Sabena oraz decyzja z 11.8.1999 w sprawie COMP/JV.19 KLM/Alitalia.
- 176 Dnia 5 czerwca 2003 r. Komisja złożyła propozycję i uzyskała od Rady mandat na prowadzenie negocjacji wraz z Państwami Członkowskimi w sprawie obszernej umowy o świadczenie usług z USA oraz horyzontalny mandat na prowadzenie negocjacji z państwami trzecimi w zakresie wszystkich obszarów objętych wyłączną kompetencją Wspólnoty. W wyżej wymienionym komunikacie z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie skutków orzeczeń Trybunału dla europejskiej polityki transportu lotniczego Komisja stwierdza, że „negocjacje dotyczące klauzul wspólnotowych pozwolą wspólnotowym liniom lotniczym na rozszerzenie ich działań międzynarodowych o wyloty z lotnisk innych Państw Członkowskich, a także na przygotowanie podstaw do dalszej integracji handlowej między liniami lotniczymi w różnych Państwach Członkowskich”.
- 177 Motyw 23 rozporządzenia 4064/89.
- 178 Umowa ta została zgłoszona zgodnie z rozporządzeniem 4064/89 dnia 18 grudnia 2003 r.
- 179 Zob. pkt 37 decyzji w sprawie Air France/Alitalia.
- 180 Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 66/86 Ahmed Saeed Flugreisen [1989] ECR 803; orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji w sprawie 2/93 Air France przeciwko Komisji (TAT) [1994] ECR 323; decyzja Komisji z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie COMP/M.2041 – United Airlines/US Airways.
- 181 Pasażerowie ograniczeni czasowo ponoszą wyższe koszty związane z czasem podróży, w rezultacie są więc mniej chętni, by zastąpić lot bezpośredni lotem z przesiadkami, są też nieelastyczni, jeśli chodzi o czas odlotu/przylotu i muszą mieć opcję szybkiej zmiany rezerwacji.
- 182 W czasie gdy podjęta została decyzja w sprawie AF/AZ (zgodnie z rozporządzeniem (WE) 3975/87), Komisja miała uprawnienia wykonawcze jedynie odnośnie do tras wewnątrzwspólnotowych.
- 183 Podejście takie przyjęto po raz pierwszy w decyzji w sprawie United Airlines/US Airway.
- 184 W przypadku gdy zbycie dóbr jest trudne lub niemożliwe, „zmiana w strukturze rynku wynikająca z planowanej koncentracji może doprowadzić do powstania poważnych barier lub może stanowić przeszkodę w wejściu na odnośny rynek. Takie bariery mogą powstać wskutek kontroli nad infrastrukturą, w szczególności nad obsługiwany sieciami (...). W takich okolicznościach środki zaradcze mogą być zastosowane w celu ułatwienia wejścia na rynek, zapewniając dostęp wszystkich konkurentów do niezbędnej infrastruktury (...)” Por. pkt 28 obwieszczenia Komisji w sprawie środków zaradczych uznawanych na mocy rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 oraz na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 447/98 (Dz.U. C 68 z 2.3.2001).
- 185 Zob. wyrok w sprawie T-102/96 Gencor [1999], ECR II-753.

zakończyła tworzenie wewnętrznego rynku lotnictwa w 1997 r.¹⁷⁴, pozwalając przewoźnikom wspólnotowym konkurować w ramach rynku europejskiego, to loty międzynarodowe do/z UE podlegały i wciąż podlegają wielu ograniczeniom, w tym przepisowi klauzuli narodowościowej. W związku z powyższym, jeśli belgijski przewoźnik zostaje przejęty przez brytyjskie linie lotnicze, a zatem traci swą belgijską narodowość, przejmujące linie lotnicze ryzykują utratę praw do lotów do Belgii/z Belgii do państw trzecich na podstawie możliwości zakwestionowania przez takie państwo trzecie narodowości przewoźnika i wiążących się z nią praw przewozowych. Ryzyko utraty praw przewozowych było czasami uznawane za zbyt istotne, podważało tym samym handlową wiarytelność połączenia. Jest to jeden z powodów, dla którego rzadko dochodziło do pomyślnych projektów połączenia przewoźników wspólnotowych na poziomie UE, do czasu – oczywiście – sprawy *AF/KLM*¹⁷⁵. W kontekście takich ram prawnych przewoźnicy europejscy woleli korzystać z możliwości sojuszy strategicznych.

Orzeczenia o „otwartym niebie” zmieniły ten kontekst prawny. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że te Państwa Członkowskie, które podjęły się zobowiązań względem Stanów Zjednoczonych nie były do tego upoważnione i naruszyły wyłączne kompetencje Wspólnoty w kilku obszarach. Ponadto Trybunał orzekł, że negocjowanie umów dwustronnych między Państwami Członkowskimi w imieniu ich krajowych przewoźników z wykluczeniem innych wspólnotowych przewoźników stanowi naruszenie zasad swobody przedsiębiorczości, o której mowa w art. 43 WE. W rezultacie klauzule narodowościowe zawarte w umowach dwustronnych z państwami trzecimi należy zastąpić „klauzulą wspólnotową”. Zmiana istniejących umów dwustronnych oraz uznanie klauzuli wspólnotowej przez państwa trzecie jest konieczna dla zapewnienia obsługi transportu lotniczego w oparciu o solidne zasady prawne¹⁷⁶. Wyżej wspomniane ryzyko handlowe wówczas zniknie, a połączenia między wspólnotowymi przewoźnikami staną się bardziej prawdopodobne.

Opis dwóch przedmiotowych transakcji

Pojęcie koncentracji obejmuje „tylko te działania, które przynoszą trwałą zmianę w strukturze danych przedsiębiorstw”¹⁷⁷. Umowa ramowa podpisana przez AF i KLM dnia 16 października 2003 r.¹⁷⁸ stanowi, że dwaj wcześniej niezależni przewoźnicy połączą się, by stać się ostatecznie jednym operatorem na rynku (pod nazwą Air France-KLM). Wcześniejsi akcjonariusze AF będą w posiadaniu 81 % akcji Air France-KLM, natomiast pozostałe 19 % będzie należeć do akcjonariuszy KLM. Mimo iż najlepszym sposobem na pełne wykorzystanie efektów synergii byłoby przeprowadzenie pełnego połączenia, stopniowe przyjmowanie pojęcia „wspólnotowego przewoźnika” przez państwa trzecie wymaga uważnego i progresywnego podejścia. Wstępnie AF przejmie szerokie prawa weta w stosunku do KLM, który zachowa swoją niderlandzką narodowość. W drugiej fazie nastąpi wzmocnienie integracji między AF i KLM, a podmiot powstały wskutek połączenia będzie mógł ostatecznie działać jako jeden przewoźnik. Przejęcie zasadniczych praw weta przez AF w stosunku do KLM od samego początku sugeruje, że zgłoszona transakcja stanowiła koncentrację w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. b) WE rozporządzenia w sprawie połączeń.

W ramach rozległego sojuszu AF i AZ zgodziły się koordynować swoje działania operacyjne i handlowe na kilku trasach (tzn. wstępnie dotyczyło to francusko-włoskiego węzła komunikacyjnego) poprzez szerokie zastosowanie wspólnego kodu (code-sharing), sieci koordynacji i współpracy na trasach, wspólne ceny i politykę sprzedaży. Jednakże w przeciwieństwie do sprawy *AF/KLM*, AF i AZ pozostają dwoma odrębnymi i niezależnymi podmiotami na rynku. Sojusz nie tworzy nowego podmiotu ani *de jure* ani *de facto*, ani nie zmienia struktury przedmiotowych przedsiębiorstw, szczególnie w zakresie kontroli. Ponadto sojusznicy nie mają niezależnego dostępu do rynku, ponieważ cała obsługa klientów będzie nadal odbywać się przez AF i AZ. Sojusz ewidentnie nie stanowi przypadku koncentracji, lecz jest porozumieniem koordynacyjnym w zakresie art. 81 WE¹⁷⁹. Stwarza on jednak możliwość przyszłego połączenia stron.

Wyznaczenie rynku i ocena dwóch przedmiotowych transakcji

Oceny merytoryczne obu spraw są podobne. Po pierwsze Komisja wyznaczyła właściwe rynki na podstawie jasno określonych par miejsc pochodzenia/przeznaczenia („O&D”), metody potwierdzonej przez orzecznictwo¹⁸⁰. Mimo iż decyzja w sprawie *AF/KLM* w dużej mierze opisywała znaczenie – z punktu widzenia popytu – konkurencji sieciowej, w obu decyzjach stwierdzono, iż z perspektywy klienta każda trasa O&D powinna być uznana za oddzielny rynek, ponieważ klienci potrzebują usługi transportowej między tymi dwoma punktami. Po drugie, aby określić dokładny zakres O&D, Komisja oceniła możliwości zastąpienia lotnisk w danym rejonie. Komisja uznała, że dwa główne lotniska w Paryżu, Mediolanie, Rzymie i Nowym Jorku stwarzają możliwości zastępstwa. Po trzecie, podobnie jak w przypadku wcześniejszych decyzji w sprawie lotnictwa, Komisja czyni rozróżnienie między

pasażerami „ograniczonymi czasowo” i „nieograniczonymi czasowo”¹⁸¹. Po czwarte, w obu sprawach, trasy, na których rzeczywiście nakładała się działalność stron lub na których były one w stosunku do siebie potencjalnymi konkurentami uznano za rynki właściwe.

Niezależnie od tych podobieństw, w rezultacie różnego charakteru i zakresu obu transakcji, postępowanie w sprawie *AF/KLM* było znacznie szersze. Obejmowało ocenę tras międzynarodowych¹⁸² oraz wpływ partnerstwa AF i KLM z innymi przewoźnikami. W odniesieniu do tras długodystansowych Komisja uznała, że przy zaistnieniu pewnych warunków loty niebezpośrednie konkurują z lotami bezpośrednimi, na przykład w przypadku gdy czas połączenia nie przekracza 150 minut¹⁸³. Ocena w sprawie *AF/KLM* uwzględniała także obecność – na każdej z tras – partnerów łączących się stron (np. członków sojuszu Skyteam linii lotniczych AF lub North West, amerykańskiego sojusznika KLM). Silne związki ekonomiczno-handlowe oraz rozległy sojusz między AF a AZ doprowadziły Komisję do wniosku, że po połączeniu linie AZ tracą motywację do konkutowania z KLM w obrębie włosko-holenderskiego węzła komunikacyjnego, dlatego trasy te włączono do oceny połączenia w kontekście konkurencji. Decyzja w sprawie *AF/KLM* zawierała również ocenę innych właściwych rynków, takich jak przewóz towarów i usługi serwisowe.

Komisja stwierdziła, iż obawy o konkurencję dotyczą w przypadku *AF/AZ* siedmiu tras, a w przypadku *AF/KLM* – dziewięciu tras wewnątrzspółnotowych i pięciu międzykontynentalnych. Są to trasy, na których strony posiadają wysoce powiązane udziały w rynku, a bariery wejścia na te rynki są znaczne, zasadniczo z powodu dużego ruchu na lotniskach przynajmniej w jednym z dwóch punktów O&D.

Podobieństwa i różnice między zastosowanymi środkami zaradczymi

Problemy związane z konkurencją powstałe wskutek sojuszy i koncentracji w sektorze lotniczym, a zatem i zastosowane środki zaradcze, są podobne. Obawy o konkurencję w tym sektorze z założenia nie wynikają zazwyczaj z ograniczeń potencjału w postaci dóbr materialnych wymagających zbycia danego podmiotu gospodarczego (np. samolotów lub spółek zależnych), a raczej z barier wejścia na rynek, mianowicie dostępu do przedziałów czasowych (slotów) na lotniskach¹⁸⁴. W tym celu w obu przypadkach strony zgodziły się udostępnić sloty konkurentom, tak by ci mogli obsługiwać loty na trasach, w stosunku do których Komisja wyraziła swoje obawy o konkurencję. Powyższym środkiem zaradczym towarzyszyły inne środki (zamrożenie częstotliwości lotów i obowiązek przystąpienia do umów regulujących program lojalnościowy „Frequent Flyer”, międzyliniowe i intermodalne usługi transportowe itd.). Środki zaradcze powinny także odzwierciedlać cechy szczególne wynikające z różnego charakteru sojuszy i koncentracji. Sojusz w zakresie współpracy nie odpowiada stałej zmianie na rynku, a decyzja na mocy art. 81 ust. 3 zostaje przyznana na początkowy okres sześciu lat, z zastrzeżeniem dokonania przeglądu po upływie tego okresu. Natomiast koncentracja (a zatem decyzja w sprawie połączenia) wywiera trwały wpływ na strukturę przedsiębiorstw i rynku. Dlatego właśnie strukturalne środki zaradcze są szczególnie ważne w sprawach o połączenie, gdyż chociażby ze względu na swój charakter mogą zapewnić stały efekt¹⁸⁵.

W tym sensie decyzja w sprawie *AF/KLM* stanowi innowacyjną zmianę w kierunku bardziej trwałego lub „strukturalnego” podejścia do tradycyjnych środków zaradczych w odniesieniu do slotów. Po pierwsze, obowiązek zwolnienia slotów stosuje się przez czas nieograniczony. Po drugie, zwolnione przez strony sloty, które nie są już dłużej używane przez podmiot wchodzący na rynek połączeń między konkretną parą miast będą zwracane do puli slotów na lotniskach w przypadkach, gdy nie istnieje już obowiązek zwalniania slotów. Po trzecie, w stosunku do trasy Amsterdam-Paryż, uznanej przez konkurentów za szczególnie trudno dostępną ze względu na fakt, że łączy odpowiednio węzły komunikacyjne linii lotniczych AF i KLM, wybrano podejście zwane „klejnotem koronnym”. Podmiot wchodzący na rynek połączeń między tymi dwoma miastami – pod pewnymi warunkami oraz gdy obsługiwał to połączenie co najmniej przez trzy lata – mógł nawet uzyskać od łączących się stron tzw. prawa nabyte do slotów.

W odniesieniu do środków zaradczych dotyczących tras długodystansowych, charakterystycznych w sprawie *AF/KLM*, Komisja musiała upewnić się, czy loty niebezpośrednie stanowią rzeczywiste ograniczenie konkurencyjne dla lotów bezpośrednich. W tym celu francuskie i niderlandzkie władze oświadczyły, iż powstrzymają się od jakiegokolwiek interwencji w zakresie ustalania cen usług pośrednich na dużej liczbie tras (tzw. „szósta swoboda”) oraz że zapewnią przewoźnikom trzecim prawo do zatrzymania się w Amsterdamie lub Paryżu, by ci mogli obsługiwać loty poza UE (piąta swoboda). Oświadczenia te stanowią część decyzji *AF/KLM*.

3. DECYZJE O ODESŁANIU

*Kabel Deutschland/ish*¹⁸⁶

263. Dnia 20 kwietnia do Komisji wpłynęło zgłoszenie planowanego przejęcia przedsiębiorstwa ish GmbH & Co KG, Niemcy, oraz ish KS NRW GmbH & Co KG, Niemcy, (oba zwane dalej „ish”) przez niemieckie przedsiębiorstwo Kabel Deutschland GmbH, Niemcy („KDG”).
264. KDG jest operatorem dawnej szerokopasmowej sieci kablowej Deutsche Telekom AG na całym terytorium Niemiec oprócz następujących landów: Hesja, Badenia-Wirtembergia i Nadrenia Północna-Westfalia. W ostatnim z wymienionych landów operatorem szerokopasmowej sieci kablowej jest ish. Obie firmy – na odpowiadających im obszarach – mają w ofercie transmisję sygnałów nadawczych (telewizyjnych i radiowych), a także dostęp do internetu. Przedsiębiorstwo KDG, oprócz przejęcia ish, planowało następnie kupić także dwóch pozostałych regionalnych operatorów szerokopasmowej sieci kablowej w Niemczech, mianowicie iesy Hessen i Kabel Baden-Württemberg. W przeciwieństwie do połączenia KDG/ish te dwie koncentracje podlegały kompetencji właściwych organów krajowych, tj. niemieckiemu Federalnemu Biuru ds. Karteli (FCO).
265. Dnia 14 maja FCO przedłożyło Komisji wniosek o odesłanie sprawy, zgodnie z którym połączenie mogło doprowadzić do wzmocnienia pozycji dominującej na kilku niemieckich rynkach. Takie wzmocnienie pozycji na rynku zasilania sygnałów nadawczych, na którym nadawcy żądali przesyłania sygnałów za pośrednictwem kabli szerokopasmowych, mogłoby – zdaniem FCO – wynikać ze zwiększonego zasięgu będącego rezultatem połączenia dwóch sieci. Ponadto konkurencja na rynku usług w zakresie płatnej telewizji cyfrowej, rynku dostaw sygnałów do domowych systemów kablowych poprzez regionalne kable szerokopasmowe oraz rynku dostaw sygnałów do odbiorców końcowych mogłaby, zdaniem FCO, zostać wyhamowana, gdyby doszło do wyeliminowania ish jako konkurenta KDG, przedsiębiorstwa uznanego już na wielu regionalnych rynkach jako dominujące.
266. Komisja doszła do wniosku, że biorąc pod uwagę zasięg rynków, na które wpływ wywiera transakcja, warunki odesłania sprawy do Federalnego Biura ds. Karteli zostały spełnione. Uznała również, że FCO jest najwłaściwsze do przeanalizowania wstępnych obaw o konkurencję, ponieważ wymaga to zbadania rynków lokalnych oraz okoliczności specyficznych dla danego kraju. Ponadto wszystkie trzy planowane przejęcia przez KDG, tj. przejęcie ish, iesy Hessen i Kabel Baden-Württemberg, wywołały podobne zapytania, powinny być zatem zbadane w sposób jednolity przez jeden właściwy do tego organ. W związku z powyższym dnia 7 czerwca Komisja zdecydowała o odesłaniu sprawy do FCO.

*Accor/Barrière/Colony*¹⁸⁷

267. Dnia 4 czerwca Komisja zdecydowała o odesłaniu do francuskich organów ochrony konkurencji części planowanego wspólnego przedsiębiorstwa w sektorze kasyn pomiędzy Accor, grupą rodzinną Barrière-Desseigne i Colony. Częściowe odesłanie

186 Sprawa COMP/M.3271.

187 Sprawa COMP/M.3373.

dotyczyło oceny wpływu na konkurencję transakcji na rynkach zarządzania kasynami w dwóch francuskich regionach: Lazurowe Wybrzeże oraz wybrzeże baskijskie i regionu Landes. Tego samego dnia Komisja zatwierdziła operację w odniesieniu do pozostałych rynków produktowych i geograficznych.

268. Postępowanie Komisji dowiodło, że rynek działalności kasyn miał lokalny wymiar geograficzny, który można określić jedynie w oparciu o odnośny handlowy obszar geograficzny w odległości godziny jazdy lub obszar zamieszkały przez ludność lokalną. Na podstawie tej definicji można było stwierdzić, że przedmiotowa transakcja wywołałaby problemy związane z konkurencją w dwóch wyżej wymienionych francuskich regionach. W związku z powyższym Komisja doszła do wniosku, że władze francuskie są najwłaściwsze do tego, by ocenić wpływ operacji na te rynki lokalne i podjęła decyzję o odesłaniu oceny konkurencji z powrotem do Francji.
269. Inne aspekty transakcji obejmowały przejęcie licencji na prowadzenie kasyna oraz rynków hotelarskich, co zostało zatwierdzone przez Komisję, która nie stwierdziła powstania ryzyka dla konkurencji na tych rynkach na skutek przedmiotowej transakcji.
270. Dnia 28 lipca francuskie organy ochrony konkurencji zatwierdziły transakcję z zastrzeżeniem przyjęcia pewnych środków zaradczych w odniesieniu do dwóch omawianych rynków. Środki te dotyczyły zbycia przez strony dwóch kasyn, jednego na Lazurowym Wybrzeżu, drugiego na wybrzeżu baskijskim i regionu Landes.

4. Wycofane zgłoszenia

*INA/AIG/SNFA*¹⁸⁸

271. Dnia 22 września niemiecki producent łożysk INA Holding Schaeffler KG („INA”) oraz amerykańska grupa ubezpieczeniowa AIG zgłosiły Komisji wspólne przejęcie francuskiego producenta łożysk precyzyjnych SNFA. INA i SNFA specjalizują się w produkcji precyzyjnych łożysk przeciwciernych. AIG to międzynarodowa grupa ubezpieczeniowa, która nie prowadzi żadnej działalności w przemyśle łożyskowym. Łożyska precyzyjne stosuje się przede wszystkim w aplikacjach, które wymagają dużego stopnia dokładności, w szczególności w przemyśle narzędzi maszynowych oraz w sektorze lotniczym.
272. Dnia 23 października Komisja rozpoczęła szczegółowe badanie w sprawie planowanej transakcji z powodu obaw, iż wyeliminowanie konkurencji między dwoma największymi dostawcami łożysk precyzyjnych do narzędzi maszynowych w Europie Zachodniej doprowadziłoby do zdobycia przez firmę INA pozycji dominującej. W swojej wstępnej opinii, opartej na badaniu rynku, Komisja stwierdziła, że transakcja w znaczący sposób obniżyłaby poziom konkurencyjności na rynku łożysk kulkowych skośnych (ACBB) do narzędzi maszynowych w Europie Zachodniej, ponieważ połączyłaby dwa podmioty, które są największe w tym sektorze, najsilniejsze pod względem jakości, wiarygodności, innowacyjności oraz grubości portfolio. Żaden z pozostałych konkurentów – czy to szwedzki dostawca SKF czy japońskie przedsiębiorstwo NSK, czy też inne mniejsze podmioty – nie

byłby w stanie wywrzeć wystarczającej i efektywnej presji konkurencyjnej na firmę INA. Komisja stwierdziła również nikłe prawdopodobieństwo, by klienci mieli wystarczający wgląd w strategię cenową firmy INA, jako że większość producentów narzędzi maszynowych i wrzecion to mali producenci o ograniczonej sile negocjacyjnej.

273. W świetle dużych obaw Komisja podjęła decyzję o przesłaniu zgłoszenia zastrzeżeń do firm INA i AIG dnia 19 grudnia 2003 r. Decyzja ostateczna nie została jednak wydana, ponieważ strony zrezygnowały z transakcji w styczniu 2004 r.

*RWA/AMI*¹⁸⁹

274. Dnia 11 października austriackie przedsiębiorstwa RWA Raiffeisen-Ware Austria AG („RWA”) i AMI Agro Linz Melamine International GmbH („AMI”) zrezygnowały z planowanego utworzenia wspólnego przedsiębiorstwa Inter-Fert Düngemittel GmbH („Inter-Fert”) i wycofały odnośne zgłoszenie operacji do Komisji. Założenie wspólnego przedsiębiorstwa połączyłoby wiodącego austriackiego producenta nawozów, AMI, z najważniejszą rolniczą organizacją handlu hurtowego w Austrii, RWA.
275. Decyzją z dnia 29 września Komisja wszczęła drugą fazę postępowania, ponieważ w wyniku wstępnego badania planowanego połączenia stwierdzono, że utworzenie wspólnego przedsiębiorstwa wzmocniłoby pozycję dominującą RWA na hurtowym rynku nawozów w Austrii. Komisja stwierdziła również istnienie obaw o konkurencję w sąsiedzkiej Bawarii w zakresie handlu nawozami.
276. We wstępnych wnioskach Komisja stwierdziła, że sama firma RWA posiadała udziały w rynku w wysokości 55 % do 65 % na rynkach niektórych poszczególnych rodzajów nawozów lub wszystkich nawozów w ogóle oraz że operacja doprowadziłaby do usunięcia AMI jako ważnego konkurenta na austriackim rynku hurtowym. Ponadto pozycja dominująca RWA uległaby po połączeniu z AMI wzmocnieniu na skutek integracji wertykalnej. Istniało również ryzyko, że transakcja doprowadziłaby do zablokowania rynku. Transakcja mogła również doprowadzić do wzmocnienia pozycji dominującej BayWa, spółki dominującej względem RWA, na bawarskim hurtowym rynku nawozów, gdzie posiada ona udziały w rynku w wysokości 70 %, a także do wyeliminowania konkurentów BayWa. Mogło to doprowadzić do wzmocnienia pozycji dominującej BayWa na bawarskim hurtowym rynku nawozów i stanowić znaczące ograniczenie konkurencji na istotnym obszarze wspólnego rynku.
277. Aby rozwiązać obawy o konkurencję względem Austrii i Bawarii, strony złożyły propozycję zobowiązań, których nie uznano za wystarczające do usunięcia obaw o konkurencję na rynkach w Austrii i Bawarii, na które operacja wywarłaby wpływ. Badanie rynku pod kątem zaproponowanych zobowiązań potwierdziło to stanowisko. Strony, po otrzymaniu powiadomienia, iż Komisja zamierza wszcząć drugą fazę postępowania, wycofały swoje zgłoszenie.

C – WYBRANE SPRAWY SĄDOWE

Republika Portugalska przeciwko Komisji (Cimpor)

278. Dnia 22 czerwca Trybunał Sprawiedliwości (ETS) wydał wyrok¹⁹⁰ na korzyść Komisji w sprawie związanej z decyzją Komisji z dnia 22 listopada 2000 r., przyjętą na mocy art. 21 ust. 3 rozporządzenia w sprawie połączeń¹⁹¹, w kontekście rozpatrywania zgłoszonej koncentracji w sprawie *Secil/Holderbank/Cimpor*¹⁹². W decyzji na mocy art. 21 ust. 3 (dalej zwanej „decyzją”) Komisja wezwała rząd Portugalii do podjęcia koniecznych kroków w celu ustanowienia zgodności z prawem wspólnotowym oraz wycofania dwóch decyzji (*despachos* z dnia 5 lipca 2000 r. i 11 sierpnia 2000 r.), które rząd ten podjął na podstawie krajowego ustawodawstwa prywatyzacyjnego na niekorzyść planowanej koncentracji, która została zgłoszona do Komisji i miała wymiar wspólnotowy.
279. W decyzji oraz podczas jej obrony przed Trybunałem Komisja przedstawiła argumenty na poparcie tego, iż art. 21 opiera się na zasadzie równowagi między Państwem Członkowskim – z jednej strony – które ma obowiązek odpowiednio wczesnego powiadomienia Komisji o „każdym innym rodzaju interesu publicznego” i powstrzymaniu się przed przyjmowaniem środków mających chronić ten interes, oraz Komisją – z drugiej strony – która ma obowiązek dokonania oceny i podjęcia decyzji w sprawie zgodności domniemanego interesu z interesem ogólnym oraz innymi przepisami prawa wspólnotowego w terminie jednego miesiąca. Komisja utrzymywała, że art. 21 ust. 3 byłby całkowicie pozbawiony swej mocy, gdyby – wskutek braku powiadomienia – Komisja nie była uprawniona do oceny, czy środek przyjęty przez Państwo Członkowskie był uzasadniony jednym z rodzajów interesu wyraźnie uznanego za zasadny zgodnie z art. 21 ust. 3. Nie powiadamiając Komisji o tych środkach, Państwa Członkowskie w dość łatwy sposób mogłyby uniknąć kontroli.
280. W związku z powyższym Komisja uznała, że art. 21 należy interpretować w następujący sposób: niezależnie od tego, czy Komisja zostaje powiadomiona o danym środku czy nie, jest ona uprawniona do przyjęcia decyzji oceniającej, czy środek nieobjęty zakresem trzech warunków, o których mowa w art. 21, powinien zostać uznany za zgodny z Traktatem.
281. Komisja stwierdziła, że argumenty leżące u podstaw dwóch decyzji przyjętych przez rząd Portugalii na niekorzyść planowanej koncentracji zawarto w drugiej decyzji, zgodnie z którą konieczna jest „ochrona rozwoju struktur związanych z posiadaniem akcji w przedsiębiorstwach podlegających prywatyzacji w celu wzmocnienia potencjału korporacyjnego oraz efektywności aparatu produkcji krajowej w sposób, który jest spójny z wytycznymi polityki gospodarczej w Portugalii”¹⁹³.

190 Sprawa C-42/01, Republika Portugalska przeciwko Komisji, dotychczas nie opublikowana w Zbiorze.

191 Artykuł 21 ust. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89, obecnie art. 21 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004.

192 Sprawa COMP/M.2054.

193 Cel dekretu z mocą ustawy nr 380/93.

282. Komisja utrzymywała, że cel ten nie mieści się w trzech kategoriach uzasadnionego interesu (bezpieczeństwo publiczne, pluralizm środków przekazu oraz zasady ostrożnościowe) uznawanych za rzeczywiście zasadne do celów art. 21 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia w sprawie połączeń. Przyjmując decyzje zakazujące zatwierdzenia przejęcia powyżej 10 % akcji spółki Cimpor, Republika Portugalska – zdaniem Komisji – w istocie zakazała samego przejęcia, a tym samym stworzyła bariery wokół swobody przedsiębiorczości oraz swobodnego przepływu kapitału (swobód zawartych w Traktacie), których nie można uznać za uzasadnione na podstawie interesu publicznego uznanego w orzecznictwie ETS. Rząd Portugalii bynajmniej takich podstaw nie przedstawił. Interes leżący u podstaw obu decyzji portugalskiego Ministra Finansów, które nie zostały zgłoszone do Komisji pomimo takiego obowiązku zgodnie z art. 21 ust. 3 rozporządzenia w sprawie połączeń, został zatem uznany za niezgodny z prawem wspólnotowym¹⁹⁴.
283. W rezultacie jednym z podstawowych pytań, jakie zadała Komisja podczas prowadzonych postępowań, było pytanie o kompetencje Komisji w zakresie przyjęcia w takich okolicznościach decyzji na mocy art. 21 ust. 3 względem możliwości wszczęcia procedury w sprawie naruszenia przepisów zgodnie z art. 226 Traktatu. Komisja utrzymywała, że art. 21 ust. 3 należy interpretować jako dotyczący sytuacji, w której Państwo Członkowskie nie powiadomiło Komisji o interesie publicznym, innym niż bezpieczeństwo publiczne, pluralizm środków przekazu oraz zasady ostrożnościowe, który państwo to zamierza chronić, zanim jeszcze podjęte zostaną odnośne środki.
284. ETS zgodził się z Komisją, że Komisja posiada kompetencje, by osądzić na mocy decyzji zgodność takiego interesu publicznego z ogólnymi zasadami i innymi przepisami prawa wspólnotowego, niezależnie czy została o tym interesie powiadomiona czy nie. Jeśli w obliczu braku powiadomienia ze strony danego Państwa Członkowskiego jedyną opcją byłoby wniesienie przez Komisję sprawy o uchybienie zobowiązaniom na mocy art. 226 Traktatu, Komisja nie byłaby w stanie wydać decyzji w krótkim terminie określonym w rozporządzeniu w sprawie połączeń. Zwiększałoby to z kolei ryzyko przyjmowania krajowych środków, które w sposób nieodwracalny przekreślałyby szansę na połączenie o wymiarze wspólnotowym i czyniłyby przegląd Komisji na mocy art. 21 ust. 3 nieefektywnym, stwarzając Państwom Członkowskim możliwość obchodzenia kontroli ustanowionych w tym artykule.
285. Zadanie Komisji w zakresie określania interesów chronionych za pomocą środków krajowych może być mniej pewne i bardziej złożone, w przypadku gdy nie została ona o nich powiadomiona, jednak Komisja zawsze ma możliwość poproszenia

194

Należy zauważyć, że w trakcie postępowania dnia 4 czerwca 2002 r. Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok w sprawie C-367/98. Podczas tych czynności Komisja podważyła m.in. portugalską ustawę nr 11/90 (ustawa ramowa o prywatyzacji), a także dekret z mocą ustawy nr 380/93 (uprzednie zezwolenie) na podstawie zasad regulujących rynek wewnętrzny. Trybunał orzekł, że zasady portugalskie ustanawiały jawnie dyskryminujące warunki traktowania inwestorów z innych Państw Członkowskich, prowadząc do ograniczenia swobodnego przepływu kapitału. Odnośnie do argumentu opartego na potrzebie ochrony interesów finansowych Republiki Portugalskiej Trybunał podkreślił, że według przyjętego orzecznictwa takie uzasadnienia ekonomiczne, użyte na poparcie procedury uprzedniego zezwolenia, nie może stanowić usprawiedliwienia dla ograniczeń swobodnego przepływu kapitału. Przyjmując i utrzymując w mocy w szczególności ustawę nr 11/90 i dekret z mocą ustawy nr 380/93, Republika Portugalska nie dopełniła obowiązków wynikających z art. 73b (obecnie art. 56) Traktatu.

konkretnego Państwa Członkowskiego o informacje. Trybunał potwierdził, że Komisja wykorzystała tę możliwość w przedmiotowej sprawie. W takich przypadkach Komisja musi przede wszystkim bezwzględnie zbadać, czy środki te są uzasadnione w świetle jednej z kategorii interesu określonych w art. 21 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia w sprawie połączeń (bezpieczeństwo publiczne/pluralizm środków przekazu/zasady ostrożnościowe). Trybunał stwierdził, że przyjmując zaskarżoną decyzję, Komisja nie wkroczyła w obszar właściwości ETS lub sądów krajowych ani nie naruszyła przepisów art. 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie połączeń, art. 220 Traktatu, ani nie przeprowadziła procedury w sposób nieprawidłowy.

286. W swoim wyroku Trybunał jasno podkreślił precyzyjny rozdział kompetencji między wspólnotowymi a krajowymi organami oraz rodzaj interwencji, jakie mogą te organy przeprowadzić, mając na uwadze skuteczną kontrolę połączenia z poszanowaniem zasad dobrego zarządzania, pewność prawną oraz zasadny interes danego przedsięwzięcia. Co najważniejsze, Trybunał uznał art. 21 ust. 3 za przypadek *lex specialis* z pierwszeństwem tego przepisu nad sprawą o uchybienie zobowiązaniom na mocy art. 226 Traktatu.

MCI przeciwko Komisji

287. Dnia 28 września Sąd Pierwszej Instancji (SPI) wydał orzeczenie¹⁹⁵ uchylające z powodów proceduralnych decyzję Komisji z dnia 28 czerwca 2000 r. (dalej zwaną „decyzją”) w sprawie *MCI/Sprint*¹⁹⁶, po wniesieniu apelacji przez MCI. W swojej decyzji Komisja zakazała połączenia między przedsiębiorstwami komunikacji globalnej z siedzibami w USA: MCI, wcześniej zwanym MCI Worldcom, i Sprint, twierdząc, że doprowadziłoby to do powstania lub wzmocnienia pozycji dominującej na globalnym rynku dostaw łączności internetowej – najwyższej jakości lub uniwersalnej.
288. Orzeczenie nie odnosi się do kwestii związanych z oceną konkurencji, ale ogranicza się do zagadnień w zakresie dopuszczalności, interesu we wszczęciu postępowania oraz uprawnień Komisji do przyjęcia decyzji.
289. Orzeczenie wprowadza nowy element odnośnie do dopuszczalności – wnioskodawca musi wykazać swój interes w uchyleniu zaskarżonego środka. Można mieć wątpliwości co do interesu MCI głównie na podstawie twierdzenia firmy, iż zrezygnowała z połączenia zanim jeszcze przyjęto decyzję. Podczas gdy w poprzednich sprawach Sąd wymagał, by rezygnacja z transakcji była bezpośrednią konsekwencją zaskarżonej decyzji, w omawianej sprawie uznał, iż wystarczającym argumentem jest fakt przyjęcia przez Komisję decyzji odnoszącej się do MCI, która jest jedyną prawną przeszkodą na drodze do realizacji transakcji w przypadku, gdyby strony wyraziły chęć połączenia na tych samych warunkach.
290. Meritum orzeczenia sprowadzało się stwierdzenia SPI, że Komisja nie miała kompetencji, by przyjąć decyzję z dnia 28 czerwca 2000 r., gdyż strony zgłaszające

¹⁹⁵ Sprawa T-310/00, MCI przeciwko Komisji, dotychczas nie opublikowana w Zbiorze.

¹⁹⁶ Sprawa OMP/M.1741.

formalnie wycofały swoje zgłoszenie dnia 27 czerwca listem, w którym napisały: „Strony nie podtrzymują już zamiaru realizacji planowanego połączenia w formie przedstawionej w zgłoszeniu. Natomiast jeśli strony w przyszłości zdecydują o połączeniu swoich działalności w nowej formie, dokonają one w tym zakresie odnośnych zmian zgodnie z mającymi zastosowanie aktami prawnymi w zakresie połączeń.” Komisja dowodziła swoich kompetencji, tłumacząc w decyzji, że listu z dnia 27 czerwca 2000 r. nie można potraktować jako formalnej rezygnacji z porozumienia o połączeniu z dnia 4 października 1999 r., które było przedmiotem zgłoszenia oraz czyniąc odniesienia do komunikatu prasowego wydanego dnia 27 czerwca 2000 r., w którym strony stwierdzają, że wciąż możliwe jest porozumienie w sprawie połączenia.

291. Sąd potwierdził, że list stron nie dotyczył zasadniczo rezygnacji z wszelkiego zamiaru połączenia między firmami Worldcom i Sprint, a jedynie rezygnacji z planowanego połączenia w formie uzgodnionej przez strony w porozumieniu o połączeniu z dnia 4 października 1999 r., zgłoszonym do Komisji. Sąd uznał, że oświadczenie stron z dnia 27 czerwca 2000 r. można było jedynie rozumieć jako skutkujące wygaśnięciem porozumienia o połączeniu, zgłoszonego na mocy rozporządzenia w sprawie połączeń. Rezygnacja z planowanej transakcji „w formie przedstawionej w zgłoszeniu” w nieunikniony sposób wpłynęłaby na efektywność, jeśli nie ważność, samego porozumienia o połączeniu.
292. Sąd stwierdził więc, że Komisja nie miała wystarczających kompetencji, by przyjąć decyzję, ponieważ listem z dnia 27 czerwca strony nie tylko wycofały zgłoszenie, ale również zrezygnowały z porozumienia. Dalej Sąd stwierdził również, że Komisja nie powinna była opierać swoich kompetencji o subiektywną ocenę intencji stron względem dalszej realizacji połączenia oraz podkreślił, że jeśli Komisja miała wątpliwości co do znaczenia listu, mogła poprosić o formalny dowód na rezygnację z porozumienia o połączeniu za pośrednictwem wniosku, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia w sprawie połączeń.

D - STATYSTYKI

Tabela 4

Liczba decyzji ostatecznych przyjętych każdego roku, począwszy od roku 1998, oraz liczba zgłoszeń

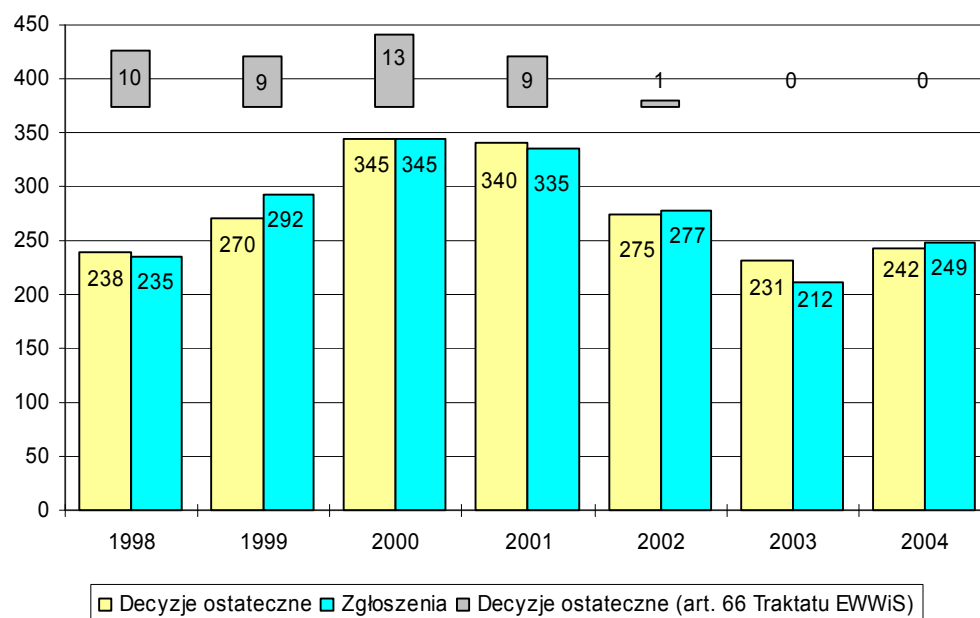
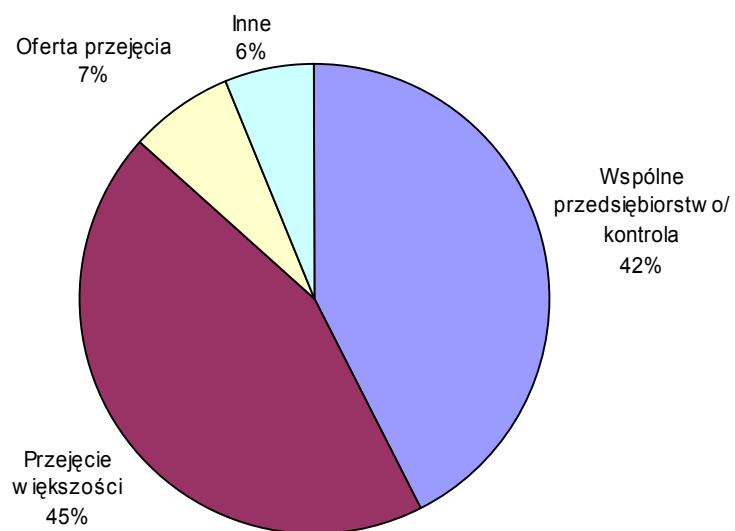

Tabela 5

Podział ze względu na rodzaj operacji (1995-2004)

III – ROZWÓJ SEKTOROWY

A – SEKTORY ZLIBERALIZOWANE

1. ENERGIA

293. Utworzenie rzeczywiście konkurencyjnych rynków energii w przypadku sektora energii będzie korzystne z punktu widzenia konsumentów energii oraz konkurencyjności gospodarki europejskiej. W 2004 r. Komisja kontynuowała współpracę z krajowymi organami ochrony konkurencji oraz urzędami regulacji energetyki w celu poprawy warunków konkurencyjności i wejścia nowego podmiotu na rynek. Komisja powołała przede wszystkim podgrupę ds. energii w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji (ESI) i regularnie współpracowała z urzędami regulacji energetyki¹⁹⁷.
294. W kontekście procesu legislacyjnego rok 2004 był rokiem transpozycji przez Państwa Członkowskie dyrektyw przyjętych przez Komisję w 2003 r. w celu przyspieszenia realizacji wewnętrznych rynków gazu i energii elektrycznej. Niestety większość Państw Członkowskich nie dotrzymała terminu. Proces legislacyjny postępował także na poziomie Wspólnoty, a dużym krokiem naprzód było przyjęcie przez Radę wspólnej pozycji względem rozporządzenia odnośnie do warunków dostępu do gazowych sieci przesyłowych. Rozporządzenie obejmuje kwestie pozostających przeszkód w realizacji rynku wewnętrznego, w szczególności w zakresie handlu gazem.
295. Proces liberalizacji wspierano – podobnie jak w poprzednich latach – stosując w kilku ważnych sprawach zasady dotyczące konkurencji. W sprawie *Gaz de France*¹⁹⁸ Komisja potwierdziła w formalnej decyzji, że klauzule ograniczeń terytorialnych stanowią naruszenie przepisów art. 81 WE. Klauzule takie zawierane tradycyjnie w umowach o dostawę gazu oraz przewóz i usługi gazowe uniemożliwiają konsumentom dostęp do dostaw gazu od operatorów działających w innych Państwach Członkowskich i stanowią istotną przeszkodę w tworzeniu rzeczywiście konkurencyjnego i zintegrowanego rynku gazu na poziomie europejskim.
296. Dnia 30 kwietnia Komisja podjęła decyzję o zamknięciu postępowania w sprawie *Marathon*¹⁹⁹ w odniesieniu do dwóch pozostałych dostawców, francuskiego przedsiębiorstwa *Gaz de France* oraz niemieckiego przedsiębiorstwa *Ruhrigas*²⁰⁰, po rozstrzygnięciu sprawy w 2001 i 2003 r. z niemieckimi przedsiębiorstwami *BEB*²⁰¹ i *Thyssengas*²⁰² oraz niderlandzkim przedsiębiorstwem *Gasunie*²⁰³. Sprawa *Marathon*

197 Patrz sekcja I.C.3 powyżej.

198 Zob. pkt 81 powyżej.

199 Sprawa COMP/36.246.

200 Sprawa IP/04/573.

201 Sprawa IP/03/1129.

202 Sprawa IP/01/1641.

dotyczyła domniemanej odmowy przez pięć przedsiębiorstw udzielenia norweskiej spółce zależnej względem amerykańskiej spółki gazowej Marathon dostępu do swoich sieci gazowych. Zobowiązania podjęte przez Gaz de France i Ruhrgas poprawiły dostęp strony trzeciej do ich sieci i pozwoliły na pełne korzystanie przez konsumentów z faktu otwarcia rynków gazu we Francji i w Niemczech.

297. W szczególności firma Ruhrgas zobowiązała się wprowadzić nowy system wejścia/wyjścia, który umożliwi dokonywanie rezerwacji mocy przesyłowych gazu oddzielnie w punktach wejścia i wyjścia (zamiast rezerwacji mocy na fikcyjnej trasie umownej między miejscem wprowadzania gazu do systemu transportowego a miejscem jego odbioru). Gaz de France, który wdrożył już system wejścia/wyjścia, i Ruhrgas zobowiązały się również do stopniowego zmniejszania liczby stref bilansowania i stref taryfowych w swoich odpowiednich sieciach, co obniży koszt przesyłu związany z przekraczaniem kilku stref. Gaz de France podjął się również wdrożenia programu uwolnienia gazu na południu Francji w ciągu trzech lat, aby umożliwić w ten sposób rozwój konkurencji, nie czekając na zakończenie planowanej na połowę 2007 r. infrastruktury ułatwiającej dostęp do tego obszaru konkurentom w sektorze gazu. Poza tymi głównymi zobowiązaniami Gaz de France i Ruhrgas zobowiązały się przyjąć środki w celu poprawy przejrzystości, rozpatrywania wniosków o dostęp i zarządzania natężeniem ruchu.
298. W dziedzinie połączeń Komisja podjęła decyzję o zablokowaniu planowanego przejęcia wspólnej kontroli nad spółką Gás de Portugal (GDP), obecnego na rynku operatora gazowego w Portugalii, przez spółkę Energias de Portugal (EDP), narodowego operatora energii elektrycznej oraz ENI, włoską spółkę zajmującą się dostawami energii. Operacja ta doprowadziłaby do wzmocnienia pozycji dominującej EDP na odnośnych rynkach (hurtu energii elektrycznej oraz hurtowych rynkach gazu w Portugalii) na skutek zarówno efektów horyzontalnych, jak i wertykalnych. W szczególności nastąpiłoby wyeliminowanie potencjalnego konkurenta GDP na rynkach energii elektrycznej, a także zaprzepaszczenie szans na prawdopodobne wejście EDP na rynki gazu ziemnego. Ponadto wskutek koncentracji producenci energii elektrycznej stosujący gaz jako paliwo zostaliby w dużym stopniu uzależnieni w zakresie dostaw gazu od ich głównego konkurenta – firmy EDP. I wreszcie operacja doprowadziłaby do przejęcia dużej części popytu na gaz, kontrolowanego obecnie przez EDP. Koncentracja osłabiłaby zatem konkurencję transgraniczną i skuteczność liberalizacji rynku energii elektrycznej i rynku gazowego w Portugalii. Oznaczałoby to zarówno dla gospodarstw domowych, jak i podmiotów przemysłowych, wzrost cen za gaz i energię elektryczną. Zaproponowane przez EDP i ENI środki zaradcze były niewystarczające, by rozwiązać stwierdzone problemy dotyczące konkurencji, tak więc Komisja nie miała innego wyboru, jak zakazać planowanego połączenia.
299. Poza tym Komisja sporządziła pismo zawierające formalne zawiadomienie skierowane do Grecji w sprawie dotyczącej greckich rynków górnictwa węgla kamiennego, generowania energii elektrycznej i jej dostaw. Grecja przyznaje obecnemu na rynku producentowi energii elektrycznej wyłączne prawo do

wydobycia węgla kamiennego, bez obowiązku rekompensaty. Uprzywilejowany dostęp do pokładów węgla kamiennego, najtańszego źródła energii wykorzystywanego do generowania energii elektrycznej w Grecji, pozwala przedmiotowemu producentowi na utrzymanie pozycji dominującej na rynkach generowania i dostaw energii elektrycznej, uniemożliwiając potencjalnym konkurentom wejście na te rynki. Zdaniem Komisji Grecja, utrzymując te prawa w mocy, dopuszcza się naruszenia przepisów art. 86 ust. 1 i art. 82 WE.

2. KOMUNIKACJA ELEKTRONICZNA

300. Jedną z fundamentalnych zmian wprowadzonych przez nowe ramy regulacyjne w obszarze usług komunikacji elektronicznej dotyczy obowiązku nałożonego na krajowe organy regulacyjne (KOR) w zakresie wyznaczania właściwych rynków komunikacji elektronicznej zgodnie z zasadami prawa konkurencyjnego. Muszą one przeprowadzić badanie właściwych rynków i określić, czy są one skutecznie konkurencyjne, tzn. że nie ma na nich przedsiębiorstwa o znaczącej pozycji rynkowej (ZPR, równoważnej z konkurencyjnym pojęciem dominacji). Jeśli rynek nie jest skutecznie konkurencyjny, KOR muszą zastosować co najmniej jeden ze szczególnych wymogów określonych w dyrektywach w sprawie dostępu i w sprawie usług powszechnych. Natomiast jeśli rynek jest skutecznie konkurencyjny, KOR mogą zrezygnować ze szczególnych wymogów lub w ogóle takich wymogów nie wprowadzać.
301. Zgodnie z procedurą badania rynku KOR muszą powiadomić Komisję o projekcie środków regulacyjnych dotyczących wyznaczenia właściwych rynków, wykrycia lub braku obecności ZPR oraz środkach zaradczych, jeśli takie są planowane. Komisja może albo wystosować komentarze, które KOR musi uwzględnić w najwyższym możliwym stopniu, lub złożyć do KOR-u wnioski o wycofanie planowanego środka, jeśli określenie rynku lub ZPR-u są niezgodne z prawem wspólnotowym. W 2004 r. departamenty Komisji otrzymały 89 takich zgłoszeń i zamknęły 90 spraw. W trzech przypadkach Komisja zwróciła się do KOR-u z wnioskiem o wycofanie planowanego środka.
302. W połączonych sprawach FI/2003/0024 i FI/2003/0027²⁰⁴, dotyczących publicznie dostępnych międzynarodowych usług telefonicznych świadczonych dla klientów zarówno mieszkających na stałe w Finlandii, jak i mieszkańców czasowych, Komisja ustaliła, że fiński KOR, Ficora, stwierdzając, że na odnośnym rynku nie ma operatorów o ZPR, nie przedstawił wystarczających dowodów i nie uwzględnił istniejących na rynku regulacji. Komisja zakwestionowała wnioski Ficory, zgodnie z którymi pomimo dużego udziału w rynku (ponad 50 %) firma TeliaSonera nie cieszyła się znaczącą pozycją rynkową ze względu na niewielkie bariery wejścia, dużą ilość przedsiębiorstw świadczących międzynarodowe usługi telefoniczne oraz łatwy dostęp abonentów do międzynarodowych usług telefonicznych świadczonych przez operatorów innych niż operator zapewniający podłączenie abonenta. Zdaniem Komisji Ficora nie dostarczyła danych rynkowych dotyczących kilku czynników istotnych w kontekście oceny pozycji rynkowej, takich jak struktura kosztów oraz

sieć dystrybucji i sprzedaży przedsiębiorstwa na rynku. Ponadto ocena Ficory dotycząca stopnia natężenia pozycji rynkowej przedsiębiorstwa na rynkach nie brała we właściwy sposób pod uwagę faktu istnienia regulacyjnych środków zaradczych i ich wpływu na postrzegany poziom konkurencyjności na rynku, co w znaczący sposób podważa przyjęte wnioski. W szczególności argumenty Ficory, iż bariery wejścia na przedmiotowe rynki były niewielkie oraz że na rynkach działało kilka przedsiębiorstw świadczących międzynarodowe usługi telefoniczne, a także wynikające z tego wnioski o braku podmiotu o znaczącej pozycji rynkowej, oparte były na istniejących regulacjach, tj. wybór operatora, wstępny wybór operatora oraz obowiązek wzajemnych połączeń. Komisja zwróciła uwagę na fakt, że podstawową zasadą w badaniu rynku jest ocena, czy skuteczna konkurencja wynikała (bądź nie) w całości lub przede wszystkim z istniejących regulacji oraz czy status konkurencji na wyznaczonym rynku byłby inny, gdyby regulacji tych nie było.

303. W sprawie FI/2004/0082²⁰⁵ dotyczącej rynku dostępu i połączeń z komórkowej publicznej sieci telefonicznej w Finlandii Komisja stwierdziła, że zgłoszony przez Ficorę projekt środka nie zawierał dowodów na poparcie wniosku, że TeliaSonera posiadała znaczącą pozycję na fińskim rynku dostępu i połączeń w komórkowej publicznej sieci telefonicznej. Mimo że firma TeliaSonera miała ponad 60 % udziałów w rynku, po stronie podaży byli jeszcze dwaj inni operatorzy sieci komórkowych oraz, oprócz operatorów sieci, ponad dziesięciu usługodawców po stronie popytu na rynku. Usługodawcy mogli zawierać umowy o sprzedaży hurtowej, w tym umowy operatorów wirtualnej sieci komórkowej, na zasadach komercyjnych – bez nakładania na operatorów sieci komórkowych obowiązku regulacyjnego dotyczącego udostępnienia rynku – ze wszystkimi operatorami sieci komórkowej na właściwych rynkach. Komisja stwierdziła, że oprócz oczywistej dynamiki wynikającej z zasady rynku hurtowego (stanowiącego poprzednie ogniwo rynku w danym sektorze) operatorzy sieci komórkowej konkutowali o zawarcie umów i mogli zawierać umowy z różnymi usługodawcami dzięki swojemu potencjałowi do składania elastycznych ofert lub świadczenia rodzajów usług niedostępnych w ofercie innych operatorów sieci komórkowej. Ponadto Ficora nie przedstawiła żadnych przekonujących dowodów na poparcie twierdzenia, iż koszty dostosowawcze w znaczący sposób utrudniłyby zmianę hurtownika przez usługodawcę.
304. Wreszcie w sprawie AT/2004/0090²⁰⁶ dotyczącej austriackiego rynku usług tranzytowych w publicznej sieci stacjonarnej Komisja nie zgodziła się z wnioskami austriackiego KOR-u stwierdzającymi, że operatorzy świadczący usługi tranzytowe sami dla siebie stanowią część rynku tranzytowego, a zatem udział w rynku firmy Telekom Austria wynosi poniżej 50 %, co w konsekwencji nie świadczy o ZPR tej firmy. Austriacki KOR nie uzasadnił przede wszystkim w wystarczającym zakresie stwierdzenia, że operatorzy sieci zakupujący usługi tranzytowe mogą – w obliczu zmian cen oraz w świetle dużych inwestycji, merytorycznego planowania i czasu wiążącego się z rozwojem sieci na rynku – szybko przejść na dostawy we własnym zakresie. Ponadto Komisja stwierdziła, iż dowody na poparcie możliwości i chęci

205 Decyzja z dnia 5 października 2004 r., C(2004)3682 wersja ostateczna, dostępna na stronie internetowej: <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/info/ecctf/home>

206 Decyzja z dnia 20 października 2004 r., C(2004)4070 wersja ostateczna, dostępna na stronie internetowej: <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/info/ecctf/home>

tych operatorów do faktycznego rozpoczęcia systematycznych dostaw na komercyjnym rynku tranzytowym są niewystarczające, tak więc dostawy we własnym zakresie wykraczały poza zasięg właściwego rynku, pozostawiając na nim firmę Telekom Austria z jej 90 % udziałem w rynku.

3. TRANSPORT

3.1 Transport lotniczy

Negocjacje UE/USA w sprawie otwartej przestrzeni lotniczej

305. Po wyrokach w sprawach sądowych dotyczących „otwartego nieba” UE i USA rozpoczęły negocjacje w celu ustanowienia otwartej przestrzeni lotniczej między tymi dwoma największymi partnerami handlowymi. W czerwcu ministrom transportu UE przedstawiono obszerny projekt umowy, która rozwiązałaby kilka kwestii prawnych i stanowiłaby krok na drodze ku pełnej liberalizacji usług lotniczych między UE i USA. Rada uznała jednak, że konieczne są dalsze działania, w szczególności w zakresie dostępu europejskich przewoźników do rynku amerykańskiego. Część projektu umowy dotycząca konkurencji dąży do osiągnięcia większej konwergencji regulacyjnej między zasadami i praktykami UE i USA, a także większej współpracy między Komisją a amerykańskim Departamentem Transportu (DT), opierając się w dużej mierze na zasadach określonych w umowie między WE i USA o współpracy w zakresie konkurencji zawartej między Komisją a Departamentem Sprawiedliwości. Szczyt UE-USA, który miał miejsce w czerwcu w Irlandii, wezwał negocjujące strony do podejmowania dalszych wysiłków w kwestii tej ważnej umowy, która będzie oznaczać nowe możliwości nie tylko dla linii lotniczych, ale również dla lotnisk oraz także w kontekście turystyki, powiązań gospodarczych i przewozu towarów. W drugiej połowie roku nastąpiło nawiązanie kontaktów technicznych między Komisją a odpowiadającymi jej amerykańskimi organami.

3.2 Koleje

306. Dnia 3 marca Komisja przedstawiła wnioski dotyczące trzeciego pakietu kolejowego, w tym środki mające na celu otwarcie rynku transgranicznych usług pasażerskich, które miałyby wejść w życie w 2010 r. Obejmowałyby one prawo operatora pociągów do zatrzymywania się i wysadzenia pasażerów na dowolnej stacji wzdłuż trasy, w tym między stacjami w obrębie tego samego Państwa Członkowskiego (kabotaż). Podczas gdy Państwo Członkowskie mogłoby ograniczać to prawo dostępu w przypadku stacji początkowych i docelowych, które są już obsługiwane na podstawie zamówienia na usługi publiczne, ograniczenie to musiałoby być ściśle proporcjonalne do potrzeby zachowania równowagi ekonomicznej w zakresie usługi, której dotyczy zamówienie. Również od 2010 r. zniesione zostałyby pojęcie „grupy międzynarodowej”. Pakiet ten został oddany do rozpatrzenia przez Parlament dnia 23 listopada. Pod koniec roku czekał na pierwsze czytanie podczas posiedzenia plenarnego.
307. Dnia 29 kwietnia – po przeprowadzeniu procedury pojednawczej – przyjęto ostatecznie drugi pakiet kolejowy. Główną przeszkodą było otwarcie rynku usług w zakresie kolejowego transportu towarów. Uzgodniono, że rynek przewozu towarów

drogą kolejową, w tym kabotaż, zostanie w pełni otwarty nie później niż dnia 1 stycznia 2007 r.

4. USŁUGI FINANSOWE

308. Stworzenie zintegrowanego i efektywnego europejskiego rynku usług finansowych jest ważnym i ambitnym celem, do którego dąży się w ramach procesu lizbońskiego oraz planu działania w zakresie usług finansowych. Konkurencja i polityka w zakresie rynku wewnętrznego to uzupełniające się narzędzia służące do osiągnięcia tego celu. W szczególności DG ds. Konkurencji aktywnie promuje proces liberalizacji oraz prawidłowe funkcjonowanie rynków papierów wartościowych, w tym handel i usługi rozliczeniowe i rozrachunkowe.
309. Bez poprawy sytuacji margines między dochodami inwestorów a kosztem finansowania ponoszonym przez emitentów będzie wyższy niż to konieczne. Egzekwowanie oraz promowanie zasad konkurencji ma zatem pozytywne skutki w postaci lepszego przydziału zasobów finansowych z korzyścią zarówno dla inwestorów, jak i społeczeństwa w ogóle, ponieważ dochód z inwestycji wpływa na przykład na kwotę wypłacanych emerytur.
310. Koszt operacji związanych z papierami wartościowymi jest w UE znacznie wyższy niż w USA. W USA koszt transakcji obejmującej akcje obliczono na 0,10 EUR, natomiast w Europie koszt przeprowadzenia standardowej transgranicznej operacji handlowej może wynieść 35 EUR i więcej. Od 2001 r. grupy wysokiego szczebla oraz grupy ekspertów, np. tzw. „grupa mędrców” Lamfalussy’ego oraz grupa Giovanniniego, określiły transgraniczne operacje w zakresie systemów rozliczeniowych i rozrachunkowych, a w szczególności zagadnienia związane z dostępem i ustalaniem cen, jako główne źródło braku efektywności w kontekście prawidłowego działania europejskich rynków papierów wartościowych. Pierwszą decyzję w tym obszarze przyjęto dnia 2 czerwca w sprawie *Clearstream* (o której mowa powyżej w sekcji I.B.1).
311. Komisja opublikowała badanie zatytułowane „Przegląd bieżących uzgodnień obowiązujących w UE-25 w zakresie handlu papierami wartościowymi, systemów rozliczenia i rozrachunku”. Badanie opisuje infrastrukturę i uzgodnienia istniejące w każdym państwie, a także na poziomie paneuropejskim tam, gdzie takie istnieją. W badaniu tym potwierdzono, że najczęstszą formą uzgodnień w UE są uzgodnienia wykluczające, zgodnie z którymi operacje handlowe na danej giełdzie muszą być poddane rozliczeniu i rozrachunkowi przez wcześniej wyznaczone w tym celu przedsiębiorstwa. Wnioski płynące z badania zostały podane do publicznej wiadomości w celu uzyskania komentarzy; były także dyskutowane z organami krajowymi.
312. DG ds. Rynku Wewnętrznego wciąż prowadzi prace w zakresie systemów płatniczych, a także rynków papierów wartościowych.

B – INNE SEKTORY

1. WOLNE ZAWODY

Wprowadzenie

313. Wolne zawody to zawody wymagające specjalnego przeszkolenia w zakresie sztuk wyzwolonych lub nauk ścisłych. Sektor zazwyczaj charakteryzuje wysoki stopień regulacji w formie regulacji ze strony państwa lub samoregulacji przez organizacje zawodowe. Prace Komisji skupiały się dotychczas na ograniczonej liczbie zawodów, mianowicie zawodach prawnika, notariusza, księgowego, architekta, inżyniera i farmaceuty.
314. Usługi profesjonalne, oznaczające w tym kontekście usługi świadczone w ramach wolnych zawodów, mają ważną rolę do odegrania w zakresie poprawy konkurencyjności europejskiej gospodarki. Stanowią wkład w gospodarkę i działalność gospodarczą, a ich jakość i konkurencyjność wywierają znaczący wpływ na różne sektory. Włoski Urząd Antymonopolowy ocenił, że średnio 6 % kosztów firm eksportujących we Włoszech wiąże się z usługami profesjonalnymi. Tak więc większa różnorodność cen i jakości, a także większa innowacyjność w zakresie usług profesjonalnych mogłyby w dużym stopniu wpłynąć na konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw i przyczynić się do wzrostu PKB w UE. W świetle powyższych argumentów unowocześnienie usług profesjonalnych można postrzegać jako część agendy lizbońskiej.
315. Usługi profesjonalne są również ważne ze względu na bezpośredni wpływ, jaki wywierają na konsumentów. W najbliższej przyszłości konkurencja w zakresie usług profesjonalnych będzie mieć miejsce głównie na poziomie lokalnym. Większy wybór dostępnych usług i cen pozwala użytkownikom wybrać najlepiej dostosowane do ich potrzeb połączenie ceny i jakości.

Sprawozdanie Komisji na temat konkurencji w sektorze wolnych zawodów

316. Dnia 9 lutego Komisja przyjęła sprawozdanie na temat konkurencji w sektorze wolnych zawodów²⁰⁷. Głównym celem tego sprawozdania jest przedstawienie koncepcji Komisji co do zakresu reform lub unowocześnienia konkretnych zasad zawodowych.
317. W sprawozdaniu analizie poddano pięć głównych kategorii przepisów o charakterze potencjalnie ograniczającym z punktu widzenia wykonywania tych zawodów w UE. Są to: i) ustalenia cenowe, ii) ceny zalecane, iii) zasady dotyczące reklamy, iv) warunki dostępu i prawa zastrzeżone oraz v) przepisy dotyczące struktury przedsiębiorstw i praktyk obejmujących kilka dyscyplin.

207

Komunikat Komisji COM(2004) 83, wersja ostateczna, z dnia 9 lutego 2004 r. „Sprawozdanie Komisji na temat konkurencji w sektorze wolnych zawodów”.

318. Z jednej strony w sprawozdaniu stwierdza się, że znacząca ilość badań empirycznych wykazała negatywny wpływ nadmiernych lub ograniczających regulacji na konsumentów. Takie regulacje mogą rzeczywiście wyeliminować lub ograniczyć konkurencję między usługodawcami i tym samym ograniczyć inicjatywę ze strony przedstawicieli wolnych zawodów ukierunkowaną na obniżanie kosztów i cen oraz podnoszenie jakości lub oferowanie innowacyjnych usług.
319. Z drugiej strony w sprawozdaniu stwierdzono, że istnieją zasadniczo trzy powody, dla których regulacja niektórych usług w sektorze wolnych zawodów może okazać się niezbędna. Po pierwsze ze względu na pewną „asymetrię informacji” pomiędzy klientem a przedstawicielem wolnego zawodu – ta cecha charakterystyczna dla wolnych zawodów polega na tym, że od osób pracujących w tej dziedzinie wymaga się wykazania wysokiego poziomu wiedzy zawodowej, jakiej nie mogą posiadać konsumenci. Po drugie, ze względu na koncepcję „efektów zewnętrznych”, zgodnie z którą świadczenie usługi może mieć wpływ na strony trzecie. Po trzecie, uznaje się, że niektóre usługi w sektorze wolnych zawodów wytwarzają „dobra publiczne”, które mają wartość dla ogółu społeczeństwa. Orędownicy regulacji o charakterze ograniczającym argumentują zatem, że regulacje takie mają za zadanie utrzymać jakość usług w sektorze wolnych zawodów i chronić konsumentów przed niewłaściwymi praktykami.
320. Komisja uznaje zasadność niektórych regulacji w tym sektorze, uważa jednak, że w niektórych przypadkach można i należałoby stosować więcej mechanizmów prokonkurencyjnych zamiast niektórych tradycyjnych zasad o charakterze ograniczającym.
321. W zakresie stosowania zasad UE dotyczących konkurencji sprawozdanie dokonuje rozróżnienia między potencjalnymi zobowiązaniami organizacji zawodowych a zobowiązaniami Państw Członkowskich.
322. W przypadku gdy organizacja zawodowa określa ekonomiczne zachowanie swoich członków, regulacje, które przyjmuje, są decyzjami związków przedsiębiorstw w rozumieniu art. 81 WE. Jednakże regulacje, które są obiektywnie niezbędne dla zagwarantowania właściwego wykonywania zawodu, zgodnie z organizacją w danym Państwie Członkowskim, nie wchodzą w zakres zakazów zawartych w tym artykule²⁰⁸.
323. Regulacje państwowe, które zmuszają do zachowań antykonkurencyjnych albo takowym sprzyjają lub wzmacniają efekty takich zachowań stanowią naruszenie przepisów art. 3 ust. 1 lit. g), art. 10 ust. 2 i art. 81 WE. W przypadku oddelegowania przez państwo jego uprawnień w zakresie tworzenia polityki na rzecz stowarzyszenia zawodowego bez zapewnienia wystarczających środków ochronnych – tzn. bez jasnego określenia celów interesu publicznego, jakie mają być przestrzegane, bez zachowania prawa do podejmowania ostatecznych decyzji oraz bez zapewnienia monitorowania procesu realizacji – Państwo Członkowskie może również zostać uznane za odpowiedzialne za wszelkie wynikające z jego działania naruszenie przepisów.

324. Zdaniem Komisji w odniesieniu do kontroli regulacji zawodowych należy w ostateczności stosować test na proporcjonalność. Zasady muszą być obiektywnie niezbędne, by zrealizować jasno wyznaczony i zasadny cel interesu publicznego, a także musi istnieć mechanizm osiągnięcia tego celu, który ogranicza konkurencję w najmniejszym możliwym stopniu. Takie zasady służą zarówno interesowi użytkowników, jak i przedstawicieli wolnych zawodów.
325. Sprawozdanie Komisji wzywa wszystkie zaangażowane strony do podjęcia wspólnych wysiłków w celu zreformowania lub wyeliminowania tych zasad, które są nieuzasadnione. Organy regulacyjne w każdym Państwie Członkowskim i organizacje zawodowe wzywa się do dokonania przeglądu istniejących zasad, przy uwzględnieniu czy zasady te są niezbędne w kontekście interesu publicznego, proporcjonalne i uzasadnione. Sprawozdanie podkreśla również potrzebę ustanowienia prokonkurencyjnych, prowadzących do lepszej przejrzystości mechanizmów w celu wzmocnienia uprawnień konsumenta.
326. Z perspektywy egzekwowania zasad jasne jest, że od maja krajowe organy ochrony konkurencji oraz sądy odgrywają bardziej znaczącą rolę w ocenie zgodności z prawem zasad i regulacji w sektorze wolnych zawodów. W stopniu, w jakim ograniczenia konkurencyjne mają swój „środek ciężkości” w jednym Państwie Członkowskim, administracyjne egzekwowanie unijnych zasad dotyczących konkurencji w sektorze wolnych zawodów będzie głównie zadaniem właściwych krajowych organów ochrony konkurencji. Komisja będzie nadal badać poszczególne sprawy tam, gdzie to stosowne. Spójne stosowanie art. 81 i 82 zapewni koordynacja w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji, w skład której wchodzi organy ochrony konkurencji.

Przyszłe działania: wspieranie konkurencji

327. Zgodnie ze wskazówkami w sprawozdaniu Komisja zaprosiła europejskie organizacje zawodowe skupiające prawników, notariuszy, doradców podatkowych, architektów i farmaceutów do udziału w spotkaniach dwustronnych w celu omówienia zasadności istnienia obecnych zasad zawodowych. Spotkania te pozwalają Komisji określić, które ograniczenia wydają się nadmierne i mogą wiązać się z potrzebą eliminacji lub uzasadnienia. Stanowią okazję dla europejskich organizacji zawodowych do przedstawienia ich interpretacji celów interesu publicznego w zakresie własnej dziedziny oraz osiągnięcia porozumienia z Komisją w sprawie większej liczby prokonkurencyjnych mechanizmów służących realizacji tych celów. Europejskie organizacje zawodowe powinny następnie przekazywać obawy Komisji do odpowiednich krajowych organizacji zawodowych.
328. Ogólnie rzecz biorąc, DG ds. Konkurencji również rozpoczęła proces rozpowszechniania informacji, prowadząc politykę otwartych drzwi wobec wszystkich organizacji zawodowych, które pragną podjąć bezpośrednią dyskusję z departamentami Komisji. Krajowe organy ochrony konkurencji zachęca się do podjęcia takich samych działań, w szczególności jeśli spotkań domagają się organizacje krajowe.
329. Doświadczenia płynące z poprzednich wysiłków na rzecz unowocześnień w sektorze wolnych zawodów w niektórych Państwach Członkowskich pokazują, że prosta eliminacja mechanizmów antykonkurencyjnych może nie wystarczyć, by wzmocnić konkurencję w tym sektorze. Tak więc DG ds. Konkurencji oraz DG ds. Zdrowia i

Ochrony Konsumentów zaczęły współpracować z organizacjami konsumenckimi, aby pozyskać ich opinie na temat wyznaczonych przez Komisję ograniczeń oraz sposobów na najlepszą organizację zawodów, oraz aby wziąć pod uwagę interesy konsumentów.

- 330. Osiągnięto porozumienie w kwestii potrzeby prokonkurencyjnych mechanizmów towarzyszących, które zwiększają przejrzystość i wzmacniają uprawnienia konsumentów. Takie mechanizmy mogłyby obejmować na przykład aktywne monitorowanie przez stowarzyszenia konsumentów, zbieranie i publikowanie danych historycznych opartych na ankietach przeprowadzanych przez niezależne organizacje lub publicznych ogłoszeniach o zniesieniu taryf.
- 331. Sprawozdanie Komisji wywołało debatę w różnych Państwach Członkowskich i sprawiło, że niektóre organizacje zawodowe już zaczęły prowadzić rozważania nad istniejącymi przepisami regulacyjnymi i poprawiły dostęp użytkowników do informacji.
- 332. W niektórych Państwach Członkowskich można także zaobserwować pewne ruchy ustawodawcze. Komisja poczyniła również starania w zakresie szerokiego udostępnienia informacji o sprawozdaniu na temat konkurencyjności w sektorze wolnych zawodów organom regulacyjnym w Państwach Członkowskich. Organy regulacyjne zaproszono na spotkanie podgrupy ds. wolnych zawodów działającej w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji, które odbyło się dnia 14 października. Podczas spotkania prowadzona była szczegółowa dyskusja na temat szczególnych cech popytu na rynkach usług w sektorze wolnych zawodów oraz sposobów oceny interesu publicznego.
- 333. Działania te dotyczą także nowych Państw Członkowskich. Krajowe organy ochrony konkurencji niektórych z tych Państw były szczególnie aktywne w tym sektorze. Komisja rozszerzyła również na nowe Państwa Członkowskie proces badań dotyczących zasad i regulacji wywierających wpływ na wolne zawody²⁰⁹.
- 334. W 2005 r. Komisja zda sprawozdanie z postępów poczynionych w zakresie wyeliminowania ograniczeń i nieuzasadnionych regulacji.

IV – Kontrola pomocy państwa

A – ZASADY DOTYCZĄCE PRAWODAWSTWA I WYKŁADNI

1. ROZPORZĄDZENIA, WYTYCZNE I KOMUNIKATY

335. Celem reformy kontroli pomocy państwa było znaczące usprawnienie metod pracy i przyspieszenie procedur podejmowania decyzji.
336. Dąży ona do poprawy współpracy z Państwami Członkowskimi poprzez zachęcanie ich do podjęcia większych wysiłków w zakresie dialogu i wymiany informacji. Ma również na celu zwiększenie świadomości zagadnień pomocy państwa na szczeblu władz krajowych, regionalnych i lokalnych oraz krajowej władzy sądowniczej. Jednocześnie zwiększono wysiłki w celu umiejscowienia kwestii kontroli pomocy państwa w szerokim kontekście polityk wspólnotowych, a w szczególności agendy lizbońskiej.
337. Wynikiem reformy powinny być jasne, przewidywalne i przejrzyste procedury oraz solidne pod względem ekonomicznym i prawnym kryteria oceny środków pomocy państwa. Powinno to usprawnić kontrolę pomocy państwa po rozszerzeniu oraz umożliwić Komisji opanowanie przewidywanego znaczącego zwiększenia środków pomocy państwa w powiększonej Unii. Poniżej przedstawiono środki prawne przyjęte lub przygotowane w tym celu w roku 2004.

1.1. Zasady proceduralne

338. Dnia 21 kwietnia Komisja przyjęła zbiór przepisów w sprawie objaśnienia i wykonania rozporządzenia (WE) nr 659/99²¹⁰ (rozporządzenie proceduralne) określającego procedurę obowiązującą w sprawach dotyczących pomocy państwa. W oparciu o art. 27 rozporządzenia proceduralnego, rozporządzenie (WE) nr 794/2004²¹¹ (rozporządzenie wykonawcze) określa formę i treść zgłoszeń i sprawozdań rocznych, a także terminy i metody ich obliczania oraz ustalenie wysokości stopy procentowej w odniesieniu do zwrotu nienależnie przyznanej pomocy.
339. Głównym celem nowego rozporządzenia wykonawczego jest usprawnienie i przyspieszenie procedur dotyczących zgłaszania pomocy i składania sprawozdań przez Państwa Członkowskie, przy jednoczesnej poprawie przejrzystości i pewności prawnej. Obszerne formularze zgłoszeniowe wyraźniej pokazują Państwom Członkowskim, jakich informacji potrzebuje Komisja, aby dokonać poprawnej oceny różnych środków pomocy. Przy składaniu sprawozdań rocznych Państwa Członkowskie są zobowiązane stosować standardowy format. Przyjęte poprawki powinny przyspieszyć proces oceny i przeglądu dzięki temu, że pomogą uniknąć

210 Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/99 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999).

211 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. (Dz.U. L 140 z 30.4.2004).

dodatkowych próśb o informacje kierowanych do Państw Członkowskich w trakcie trwania procedur dotyczących pomocy państwa.

340. Nowy obowiązkowy formularz zgłoszeniowy poprawia skuteczność dokonywanej przez Komisję oceny planowanych środków pomocy państwa. Formularz zawiera zestaw pytań opracowanych na podstawie istniejących zasad ramowych i wytycznych dotyczących pomocy państwa.
341. Wspomniane formularze zgłoszeniowe znajdują się w załącznikach I i II do rozporządzenia wykonawczego i obejmują:
- część zawierającą informacje ogólne, którą należy wypełnić dla każdego przypadku;
 - uproszczony formularz zgłoszeniowy, który należy wypełnić w przypadku zgłaszania zmian istniejących środków pomocy określonych w art. 4 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego²¹²; Dzięki informacjom zawartym w tym formularzu Komisja może monitorować istniejącą pomoc na mocy art. 88 ust. 1 Traktatu WE. Zmiany natury czysto formalnej lub administracyjnej oraz zwiększenie pierwotnego budżetu zatwierdzonego programu pomocy o kwotę nieprzekraczającą 20 % nie są uważane za zmiany istniejącej pomocy i jako takie nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia.
 - formularze informacji zbiorczych, które zawierają wyraźne wskazówki dla Państw Członkowskich na temat informacji niezbędnych przy zgłaszaniu planowanych środków pomocy, których mogą dotyczyć zasady ramowe lub wytyczne. Formularze informacji zbiorczych w żaden sposób nie zmieniają zasad ramowych ani wytycznych, formułują jedynie na ich podstawie konkretne pytania, które mają ułatwić procedurę zgłoszeniową.
342. Artykuł 3 rozporządzenia wykonawczego określa sposób przekazywania korespondencji między Państwami Członkowskimi i Komisją. Sekretariat Generalny samodzielnie pełni rolę punktu pierwszego kontaktu, podczas gdy za kontrolę pomocy państwa odpowiedzialne są wspólnie różne Dyrekcje Generalne w Komisji (DG ds. konkurencji, transportu, rolnictwa, rybołówstwa). Zadaniem Sekretariatu Generalnego jest przydzielanie zgłoszeń do właściwych DG. Dalsza korespondencja jest wymieniana pomiędzy zgłaszającym Państwem Członkowskim a Dyrektorem Generalnym właściwej DG.
343. Artykuł 3 wprowadza również zasady dotyczące przekazywania zgłoszeń w celu zlikwidowania pewnych niedociągnięć mających miejsce w przeszłości. Wprowadzono obowiązek przekazywania zgłoszeń drogą elektroniczną od dnia 1 stycznia 2006 r. Wyznaczenie tak stosunkowo odległej daty ma na celu umożliwienie zarówno Państwom Członkowskim, jak i Komisji stworzenia bezpiecznych

212

W art. 4 ust. 2 określono następujące zmiany: a) zwiększenie budżetu zatwierdzonego programu pomocy o ponad 20 %; b) przedłużenie czasu trwania zatwierdzonego programu pomocy o okres do sześciu lat; oraz c) zaostrzenie kryteriów dotyczących stosowania zatwierdzonego programu pomocy, zmniejszenie intensywności pomocy lub ograniczenie kosztów kwalifikowanych. Zaostrzenie kryteriów podlega obowiązkowi zgłoszenia (pomimo tego, że przyczynia się do ograniczenia pomocy państwa, co kilkakrotnie podkreślała Rada Europejska), ponieważ nawet jeżeli prowadzi to do ogólnego zmniejszenia pomocy państwa, w pojedynczych przypadkach może zmienić charakter danego środka pomocy i ograniczyć motywacyjny charakter pomocy.

warunków technicznych przekazywania zgłoszeń²¹³. W przypadku zgłoszeń przekazywanych przed tą datą, art. 3 ust. 5 stanowi, że zgłoszenie należy przekazać faksem na numer podany przez stronę odbierającą, oraz że data widniejąca na fakcie będzie uznana za datę przekazania zgłoszenia, o ile podpisany oryginał w formie papierowej zostanie otrzymany nie później niż po upływie dziesięciu dni od wysłania faksu.

344. Artykuł 5 określa formę sprawozdań rocznych dotyczących istniejących programów pomocy. Rozporządzenie wykonawcze zawiera odrębne załączniki dotyczące sprawozdań rocznych w sektorze rolnictwa i rybołówstwa. Data przekazywania sprawozdań rocznych przez Państwa Członkowskie została przesunięta (najpóźniej na 30 czerwca każdego roku) w celu umożliwienia opracowania tabeli wyników w dziedzinie pomocy państwa (zob. niżej w pkt „Przejrzystość”) oraz wnikliwej analizy sytuacji przed danym posiedzeniem Rady Europejskiej. W niektórych obszarach, jak np. pomoc fiskalna, dostępność dokładnych danych jest uzależniona od zeznania podatkowego beneficjenta. W związku z tym, w uzasadnionych przypadkach akceptowane są dane szacunkowe, pod warunkiem przekazania dokładnych danych liczbowych najpóźniej w następnym sprawozdaniu.
345. Artykuł 8 wyjaśnia zasady obliczania terminów²¹⁴. Wnioski o przedłużenie terminu muszą być odpowiednio uzasadnione i przedłożone na piśmie co najmniej dwa dni robocze przed upływem pierwotnego terminu. Należy je przesłać na adres wskazany przez stronę ustalającą termin.
346. Rozdział V rozporządzenia wykonawczego określa sposób ustalania stopy procentowej i stosowania oprocentowania w przypadkach zwrotu pomocy. W przypadku zwrotu pomocy niezgodnej z prawem, art. 11 stanowi, że w celu zapewnienia pełnej neutralizacji²¹⁵ korzyści finansowych wynikających z pomocy wypłaconej niezgodnie z prawem, stosuje się odsetki składane. Przyjęte podejście jest zgodne z niedawnym komunikatem Komisji²¹⁶ na ten temat. Stopa procentowa będzie obliczana na podstawie oprocentowania międzybankowych transakcji *swap*, a jeżeli taki lub podobny instrument odniesienia nie istnieje w danym Państwie Członkowskim, Komisja ustali odpowiednią stopę procentową w ścisłej współpracy z danym Państwem Członkowskim. Możliwość ta będzie miała znaczenie głównie dla nowych Państw Członkowskich.
347. W ciągu czterech lat planuje się dokonać przeglądu samego rozporządzenia wykonawczego, podczas gdy załączniki będą podlegały ciągłym zmianom wraz z równoległym procesem legislacyjnym przeglądu wytycznych i zasad ramowych lub przyjmowania nowych rozporządzeń dotyczących środków pomocy państwa w poszczególnych sektorach.

213 Mowa o warunkach bezpiecznego i poprawnego przekazywania zgłoszeń, lecz również o postępowaniu w przypadku informacji poufnych. Pod koniec roku prace nad przygotowaniem formularzy elektronicznych były już zaawansowane. Fazę pilotażową zaplanowano na połowę 2005 r.

214 Zasady zawierające dodatkowe wyjaśnienia dotyczące sektora pomocy państwa dotyczą rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r.

215 Zwrot pomocy powinien przywrócić sytuację istniejącą przed udzieleniem pomocy niezgodnej z prawem. Komunikat Komisji z dnia 8 maja 2003 r. wyraźnie stwierdza, że warunki finansowania płynące z pomocy niezgodnej z prawem powinny być porównywalne do warunków nieoprocentowanej pożyczki średnioterminowej.

216 Komunikat Komisji w sprawie stosowania oprocentowania w przypadku zwrotu pomocy niezgodnej z prawem (Dz. U. C 110 z 8.5.2003).

348. Należy zaznaczyć, że rozporządzenie, o którym mowa dotyczy również sektora rolnictwa. Aby ułatwić Państwom Członkowskim korzystanie z formularzy zgłoszeniowych i ich przekazywanie do Komisji, formularze dotyczące sektora rolnictwa opublikowano pod następującym adresem:
http://europa.eu.int/comm/agriculture/stateaid/forms/index_fr.htm.
Rozporządzenie wykonawcze wprowadza również nowy, uproszczony format sprawozdań rocznych dotyczących pomocy państwa w sektorze rolnictwa. Sprawozdanie to jest również dostępne pod wyżej wspomnianym adresem.

1.2. Badania i rozwój

349. Dnia 25 lutego Komisja przyjęła rozporządzenie (WE) nr 364/2004 zmieniające rozporządzenie (WE) nr 70/2001 celem rozszerzenia zakresu wyłączeń grupowych dla MŚP i objęcia nimi pomocy na badania i rozwój²¹⁷.
350. Pomoc na badania i rozwój może przyczynić się do wzrostu gospodarczego, wzmocnienia konkurencyjności i zwiększenia zatrudnienia. Taka pomoc jest szczególnie ważna dla MŚP, ponieważ jedną ze słabości strukturalnych niekorzystnej sytuacji MŚP jest trudny dostęp do nowych rozwiązań technologicznych i transferu technologii.
351. Zdaniem Komisji wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na badania i rozwój²¹⁸ zachęca MŚP do zwiększenia wysiłków w zakresie badań i rozwoju, ponieważ zasadniczo na tego typu działania przeznaczają one jedynie niewielką część swoich obrotów. W świetle stosowania zasad ramowych Komisja zdecydowała o wyłączeniu pomocy na badania i rozwój dla MŚP z wymogu uprzedniego zgłaszania.
352. Zasady ramowe stosuje się jednak do tego typu pomocy państwa zarówno w kwestii ustalenia, czy dane środki stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE jak i pułapu, poniżej którego pomoc może podlegać wyłączeniu.
353. W celu upowszechniania wyników badań, MŚP mogą otrzymywać pomoc państwa z przeznaczeniem na koszty uzyskania i zatwierdzenia patentów i innych praw własności przemysłowej będących wynikiem działań w zakresie badań i rozwoju. Aby taka pomoc podlegała wyłączeniu, badania prowadzące do wspomnianych praw nie muszą być objęte pomocą państwa: wystarczy, że działalność kwalifikowałaby się do objęcia pomocą na badania i rozwój. Pod pewnymi warunkami wyłączeniu podlega również pomoc na techniczne studia wykonalności poprzedzające badania przemysłowe i etapy rozwoju przedkonkurencyjnego.
354. Ponadto rozporządzenie nr 364/2004 wprowadza do rozporządzenia o wyłączeniu grupowym MŚP te same definicje „badań podstawowych”, „badań przemysłowych” oraz „rozwoju przedkonkurencyjnego”, jakie znajdują się w odnośnych wspólnotowych zasadach ramowych, a także dostosowuje definicję MŚP do zalecenia Komisji dotyczącego definicji małych i średnich przedsiębiorstw²¹⁹. Zawiera ono również przepisy dotyczące intensywności pomocy w zależności od

217 Dz.U. L 63 z 28.2.2004.

218 Dz.U. C 45 z 17.2.1996

219 Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003).

tego, czy region, w którym ma siedzibę dane MŚP lub sektor, w którym działa, kwalifikuje się do pomocy regionalnej.

355. Pomoc, która nie jest zgodna z warunkami rozporządzenia o wyłączeniu grupowym – włącznie z przystosowanymi progami dla dużej pomocy indywidualnej w formie dotacji – podlega zgłoszeniu i ocenie zgodnie ze wspólnotowymi zasadami ramowymi dotyczącymi pomocy państwa na badania i rozwój.

1.3. Pomoc szkoleniowa

356. Również dnia 25 lutego Komisja przyjęła zmiany²²⁰ do rozporządzenia (WE) nr 68/2001²²¹ wprowadzające nową definicję MŚP zawartą w zaleceniu 2003/361 z dnia 6 maja 2003 r.²²² dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Nowa definicja obowiązuje począwszy od dnia 1 stycznia 2005 r.

1.4. Ratowanie i restrukturyzacja

357. W następstwie szczegółowego przeglądu wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 1999 r.²²³, dnia 7 lipca Komisja przyjęła nowe Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw²²⁴, dążąc do lepszej kontroli pomocy państwa przeznaczonej na ratowanie i restrukturyzację, zgodnie z konkluzjami posiedzeń Rady Europejskiej w Sztokholmie w 2001 r. i Barcelonie w 2002 r. zawierającymi wnioski o ograniczenie całkowitej kwoty pomocy państwa i jej przekierowanie na cele horyzontalne.
358. Zniknięcie z rynku niewydolnego podmiotu jest naturalnym elementem procesów rynkowych. Ratowanie przez państwo każdego podmiotu znajdującego się w trudnej sytuacji nie powinno być normą. Taka forma pomocy państwa jest jedną z najbardziej zakłócających konkurencję i w przeszłości była powodem bardzo kontrowersyjnych spraw w zakresie pomocy państwa. Powinno się zatem utrzymać ogólną zasadę zakazu pomocy państwa zgodnie z postanowieniami Traktatu i ograniczać odstępstwa od tej reguły.
359. Z uwagi na to, że pomoc na ratowanie i restrukturyzację poddawana jest największej krytyce, nowe wytyczne wprowadzają w tej kategorii nieco surowsze zasady. Komisja jest jednak świadoma społecznych skutków sytuacji, w których przedsiębiorstwa, z własnej winy lub innych przyczyn, popadają w trudności, na skutek których mogą potrzebować tego rodzaju pomocy²²⁵.

220 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 363/2004 zmieniające rozporządzenie (WE) nr 68/2001 w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej (Dz.U. L 63 z 28.2.2004).

221 Dz.U. L 63 z 28.2.2004.

222 Dz.U. L 124 z 20.5.2003.

223 Dz.U. C 288 z 9.10.1999.

224 Komunikat Komisji, Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. C 244 z 1.10.2004).

225 Udzielanie przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji pomocy na ratowanie i restrukturyzację może być uzasadnione, na przykład, względami polityki społecznej lub regionalnej, potrzebą uwzględnienia korzystnej roli, jaką spełniają małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) lub, w wyjątkowych przypadkach, chęcią utrzymania konkurencyjnej struktury rynku, kiedy upadek przedsiębiorstw mógłby doprowadzić do monopolu lub trudnej sytuacji oligopolistycznej. Z drugiej strony, nieuzasadnione byłoby sztuczne utrzymywanie na rynku przedsiębiorstwa, które działa w sektorze charakteryzującym się długotrwałą nadwyżką zdolności produkcyjnej i które może przetrwać tylko dzięki ciągłym interwencjom państwa.

360. Wzmocniono znaczenie zasady ‘pierwszy i ostatni raz’. Podniesiono także kwestię uwzględnienia pomocy przyznanej niewydolnemu przedsiębiorstwu w sytuacji, gdy zostało ono postawione w stan upadłości i przejęte przez inny podmiot.
361. Nowo utworzone przedsiębiorstwo nie kwalifikuje się do pomocy na ratowanie i restrukturyzację, i taki stan rzeczy utrzymuje się przez okres 3 lat od dnia rozpoczęcia działalności w danym sektorze.
362. Inaczej niż poprzednie wytyczne, które zawierały sztywne i problematyczne²²⁶ rozróżnienie pomiędzy pomocą na ratowanie i pomocą na restrukturyzację, nowe wytyczne umożliwiają włączenie pomocy na pilne środki strukturalne do kwoty przeznaczonej na utrzymanie przedsiębiorstwa na rynku w okresie, na który przyznano mu pomoc na ratowanie. Państwa Członkowskie mają możliwość wyboru uproszczonej procedury zatwierdzania pomocy na ratowanie. Przejście od pomocy na ratowanie do pomocy na restrukturyzację jest zatem łatwiejsze do określenia: od dnia ustanowienia i wdrożenia planu restrukturyzacji każda kolejna pomoc jest uznawana za pomoc na restrukturyzację.
363. Wzmocniono i doprecyzowano wymóg znaczącego wkładu beneficjenta w proces restrukturyzacji. Cel wkładu własnego jest dwójaki: przekonanie rynków, że restrukturyzowane przedsiębiorstwo może w przeciągu rozsądnego okresu odzyskać rentowność, oraz zagwarantowanie ograniczenia pomocy do minimum niezbędnego do przywrócenia rentowności przy jednoczesnym ograniczeniu zakłócenia konkurencji. W tym celu Komisja będzie również wymagała środków wyrównawczych, aby zminimalizować wpływ pomocy na konkurentów.
364. Nowe wytyczne Komisji w sprawie pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji obowiązują od 10 października 2004 r. do 9 października 2009 r.
365. Obejmują one istotne uproszczenia w zakresie zasad dotyczących rolnictwa:
- W przyszłości zasady dotyczące pomocy na restrukturyzację przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem i obrotem produktami rolnymi będą identyczne jak dla innych sektorów. Umożliwi to Państwom Członkowskim prowadzenie jednolitych programów restrukturyzacji dla MŚP działających we wszystkich sektorach. Zrezygnowano z wcześniejszej zasady stanowiącej, że nawet małe przedsiębiorstwa mają obowiązek zaoferować coś w zamian za otrzymaną pomoc na restrukturyzację. Zasada jednorazowej pomocy będzie obowiązywała przez dziesięć lat zamiast pięciu.
 - Utrzymano niektóre szczególne zasady dotyczące tylko rolników. Przede wszystkim, zostały one uproszczone poprzez zezwolenie Państwom Członkowskim na zmniejszenie zdolności produkcyjnych we wszystkich przypadkach (a nie tylko wtedy, gdy restrukturyzacja dotyczy jedynie małych gospodarstw rolnych) na poziomie sektorowym zamiast na poziomie gospodarstwa otrzymującego pomoc na restrukturyzację.

226

Zgodnie z Wytycznymi z 1999 r. jednoczesne przyznanie pomocy na ratowanie i na restrukturyzację było niemożliwe, mimo że w niektórych przypadkach byłoby to pożądane w celu zastosowania pewnych środków restrukturyzacyjnych już w początkowej fazie.

- Jasno stwierdza się, że likwidacja zdolności produkcyjnej musi być nieodwracalna (a nie tylko na okres 5 lat). Obszary rolne mogą zostać ponownie wykorzystane w produkcji po upływie 15 lat.
 - Uproszczono minimalne wymogi dotyczące likwidacji zdolności produkcyjnej.
 - W przypadku likwidacji zdolności na poziomie sektorowym, należy ją przeprowadzić w ciągu roku od przyznania pomocy. Aby uniemożliwić omijanie likwidacji, Państwa Członkowskie mają zakaz udzielania pomocy inwestycyjnej na wzrost zdolności inwestycyjnych przez okres pięciu lat.
 - Uproszczono i przeformułowano próg *de minimis*, poniżej którego nie jest wymagana likwidacja zdolności produkcyjnych. Jeżeli przez okres kolejnych 12 miesięcy nie przyznano pomocy na restrukturyzację na więcej niż 1 % zdolności produkcyjnych w danym sektorze, nie będzie wymagana likwidacja zdolności.
366. Zgłoszenia dotyczące pomocy na ratowanie i restrukturyzację z datą sprzed 10 października 2004 r. zostaną zbadane pod względem zgodności z kryteriami obowiązującymi dnia zgłoszenia. Zgodność pomocy przyznanej bez zatwierdzenia przez Komisję będzie jednak badana w oparciu o nowe Wytyczne, jeżeli część lub całkowita kwota pomocy została przyznana po publikacji Wytycznych w *Dzienniku Urzędowym*, tj. po dniu 1 października 2004 r.

2. BUDOWNICTWO OKRĘTOWE

367. W związku z zakłóceniem konkurencji na rynku światowym, Komisja i rząd Korei podpisały dnia 22 czerwca 2000 r. porozumienie w celu przywrócenia sprawiedliwych i przejrzystych warunków konkurencji na tym rynku. Porozumienie nie zostało odpowiednio wprowadzone w życie przez rząd Korei. W roku 2000 Rada przyjęła tymczasowy mechanizm ochronny (TMO)²²⁷ jako środek wyjątkowy i tymczasowy, a Komisja podjęła decyzję o rozpoczęciu postępowania w sprawie rozstrzygania sporów²²⁸, wnioskując o przeprowadzenie konsultacji zgodnie z zasadami Światowej Organizacji Handlu (zwanej dalej „WTO”). Konsultacje nie przyniosły satysfakcjonującego rozwiązania. Wspólnota zwróciła się więc z wnioskiem do organu WTO odpowiedzialnego za rozstrzyganie sporów o powołanie panelu ekspertów w sprawie nieuczciwych praktyk Korei w zakresie budownictwa okrętowego. Ponieważ TMO miał wygasnąć dnia 31 marca 2004 r., w międzyczasie Rada przedłużyła jego obowiązywanie do dnia 31 marca 2005 r.²²⁹.

Programy TMO

368. W roku 2003 pięć Państw Członkowskich (Niemcy, Dania, Niderlandy, Francja i Hiszpania) przyjęły programy pomocy państwa w oparciu o rozporządzenie o TMO z 2002 r., przedstawione do zatwierdzenia Komisji. Programy skończyły się z dniem 31 marca. W roku 2004, w oparciu o poprawione rozporządzenie o TMO, Komisja

²²⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1177/2002 (Dz.U. L 172 z 2.7.2002).

²²⁸ Decyzja Komisji 2002/818/WE z dnia 8 października 2002 r. na mocy przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 3286/94 dotyczących praktyk handlowych stosowanych przez Koreę wpływających na handel statkami handlowymi (Dz.U. L 281 z 19.10.2002).

²²⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 502/2004 z dnia 11 marca 2004 r. (Dz.U. L 81 z 19.3.2004).

zatwierdziła przedłużenie programu niderlandzkiego²³⁰, francuskiego²³¹ i hiszpańskiego²³² do 31 marca 2005 r. oraz nowy program stworzony przez Włochy²³³.

369. Programy przewidują bezpośrednią pomoc operacyjną dla stoczni w wysokości do 6 % wartości zamówienia przed przyznaniem pomocy na budowę kontenerowców, produktowców, chemikaliowców i zbiornikowców LPG. Aby kwalifikować się do tej ograniczonej pomocy, stocznie musiały zawrzeć ostateczne umowy do dnia 31 marca 2005 r.

3. ROLNICTWO: POLITYKA I INICJATYWY LEGISLACYJNE W ROKU 2004

Rozporządzenie de minimis

370. Dnia 6 października Komisja przyjęła rozporządzenie (WE) nr 1860/2004 w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady *de minimis* dla sektora rolnego i sektora rybołówstwa²³⁴. Rozporządzenie zwalnia z wymogu uprzedniego zgłaszania pomoc państwa przyznaną na okres trzech lat w wysokości do 3 000 EUR na jednego rolnika lub rybaka. Inicjatywa ta będzie użytecznym narzędziem pomocy rolnikom znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Aby uniknąć zakłócenia konkurencji, Państwa Członkowskie przyznające taką pomoc będą zobowiązane przestrzegać całkowitego pułapu obowiązującego na okres trzech lat, w wysokości około 0,3 % produkcji sektora rolnego lub sektora rybołówstwa. Państwa Członkowskie mogą przyznać pomoc spełniającą wszystkie warunki określone w rozporządzeniu bez wcześniejszego zatwierdzenia przez Komisję. Będą jednak zobowiązane prowadzić dokumentację aby móc wykazać, że oba pułapy były przestrzegane.
371. Gdyby wszystkie Państwa Członkowskie skorzystały z tej możliwości, średnia kwota pomocy w ramach zasady *de minimis* wyniosłaby ok. 317 mln EUR rocznie dla rolnictwa i ok. 27 mln EUR rocznie dla rybołówstwa w całej UE. Aby zwiększyć swobodę działań Państw Członkowskich rozporządzenie określa kwoty, których należy przestrzegać w okresie trzech lat (a nie jednego roku). Kwoty, które każde Państwo Członkowskie może przyznać w okresie trzech lat, zostały obliczone przez Komisję i są przedstawione w Załączniku. Trzyletnie okresy są ruchome, więc dla każdej nowo przyznanej pomocy w ramach zasady *de minimis* należy określić całkowitą kwotę takiej pomocy przyznanej w ciągu poprzednich trzech lat.
372. Sposób przyznawania pomocy w ramach zasady *de minimis* leży w gestii Państw Członkowskich. Jednak, aby zapobiec zakłóceniom, rozporządzenie określa kilka ograniczeń: nie można przyznawać pomocy wywozowej; pomoc nie może mieć związku z ceną lub jakością wprowadzanego na rynek produktu ani nie można jej uzależnić od wykorzystania produktów krajowych.

230 N 242/2004; decyzja z 14.7.2004, nr C(2004) 2832, dotychczas niepublikowana.

231 N 138/2004; decyzja z 19.5.2004, nr C(2004) 1808, dotychczas niepublikowana.

232 N 333/2004; decyzja z 21.1.2004, nr C(2004) 4207, dotychczas niepublikowana.

233 N 59/2004; decyzja z 19.5.2004, nr C(2004) 1807, dotychczas niepublikowana.

234 Dz.U. L 325 z 28.10.2004.

373. Nowe rozporządzenie będzie obowiązywać od dnia 1 stycznia 2005 r. do końca 2008 r.
374. Jednak jeszcze przed przyjęciem rozporządzenia, uwzględniając ograniczoną kwotę pomocy na beneficjenta, metodę przyznawania pomocy i całkowity poziom przyznanej pomocy, Komisja zastosowała zasadę *de minimis* do sektora rolnictwa w następujących sprawach:
- Pomoc dla producentów mleka (Parmalat) – Francja²³⁵. Dnia 14 lipca Komisja zdecydowała, że pomoc w wysokości ok. 200 000 EUR dla ok. 120 producentów mleka, którzy nie otrzymali zapłaty za dostawy dla firmy Parmalat jest pomocą *de minimis* i jako taka nie podlega art. 87 ust. 1 TWE. Intensywność pomocy na jednego producenta w żadnym przypadku nie przekroczyła 2 000 EUR. Udzielenie pomocy polegało na częściowym przejęciu spłaty odsetek i kapitału zaległych kredytów, do 10 % rocznej kwoty spłaty i w wysokości nie większej niż 2000 EUR na jednego beneficjenta.
 - Pilne środki dla sektora rolnictwa (Parmalat) – Włochy²³⁶. Dnia 14 lipca Komisja zdecydowała, że pomoc w wysokości ok. 995 EUR na jednego beneficjenta (całkowita kwota w wysokości 1,327 mln EUR rocznie, w sumie 3,98 mln EUR) jest pomocą *de minimis* i jako taka nie podlega art. 87 ust. 1 TWE. Udzielenie pomocy polegało na 12-miesięcznym zawieszeniu obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne dla rolników, którym Parmalat nie płacił za dostarczane mleko. Komisja stwierdziła również, że dodatkowe gwarancje kredytowe dla rolników pochodzące ze specjalnego bankowego funduszu gwarancyjnego nie stanowiły pomocy państwa, ponieważ zostały udzielone zgodnie z zasadami rynku.
 - Pomoc dla organizacji producentów – Hiszpania²³⁷. Dnia 7 maja Komisja podjęła ostateczną decyzję stwierdzając, że pomoc państwa, którą Hiszpania chciała przyznać organizacjom producentów oliwy z oliwek w Ekstremadurze nie stanowiła pomocy państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 TWE. Pomoc przyznano na finansowanie kosztów ubiegania się o wsparcie Wspólnoty dla producentów oliwy z oliwek w wysokości ok. 12 EUR na wniosek. Na mocy decyzji stwierdzono, że organizacje producentów będące beneficjentami pomocy prowadzą działalność na rzecz producentów oliwy z oliwek. W związku z tym omawiana pomoc umożliwia zmniejszenie lub zniesienie składek członkowskich wnoszonych przez członków organizacji. Z tego względu faktycznymi beneficjentami pomocy są producenci, którzy odnoszą korzyść z niższych rocznych składek. Całkowity budżet programu wynosi 120 000 EUR rocznie, a liczbę producentów korzystających z programu ocenia się na 11 500, zatem kwota pomocy na jednego beneficjenta wynosi 10,4 EUR rocznie.
 - Rekompensata za suszę w roku 2003 – Francja²³⁸. Dnia 20 października Komisja postanowiła nie wnosić zastrzeżeń odnośnie do pomocy państwa dla rolników poszkodowanych przez suszę w 2003 r. Środek pomocniczy polegający na

235 N 145/2004.

236 N 33/A/2004

237 Sprawa C 50/02 (ex N 371/2001).

238 NN 154/2003.

przejęciu odsetek od zaległych kredytów (20 mln EUR) uznano za pomoc *de minimis*²³⁹.

- Pomoc w sprawie kryzysu wywołanego BSE – Włochy²⁴⁰. Dnia 1 grudnia Komisja zatwierdziła z mocą wsteczną włoską pomoc państwa przeznaczoną na koszty obowiązkowego zniszczenia materiałów szczególnego ryzyka i przechowywania materiałów o niskim stopniu ryzyka, oraz pomoc w formie dopłat do dochodów dla sektora producentów wołowiny w celu przeciwdziałania skutkom kryzysu wywołanego BSE w 2001 r. Dopłaty do dochodów w sektorze będącym następnym ogniwem w procesie produkcji/dystrybucji, objętym omawianą decyzją, wynoszą ok. 103,25 EUR na jedno gospodarstwo i zostały uznane za pomoc *de minimis*²⁴¹.

Rozporządzenie o wyłączeniu grupowym

375. Nowe rozporządzenie Komisji (WE) nr 1/2004 przyznające wyłączenia odnośnie do niektórych rodzajów pomocy państwa przyznanej małym i średnim gospodarstwom rolnym²⁴² weszło w życie 24 stycznia. Nie wymaga się od Państw Członkowskich uprzedniego zgłaszania Komisji wyżej wymienionych środków pomocy w celu uzyskania zatwierdzenia.
376. Zgodnie z art. 3 i 19 rozporządzenia, aby pomoc indywidualna lub program pomocy indywidualnej został objęty wyłączeniem, Państwo Członkowskie musi „najpóźniej na 10 dni roboczych przed wejściem w życie programu pomocy lub udzieleniem pomocy indywidualnej poza programem, wyłączonymi na mocy niniejszego rozporządzenia, (...) przekazać Komisji informację zbiorczą dotyczącą programu pomocy lub pomocy indywidualnej w formie ustalonej w załączniku I w celu opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*”.
377. Zgodnie z omawianą procedurą Państwa Członkowskie przekazały już departamentom Komisji informacje zbiorcze dotyczące ok. 70 różnych środków, które Komisja opublikowała na stronie internetowej²⁴³.

Zastosowanie obowiązujących wytycznych: promocja i reklama produktów wysokiej jakości

378. Komisja podjęła decyzje w kilku sprawach dotyczących pomocy państwa związanych z promocją i reklamą produktów rolnych. Sprawy te pozwoliły Komisji:
- wyjaśnić i opracować stosowanie wytycznych w sprawie reklamy produktów rolnych odnośnie do znaków jakości oraz ustanowić kryteria kwalifikowania produktu jako „produktu wysokiej jakości” powołując się na warunki określone w

239 Więcej szczegółów na ten temat zawarto w rozdziale „Sprawy sądowe”.

240 NN 151/2002 (ex N 113/B/2001).

241 Więcej szczegółów na ten temat zawarto w rozdziale „Sprawy sądowe”.

242 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1/2004 z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rolnymi (Dz.U. L 1 z 3.1.2004).

243 Zob.: http://europa.eu.int/comm/agriculture/stateaid/exemption/index_en.htm

art. 24b ust. 3 rozporządzenia nr 1257/1999 zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 1783/2003²⁴⁴;

- ustalić limity na przyznawanie pomocy państwa na tzw. „promocje łączone”, np. ograniczenie bezpośredniego powiązania między organizacją marketingową a indywidualnymi przedsiębiorstwami. (W rozumieniu pkt 29 wytycznych w sprawie reklamy, działalność reklamowa finansowana wspólnie przez fundusze publiczne i jedno lub więcej konkretne przedsiębiorstwo musi być uznana za niezgodną z zasadami, ponieważ grupa docelowa, czyli konsument, może nie być w stanie ocenić, czy reklama jednego lub więcej konkretnego przedsiębiorstwa jest czy też nie jest częścią kampanii wspieranej ze środków publicznych)²⁴⁵;
- potwierdzić swoje stanowisko w sprawie pomocy dotyczącej znaków jakości powołujących się na pochodzenie produktów²⁴⁶ i w sprawie ogólnych wymogów zawartych w wytycznych²⁴⁷.

4. RYBOŁÓWSTWO

379. Dnia 1 listopada weszły w życie nowe zasady dotyczące pomocy państwa w sektorze rybołówstwa. Dostosowują one politykę pomocy państwa do zreformowanej wspólnej polityki rybołówstwa przyjętej w grudniu 2002 r. Nowe zasady przewidują wyłączenie grupowe niektórych rodzajów pomocy, które nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia i zatwierdzenia przez Komisję przed ich wdrożeniem przez Państwa Członkowskie. Pomoc państwa w sektorze rybołówstwa, której nie obejmuje rozporządzenie o wyłączeniu grupowym²⁴⁸ będzie nadal podlegała obowiązkowi zgłoszenia Komisji. Taka pomoc państwa będzie objęta nowymi wytycznymi dotyczącymi badania pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury²⁴⁹, które również weszły w życie dnia 1 listopada.
380. Środki objęte wyłączeniem grupowym dotyczą pomocy, co do której istnieje niewielkie prawdopodobieństwo, że zagrazi ochronie lub zakłóci konkurencję w sposób niebędący w zgodzie ze wspólnym interesem, i która nigdy wcześniej nie dała Komisji podstaw do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Omawiana pomoc musi ściśle odpowiadać kryteriom określonym w rozporządzeniu o wyłączeniu grupowym, które są takie same, jak kryteria określające podział funduszy unijnych zgodnie z Instrumentem Finansowym Orientacji Rybołówstwa (IFOR).
381. Wyłączenie grupowe będzie dotyczyło pomocy przyznawanej małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) w wysokości poniżej 1 mln EUR lub pomocy

244 NN 34/A/2000 Programy jakości i znaki jakości AMA Biosiegel oraz AMA Gütesiegel - Austria, N 195/2003 MLC Reklama wołowiny i mięsa baraniego wysokiej jakości oraz NN 196/2003 MLC Reklama wysokiej jakości wieprzowiny – Zjednoczone Królestwo.

245 N 571/02 CMA Ustawa o funduszach na promocję/na promowanie zbytu – Niemcy.

246 N 195/2003 MLC Reklama wołowiny i mięsa baraniego wysokiej jakości oraz Sprawa N 196/2003 MLC Reklama wysokiej jakości wieprzowiny – Zjednoczone Królestwo.

247 N 175/03 Ogólna kampania reklamowa mięsa prowadzona przez Komitet ds. Mięsa i Zwierząt Gospodarskich – Zjednoczone Królestwo oraz C 78/2003 (ex NN 36/98, ex N 610/97) Reklama produktów sycylijskich (art. 4 legge regionale 27/1997) - Włochy (Sycylia).

248 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1595/2004 z dnia 8 września 2004 r. w sprawie stosowania art. 87 i art. 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z produkcją, przetwórstwem i obrotem produktami rybołówstwa (Dz.U. L 291 z 14.9.2004).

249 Dz.U. C 229 z 14.9.2004.

przeznaczonej na finansowanie środków, gdzie najwyższa kwota kwalifikowana nie przekracza 2 mln EUR.

382. Właściwy podział takiej pomocy zapewnią działania monitorujące obejmujące uproszczone przekazywane Komisji informacje *ex ante* dotyczące planowanej pomocy, publikowane na stronie internetowej i w *Dzienniku Urzędowym*, oraz zobowiązania sprawozdawcze *ex post*.

5. SEKTOR WYDOBYCIA WĘGLA I TRANSPORT

Sektor wydobywania węgla

383. Po rozszerzeniu wzrosła liczba Państw Członkowskich produkujących węgiel z trzech (Niemcy, Zjednoczone Królestwo i Hiszpania) do siedmiu (z Polską, Republiką Czeską, Słowacją i Węgrami). Pomimo niedawnego dramatycznego wzrostu cen węgla na rynku transakcji natychmiastowych, większa część europejskiego przemysłu węglowego nie jest konkurencyjna bez znacznych dotacji państwa. Niemcy, Polska i Węgry zgłosiły Komisji plany restrukturyzacji na najbliższe lata. Komisja wszczęła formalne postępowanie w sprawie planu restrukturyzacji przemysłu węglowego w Hiszpanii.

Transport

384. Komisja podtrzymała przychylne stanowisko wobec funduszy publicznych promujących transport przyjazny środowisku w celu ograniczenia transportu drogowego. Kolej uważa się zatem za kluczowy element wspólnej polityki transportowej Wspólnoty, której celem jest rozwój stabilnego systemu transportu poprzez równomierne wykorzystanie różnych środków transportu. Ożywienie sektora kolei jest jednym z głównych celów. Transport kolejowy powinien na powrót stać się na tyle konkurencyjny, aby pozostać jednym z najistotniejszych elementów systemu transportu w powiększonej Europie. Otwarcie rynku kolejowego jest kluczowe dla ożywienia sektora kolei. Do roku 2008 nastąpi całkowite otwarcie całej europejskiej sieci transportu towarowego. Wejście na rynek nowych przedsiębiorstw kolejowych musi uczynić rynek bardziej konkurencyjnym i zachęcić przedsiębiorstwa krajowe do restrukturyzacji.
385. Ustaloną praktykę zastosowano w sektorze transportu kombinowanego. W szczególności Komisja zatwierdziła różne programy pomocy mające na celu kompensację dodatkowych kosztów transportu kombinowanego.
386. Jeżeli chodzi o transport drogowy, zbadano plany restrukturyzacyjne dużych przedsiębiorstw.
387. W sektorze transportu morskiego po raz pierwszy zastosowano nowe wytyczne Wspólnoty w sprawie pomocy państwa dla sektora transportu morskiego²⁵⁰. Komisja w szczególności upewniła się, że Państwa Członkowskie zaakceptowały odpowiednie środki zaproponowane w wytycznych.

388. Jeśli chodzi o transport powietrzny, w roku 2004 Komisja podjęła ważną decyzję w sprawie *Ryanair-Charleroi*. Komisja uznała, że pomoc państwa w ograniczonym wymiarze może być uzasadniona, aby zapewnić lepsze wykorzystanie lotnisk drugorzędnych w celu uruchomienia nowych połączeń transportowych przynoszących korzyści dla regionu i zmniejszających natężenie ruchu lotniczego. Przygotowywane są wytyczne w sprawie finansowania portów lotniczych i uruchamiania nowych połączeń, które powinny wyjaśnić kwestię możliwości rozwoju lotnisk regionalnych przy jednoczesnym przestrzeganiu zasad wspólnotowych.

6. USŁUGI PUBLICZNE / USŁUGI ŚWIADCZONE W OGÓLNYM INTERESIE (GOSPODARCZYM)

389. Wagę usług publicznych dla Państw Członkowskich podkreśla niedawna debata publiczna o wszystkich aspektach takich usług, również o sposobach ich świadczenia, oraz fakt ich wyraźnego wymienienia w projekcie Konstytucji dla Europy.
390. Jeśli chodzi o politykę konkurencji, Komisja zbadała kwestię, w jakim stopniu rekompensata z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym może zakłócić konkurencję z punktu widzenia pomocy państwa. W następstwie wyroku w sprawie *Altmark*²⁵¹ dotyczącej opisu kompensacji jako pomocy państwa, Komisja przygotowała trzy wnioski w celu zastosowania w praktyce kryteriów określonych przez ETS:

Wspólnotowe zasady ramowe w sprawie kompensacji zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych

391. Wspólnotowe zasady ramowe w sprawie pomocy państwa w formie kompensacji zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych precyzują kryteria, zgodnie z którymi Komisja zamierza oceniać omawianą kompensację ze strony Państw Członkowskich zgodnie z zasadami pomocy państwa.
392. ETS wykazał, że omawiana kompensacja nie stanowi pomocy państwa jeżeli, jako jeden z warunków, kwotę ustalono w wyniku faktycznej i skutecznej procedury przetargowej lub na podstawie kosztów, jakie dla dobrze zarządzanego średniego przedsiębiorstwa niosłoby ze sobą świadczenie takich usług. W ten sposób efektywność świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym powinna wzrosnąć nie zagrażając metodom ich świadczenia. W innych przypadkach kompensacja stanowi pomoc państwa i podlega obowiązkowi zgłoszenia. Zgłoszona pomoc może zostać uznana za zgodną z Traktatem w rozumieniu art. 86 ust. 2 TWE, jeżeli jest ona niezbędna do świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym oraz nie wpływa na rozwój handlu w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Wspólnoty.
393. Zgodnie z art. 86 TWE i odpowiednim orzecznictwem, Państwa Członkowskie mogą dość swobodnie definiować usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym. Jeśli chodzi jednak o ocenę zgodnie z zasadami pomocy państwa, koniecznym jest,

251

Sprawa C-280/00. Zob. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2003, pkt 621 i nast.

aby przedsiębiorstwom świadczącym usługi w ogólnym interesie gospodarczym zadanie to zostało powierzone przez dane Państwo Członkowskie. W związku z tym wymagane jest zlecenie świadczenia usługi publicznej w celu zdefiniowania odpowiednich obowiązków przedsiębiorstwa oraz państwa (organu krajowego, regionalnego lub lokalnego). Zlecenie musi określać:

- dokładny charakter zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych
- zainteresowane przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwa) i obszar, którego dotyczy zobowiązanie;
- wszelkie prawa wyłączności przyznane przedsiębiorstwom
- obliczenie i przegląd rekompensat z uwzględnieniem rozsądnego zysku
- uzgodnienia dotyczące spłaty nadwyżki rekompensaty i wszelkich interwencji ze strony państwa w przypadku niedostatecznej rekompensaty.

394. Projekt zasad ramowych zawiera szczegółowe przepisy dotyczące elementów, które można uwzględnić przy obliczaniu rekompensaty oraz wyjaśnia, że wszelkie rekompensaty przyznane przedsiębiorstwu na świadczenie usług publicznych przed ich wypłatą podlegają obowiązkowi zgłoszenia Komisji.

Decyzja o wyłączeniu

395. Na mocy proponowanej decyzji, zgodnie z art. 86 TWE, niektóre środki wyrównawcze byłyby wyłączone z obowiązku uprzedniego zgłoszenia. Miałyby to miejsce w przypadku rekompensat nieprzekraczających pewnych progów oraz w przypadku rekompensat przyznanych na szczególne usługi publiczne, przede wszystkim szpitale i budownictwo socjalne, lecz również w przypadku rekompensat przyznawanych zgodnie z zasadami sektorowymi dla połączeń morskich z wyspami, dla tras o natężeniu ruchu nieprzekraczającym 100 000 pasażerów rocznie.
396. Proponowane wyłączenie opiera się na założeniu, że ryzyko zakłócenia konkurencji przez rekompensaty wypłacane na rzecz takich usług jest nieznaczne lub nie ma go wcale.
397. Zgodnie z tą propozycją Państwa Członkowskie miałyby obowiązek – jak w przypadku każdego rozporządzenia o wyłączeniu – zastosować się do środków ochronnych Komisji w odniesieniu do wszystkich informacji koniecznych do oceny zgodności rekompensaty z zasadami pomocy państwa. Takie informacje będzie trzeba przedstawiać tylko na pisemny wniosek Komisji.

Zmiana dyrektywy w sprawie przejrzystości

398. Trzeci element dotyczy zmiany dyrektywy w sprawie przejrzystości²⁵². Ma ona na celu wyjaśnienie, że nawet jeżeli rekompensata na świadczenie usług publicznych nie stanowi pomocy państwa, przedmiotowe przedsiębiorstwa mają obowiązek prowadzenia osobnych rachunków dotyczących działalności wykraczającej poza

świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym. Osobne rachunki są konieczne w celu określenia kwot związanych ze świadczeniem usług w ogólnym interesie gospodarczym oraz obliczenia właściwej kwoty rekompensaty.

399. Powyższe trzy projekty dokumentów opublikowano w celu publicznej konsultacji i omówiono z innymi instytucjami mając na względzie ich przyjęcie w najbliższej przyszłości²⁵³. Dzięki nim Komisja będzie mogła zagwarantować, że świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym na obszarze UE odbywa się prawidłowo, oraz że wysokość rekompensat ze środków państwa na te usługi nie przekracza zakresu koniecznego do ich świadczenia. Z drugiej strony, do minimum ograniczono obciążenia administracyjne związane z kontrolowaniem zakłócania konkurencji na rynkach przez nadmierne rekompensaty.

7. PRZEJRZYSTOŚĆ

400. Informacje dotyczące wszystkich istniejących środków pomocy otrzymywane co roku od Państw Członkowskich wraz z odpowiednimi wskaźnikami ekonomicznymi opisującymi sytuację dotyczącą pomocy państwa w UE stanowią podstawę tabeli wyników w dziedzinie pomocy państwa zapoczątkowaną w lipcu 2001 r.²⁵⁴. Co roku publikuje się dwa wydania tabeli wyników.
401. Jak dotąd uaktualniona Tabela wyników z wiosny 2004 r. objęła dane dotyczące okresu t-2, tj. dane za rok 2002. W ramach nowych uzgodnień dotyczących sprawozdań rocznych Komisja oraz Państwa Członkowskie zadeklarowały gotowość do skrócenia tego okresu, na skutek czego dane za rok 2004 powinny zostać opublikowane w uaktualnionej Tabeli wyników z jesieni 2005 r. W ten sposób tabela wyników z jesieni będzie zawsze zawierała najnowsze dane, a tabela wiosenna będzie poświęcona głębszej analizie wybranego zagadnienia. Poprzednie tabele wyników obejmowały pomoc dla regionów objętych pomocą, pomoc na ratowanie i restrukturyzację, pomoc na badania i rozwój oraz pomoc dla MŚP.
402. Uaktualnioną Tabelę wyników z jesieni 2004 r. przyjęto dnia 16 listopada²⁵⁵. Koncentruje się ona przede wszystkim na sytuacji dotyczącej pomocy państwa w dziesięciu nowych Państwach Członkowskich w okresie czterech lat poprzedzających przystąpienie (2000-2003). Część druga zawiera przegląd działań podjętych przez Państwa Członkowskie w celu wdrożenia agendy lizbońskiej oraz uzupełnienia w następstwie konkluzji Rady dotyczących pomocy państwa. Obejmuje ona w szczególności kwestie ograniczenia pomocy, przekierowania pomocy na cele horyzontalne oraz oceny efektywności pomocy. Część końcowa, podobnie jak we wszystkich tabelach wyników, zawiera podsumowanie wysiłków, jakie podjęła Komisja w celu uproszczenia i modernizacji kontroli pomocy państwa.

253 Zob.: http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/

254 Tabela wyników zastępuje badania dotyczące konkurencji, których zaprzestano po dziewiątym badaniu w 2001 r. Tabela wyników dostępna na stronie internetowej DG ds. Konkurencji obejmuje zestaw najważniejszych wskaźników oraz tabele statystyczne, nieujęte w wersji papierowej.

255 http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/scoreboard/analytical_section.html. Dostępne jest również streszczenie w wersji francuskiej i niemieckiej. Zob. także komunikat prasowy IP/04/1356.

B – SPRAWY SĄDOWE

1. RYNKI ZLIBERALIZOWANE

*Belgia: Przeniesienie zobowiązań emerytalnych pierwszego filaru z Belgacom na państwo belgijskie*²⁵⁶

403. W październiku 2003 r. władze belgijskie poinformowały Komisję o umowie pomiędzy Belgacom a państwem belgijskim oraz prywatnymi udziałowcami w sprawie przeniesienia tzw. zobowiązań emerytalnych „pierwszego filaru” wobec pracowników przedsiębiorstwa z Belgacom na państwo belgijskie (emerytury „pierwszego filaru” są zwykle zapewniane w ramach ogólnego systemu ubezpieczeń społecznych każdego państwa).
404. W kontekście posiadania statusu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od 1992 r., Belgacom miał obowiązek zarządzać i finansować prawa emerytalne „pierwszego filaru” byłych pracowników (oznaczało to, że spółka faktycznie wypłacała byłym pracownikom emerytury, a także zapewniała pełne finansowanie nabytych i przyszłych praw emerytalnych). Zgłoszona umowa oznaczała, że z dniem 1 stycznia 2004 r. obowiązek wynikający ze specjalnego systemu emerytalnego mającego zastosowanie do pracowników przestał spoczywać na Belgacom. W zamian państwo belgijskie otrzymało od spółki Belgacom jednorazową płatność w wysokości 5 mld EUR oraz stałe składki roczne gwarantujące finansowanie przyszłych zobowiązań emerytalnych.
405. W swojej decyzji z dnia 21 stycznia Komisja uznała, że przeniesienie było neutralne finansowo, ponieważ w zamian za przeniesienie zobowiązań emerytalnych na państwo belgijskie Belgacom wnosi na rzecz państwa kwotę odpowiadającą obecnej wartości netto zobowiązań przejętych przez państwo. Komisja uznała zatem, że transakcja ta nie przyniosła spółce Belgacom żadnej innej korzyści niż ta, która byłaby dostępna w normalnych warunkach rynkowych, w związku z czym pomoc państwa nie miała miejsca.

*Pomoc przyznana przez Francję na rzecz przedsiębiorstwa Coopérative d'exportation du livre français (Celf)*²⁵⁷

406. Dnia 20 kwietnia Komisja zatwierdziła pomoc przyznaną przez Francję w latach 1980-2001 na rzecz przedsiębiorstwa Coopérative d'exportation du livre français (Celf). Komisja uznała, że chociaż pomoc dla Celf na realizację niewielkich zamówień książek francuskojęzycznych została przyznana niezgodnie z prawem, to jednak była zgodna ze wspólnym rynkiem w myśl art. 87 ust. 3 lit. d) Traktatu, ponieważ jest proporcjonalna do celu, jakim jest wspieranie kultury. Zdaniem Komisji omawiana pomoc nie wpłynęła na handel i konkurencję we Wspólnocie w sposób pozostający w sprzeczności ze wspólnym interesem. Pomoc miała na celu utrzymanie niedochodowej działalności Celf. Celf musiał przyjmować każde zamówienie od księgarń (nie konsumentów końcowych) z siedzibą poza granicami

256 N 567/2003.

257 Sprawa C 39/1996 (ex NN 127/92); decyzja pozytywna: 20.4.2004.

kraju na obszarach niefrancuskojęzycznych, bez względu na kwotę zamówienia, opłacalność i miejsce przeznaczenia. Jako część pomocy podmiot otrzymał dotację operacyjną w celu kompensacji dodatkowych kosztów realizacji zamówień poniżej 500 FRF (ok. 76 EUR). Podejmując tę decyzję Komisja wzięła pod uwagę orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji z dnia 28 lutego 2002 r., które częściowo anulowało dawniejszą decyzję Komisji z dnia 10 czerwca 1998 r. powołując się na fakt, że Komisja powinna była dokonać rozróżnienia pomiędzy rynkiem agencji eksportowych a rynkiem wywozu książek francuskojęzycznych w ogóle.

Zmiana opłaty licencyjnej za UMTS, Francja²⁵⁸

407. W październiku 2002 r. Komisja otrzymała skargę dotyczącą decyzji rządu francuskiego w sprawie obniżenia opłat licencyjnych za UMTS wnoszonych przez operatorów Orange i SFR.
408. Komisja uznała, że zgodnie z obecnie obowiązującym prawem wspólnotowym określanie warunków przyznawania licencji UMTS leży w gestii Państw Członkowskich, pod warunkiem przestrzegania warunków określonych w dyrektywie 97/13/WE dotyczących obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminujących procedur i kryteriów.
409. W omawianym przypadku Komisja zauważyła, że rząd francuski zastosował te same warunki przyznawania licencji UMTS (czas trwania, opłata, warunki techniczne) do wszystkich operatorów, a warunki te były obiektywne i niedyskryminujące. Ponieważ rząd nie wprowadził żadnego rozróżnienia pomiędzy operatorami, Orange i SFR nie odniosły żadnych korzyści. W związku z tym dnia 20 lipca Komisja zdecydowała, że pomoc państwa nie miała miejsca i oddaliła skargę.

Koszty osierocone

410. W ramach postępującego finalizowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej Komisja zatwierdziła dwa nowe przypadki pomocy państwa na rekompensatę kosztów osieroconych, we Włoszech²⁵⁹ i w Portugalii²⁶⁰. Koszty osierocone to zobowiązania zaciągnięte przez przedsiębiorstwa obecne na rynku energii elektrycznej przed liberalizacją tego rynku, a których spłacenie po uwolnieniu rynku jest bardzo trudne, jeśli nie niemożliwe.
411. Komisja wypracowała ustalone zasady postępowania w zakresie rekompensat kosztów osieroconych. W lipcu 2001 r. przyjęła komunikat określający stosowane przez siebie metody oceny takiej pomocy²⁶¹. Metody te zastosowano przy ocenie rekompensat kosztów osieroconych w Austrii, Belgii, Grecji, Niderlandach i Hiszpanii.
412. W przypadku Włoch decyzja obejmuje w szczególności dwa aspekty: koszty związane z elektrowniami zbudowanymi przed 1997 r.; oraz koszty związane z umowami typu „bierz albo płać” na gaz pochodzący z Nigerii, podpisane przez ENEL w 1992 r. odnośnie do tej części gazu, którą wykorzystuje się do produkcji

258 NN 42/2004; decyzja: 20.7.2004.

259 N 490/2000.

260 N 161/04.

261 SG(2001) D/290869 z 6.8.2001.

energii elektrycznej. Część dotycząca elektrowni obejmuje jedynie lata 2000-2003, po którym to czasie rekompensata za koszty osierocone nie będzie już przysługiwać producentom energii elektrycznej. Całkowita wysokość przyznanych rekompensat nie przekroczy 850 mln EUR. Otrzyma je ENEL oraz przedsiębiorstwa, które przejęły jego osierocone aktywa.

413. Część związana z kosztami dotyczącymi umów typu „bierz albo płać” ma zrekompensować koszty poniesione przez ENEL na skutek braku możliwości przetwarzania gazu we Włoszech, jak planowano wcześniej. Pokryje ona koszty relokacji przetwarzania gazu poza terytorium Włoch do 2009 r. Rekompensata nie przekroczy 1 465 mln EUR. Będzie ona jednak dotyczyć tylko gazu wykorzystywanego do celów produkcji energii elektrycznej.
414. Przypadek Portugalii różnił się nieco od Włoch oraz innych poprzednich przypadków. Zmonopolizowany rynek portugalski pierwotnie działał w oparciu o kilka umów długoterminowych między państwowym operatorem sieci i trzema grupami produkcji energii elektrycznej, w odróżnieniu od sytuacji w Państwach Członkowskich, analizowanych wcześniej przez Komisję, gdzie zasady ustalania cen w sektorze energetycznym wyznaczała ustawa. Portugalia rozwiązała umowy długoterminowe i zastąpiła je rekompensatą państwa.
415. Ponieważ, zgodnie z metodologią Komisji, rekompensata za koszty osierocone musi być utrzymywana na poziomie „niezbędnego minimum”, Komisja musi sprawdzić, nawet w takiej szczególnej sytuacji, czy rekompensata nie wykracza poza spłatę inwestycji początkowych, obejmując, w koniecznych przypadkach, rozsądny zysk. Uwzględniono również to, że grupy mają możliwość zrównoważenia strat z niektórych elektrowni zyskami z innych. Komisja zapewniła wprowadzenie odpowiedniego mechanizmu regularnego dostosowywania rekompensat w celu uniknięcia nadwyżek rekompensat, nawet jeżeli nie nastąpił spodziewany rozwój konkurencji.

2. POMOC NA RATOWANIE I RESTRUKTURYZACJĘ

*Alstom*²⁶²

416. Dnia 7 lipca Komisja przyjęła decyzję warunkową zatwierdzającą pakiet pomocy na restrukturyzację w wysokości 3 mld EUR dla przedsiębiorstwa Alstom w formie gwarancji, inwestycji na zwiększenie kapitału i – w mniejszym stopniu – pożyczek. Warunki określone w decyzji oparto o wytyczne w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. Zgodnie z wytycznymi pomoc na restrukturyzację musi spełniać trzy podstawowe warunki:
417. Po pierwsze, pomoc oraz wspólny plan restrukturyzacji muszą doprowadzić do przywrócenia długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa bez dalszej interwencji państwa. Komisja stwierdziła, że ostatnia wersja finansowych i operacyjnych planów restrukturyzacji przedstawionych przez Francję powinna umożliwić przetrwanie i ponowne osiągnięcie konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa na rynku. Decyzja zawiera wniosek dotyczący całkowitej realizacji planu operacyjnego, obejmującego zamknięcie zakładów, zwolnienia i reorganizację. Ponadto wnioskowano o

dodatkowe wysiłki w sektorze morskim, a także przedstawiono wymóg sfinalizowania partnerstwa przemysłowego obejmującego istotną część działalności przedsiębiorstwa w celu wzmocnienia jego długoterminowej rentowności i perspektyw.

418. Po drugie, pomoc państwa należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Zdaniem Komisji warunek ten spełniono, ponieważ plan restrukturyzacji zatwierdzony decyzją Komisji jest oparty o istotny wkład finansowy ze strony instytucji finansowych, inwestorów prywatnych i samego przedsiębiorstwa. Ponadto pomoc jest ograniczona w czasie, ponieważ – po pierwsze – nowe gwarancje państwa można wystawić tylko w okresie dwóch lat od przyjęcia decyzji i – po drugie – państwo ma obowiązek sprzedania w ciągu czterech lat wszystkich swoich udziałów w przedsiębiorstwie Alstom będących rezultatem wspomnianego zwiększenia kapitału.
419. Po trzecie, zakłócenie konkurencji należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Aby umożliwić spełnienie tego kryterium, decyzja wymaga podjęcia następujących środków mających na celu przywrócenie konkurencji i kompensację w odniesieniu do konkurentów: i) transakcji zbycia, poza kilkoma znacznymi transakcjami już przeprowadzonymi przez Alstom w 2003 r., ii) założenia wspólnego przedsiębiorstwa i partnerstwa przemysłowego obejmujących pewne istniejące dziedziny działalności, iii) kontroli polityki cenowej i przejęć przedsiębiorstw w ciągu czterech lat, iv) zbycia udziałów państwa w przedsiębiorstwie, oraz v) przyjęcia środków promujących otwarcie francuskiego rynku taboru kolejowego.
420. Komisja będzie monitorować przestrzeganie decyzji w ciągu najbliższych czterech lat.

*MobilCom*²⁶³

421. Dnia 14 lipca Komisja zatwierdziła pomoc na restrukturyzację przyznaną przedsiębiorstwu MobilCom. Pomoc zatwierdzono pod warunkiem, że MobilCom i jego spółki zależne zawieszają bezpośrednią sprzedaż internetową umów na telefonię komórkową MobilCom na okres siedmiu miesięcy w celu zrównoważenia zakłócenia konkurencji spowodowanego pomocą.
422. MobilCom jest niemieckim dostawcą usług telefonii komórkowej. Przedsiębiorstwo znalazło się w trudnej sytuacji w roku 2002. Niemcy przyznały pierwszą gwarancję na pożyczkę w wysokości 50 mln EUR we wrześniu 2002 r. w celu zapewnienia przedsiębiorstwu natychmiastowej płynności. Pomoc została zatwierdzona jako pomoc na ratowanie w styczniu 2003 r.²⁶⁴ i nie stanowiła części ostatecznej decyzji warunkowej przyjętej w lipcu 2004 r.²⁶⁵.
423. W celu zapewnienia dalszych funduszy koniecznych do finansowania niezbędnych środków reorganizacyjnych w tym segmencie, państwo niemieckie oraz kraj związkowy Schleswig-Holstein przyznały kolejną 80 % gwarancję na pożyczkę w wysokości 112 mln EUR w listopadzie 2002 r. Komisja uznała ten środek za pomoc na restrukturyzację.

263 Sprawa C 5/2003.

264 Dz.U. C 80 z 3.4.2003; zob. też Dz.U. C 210 z 5.9.2003.

265 Jeszcze nie opublikowana.

424. Zdaniem Komisji największy problem związany z konkurencją stanowił fakt, że dzięki gwarancji MobilCom mógł szybko zrestrukturyzować swoją działalność. W tym kontekście pomoc wykorzystano nie tylko na fizyczną restrukturyzację przedsiębiorstwa, ale również na reorientację jego strategii marketingowej i skoncentrowanie się na bardziej dochodowych segmentach klientów w ramach działalności podstawowej. Pomoc miała zatem szczególnie szkodliwy wpływ na konkurentów, ponieważ zmusiła ich również do skierowania swoich strategii biznesowych na bardziej dochodowe grupy klientów.
425. Ostatecznie przyjęte rozwiązanie polegało na zatwierdzeniu pomocy pod pewnymi warunkami. Zdaniem Komisji najodpowiedniejszym środkiem zrównoważenia zakłóconej konkurencji jest środek wyrównawczy skierowany na sektor, w którym pomoc powoduje nadmierne zakłócenie, mianowicie na sektor zbywalności usług. Na MobilCom nałożono więc obowiązek okresowego zawieszenia świadczenia niektórych usług przez Internet.

Bankgesellschaft Berlin AG

426. Dnia 18 lutego²⁶⁶ Komisja zatwierdziła pomoc na restrukturyzację dla grupy Bankgesellschaft Berlin AG („BGB”) w wysokości prawie 10 mld EUR²⁶⁷. Pakiet pomocy mógł zostać zatwierdzony tylko w zamian za znaczne ograniczenie obecności banku na rynku w celu złagodzenia zakłócającego wpływu na konkurencję, jaki miałyby tak duża pomoc. Po długich i szeroko zakrojonych negocjacjach władze niemieckie ostatecznie złożyły różnorodne zobowiązania do zbycia, które w znacznym stopniu zmieniły pierwotnie przedstawiony plan restrukturyzacji. Zobowiązania obejmują zbycie Berliner Bank, jednego z dwóch banków detalicznych należących do BGB, odłączenie spółek zależnych świadczących usługi w sektorze nieruchomości, będącym główną przyczyną kryzysu, i wreszcie sprzedaż BGB do końca 2007 r. Plan restrukturyzacji zawiera również kilka innych środków, takich jak zbycie Weberbank z siedzibą w Berlinie oraz sprzedaż lub zamknięcie krajowych i zagranicznych oddziałów i spółek zależnych. Ponadto planuje się zbycie spółki zależnej BerlinHyp zajmującej się finansowaniem nieruchomości w kontekście całkowitego zbycia BGB, osobno lub razem z BGB.
427. Wszystkie wyżej opisane transakcje zbycia, likwidacji i inne środki zmniejszą całkowity bilans BGB z ok. 189 mld EUR w 2001 r. do ok. 124 mld EUR w latach 2006-2007 z chwilą zakończenia okresu restrukturyzacji i wprowadzania środków związanych ze zbyciem. Zmniejszenie jest nie tylko odpowiednie z uwagi na bardzo wysoką kwotę pomocy, lecz jest również zgodne z praktyką Komisji dotyczącą pomocy na restrukturyzację dla banków²⁶⁸. Jednak Komisja i władze niemieckie nie doszły do porozumienia w kwestii zbycia Berliner Bank aż do ostatniej fazy

266 Sprawa C 28/2002, wszczęcie postępowania Dz.U 141 z 14.6.2002.

267 Kwota ta obejmuje: po pierwsze - 1,8 mld EUR pochodzące od kraju związkowego Berlin w 2001 r., po drugie – zapewnienie gwarancji na pokrycie ryzyka BGB związanego z dawną działalnością w sektorze nieruchomości, których wartość ekonomiczna wynosi 6,1 mld EUR (teoretyczna maksymalna kwota nominalnych 21,6 mld EUR opiera się na przepisach prawnych i zasadach nadrzędnych, jest jednak nierealna w obliczu założeń pesymistycznych), i po trzecie – porozumienie o spłacie zadłużenia pomiędzy krajem związkowym Berlin a BGB odnośnie do ewentualnego nakazu zwrotu kwoty do 1,8 mld EUR w związku z decyzją Komisji w sprawie wówczas wciąż otwartego postępowania dotyczącego transferu kapitału do Landesbank Berlin, części grupy BGB od 1994 r., stanowiącego część grupy C48/2002 (dnia 20.10.2004 Komisja zdecydowała, że Niemcy muszą zwrócić pomoc w wysokości 810 mln EUR, zob. str. 454 niniejszego sprawozdania).

268 Crédit Lyonnais, Dz.U. L 221 z 8.8.1998.

dochodzenia. W związku z wiodącą pozycją BGB w Berlinie, Komisja obstawała przy zastosowaniu tego środka w celu skutecznego złagodzenia zakłócającego wpływu na konkurencję w sektorze bankowości detalicznej w Berlinie, jaki miałyby ta bardzo wysoka kwota pomocy. Ponadto porozumienie o spłacie zadłużenia wspierające BGB na wypadek wówczas niepewnego, lecz możliwego nakazu odzyskania pomocy w postępowaniu w sprawie Landesbank Berlin stanowiło dodatkowy środek pomocy, który należało uwzględnić jako środek wyrównawczy. Na skutek zbycia Berliner Bank udział BGB w poszczególnych segmentach berlińskiego rynku bankowości detalicznej zmniejszy się o około jedną trzecią do jednej szóstej.

428. Komisja musiała również przeanalizować kwestię długoterminowej rentowności BGB w związku z nadchodzącym zniesieniem gwarancji państwa (*Anstaltslast & Gewährträgerhaftung*). Kwestię tę należało ponownie zbadać z pomocą konsultantów zewnętrznych, kiedy nie powiodła się pierwsza transakcja zbycia udziałów BGB posiadanych przez kraj związkowy w marcu 2003 r. Ostatecznie Komisja uznała, że zarówno już zastosowane, jak i planowane środki restrukturyzacyjne są rozsądne, logiczne i zasadniczo właściwe w celu przywrócenia rentowności BGB.

France Télécom

429. W grudniu 2002 r. władze francuskie zgłosiły do Komisji środki mające na celu wyprowadzenie z kryzysu finansowego przedsiębiorstwa France Télécom („FT”). Środki te obejmowały w szczególności przekazanie za pośrednictwem ERAP (instytucja publiczna) pożyczki w formie linii kredytowej zaoferowanej przez udziałowców w wysokości 9 mld EUR. Pożyczka ta była częścią planu restrukturyzacji pod nazwą „Ambition 2005”, przedstawionego przez nowy zarząd przedsiębiorstwa dnia 4 grudnia 2002 r. Z uwagi na wątpliwości dotyczące zgodności zgłoszonych środków z zasadami pomocy państwa, w styczniu 2003 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie dotyczące projektu pożyczki udzielonej przez udziałowców²⁶⁹. Formalne postępowanie obejmowało również system podatków od przedsiębiorstw (*taxe professionnelle*) zastosowany do FT. Dnia 2 sierpnia 2004 r. Komisja zamknęła postępowanie w obu kwestiach.

System podatków od przedsiębiorstw („taxe professionnelle”)²⁷⁰

430. Przedmiotowy system podatkowy obejmuje pomoc państwa niezgodną z Traktatem WE i podlegającą zwrotowi.
431. W latach 1994-2002 przedsiębiorstwu FT przysługiwały specjalne warunki dotyczące podatków lokalnych. Zdaniem Komisji państwo, nie nakładając w tym okresie na FT podatku od przedsiębiorstw w pełnej wysokości, oferowało przedsiębiorstwu korzyść stanowiącą środek pomocy. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości²⁷¹ Komisja odrzuciła argument władz francuskich utrzymujących, że przedmiotową pomoc można uznać za „zrównoważoną” innymi opłatami, jakim podlegało FT w innych obszarach. Na podstawie informacji otrzymanych od władz francuskich, oszczędności FT związane z tym konkretnym

269 Zob. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2003, pkt 526 i nast.

270 Decyzja z 2.8.2004, C/13/B/2004.

271 Sprawa 173/73 Włochy przeciwko Komisji [1974] ECR 709.

systemem podatków od przedsiębiorstw szacuje się na 800 mln do 1,1 mld EUR. Dokładną kwotę pomocy określi Komisja we współpracy z władzami francuskimi podczas procedury odzyskiwania pomocy.

Pożyczka zaoferowana przez udziałowców²⁷²

432. Kluczowym elementem oceny dokonywanej przez Komisję są fakty: w roku poprzednim FT znacznie się zadłużył (63 mld EUR pod koniec 2001 r.), a w roku 2002 rynki miały wątpliwości co do możliwości zrefinansowania tego długu przez FT. W lipcu 2002 r., kiedy FT był na granicy utraty zaufania inwestorów, rząd publicznie ogłosił zamiar wsparcia przedsiębiorstwa. Utrata zaufania inwestorów do FT miałyby dla przedsiębiorstwa poważne konsekwencje. Rząd publicznie potwierdził wsparcie przedsiębiorstwa we wrześniu, październiku i grudniu 2002 r., a notowania nie osiągnęły niebezpiecznego poziomu. Również w grudniu w komunikacie prasowym francuskie Ministerstwo Gospodarki ogłosiło, że FT zamierza wyemitować nowe akcje i spodziewa się udziału państwa w emisji poprzez wspomnianą pożyczkę udziałowców.
433. Pożyczka zaoferowana przez udziałowców FT w grudniu 2002 r. zawiera element pomocy. Oferta pożyczki znacząco poprawiła sytuację operatora. Przedsiębiorstwo odniosło korzyść za pośrednictwem zasobów państwowych, które potencjalnie mogły przerodzić się w dodatkowe należności. Zgodnie z ofertą przedstawioną przez państwo, po podpisaniu umowy o pożyczkę zaoferowaną przez udziałowców FT mógł zyskać prawo do wypłaty 9 mld EUR.
434. Oferty pożyczki udziałowców nie można rozpatrywać z pominięciem kontekstu oświadczeń rządu składanych od lipca do grudnia 2002 r. Oświadczenia te stworzyły pewne oczekiwania i atmosferę zaufania na rynkach finansowych, a także pomogły utrzymać notowania inwestycyjne FT na odpowiednim poziomie. Gdyby nie oświadczenia rządu, żaden rozsądny inwestor nie zaoferowałby w tych okolicznościach pożyczki oznaczającej dla niego wysokie ryzyko finansowe.
435. Komisja przyznała jednak, że nie jest w stanie precyzyjnie określić skutków ekonomicznych przedmiotowej pomocy i tym samym nie może określić kwoty podlegającej zwrotowi. W takiej sytuacji nakaz odzyskania pomocy może stanowić naruszenie prawa Państwa Członkowskiego do obrony. Ponadto Komisja zauważyła, że był to pierwszy przypadek powiązania pomocy z wydarzeniami poprzedzającymi zgłoszenie tej pomocy. Ponieważ Francja zgłosiła przedmiotowy środek pomocy, operator miał prawo oczekiwać, że państwo będzie przestrzegać swoich zobowiązań traktatowych. W takiej sytuacji nakaz odzyskania pomocy może stanowić naruszenie zasady uzasadnionego oczekiwania. W związku z powyższym Komisja nie wydała nakazu odzyskania pomocy.

Bull²⁷³

436. Dnia 16 marca Komisja podjęła decyzję o wszczęciu postępowania określonego w art. 88 ust. 2 w odniesieniu do nowej pomocy na restrukturyzację na rzecz przedsiębiorstwa Bull. Bull. zajmuje się produkcją serwerów komputerowych i działalnością na powiązanych rynkach usług. Zgłoszona pomoc wynosi 517 mln

272 Decyzja z 2.8.2004, C/13/A/2004.

273 Sprawa C 10/04 (ex N 94/04).

EUR i jest równa pomocy na ratowanie przyznanej w 2002 r. wraz z narosłymi odsetkami. Zależnie od faktycznych dochodów przedsiębiorstwa, ok. 50 do 60 mln EUR przekazano by władzom francuskim na podstawie klauzuli zawartej w umowie o pomocy. W swojej decyzji z dnia 1 grudnia Komisja stwierdziła, że ze względu na szczególne okoliczności sprawy pomoc nie stanowiła naruszenia zasady ‘pierwszy i ostatni raz’, i zauważyła, że pomoc zostanie wypłacona dopiero po zwrocie wcześniejszej pomocy na ratowanie.

*Lloyd Werft Bremerhaven GmbH*²⁷⁴

437. Dnia 8 września Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń odnośnie do pomocy na ratowanie przyznanej przez Niemcy niemieckiej stoczni Lloyd Werft Bremerhaven GmbH.
438. Przedsiębiorstwo złożyło wniosek o stwierdzenie niewypłacalności po tym, jak jeden z klientów odmówił uiszczenia ostatniej raty za prace adaptacyjne na statku wycieczkowym. Statek zatonął dnia 14 stycznia na terenie stoczni w następstwie silnego sztormu. Aby kontynuować działalność, przedsiębiorstwo potrzebowało kredytu pomostowego w wysokości 10 mln EUR. Kredytu udzieliły w kwietniu w równych częściach dwie prywatne instytucje finansowe i jedna publiczna, przy czym kredyty prywatne były częściowo zabezpieczone gwarancjami publicznymi.
439. Zgodnie z pkt 23 wytycznych w sprawie pomocy na ratowanie i restrukturyzację Komisja zaakceptowała udzielenie kredytu na okres sześciu miesięcy i jego spłatę w dodatkowym okresie nieprzekraczającym 12 miesięcy po wypłacie ostatniej raty na rzecz przedsiębiorstwa. Komisja zgodziła się na taki termin z uwagi na fakt, że celem kredytu było jedynie naprawienie negatywnych skutków zdarzenia zewnętrznego, a nie poprawienie płynności finansowej przedsiębiorstwa, które byłoby w trudnej sytuacji bez działania siły wyższej w postaci sztormu. W szczególności Komisja uwzględniła fakt przekazania informacji o sytuacji finansowej przedsiębiorstwa przez rząd niemiecki. Pomoc została spłacona w ciągu 6 miesięcy.

*Hiszpańskie stocznie państwowe*²⁷⁵

440. Dnia 12 maja Komisja zdecydowała, że pomoc na rzecz hiszpańskich stoczni państwowych nie była zgodna z zasadami UE dotyczącymi pomocy państwa. Komisja ustaliła, że w latach 1999 i 2000 państwowe przedsiębiorstwo holdingowe Sociedad Estatal de Participaciones Industriales („SEPI”) przyznało pomoc w wysokości 500 mln EUR na rzecz państwowych stoczni cywilnych, których posiadaczem jest dziś IZAR. Pomoc miała formę zastrzyku kapitału w wysokości 252,4 mln EUR w 2000 r., pożyczek w kwocie 192,1 mln EUR oraz ceny kupna wyższej o 55,9 mln EUR od wartości rynkowej podczas transakcji zakupu przez SEPI trzech stoczni w 1999 r. Zdaniem Komisji powyższe środki stanowiły dalszą pomoc państwa, która, po zatwierdzeniu ostatecznego pakietu restrukturyzacyjnego w 1997 r., nie mogła już zostać zatwierdzona zgodnie z zasadami UE dotyczącymi pomocy na budownictwo okrętowe. Ponieważ IZAR spłacił już pożyczki w kwocie 192,1 mln EUR, pozostała do zwrotu kwota wynosi 308,3 mln EUR powiększona o odsetki.

274 NN 37/04 (ex N 106/04), decyzja z 8.9.2004.

275 Sprawa C 40/00.

441. Dnia 20 października Komisja podjęła kolejną decyzję, w której stwierdziła, że w 2000 r. SEPI przekazała dalsze 556 mln EUR na rzecz państwowych stoczni cywilnych.
442. Pomoc miała formę zastrzyku kapitału w wysokości 1 477 mln EUR na rzecz IZAR w 2000 r. Ta część zastrzyku kapitału, która nie stanowi pomocy państwa (921 mln EUR), została wykorzystana na pokrycie kosztów społecznych i innych kosztów związanych z dawną i obecną działalnością wojskową IZAR-u i jego poprzednika, Bazanu. Środki na działalność wojskową z zasady nie są objęte zasadami pomocy państwa UE. Pomoc w wysokości 556 mln EUR na rzecz cywilnej działalności IZAR-u nie była zgodna z zasadami UE dotyczącymi pomocy państwa, Komisja uznała zatem, że kwota ta również podlega zwrotowi przez IZAR.

*Niderlandzka pomoc wyrównawcza*²⁷⁶

443. W roku 2003 Niderlandy zgłosiły plany przyznania pomocy dotyczące sześciu umów na budowę statków na rzecz czterech stoczni niderlandzkich. Pomoc miała na celu zrównoważenie pomocy niezgodnej z prawem i z zasadami pomocy państwa, rzekomo przyznanej przez inne Państwo Członkowskie na rzecz stoczni, które działają w tym państwie i które starały się o te same umowy.
444. Dnia 30 czerwca Komisja zdecydowała, że Niderlandy nie mogły udzielić przedmiotowej pomocy. Komisja podkreśliła, że Trybunał Sprawiedliwości jasno ustalił zasadę mówiącą o tym, że Państwo Członkowskie nie powinno podejmować samodzielnych działań w celu przeciwdziałania efektom niezgodnej z prawem pomocy udzielonej przez inne Państwo Członkowskie. W szczególności Trybunał stwierdził, że nie można uzasadnić środka pomocy faktem udzielenia pomocy niezgodnej z prawem przez inne Państwo Członkowskie.
445. Komisja stwierdziła ponadto, że równoważenie domniemanej, niezgodnej z prawem pomocy udzielonej przez inne Państwo Członkowskie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami Traktatu WE. Komisja miała również wątpliwości dotyczące domniemanych dowodów na to, że pomoc w innym Państwie Członkowskim była dostępna.

*Huta Częstochowa SA*²⁷⁷

446. Dnia 19 maja Komisja podjęła pierwszą decyzję poza procedurą w ramach mechanizmu przejściowego o rozpoczęciu szczegółowej analizy dotyczącej potencjalnej pomocy przyznanej w nowym Państwie Członkowskim. Przedsiębiorstwo, którego dotyczy pomoc, to polski producent stali Huta Częstochowa S.A. Rząd polski rozważa przekazanie środków finansowych na restrukturyzację przedsiębiorstwa. Komisja jest obecnie na etapie wyjaśniania, czy przedsiębiorstwo otrzymało lub otrzyma pomoc na restrukturyzację, a jeśli tak, to jakiego rodzaju.

Ramka 8: Pomoc na restrukturyzację i pojęcie ‘nowego przedsiębiorstwa’

W dwóch negatywnych decyzjach z dnia 20 kwietnia i 22 września²⁷⁸ dotyczących

²⁷⁶ Sprawa C 66/03.

²⁷⁷ Sprawa C 20/2004 (ex NN 25/2004), decyzja z 12.8.2004.

francuskich przedsiębiorstw naprawy statków Komisja zastosowała motyw 7 z Wytycznych wspólnotowych sprawie pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji²⁷⁹, zgodnie z którym nowo utworzone przedsiębiorstwa nie kwalifikują się do pomocy na ratowanie i restrukturyzację.

Uzasadnieniem tego przepisu jest wykluczenie z systemu pomocy państwa przedsiębiorstw, które pomimo tego, że mogą mieć problemy związane z rozpoczynaniem działalności, nie znajdują się jednak w trudnej sytuacji w rozumieniu wytycznych. Decyzje jasno pokazują, że ustalenie tego, że przedsiębiorstwo jest przedsiębiorstwem nowo utworzonym, musi mieć podstawy zarówno prawne, jak i ekonomiczne.

W omawianych przypadkach obydwa przedsiębiorstwa były nowo utworzonymi podmiotami, które przejęły aktywa i pracowników poprzednich przedsiębiorstw zajmujących się naprawą statków i rozpoczęły działalność nieobciążone długami i zobowiązaniami związanymi z dawną działalnością. Należało je zatem postrzegać jako nowe podmioty gospodarcze, których powstanie powinno być uwarunkowane jedynie istniejącymi warunkami rynkowymi. W oparciu o powyższą analizę Komisja stwierdziła, że pomoc na restrukturyzację dla przedmiotowych dwóch przedsiębiorstw była niezgodna ze wspólnym rynkiem.

Komisja zatwierdziła jednak część pomocy jako regionalną pomoc inwestycyjną i pomoc szkoleniową. Pozostała pomoc zgodnie z decyzją Komisji podlega zwrotowi.

Hiszpańskie i niemieckie programy finansowania budownictwa okrętowego

447. W marcu i lipcu Komisja zatwierdziła programy na finansowanie budownictwa okrętowego odpowiednio dla Hiszpanii i Niemiec²⁸⁰. Programy zostały uznane za zgodne z Porozumieniem OECD w sprawie oficjalnie popieranych kredytów eksportowych. Zgodnie z Porozumieniem stopę procentową zastosowaną wobec właścicieli statków oparto na odpowiedniej stopie referencyjnej oprocentowania rynkowego. Programy nie obejmują ryzyka kredytowego ponoszonego przez kupującego.

Zmiany planu inwestycyjnego Hellenic Shipyards

448. Dnia 23 kwietnia Komisja podjęła decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego zgodnie z art. 88 ust. 2 TWE²⁸¹ w odniesieniu do zmian planu restrukturyzacji stoczni Hellenic Shipyards. W 1997 r. po zatwierdzeniu umorzenia długu Hellenic Shipyards zgodnie z rozporządzeniem Rady 1013/97, które przewiduje pomoc dla niektórych stoczni w okresie restrukturyzacji²⁸² Komisja zatwierdziła pomoc inwestycyjną przeznaczoną na restrukturyzację stoczni na podstawie planu inwestycyjnego przedstawionego Komisji zgodnie z siódmą dyrektywą dotyczącą przemysłu stoczniowego²⁸³. Późniejsze zmiany planu inwestycyjnego nie były zgłaszane Komisji. Władze greckie nie spełniły zatem warunków siódmej dyrektywy dotyczącej przemysłu stoczniowego, zgodnie z którą

278 Sprawa C 55/2002 (ex NN 53/2002), pomoc na naprawę statków SORENI, Le Havre, decyzja z 20.4.2004; C 34/2003 (ex N 728/2002), pomoc na naprawę statków CMR, Marseille, decyzja z 22.9.2004.

279 Dz.U. C 288 z 9.10.1999.

280 N 811/a/2002 oraz N 20/2004.

281 Sprawa C 16/04 Zmiany planu inwestycyjnego Stoczni Helleńskich (OJ C 202, 10.8.2004).

282 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1013/97 z dnia 2 czerwca 1997 r. w sprawie pomocy dla niektórych stoczni w okresie restrukturyzacji (Dz.U. L 148 z 6.6.1997).

283 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 90/684/EWG z dnia 21 grudnia 1990 r. w sprawie pomocy dla przemysłu stoczniowego (Dz.U. L 380 z 31.12.1990).

Komisja zatwierdziła plan inwestycyjny na 1997 r., a której przepisy stanowią, że należy powiadamiać Komisję o wszelkich zmianach istniejących środków pomocy objętych dyrektywą²⁸⁴. Nie spełniły również warunków określonych w wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, które zezwalają na zmiany planu restrukturyzacji po ich zgłoszeniu i pod pewnymi warunkami.

449. Wszczynając formalne postępowanie wyjaśniające Komisja wyraziła również poważne wątpliwości co do tego, czy spełniono warunki, na jakich Komisja zatwierdziła pomoc decyzją z 1997 r., oraz czy nie przyznano nowej pomocy na plan inwestycyjny. Pomoc taka nie byłaby zgodna ze wspólnym rynkiem w świetle zasady 'pierwszy i ostatni raz' oraz wyraźnego warunku zawartego w rozporządzeniu Rady 1013/97 zakazującego pomocy dla wszystkich stoczni, które korzystały z jego przepisów.

*Pomoc na rzecz Hellenic Shipyards*²⁸⁵

450. Dnia 20 października Komisja podjęła decyzję negatywną zamykając formalne postępowanie wyjaśniające na mocy art. 88 ust. 2 wszczęte w 2002 r.²⁸⁶ w odniesieniu do dwóch środków pomocy na rzecz Hellenic Shipyards.
451. Decyzja nakazuje władzom greckim uchylenie przepisów art. 5 ust. 20 i art. 6 ust. 4 ustawy 2941/2001, które stanowią odpowiednio, że państwo powinno pokryć przyszłe koszty emerytur pracowników Hellenic Shipyards, oraz że Hellenic Shipyards zwalnia się ze zobowiązań podatkowych i celnych w odniesieniu do rezerw ustawowo wolnych od podatku, rezerw specjalnych oraz kwot na zwiększenie kapitału akcyjnego w zakresie, w jakim wykorzystywano je do zrekompensowania strat za lata poprzednie. Komisja uznała powyższe środki za niezgodne z Traktatem, ponieważ stanowią one pomoc operacyjną nieprzewidzianą w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1540/98 z dnia 29 czerwca 1998 r. ustanawiającym nowe reguły dotyczące pomocy dla przemysłu stocznioowego²⁸⁷, które obowiązywało w czasie ich przyjmowania. Władzom greckim nakazano również odzyskanie wszelkiej pomocy, której ewentualnie już udzielono na podstawie powyższych przepisów.

Postabank/Erste Bank Hungary Rt

452. W latach 2003 i 2004 Republika Węgierska zgłaszała Komisji środki na rzecz Postabank és Takarékpénztár („Postabank”) zgodnie z tzw. procedurą w ramach mechanizmu przejściowego określoną w załączniku IV.3 Aktu Przystąpienia. Zgłaszane środki były przyjmowane przez władze węgierskie w latach 1995-2003 w celu pomocy w restrukturyzacji Postabank i ułatwienia jego prywatyzacji. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające dnia 20 października 2004 r.²⁸⁸. Postabank został sprywatyzowany w październiku 2003 r. po tym, jak rząd sprzedał swoje udziały w wysokości 99,9 % austriackiemu Erste Bank. Dnia 1 września 2004 r. Postabank został połączony z węgierską spółką zależną Erste Bank.

284 Artykuł 11 ust. 1.

285 Sprawa C 40/02.

286 Sprawa C 40/02 (ex N 513/01) Pomoc na rzecz Hellenic Shipyards (Dz.U. C 186 z 6.8.2002).

287 Dz.U. L 2002 z 18.7.1998.

288 Sprawa C(2004)3932, obecnie nr C 35-2004.

453. Komisja zatwierdziła wiele środków restrukturyzacyjnych przyznanych w przeszłości przez władze węgierskie na rzecz Postabank, wszczęła jednak formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie tzw. „odszkodowań za nieznane roszczenia”, za które bank może być zmuszony odpowiadać od maja, kiedy to Węgry stały się członkiem Unii Europejskiej. Odszkodowania te mogą prowadzić do dalszych roszczeń poza tymi, które zostały jasno określone przed przystąpieniem. Na obecnym etapie, zdaniem Komisji, nie można określić zakresu i wysokości pomocy finansowej przyznawanej w przyszłości na rzecz Postbank. Komisja dokonuje oceny „odszkodowań za nieznane roszczenia” zgodnie z wytycznymi UE dotyczącymi pomocy na ratowanie i restrukturyzację²⁸⁹.

Niemieckie Landesbanken

454. Dnia 20 października Komisja zakończyła długotrwałe dochodzenie w sprawie przekazania majątku publicznego na początku lat 90. na rzecz siedmiu niemieckich Landesbanken nakazując Niemcom odzyskanie ok. 3 mld EUR wraz z odsetkami.
455. Na początku lat 90. rządy niemieckich krajów związkowych (*landów*), właścicieli pełnych lub częściowych pakietów akcji w przedmiotowych bankach, przekazały budynki publiczne i inne aktywa w celu zwiększenia struktury kapitałowej banków. Głównym powodem ich przekazania było wprowadzenie dyrektyw o środkach własnych i o wypłacalności, nakładających na niemieckie banki publicznoprawne wymóg zgromadzenia nowego kapitału w dużej wysokości w celu utrzymania działalności na bieżącym poziomie.
456. W związku z przekazaniem środków finansowych Federalny Związek Banków Niemieckich (BdB) złożył skargę dotyczącą siedmiu następujących banków²⁹⁰: Westdeutsche Landesbank Girozentrale (WestLB) (1991 r.), wówczas największego niemieckiego banku publicznoprawnego, a także Landesbank Berlin (1993 r.), Norddeutsche Landesbank (1991 r.), Bayerische Landesbank (1994 r. i 1995 r.), Hamburgische Landesbank (1993 r.), Landesbank Schleswig-Holstein (1991 r.) i Landesbank Hessen-Thüringen (1998 r.).
457. W roku 1999 Komisja przyjęła pierwszą decyzję negatywną dotyczącą przekazania środków na rzecz WestLB. W roku 2003 Sąd Pierwszej Instancji wydał orzeczenie uchylające tę decyzję uznając, że Komisja niedostatecznie wyjaśniła swoje wyliczenia, potwierdzając jednak zasadność samej decyzji.
458. Ocena Komisji wykazała, że wynagrodzenie za przekazanie majątku wynikające z umowy między krajami związkowymi a bankami było bardzo niskie (średnio poniżej 1 %) i nie odpowiadało normalnej stopie zwrotu, jakiej oczekiwałby inwestor prywatny za porównywalną inwestycję bezgotówkową (którą oszacowano na poziomie 6-7 % po opodatkowaniu, z wyjątkiem przypadku Landesbank Hessen-Thüringen, gdzie stopa procentowa dotycząca innego instrumentu – cichy udział – jest znacznie niższa).
459. Komisja uznała zatem, że zmniejszone wynagrodzenie stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE i nakazała Niemcom podjąć środki mające na

289 http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/aid3.html#DIII. Wszczęcie formalnego postępowania nie przesądza o ostatecznym wyniku dochodzenia.

290 w nawiasach rok przekazania kapitału

celu odzyskanie różnicy od Landesbanken (WestLB: 979 mln EUR, Landesbank Berlin: 810 mln EUR, Norddeutsche Landesbank: 472 mln EUR, Landesbank Schleswig-Holstein: 432 mln EUR, Hamburgische Landesbank: 91 mln EUR, Bayerische Landesbank: 260 mln EUR, Landesbank Hessen-Thüringen: 6 mln EUR, we wszystkich przypadkach wraz z odsetkami).

3. POMOC REGIONALNA

*Pomoc na rzecz hiszpańskiego producenta stali Siderúrgica Añón SA*²⁹¹

460. Dnia 14 czerwca Komisja wydała ostateczną decyzję negatywną w sprawie kilku środków pomocy finansowej na rzecz hiszpańskiego producenta stali Siderúrgica Añón SA. Środki dotyczyły subwencji w wysokości ok. 2 mln EUR, nieoprocentowanej pożyczki w wysokości ok. 2 mln EUR, subsydiowania stopy procentowej o 25 punktów bazowych a także kosztu udzielenia pożyczki w wysokości 10 mln EUR, gwarancji na 30 % tej samej pożyczki w zamian za prowizję poniżej warunków rynkowych oraz dostarczenie kapitału w wysokości ok. 2 mln EUR.

461. Komisja uznała, że wyżej wymienione dostarczenie kapitału należy, z ekonomicznego punktu widzenia, traktować jako odpowiadające pożyczce podporządkowanej na zakup udziałów oraz że zaproponowany zwrot z inwestycji nie odpowiadał normalnemu oprocentowaniu tego typu pożyczki. Zdaniem Komisji wszystkie środki stanowiły pomoc państwa. Mimo że przedmiotowa firma jest średnim przedsiębiorstwem, a pomoc inwestycyjna dla średnich przedsiębiorstw może, nawet w sektorze stalowym, podlegać wyłączeniom, nie dotyczy to jednak dużej indywidualnej pomocy w formie dotacji, z jaką mamy tu do czynienia.

*Pomoc w sektorze transportu dla przemysłu motoryzacyjnego w regionach najbardziej oddalonych i o małej gęstości zaludnienia*²⁹²

462. Dnia 8 września Komisja wydała decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń zezwalającą na przyznanie pomocy na rzecz Volvo odnośnie do transportu kabin samochodów ciężarowych produkowanych w zakładzie Volvo w Umeå, regionie w północnej Szwecji kwalifikującym się jako region o małej gęstości zaludnienia.

463. Do dnia 31 grudnia 2002 r. wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa dla przemysłu motoryzacyjnego²⁹³ wyraźnie zakazywały przyznawania pomocy w sektorze transportu na rzecz tego przemysłu, zakwalifikowanego jako przemysł wrażliwy. Od chwili wygaśnięcia zasad ramowych z dniem 1 stycznia 2003 r. sprawa Volvo była pierwszą zgłoszoną sprawą dotyczącą pomocy w sektorze transportu na rzecz producenta pojazdów silnikowych. Pomoc została zatwierdzona, ponieważ nie obowiązują już żadne szczególne zasady związane z przemysłem motoryzacyjnym, które zakazywałyby lub w inny sposób ograniczałyby przyznawanie pomocy w sektorze transportu w regionach kwalifikujących się jako regiony najbardziej

291 Sprawa C 95/2001 (ex CP 38/2001 – ex NN 71/2001), decyzja z 14.7.2004.

292 N 203/2004 Volvo Lastvagnar AB, decyzja z 8.9.2004.

293 Dz.U. C 279 z 15.9.1997.

oddalone lub regiony o małej gęstości zaludnienia w rozumieniu wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej²⁹⁴.

Ramy wielosektorowe, przedłużenie obowiązywania istniejących map pomocy regionalnej

464. W roku 2004 wszystkie państwa przystępujące przedstawiły wnioski o przedłużenie obowiązywania istniejących krajowych map pomocy regionalnej na okres od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. zgodnie z procedurą w ramach mechanizmu przejściowego dotyczącą istniejącej pomocy określonej w załączniku IV ust. 3 lit. c) akapit 1 Traktatu o Przystąpieniu. Nowe Państwa Członkowskie poproszono między innymi o zapewnienie zgodności z obniżonymi pułapami na pomoc regionalną odnośnie do dużych projektów inwestycyjnych zgodnie z wielosektorowymi zasadami ramowymi na 2002 r.²⁹⁵. Komisja zbadała wymienione środki i wydała decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń odnośnie do wszystkich nowych Państw Członkowskich. W rezultacie zasadniczo całe terytorium każdego nowego Państwa Członkowskiego kwalifikuje się do statusu regionu objętego art. 87 ust. 3 lit. a) z wyjątkiem jedynie terytorium Cypru oraz stolic – Pragi i Bratysławy.
465. W czerwcu, zgodnie z obowiązkiem zgłoszenia pomocy indywidualnej określonym w wielosektorowych zasadach ramowych dotyczących pomocy regionalnej dla dużych projektów inwestycyjnych (2002), władze francuskie zgłosiły pomoc w wysokości 48 mln EUR na projekt inwestycyjny realizowany przez Total France²⁹⁶. Celem projektu jest fundamentalna zmiana procesu produkcji rafinerii w Gonfreville l'Orcher, a całkowita wysokość inwestycji wynosi 547 mln EUR. Projekt ten zapewni długoterminową rentowność przedsiębiorstwa oferującego 1000 miejsc pracy oraz stworzy 60 nowych miejsc pracy.
466. Gonfreville l'Orcher znajduje się w regionie Francji, który kwalifikuje się do pomocy regionalnej, a zgłoszoną pomoc przyznały władze lokalne zgodnie z programem pomocy zatwierdzonym przez Komisję. W regionach kwalifikujących się do pomocy regionalnej Komisja uważa za zgodne ze wspólnym rynkiem te środki pomocy, które wspierają inwestycje związane z zakładaniem nowego przedsiębiorstwa, rozszerzaniem istniejącego przedsiębiorstwa lub rozpoczęciem działalności wiążącej się z całkowitą zmianą produktu lub procesu produkcyjnego.
467. Zgodnie z wielosektorowymi zasadami ramowymi Państwa Członkowskie mają obowiązek zgłaszać pomoc indywidualną, która przekracza określony próg uzależniony od standardowego pułapu pomocy regionalnej stosowanego w danym regionie. Aby ocenić zgodność środka pomocy ze wspólnym rynkiem, Komisja musi zbadać, czy zakłócenie konkurencji na skutek pomocy nie będzie większe niż jej pozytywny wpływ na rozwój regionalny. W tym kontekście Komisja zauważyła, że proponowana intensywność pomocy w wysokości 4,9 % jest niższa niż maksymalna intensywność pomocy (8,4 %), jaką można zatwierdzić zgodnie z wielosektorowymi zasadami ramowymi dla dużych projektów inwestycyjnych tych rozmiarów, jak

294 Dz.U. C 258 z 9.9.2000.

295 Dz.U. C 70 z 19.3. 2002, zmienione przez „Komunikat Komisji dotyczący zmiany wielosektorowych zasad ramowych dotyczących pomocy regionalnej dla dużych projektów inwestycyjnych (2002) w sprawie utworzenia listy sektorów stojących przed problemami strukturalnymi oraz dotyczący propozycji odpowiednich środków zgodnie z art. 88 ust. 1 Traktatu WE, w odniesieniu do sektora motoryzacyjnego i sektora włókien syntetycznych” (Dz.U. C 263 z 1.11.2003).

296 N 283/2004.

również że udział odbiorcy przedmiotowego produktu w rynku EOG nie przekracza 25 %, oraz że zwiększenie zdolności produkcyjnych na obszarze EOG na skutek inwestycji nie przekroczy 5 %. Komisja uznała zatem pomoc za zgodną ze wspólnym rynkiem. Była to pierwsza decyzja Komisji podjęta na mocy wielosektorowych zasad ramowych z 2002 r.

West Cumbria, Zjednoczone Królestwo

468. Dnia 4 sierpnia Komisja zatwierdziła zwiększenie pułapu intensywności pomocy z 10 % EDN do 20 % EDN na mapie pomocy regionalnej Zjednoczonego Królestwa dla dwóch stref oferujących nowe możliwości zatrudnienia, strefy 22 i 23, znajdujących się w regionie West Cumbria, stwierdzając, że jest ono zgodne z Traktatem WE²⁹⁷. Zmiana obowiązuje od dnia wejścia w życie decyzji Komisji do dnia 31 grudnia 2006 r.
469. Na poprzedniej mapie pomocy regionalnej strefy 22 i 23 są tzw. 'strefami 10 %' zgodnie z pkt 4.8 wytycznych dotyczących pomocy regionalnej²⁹⁸. Ustęp 5.6 wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej pozwala Komisji zatwierdzać zmiany istniejących map pomocy regionalnej podczas ich obowiązywania, jeżeli można wykazać, że znacznej zmianie uległy warunki społeczno-gospodarcze. Jeżeli dokonywana zmiana ma dotyczyć intensywności pomocy dla tzw. regionów 'c', Państwo Członkowskie musi wykazać, że wskaźniki społeczno-gospodarcze przez nie wybrane w celu określenia regionu 'c' uległy pogorszeniu w skali kraju.
470. Dostępne dane dotyczące PKB i bezrobocia potwierdziły znaczne pogorszenie sytuacji społeczno-gospodarczej obu przedmiotowych stref oferujących nowe możliwości zatrudnienia.

Region Molise

471. Dnia 8 września Komisja zatwierdziła zaproponowane przez władze włoskie zmiany mapy pomocy regionalnej dotyczące regionu Molise²⁹⁹. Zgodnie z decyzją Komisji z 2000 r. w sprawie włoskiej mapy pomocy regionalnej na lata 2000-2006, niektóre obszary regionu Molise kwalifikują się do statusu regionu objętego art. 87 ust. 3 lit c) TWE, gdzie intensywność pomocy wynosi 20 % EDN plus 10 punktów procentowych brutto dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Zmiany dotyczą włączenia do włoskiej mapy pomocy regionalnej niektórych obszarów regionu Molise wcześniej nieobjętych pomocą. Włączenie to jest zrównoważone wyłączeniem innych obszarów regionu Molise z tą samą liczbą ludności, które obecnie kwalifikują się do pomocy. Druga zmiana dotyczy wzrostu intensywności pomocy odnośnie do MŚP tylko w kwalifikujących się do pomocy obszarach 'c' regionu Molise. Wzrost ten nie przekracza pułapu intensywności pomocy określonego w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 70/2001 w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw³⁰⁰, tj. 30 % netto w przypadku regionów objętych art. 87 ust. 3 lit. a). Zmiany uznano za uzasadnione z uwagi na znaczne pogorszenie warunków społeczno-gospodarczych (wzrost bezrobocia, ogólne ograniczenie działalności

297 N 177/2004.

298 Dz.U. C 74 z 10.3.1998.

299 N 147/2004.

300 Dz.U. L 10 z 13.1.2001.

gospodarczej, spadek PKB/SSN na jednego mieszkańca) w przedmiotowych obszarach regionu Molise, które w krótkim odstępie czasu zostały również dotknięte dwiema klęskami żywiołowymi (trzęsienie ziemi w październiku 2002 r. i powódzie w styczniu 2003 r.). Komisja uznała więc zmiany za zgodne z wytycznymi dotyczącymi krajowej pomocy regionalnej, a zatem zgodne z Traktatem WE. Obowiązują one od dnia wejścia w życie decyzji Komisji do dnia 31 grudnia 2006 r.

Program „Northern Ireland Venture”

472. Dnia 20 października Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające wszczęte w listopadzie 2003 r. i przyjęła program pod nazwą „Invest Northern Ireland Venture 2003”³⁰¹. Program ma na celu promocję finansowania kapitału podwyższonego ryzyka dla MŚP w Irlandii Północnej. Opiera się on na zbiorczym programie finansowania kapitału podwyższonego ryzyka dla MŚP w Zjednoczonym Królestwie pod nazwą „Small and Medium Enterprises Venture Capital and Loan Fund (SMEVCLF)” (Fundusz Pożyczek i Kapitału Podwyższonego Ryzyka dla MŚP), środka zatwierdzonym przez Komisję w 2003 r. Odbiega jednak pod jednym istotnym względem od powyższego środka, oferując MŚP możliwość otrzymania kapitału podwyższonego ryzyka w wysokości do 1,5 mln GBP (2,2 mln EUR). Środek ten, stanowiący nowy element (zgodnie z zatwierdzonym wcześniej programem SMEVCLF maksymalna kwota dla obszarów objętych art. 87 ust. 3 lit. c), jak Irlandia Północna, wynosiła 750 000 EUR) został uzasadniony przez Zjednoczone Królestwo wynikami badania rynku. Badanie wykazało lukę w dostarczaniu kapitału podwyższonego ryzyka w przedziale od 250 000 GBP do 1,5 mln GBP. W listopadzie 2003 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające celem umożliwienia zainteresowanym stronom przedstawienia swoich uwag odnośnie do propozycji Zjednoczonego Królestwa. Wszystkie uwagi były pozytywne i potwierdziły potrzebę i proporcjonalność środka. W związku z pozytywnymi elementami programu Komisja stwierdziła, że program „Invest Northern Ireland 2003” spełnia warunki określone w komunikacie Komisji dotyczącym pomocy państwa i kapitału podwyższonego ryzyka³⁰². Komisja uznała zatem pomoc za zgodną ze wspólnym rynkiem.

Tremonti bis

473. Dnia 20 października Komisja zdecydowała o niezgodności z zasadami pomocy państwa określonymi w Traktacie WE³⁰³ programu pomocy będącego wynikiem przedłużenia do 2002 r. okresu obowiązywania włoskiej ustawy z 2001 r. (ustawa nr 383/2001, „Tremonti bis”), z której korzystają firmy prowadzące inwestycje w gminach miejskich dotkniętych klęskami żywiołowymi w 2002 r.
474. Pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi jest zgodna ze wspólnym rynkiem (art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu WE). W związku z wątpliwościami dotyczącymi tego, czy rekompensaty będą dotyczyły wyłącznie ofiar klęsk oraz czy wysokość pomocy nie przekroczy poziomu szkód, dnia 17 września 2003 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające. Szczegółowe dochodzenie nie rozwiązało jednak istniejących wątpliwości. Nie występował żaden związek pomiędzy ustanowionymi

301 Sprawa C 72/2003 (ex-N 134/2003).

302 Dz.U. C 235 z 21.8.2001.

303 Sprawa C 57/2003 (ex-NN 58/2003).

mechanizmami pomocy a faktycznie doznanymi szkodami. Wielkość pomocy była uzależniona od poziomu inwestycji zrealizowanych w pewnym okresie, poziomu inwestycji zrealizowanych w poprzednich latach oraz istnienia opodatkowanych dochodów. W takiej sytuacji, nawet jeżeli beneficjent pomocy faktycznie poniósł straty na skutek wspomnianych klęsk, kwota pomocy mogła przekroczyć poziom szkód.

475. Komisja uznała jednak, że niektóre przypadki pomocy indywidualnej przyznanej na podstawie programu mogły spełniać warunki zgodności, nawet jeżeli sam program uznano za niezgodny z prawem.
476. Ponieważ przedłużenie obowiązywania ustawy nr 383/2001 nie zostało zgłoszone przed przyznaniem pomocy i ponieważ Komisja uznała sam program pomocy za niezgodny z wewnętrznym rynkiem, Włochy będą musiały podjąć wszystkie niezbędne środki w celu odzyskania pomocy od beneficjentów, z wyjątkiem tych kilku przypadków pomocy indywidualnej przyznanej na podstawie programu, które spełniają warunki zgodności na mocy art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu WE.

4. DECYZJA STWIERDZAJĄCA BRAK POMOCY PAŃSTWA

Belgijskie fundusze sektorowe

477. W Belgii partnerzy społeczni w wielu branżach gospodarki przewidują w ramach dobrowolnej decyzji udział pracodawców z danego sektora w finansowaniu określonych działań społecznych zgodnie z potrzebami sektora (głównie szkolenia pracowników) i włączają wspomniany udział do zbiorowych umów sektorowych. Na mocy dekretu królewskiego umowy zbiorowe zawierane na poziomie obszarów działalności (jak również przewidziany w nich udział) stały się obowiązkowe dla wszystkich przedsiębiorstw należących do danego sektora. Stworzone w ten sposób społeczne fundusze sektorowe są w całości finansowane ze składek przedsiębiorstw działających w danych sektorach i samodzielnie zarządzają zebranymi środkami. Wszystkie przedsiębiorstwa odprowadzające składki do funduszu mogą korzystać ze współfinansowanych przez niego programów.
478. Przedmiotem zainteresowania Komisji było to, czy opisany program zawiera elementy pomocy państwa³⁰⁴. Podejmując decyzję stwierdzającą wystąpienie lub brak elementu pomocy państwa, Komisja oparła swoją ocenę o cztery łączne kryteria określone przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie *Pearle*³⁰⁵, w którym stwierdzono brak środków państwowych i brak możliwości przypisania środków państwu. W zastosowaniu do omawianej sprawy kryteria te są następujące:
- (2) decyzje odnośnie do działań finansowanych przez fundusze sektorowe podejmują wyłącznie partnerzy społeczni w danym sektorze, a nie państwo;
 - (2) jedynym źródłem finansowania są przedsiębiorstwa działające w danym sektorze; państwo nie współuczestniczy w finansowaniu funduszy (gdyby państwo faktycznie

304 NN 136/03.

305 Wyrok z 15.7.2004 w sprawie C-345/02 *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV i Rinck Opticiëns BV* przeciwko *Hoofdbedrijfschap Ambachten*, dotychczas nie opublikowany w Zbiorze.

współfinansowało niektóre działania funduszy, taka działalność państwa – i tylko ona – stanowiłaby wykorzystanie środków państwowych);

- (3) metody i poziom finansowania również są określane przez partnerów społecznych z danego sektora;
- (4) państwo nie interweniuje w sprawie wykorzystania zgromadzonych zasobów.
- (5) W związku ze spełnieniem powyższych czterech warunków w przypadku belgijskich funduszy sektorowych Komisja stwierdziła, poprzez analogię do wyroku w sprawie *Pearle*, brak środków państwowych i możliwości przypisania środków państwu, a tym samym brak elementu pomocy państwa. W decyzji Komisji opartej na orzecznictwie w sprawie *Pearle* należy zauważyć pewne ograniczenia dotyczące pojęcia środków państwowych i możliwości przypisywania środków państwu.

5. POMOC FISKALNA

Program pomocy fiskalnej dla sektora gastronomicznego

- 479. Dnia 1 grudnia Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń w związku z programem obejmującym pomoc w zakresie zatrudnienia dla sektora hoteli, kawiarni i restauracji (sektor HoReCa) we Francji³⁰⁶.
- 480. W celu poprawy warunków pracy i wynagrodzenia w tym sektorze władze francuskie doszły do porozumienia z odpowiednimi organizacjami pracowników i pracodawców przewidującego, między innymi, podwyżki i dodatkowe płatne urlopy. Cechą szczególną sektora HoReCa jest fakt, że minimalny legalny poziom wynagrodzenia jest tu niższy niż w innych obszarach działalności gospodarczej.
- 481. Aby zrównoważyć dodatkowe koszty ponoszone przez pracodawców władze francuskie zdecydowały o przyznawaniu comiesięcznych dotacji tym przedsiębiorstwom, których pracownicy otrzymywali wynagrodzenie co najmniej równe minimalnemu ustawowemu wynagrodzeniu stosowanemu w innych obszarach działalności. Środek obowiązuje przez okres 18 miesięcy, od dnia 1 lipca 2004 r. do dnia 31 grudnia 2005 r.
- 482. Z uwagi na brak wspólnotowej podstawy prawnej zawierającej wyraźne przepisy dotyczące wyłączenia takich przypadków, konieczna okazała się ocena oparta bezpośrednio na art. 87 ust. 3 lit c) Traktatu. Komisja musiała więc porównać wkład pomocy we wspólny interes UE z jej wpływem na warunki wymiany handlowej i konkurencję na wspólnym rynku.
- 483. Promowanie zatrudnienia i poprawa warunków pracy zdecydowanie stanowią priorytetowe cele wspólnego interesu UE, jasno wyrażone w Traktacie i europejskiej strategii zatrudnienia. Odnosnie do wpływu programu na warunki wymiany handlowej i konkurencję Komisja uznała, że z wielu powodów byłby on dość ograniczony, przede wszystkim dlatego, że usługi gastronomiczne stanowią działalność głównie lokalną, niepodlegającą wymianie handlowej, a także dlatego, że koszty ponoszone przez pracodawców przewyższają wysokość pomocy państwa i, w

306

N 330/2004.

przeciwieństwie do niej, mają charakter stały. Komisja uznała zatem środek za zgodny ze wspólnym rynkiem.

484. Decyzja ta jest zgodna z ogólną polityką Komisji w zakresie pomocy państwa, a w szczególności z celem, jakim jest przekierowanie pomocy w kierunku celów horyzontalnych wspólnego interesu, podkreślanym na kolejnych szczytach Rady UE.

Podatkowe zgrupowania interesów gospodarczych („podatkowe EIG”)

485. Dnia 14 grudnia Komisja podjęła decyzję o wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej w celu ustalenia, czy francuski system podatkowych zgrupowań interesów gospodarczych (ang. *fiscal economic interest groupings*, zwane dalej „podatkowymi EIG”) jest zgodny z zasadami Wspólnoty dotyczącymi pomocy państwa.

486. Artykuł 39 C francuskiego Ogólnego Kodeksu Podatkowego (CGI) stanowi, że podlegające odliczeniu koszty amortyzacji środków trwałych wziętych w leasing przez EIG nie mogą przekroczyć kosztów transakcji. Jednak art. 39 CA Kodeksu³⁰⁷ przewiduje wyjątek od tej zasady. Zgodnie z przytoczonym artykułem transakcje finansowe o istotnym znaczeniu dla interesu społeczno-gospodarczego nie podlegają ograniczeniom dotyczącym kosztów amortyzacji. Istnienie istotnego interesu społeczno-gospodarczego ocenia minister odpowiedzialny za budżet, który następnie udziela zgody przedsiębiorstwu realizującemu inwestycję.

487. Aby móc skorzystać z braku ograniczenia dotyczącego kosztów amortyzacji, należy spełnić kilka innych warunków: środki objęte umową leasingową muszą podlegać amortyzacji przez okres co najmniej ośmiu lat, cena zaproponowana w umowie musi odpowiadać cenie rynkowej, użytkownikiem końcowym musi być przedsiębiorstwo, które ma pełne prawo nabyć środek z końcem obowiązywania umowy o leasing/kupno. Kwalifikujące się środki trwałe, z wyjątkiem statków, muszą zostać nabyte jako nowe dobra:

- Z uwagi na fakt, że podatek dla EIG jest instrumentem przejrzystym pod względem podatkowym, podmiotem odnoszącym bezpośrednią korzyść z braku ograniczenia dotyczącego kosztów amortyzacji są członkowie EIG. Ustalenia stanowią jednak jednoznacznie, że dwie trzecie uzyskanych w ten sposób korzyści należy przekazać użytkownikowi końcowemu w formie niższej opłaty leasingowej lub niższej ceny zakupu w przypadku leasingu z opcją kupna. Co więcej, odsprzedaż środka trwałego objętego umową użytkownikowi końcowemu jest zwolniona z podatku od zysków kapitałowych.
- EIG, zwykle składająca się z instytucji finansowych, dokonuje zakupu środka trwałego podlegającego finansowaniu i udostępnia go na zasadzie leasingu użytkownikowi końcowemu. Z uwagi na to, że malejące koszty amortyzacyjne i opłaty ponoszone przez EIG koncentrują się na pierwszych kilku latach transakcji leasingowej, wyniki EIG wykazują w tym okresie wysokie straty i wracają do wartości dodatnich dopiero w okresie późniejszym, kiedy kwota pobranych opłat leasingowych przewyższa całkowite koszty. Ponieważ EIG podlegają przepisom podatkowym mającym zastosowanie do spółek, mogą odpisać zaksięgowane w ten sposób straty w ciągu kilku pierwszych lat trwania transakcji od zysków

307

Wyjątek na mocy art. 39 CA Kodeksu wprowadzono art. 77 ustawy nr 98-546 z dnia 2 lipca 1998 r. ustanawiającej system amortyzacji na korzyść niektórych przedsiębiorstw zatwierdzony przez ministra ds. budżetu.

podlegających opodatkowaniu pochodzących z bieżącej działalności członków grupy. Umożliwia to członkom EIG ograniczenie dochodu podlegającego opodatkowaniu.

488. W swojej wstępnej decyzji Komisja stwierdziła, że taki system stanowi pomoc niezgodną z zasadami pomocy państwa. Uznała, że zarówno członkowie EIG jak i użytkownicy środków trwałych będących przedmiotem umów leasingowych korzystali w ramach tego systemu z selektywnych przywilejów. Komisja podkreśliła, że system miał zastosowanie głównie w sektorze transportu morskiego. Zainteresowane strony trzecie, a szczególnie beneficjentów systemu oraz osoby, których działania zatwierdzono w ramach systemu, zaproszono do przedstawienia uwag.

Zachęty fiskalne do uczestnictwa w targach

489. Dnia 22 września Komisja zdecydowała, że specjalne zachęty fiskalne dla przedsiębiorstw uczestniczących w targach zagranicznych (dostępne na mocy art. 1 ust. 1 lit. b) włoskiej ustawy budżetowej) są niezgodne z zasadami wspólnego rynku³⁰⁸. Artykuł 1 ust. 1 lit. b) przewiduje podwójne wyłączenie wydatków poniesionych w 2004 r. bezpośrednio przez przedsiębiorstwa w związku z udziałem w targach handlowych za granicą z ich dochodu podlegającego opodatkowaniu dla celów podatku dochodowego od osób prawnych we Włoszech. Wyłączenie to jest odstępstwem od zasad, ponieważ stanowi dodatkowy odpis poza zwykłym odpisem wydatków związanych z prowadzeniem firmy możliwym na mocy włoskiego prawa podatkowego. Decyzję poprzedziło szczegółowe dochodzenie wszczęte w marcu 2004 r.
490. Komisja uznała, że system zakłóca konkurencję, ponieważ oferuje odliczenie podatkowe mające na celu poprawę warunków wymiany handlowej włoskich przedsiębiorstw prowadzących działalność za granicą. Wydawało się zatem, że tylko ograniczona grupa beneficjentów zaangażowanych w działalność wywozową mogła korzystać z systemu, stanowił on zatem pomoc wpływającą bezpośrednio na transgraniczną konkurencję i handel, włącznie z handlem z innymi Państwami Członkowskimi. Włochy muszą więc odzyskać pomoc wypłaconą beneficjentom niezgodnie z prawem z wyjątkiem tej części pomocy, która dotyczy 50 % kosztów poniesionych podczas uczestnictwa przez MŚP w pierwszych targach lub wystawie w odniesieniu do nowego rynku.

Zwolnienie z podatku od nieruchomości

491. Dnia 1 grudnia Komisja częściowo zatwierdziła program tymczasowo zwalniający przedsiębiorstwa budowlane z podatku od przeniesienia tytułu własności do nieruchomości w przypadku połączeń obejmujących nieruchomości w nowych niemieckich krajach związkowych (*landach*)³⁰⁹. Zgodnie z obecną mapą pomocy regionalnej dla Niemiec (2000-2006) duże części następujących landów: Brandenburgia, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Saksonia, Saksonia-Anhalt i Turynia, kwalifikują się jako obszary objęte pomocą na mocy art. 87. ust. 3 lit. a). Rynek pracy regionu Berlina (obejmujący Berlin oraz okoliczne tereny Brandenburgii) kwalifikuje się do objęcia pomocą na mocy art. 87. ust. 3 lit. c)

308 Sprawa C 12/2004.

309 N 42/2004.

Traktatu WE. Rynek nieruchomości w nowych krajach związkowych charakteryzuje się takimi cechami, jak znaczny spadek liczby ludności w związku z niskim wskaźnikiem urodzin i znaczną migracją z tych terenów, wysoki wskaźnik pustostanów, któremu towarzyszą znaczne straty w związku z utraconymi czynszami, oraz niepewność związana z wciąż trwającymi działaniami naprawczymi. Zwolnienie z podatku od przeniesienia tytułu własności do nieruchomości ma na celu umożliwienie przedsiębiorstwom budowlanym połączenia sił i stawienia czoła powyższym wyzwaniom.

492. W odniesieniu do tych części środka, które dotyczą tylko obszarów objętych art. 87 ust. 3 lit. a), Komisja uznała, że można zatwierdzić środek z uwagi na szczególne utrudnienia, ograniczony stopień zakłócenia konkurencji, ograniczone ramy czasowe oraz przewidywany pozytywny wpływ środka na rynek mieszkaniowy i rozwój społeczno-gospodarczy. W odniesieniu do rynku pracy w regionie Berlina, gdzie wskaźnik pustostanów i stopień wyludnienia są mniej wyraźne, a kwoty pomocy są zwykle wyższe, Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w celu zgromadzenia informacji od innych zainteresowanych stron³¹⁰.

6. POMOC NA BADANIA I ROZWÓJ

Program badawczy w zakresie wodoru: projekty „Micro CHP” i „CELCO”

493. Dnia 30 listopada zgodnie z wytycznymi w sprawie BiR³¹¹ Komisja zatwierdziła dwa programy pomocy *ad hoc*³¹² przeznaczone na wspieranie projektów badawczych zatytułowane: „opracowanie mikro-ogniwa paliwowego wytwarzającego łącznie ciepło i energię” i „opracowanie opartej na ogniwie paliwowym pokładowej pomocniczej jednostki mocy i systemu napędu dla statków wycieczkowych”.
494. Oba programy realizowane są w ramach regionalnego programu badawczego „Hydrogen Piemonte System (SPH2)”, rozpoczętego i prowadzonego we włoskim regionie Piemont, zainspirowanego pracami grupy wysokiego szczebla na poziomie wspólnotowym na temat „energia wodorowa i ogniwa paliwowe”³¹³.
495. Celem projektów jest dalsza praca nad wynikami badań podstawowych nad nośnikiem wodoru. Będą one prowadzone w następujących głównych obszarach: rozwój ogniów paliwowych dla zastosowań stacjonarnych i transportowych, rozwój produkcji wodoru zarówno ze źródeł odnawialnych jak i szarych, szczególnie w odniesieniu do kwestii sekwestracji CO₂, a także składowanie i dystrybucja wodoru. Projekty, według władz włoskich, obejmowały jedynie fazę przemysłową, stąd zezwolono na intensywność pomocy wynoszącą 50 %.
496. Wodór i ogniwa paliwowe mają silną pozycję jako technologie strategiczne, mające sprostać sprzecznym potrzebom zwiększonego popytu na energię i bezpieczeństwa

310 Sprawa C 40/2004.

311 Wspólnotowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na badania i rozwój, Dz.U. C 45 z 17.2.1996 (dalej zwane również „zasadami ramowymi”), ostatnio potwierdzone i poszerzone komunikatem Komisji 2002/C111/03 (Dz.U. C 111 z 8.5.2002).

312 Zgłoszone w kwietniu 2004 r. jako N184a-184b/2004.

313 Grupę wysokiego szczebla ds. technologii wykorzystania wodoru i ogniów paliwowych powołali w październiku 2002 r. wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej, Loyola de Palacio, Komisarz ds. energii i transportu, oraz Philippe Busquin, Komisarz ds. badań. Zadaniem grupy było stworzenie spójnej wizji dotyczącej wkładu technologii wykorzystujących wodór i ogniwa paliwowe w realizację systemów energii odnawialnej w przyszłości. W jej skład wchodzi 19 przedstawicieli zainteresowanych stron ze środowisk badawczych, przemysłu, władz publicznych i użytkowników końcowych.

przy jednoczesnej konkurencyjności w zakresie kosztów, ograniczania zmian klimatycznych i poprawy jakości powietrza. Niestety, związane z nimi korzyści zaczną działać dopiero po zastosowaniu zachęt publicznych i włożeniu wysiłku ze strony osób prywatnych w celu stymulacji i rozwoju głównych rynków, ponieważ europejska mapa drogowa dotycząca wodoru i ogniw paliwowych jest nadal daleka od realiów rynku.

497. W związku z powyższym Komisja uznała, że zgłoszone projekty, obydwa mające charakter średnio- do długoterminowych projektów badawczych i technologiczno-rozwojowych, obejmuje definicja badań przemysłowych, wobec czego zatwierdziła je na mocy pkt 5.3 zasad ramowych.

Pomoc na BiR dla Bell Laboratories w Dublinie

498. Dnia 1 października Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń w odniesieniu do pomocy przyznanej przez władze Irlandii na rzecz Bell Laboratories uzasadniając to faktem zgodności pomocy z Traktatem WE³¹⁴. Pomoc indywidualną przyznaje się na podstawie programu „R&D Capability Grant”, uznanego przez Komisję za istniejący program pomocy i zatwierdzonego w ramach bieżącego Programu działań dla sektora produkcyjnego na lata 2000-2006.
499. Beneficjent pomocy, Bell Laboratories (LLRI), jest częścią Lucent Technologies, światowego lidera w sektorze telekomunikacji. Celem pomocy jest założenie w Dublinie centrum badawczego światowej klasy w zakresie opartych na „łańcuchu wartości” badań dotyczących systemów telekomunikacyjnych nowej generacji. Centrum znacznie przyczyni się do zwiększenia możliwości badawczych Wspólnoty Europejskiej jako całości w zakresie technologii komputerowych i telekomunikacyjnych, zgodnie z celem strategii lizbońskiej dotyczącym uczynienia Europy liderem pod względem gospodarki opartej na wiedzy. Czas trwania projektu wyniesie pięć lat, a całkowita pomoc przyznana w formie bezzwrotnej dotacji wyniesie 21,66 mln EUR w stosunku do całkowitych kosztów kwalifikowanych w wysokości 43,32 mln EUR. Projekt będzie wymagał szeroko zakrojonej współpracy z uniwersytetami realizowanej poprzez konsorcjum naukowców uniwersyteckich pod przewodnictwem Trinity College w Dublinie.
500. Komisja uznała, że środek ten obejmują przepisy art. 87 ust. 1 TWE, jednak pozytywny wniosek dotyczący zgodności środka oparto o następujące fakty:
- (a) projekty ograniczają się do badań przemysłowych i działań związanych z rozwojem przedkonkurencyjnym, zgodnie z definicją w załączniku I do zasad ramowych dotyczących BiR;
 - (b) koszty kwalifikowane są zgodne z załącznikiem II do zasad ramowych dotyczących BiR;
 - (c) intensywność pomocy, ograniczona do 50 %, jest zgodna z pkt 5.3, 5.5, 5.10.2 i 5.10.3 zasad ramowych dotyczących BiR; oraz
 - (d) proponowany projekt zawiera wyraźny efekt zachęty, zgodnie z wymogiem pkt 6.2 zasad ramowych dotyczących BiR.

501. W związku z powyższym Komisja postanowiła uznać przyznaną pomoc za zgodną z Traktatem WE na mocy art. 87 ust. 3.

Udział w podwyższeniu kapitału OCAS-u

502. Dnia 20 października Komisja zatwierdziła udział regionu flamandzkiego w podwyższeniu kapitału OCAS-u, jednostki odpowiedzialnej za BiR w przedsiębiorstwie Arcelor, która planuje przekształcenie się w bardziej niezależną i dochodową firmę na rynku usług w zakresie BiR³¹⁵. Belgia zgłosiła ten projekt ze względu na pewność prawną. Uważała ona, że projekt jest na tyle dochodowy, że może przyciągnąć inwestycje przedsiębiorstw prywatnych. Zauważyła w związku z tym, że Arcelor, aktualny udziałowiec OCAS-u również uczestniczył w podwyższeniu kapitału kwotą równą wysokości posiadanych przez niego udziałów. Po szczegółowej analizie sprawy DG ds. Konkurencji doszła do wniosku, że prognozy dotyczące dochodów nie były precyzyjne, a spodziewany zysk niewystarczająco wysoki, aby zrekompensować duże ryzyko projektu. Jej zdaniem niektóre postanowienia umowy wydawały się zbyt korzystne dla firmy Arcelor. Po stwierdzeniu istnienia potencjalnej pomocy na rzecz Arceloru DG ds. Konkurencji doszła do wniosku, że być może podlega ona zatwierdzeniu na podstawie wytycznych dotyczących BiR. Wsparcie publiczne rzeczywiście wyraźnie zachęca Arcelor do podjęcia dodatkowych badań w porównaniu z liczbą zazwyczaj prowadzonych badań, a intensywność pomocy nie przekroczy poziomu zatwierdzonego dla badań przemysłowych.

Schiefergruben Magog

503. Dnia 6 października Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie pomocy państwa dla niemieckiego producenta płytek łupkowych, przedsiębiorstwa Schiefergruben Magog³¹⁶. Sprawę wywołała skarga wniesiona do Komisji przez niemieckiego konkurenta Schiefergruben Magog.
504. W latach 2002 i 2003 przedsiębiorstwo Schiefergruben Magog otrzymało dotację od władz regionalnych w wysokości 0,7 mln EUR na wsparcie rozwoju nowej technologii obróbki łupkowych płytek dachowych. Niemcy twierdziły, że dotacja nie stanowiła pomocy państwa, ponieważ nie przyniosła firmie korzyści: celem projektu był rozwój innowacyjnej technologii obróbki łupkowych płytek dachowych w celu obniżenia ryzyka dla zdrowia pracowników, a inwestycja nie przyniosła firmie zysku. Niemcy twierdziły również, że dotacja nie wpływa na wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi, ponieważ Schiefergruben Magog produkuje specjalne łupkowe płytki dachowe, które z przyczyn historycznych zawsze były produkowane tylko w Niemczech.
505. W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania Komisja stwierdziła, że dotacja przyniosła jednak korzyść przedsiębiorstwu Schiefergruben Magog. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej firmy projekt miał na celu automatyzację procesu obróbki, co umożliwiłoby produkcję płytek łupkowych wysokiej jakości przy niższych kosztach, co z kolei zwiększyłoby konkurencyjność producenta. Komisja była również zdania, że dotacja wpłynęła na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi i w związku z tym stanowiła pomoc

315 N 315/2004.

316 Sprawa C 31/2004 (ex NN 53/2004).

państwa. Komisja miała wątpliwości co do tego, czy pomoc można uznać za zgodną z zasadami pomocy państwa na podstawie rozporządzenia o grupowym wyłączeniu MŚP lub wspólnotowych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na badania i rozwój lub jakichkolwiek innych wyłączeń określonych w art. 87 ust. 2 i 3 Traktatu³¹⁷.

7. POMOC NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

*Pomoc na rzecz Akzo Nobel na ograniczenie transportu chloru*³¹⁸

506. Dnia 16 czerwca na mocy art. 87 ust. 3 lit. c) TWE Komisja zatwierdziła pomoc w wysokości 32,5 mln EUR na rzecz Akzo Nobel w związku ze zmianą lokalizacji dwóch zakładów produkcji chloru i kwasu monochlorooctowego. Zmiana lokalizacji znacznie zmniejszyła potrzebę transportu chloru.

*Pomoc na budowę rurociągu dla dostaw etylenu między Stade i Teutschenthal*³¹⁹ oraz *na budowę rurociągu dla dostaw propylenu z Rotterdamu przez Antwerpię do zagłębia Ruhry*³²⁰

507. Zgodnie z wytycznymi w sprawie krajowej pomocy regionalnej koszty inwestycyjne tych części rurociągu, które znajdują się na obszarach objętych pomocą, mogą kwalifikować się do otrzymania pomocy. Tak było w przypadku rurociągu dla dostaw etylenu, którego właścicielem i operatorem jest DOW Olefinverbund GmbH, dla którego Komisja dnia 8 września zatwierdziła pomoc w wysokości 13,6 mln EUR.
508. Nieco inne okoliczności zaważyły w przypadku rurociągu dla dostaw propylenu biegnącego z Rotterdamu przez Antwerpię do Kolonii i niemieckiego zagłębia Ruhry, ponieważ znajduje się on głównie poza obszarami objętymi pomocą. Dnia 16 czerwca Komisja zatwierdziła jednak pomoc władz niemieckich, niderlandzkich i belgijskich na rzecz omawianego rurociągu w formie dotacji w wysokości 27 mln EUR. Beneficjentem jest European Pipeline Company, przedsiębiorstwo skupiające głównych zainteresowanych producentów propylenu. W przeciwieństwie do wyżej wspomnianego rurociągu dla dostaw etylenu, omawiany rurociąg będzie działał zgodnie z zasadami „otwartego dostępu/wspólnego przewoźnika” i „minimalnego zysku”.
509. Wsparcie dla omawianego rurociągu dla dostaw propylenu mieści się w definicji pomocy państwa i nie powinno być uważane za wsparcie dla infrastruktury ogólnej. Komisja dostrzegła jednak korzyści, jakie projekt niesie dla środowiska, bezpieczeństwa i przemysłu. Po zweryfikowaniu, czy pomoc jest proporcjonalna i ograniczona do niezbędnego minimum oraz czy uniknięto nadmiernego zakłócenia konkurencji, Komisja uznała, że pomoc jest zgodna ze wspólnym rynkiem. Ponieważ nie miały tu zastosowania ani wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę

317 Taka intensywność pomocy jest zgodna z wytycznymi wspólnotowymi w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska (Dz.U. 37 z 3.2.2001), które jednak nie obejmują pomocy na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obywateli.

318 N 304/03.

319 N 598/03.

320 Sprawa C 67/03, C 68/03 i C 69/03.

środowiska, ani wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej Komisja oparła swoją decyzję bezpośrednio na art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu.

Pomoc inwestycyjna na ochronę środowiska dla Stora Enso Langerbrugge³²¹

510. Dnia 8 września Komisja zatwierdziła pomoc na ochronę środowiska w wysokości 23,5 mln EUR dla fabryki papieru Stora Enso w Langerbrugge w Belgii. Inwestycje objęte pomocą mają na celu zmniejszenie zużycia energii przy produkcji papieru gazetowego poprzez produkcję energii w drodze spalania osadu po odbarwieniu makulatury w instalacjach skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz wykorzystanie transportu kolejowego zamiast drogowego do transportowania makulatury i gotowego produktu.
511. Dalsza pomoc na zwiększenie wykorzystania włókien z recyklingu w produkcji papieru w wysokości 11,5 mln EUR nie została zatwierdzona. Zdaniem Komisji pomoc ta nie jest objęta pkt 29 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska³²², ponieważ przedmiotowe inwestycje nie przyczyniają się do ograniczenia odpadów będących wynikiem działalności produkcyjnej i sprzedaży samego Stora Enso, lecz raczej ograniczają ilość papieru sprzedawanego przez producenta papieru. Zdaniem Komisji, poprzez analogię do pkt 29 wytycznych, taka pomoc inwestycyjna na recykling może otrzymać wsparcie w wysokości do 30 % kosztów kwalifikowanych tylko pod warunkiem spełniania następujących dodatkowych kryteriów: i) projekty inwestycyjne powinny być innowacyjne i wykraczać poza „najbardziej aktualny stan techniki”, ii) pomoc nie powinna pośrednio zwalniać przedsiębiorstwa wytwarzającego odpady z obciążeń, które powinny, zgodnie z prawem wspólnotowym, znaleźć się w jego budżecie, oraz iii) należy nałożyć warunki gwarantujące recykling materiałów będących potencjalnymi odpadami, biorąc pod uwagę fakt, że pomoc na inwestycje, które jedynie zwiększają konkurencję w odniesieniu do materiałów przeznaczonych do recyklingu, nie może zostać zatwierdzona.

Aspekty pomocy państwa przy wdrażaniu systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów

512. System handlu przydziałami emisji gazów we Wspólnocie („system wspólnotowy”) wprowadzony dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/87/WE z dnia 13 października 2003 r.³²³ odgrywa istotną rolę w polityce Komisji dotyczącej zmian klimatycznych. Ma on pomóc Państwom Członkowskim w wywiązaniu się ze zobowiązań zaciągniętych w Protokole z Kioto poprzez wykorzystanie opartego na rynku instrumentu wspomagającego redukcję emisji po niższych kosztach.
513. System wspólnotowy jest pierwszym międzynarodowym systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂ na świecie. Będzie on obejmował ponad 12 000 instalacji w 25 krajach Unii (spalarnie, rafinerie ropy naftowej, piece koksownicze, huty żelaza i stali oraz zakłady produkcji cementu, szkła, wapna, cegieł, ceramiki, masy papierniczej i papieru), które powodują blisko połowę emisji CO₂ w Europie.

321 Sprawa C 73/03.

322 Dz.U. C 37 z 3.2.2001.

323 Dz.U. L 275 z 25.10.2003.

514. Najważniejszym elementem wdrożenia systemu wspólnotowego są tzw. krajowe plany rozdziału uprawnień. Plany te określają całkowity przydział uprawnień do emisji, jaki Państwa Członkowskie planują rozdzielić w okresie rozliczeniowym 2005-2007 oraz metody rozdziału uprawnień na poszczególne sektory i instalacje.

515. Dyrektywa w sprawie handlu przydziałami emisji wymaga, aby Komisja przeprowadziła ocenę zgodności omawianych planów z art. 10 tej dyrektywy oraz z 11 kryteriami określonymi w załączniku III do przedmiotowej dyrektywy. W przypadku stwierdzenia niezgodności Komisja ma prawo odrzucić plan w całości lub w części w ciągu trzech miesięcy od jego zgłoszenia. Do końca 2004 r. Komisja podjęła decyzje w sprawie 21 krajowych planów rozdziału uprawnień³²⁴.

Ocena krajowych planów rozdziału uprawnień

516. Kryterium piąte określone w załączniku III do dyrektywy w sprawie handlu przydziałami emisji stanowi, że krajowy plan rozdziału uprawnień „nie powinien powodować dyskryminacji przedsiębiorstw lub sektorów w taki sposób, aby w nieuzasadniony sposób sprzyjać niektórym przedsiębiorstwom lub działaniom zgodnie z wymogami Traktatu, w szczególności jego art. 87 i 88”.
517. We wskazówkach Komisja stwierdziła, że „stosuje się normalne zasady pomocy państwa”.
518. Artykuł 10 dyrektywy zobowiązuje Państwa Członkowskie do rozdzielania co najmniej 95 % przydziałów wolnych od opłat na okres 2005-2007. Umożliwia to Państwo Członkowskim sprzedaż maksymalnie 5 % przydziałów. Do tej pory Państwa Członkowskie korzystały z tej możliwości w niewielkim stopniu. Jedynie Dania zdecydowała się poddać 5 % przydziałów pod licytację. Niektóre inne Państwa Członkowskie planują licytowanie niewykorzystanych przydziałów z puli zarezerwowanej dla nowych podmiotów pod koniec okresu rozliczeniowego lub licytację bardzo ograniczonej liczby przydziałów w celu pokrycia kosztów administracyjnych wdrażania systemu. W zakresie, w jakim Państwo Członkowskie nie korzysta z możliwości sprzedaży przydziałów po cenie rynkowej, środek ten wydaje się stanowić działanie Państwa Członkowskiego i obejmować wykorzystanie zasobów państwowych.
519. Środek może również obejmować wykorzystanie zasobów państwowych i stanowić działanie Państwa Członkowskiego, jeżeli Państwo Członkowskie zezwala na przenoszenie przydziałów z jednego okresu rozliczeniowego na drugi. Dotychczas ze wszystkich Państw Członkowskich jedynie Francja zezwoliła na przenoszenie przydziałów.
520. Z wyjątkiem Danii, Komisja nie mogła zatem wykluczyć możliwości, że krajowe plany rozdziału uprawnień zawierały element pomocy państwa zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu. Dalsza ocena Komisji dotyczy tego, czy ewentualna pomoc była zgodna z ogólnym celem dotyczącym ochrony środowiska zawartym w dyrektywie w

324 Dnia 7 lipca Komisja podjęła decyzję w sprawie krajowych planów rozdziału uprawnień dla Danii, Irlandii, Niemiec, Szwecji; dnia 20 października – dla Belgii, Estonii, Łotwy, Luksemburga, Słowacji i Portugalii; pod koniec grudnia – dla Cypru, Węgier, Litwy, Malty i Hiszpanii. Komunikaty dotyczące tych decyzji są dostępne na stronie internetowej: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28012.htm>. Decyzje można znaleźć na stronie internetowej: http://www.europa.eu.int/comm/environment/climat/emission_plans.htm

sprawie handlu przydziałami emisji, oraz czy wydawała się być konieczna do jego osiągnięcia.

521. Komisja kontaktowała się z Państwami Członkowskimi szczególnie w przypadkach, gdy krajowy plan rozdziału uprawnień wydawał się obejmować jedną z następujących sytuacji:
522. Państwo Członkowskie rozdziela całkowitą liczbę uprawnień niezgodną z przewidywaną emisją lub niezgodną z tzw. „drogą do Kioto” danego państwa (kryteria 1 i 2 w załączniku III do dyrektywy) a beneficjenci nie przedstawiają odpowiednich wyników działań na rzecz ochrony środowiska, takie zawyżone rozdzielanie może oznaczać potencjalną pomoc państwa (beneficjenci otrzymują wyższe przydziały niż realistycznie przewidziany poziom emisji, w związku z czym pomoc nie miałaby motywującego wpływu na zmianę zachowań); plan prowadzi do rozróżnienia między poszczególnymi sektorami handlu lub instalacjami, np. poprzez stosowanie różnych nieuzasadnionych metod rozdziału uprawnień dla różnych sektorów lub jednej metody rozdziału uprawnień różnie w zależności od przedsiębiorstwa; oraz nowe podmioty na rynku są bezzasadnie traktowane inaczej niż podmioty już obecne na rynku.
523. Podczas dokonywania oceny krajowych planów rozdziału uprawnień Komisja zetknęła się z ograniczoną liczbą takich sytuacji. Do tej pory większość potencjalnych zagrożeń dla niezakłóconej konkurencji można było rozwiązać na drodze dyskusji z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi. W kilku przypadkach Państwa Członkowskie ograniczyły całkowitą liczbę przydziałów w celu spełnienia kryteriów 1, 2 i 5 zawartych w dyrektywie w sprawie handlu przydziałami emisji. W niektórych przypadkach Państwa Członkowskie zrezygnowały z rezerw ustalonych dla poszczególnych sektorów. Zastosowanie różnych metod rozdziału uprawnień dla poszczególnych sektorów w wielu przypadkach okazało się być uzasadnione. Komisja uznała zatem, że w oparciu o informacje dostarczone przez Państwa Członkowskie, w przypadku większości krajowych planów rozdziału uprawnień, każda potencjalna pomoc byłaby prawdopodobnie zgodna ze wspólnym rynkiem, jeżeli poddano by ją ocenie zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu.
524. Należy zauważyć, że Komisja sprawdziła już wszystkie plany krajowe w kontekście dyrektywy w sprawie handlu przydziałami emisji w celu określenia oczywistych obszarów dotyczących pomocy państwa, z którymi plany te mogą nie być zgodne. Jak dotąd Komisja nie podjęła żadnej formalnej decyzji w sprawie pomocy państwa dotyczącej krajowego planu rozdziału uprawnień.

8. ROZSZERZENIE

Pomoc istniejąca w nowych Państwach Członkowskich

525. Traktat o Przystąpieniu stanowi, że od daty przystąpienia następujące środki pomocy należy traktować jako pomoc istniejącą w rozumieniu art. 88 ust. 1 Traktatu WE:
- środki pomocy wdrożone przed dniem 10 grudnia 1994 r.;
 - środki pomocy objęte wykazem znajdującym się w załączniku do Traktatu o Przystąpieniu („wykaz traktatowy”);

- środki pomocy, które przed datą przystąpienia zostały poddane ocenie przez organ ds. pomocy państwa danego nowego Państwa Członkowskiego i zostały uznane za zgodne z *acqui*, oraz w stosunku do których Komisja nie wniosła zastrzeżeń w oparciu o poważne wątpliwości dotyczące zgodności środka ze wspólnym rynkiem („procedura w ramach mechanizmu przejściowego”).

526. Wszystkie środki stanowiące pomoc państwa i niespełniające powyższych warunków uważa się, dla celów stosowania art. 88 ust 3 TWE, za nową pomoc przyznaną po przystąpieniu.
527. Zgodnie z procedurą w ramach mechanizmu przejściowego nowe Państwa Członkowskie miały możliwość zgłoszenia środków w okresie między początkiem 2003 r. a datą przystąpienia. W sumie zgłoszono 559 środków, z których 201 przypadło na 2003 r. i 358 na 2004 r. Do końca 2004 r. 323 środki (58 % wszystkich) przedstawiono jako środki pomocy istniejącej, z czego 76 w 2003 r. i 247 w 2004 r. W ciągu 2004 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do 3 środków. W sumie 207 środków (37 %) zostało wycofanych przez nowe Państwa Członkowskie lub stało się przedmiotem decyzji Komisji uznającej, że nie mają one zastosowania po przystąpieniu. Do końca 2004 r. pozostałe 26 środków było wciąż w fazie oceny.

Pomoc dla sektora bankowego w nowych Państwach Członkowskich

528. W latach 90. gospodarki niektórych nowych Państw Członkowskich przeszły zmiany strukturalne. W niektórych przypadkach interweniowały władze publiczne. Aby zagwarantować ocenę tych interwencji, Traktaty o Przystąpieniu upoważniły Komisję do oceny zgodności środków stanowiących pomoc państwa, których działanie obejmuje okres po przystąpieniu nowych Państw Członkowskich, mimo że zostały one przyznane przed tą datą.
529. Komisja dokonała przeglądu zgłoszonej pomocy na restrukturyzację systemu bankowego w kilku nowych Państwach Członkowskich (Republika Czeska, Węgry i Słowacja). W roku 2004 Komisja przyjęła 16 decyzji stwierdzających, że przyznane środki „nie mają zastosowania po przystąpieniu”. Oznacza to, że przedmiotowe środki zostały w całości przyznane przed datą przystąpienia i nie przewidywały możliwości przyznania dalszej pomocy po przystąpieniu, stąd Komisja nie miała obowiązku ich oceny ani nie posiadała do tego uprawnień. Jednak w dwóch przypadkach, czeskiego *Agrobanka Praha*³²⁵ i węgierskiego *Postabank*³²⁶, Komisja zdecydowała o wszczęciu postępowania, ponieważ stwierdziła, że niektóre ze środków „mające zastosowanie po przystąpieniu” stanowiły pomoc państwa, co do której miała ona poważne wątpliwości z uwagi na zgodność ze wspólnym rynkiem.

Obniżenie ulgi podatkowej przyznanej przez Słowację na rzecz US Steel Košice

530. Podczas negocjacji w sprawie przystąpienia Słowacji przyznano tymczasowe wyłączenie z zasad pomocy państwa UE, na mocy którego Słowacja mogła kontynuować pomoc podatkową na rzecz US Steel Košice po przystąpieniu do końca roku podatkowego 2009.

325 Sprawa CZ 49/2003, C-27/2004, decyzja z 14.7.2004.

326 Sprawa HU 11/2003, C-35/2004, decyzja z 20.10.2004.

531. W celu zrównoważenia przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa płynącej z ulgi podatkowej ustanowiono maksymalny poziom produkcji (obowiązujący od 2002 r.) i maksymalny poziom sprzedaży (obowiązujący od daty przystąpienia). Na Słowację nałożono również obowiązek składania półrocznych sprawozdań na mocy załącznika XIV do Aktu Przystąpienia. Pierwsze sprawozdanie przedstawione przez Słowację wykazało, że w latach 2003 i 2004 nie przestrzegano przepisów dotyczących maksymalnego poziomu produkcji. W celu zrównoważenia efektu nadprodukcji rząd Słowacji zaproponował znaczne ograniczenie pomocy dla US Steel Košice oraz poprosił Komisję o ponowne rozpatrzenie warunków przyznania okresu przejściowego.
532. Dnia 22 września³²⁷ Komisja podjęła decyzję w sprawie odpowiednich środków mających na celu naprawę sytuacji. Na mocy wspomnianej decyzji całkowita kwota pomocy przyznanej US Steel Košice do 2009 r. w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych została zmniejszona z 500 mln USD do 430 mln USD. Ponadto beneficjent ma obowiązek uiścić podatek w wysokości 32 mln USD na rzecz rządu słowackiego, płatny w dwóch równych ratach w latach 2004 i 2005. US Steel Košice musi przestrzegać maksymalnego poziomu produkcji od dnia 1 stycznia 2004 r. oraz maksymalnego poziomu sprzedaży od dnia 1 maja 2004 r. US Steel Košice musi również przestrzegać warunku dotyczącego nierozszerzania asortymentu grup gotowych produktów z dnia 13 grudnia 2002 r., a także nadal dotrzymywać warunków umowy prywatyzacyjnej.
533. Dnia 25 października rząd słowacki zaakceptował zaproponowane przez Komisję odpowiednie środki oraz potwierdził, że US Steel Košice wpłacił pierwszą ratę podatku w wysokości 525 488 000 SKK (16 mln USD).

Pomoc restrukturyzacyjna na rzecz czeskiego producenta stali

534. Dnia 14 grudnia Komisja podjęła decyzję o rozpoczęciu szczegółowej analizy dotyczącej potencjalnej pomocy na rzecz Třinecké železářny a.s. („TZ”), producenta stali w Republice Czeskiej³²⁸. Komisja zbada, czy niektóre środki państwowe nie stanowiły ukrytej pomocy na restrukturyzację. Pomoc na restrukturyzację może zostać przyznana na rzecz czeskiego przemysłu stalowego tylko zgodnie z krajowym programem restrukturyzacji zatwierdzonym przez UE protokołem nr 2 do Aktu Przystąpienia, i tylko na rzecz przedsiębiorstw w nim wymienionych. TZ nie jest jednym z tych przedsiębiorstw, stąd nie kwalifikuje się do pomocy na restrukturyzację. Zdaniem Komisji pomoc przyznana na projekty związane z ochroną środowiska oraz BiR jest zgodna z odnośnymi unijnymi zasadami pomocy państwa. Komisja ma jednak wątpliwości co do zgodności pomocy przyznanej na projekty związane z zamknięciem przedsiębiorstw i szkoleniami. Komisja zbada również, czy cena akcji kupionych przez rząd czeski od TZ była ceną rynkową.

9. BUDOWNICTWO OKRĘTOWE

Fincantieri

327 Sprawa SK 5/04.

328 NN 62/2004.

535. Zgodnie z rozporządzeniem o przemyśle stoczniowym z 1998 r.³²⁹ najpóźniejsza data dostarczenia statku umożliwiająca przyznanie pomocy operacyjnej związanej z zamówieniem to dzień 31 grudnia 2003 r. Statki dostarczone z późniejszą datą z zasady nie kwalifikują się do tego rodzaju pomocy. Komisja może jednak zdecydować o przedłużeniu tego terminu, jeżeli jest to uzasadnione opóźnieniami wynikającymi z niespodziewanych lub wyjątkowych okoliczności niezależnych od stoczni.
536. Dnia 20 października Komisja podjęła decyzję w związku ze zgłoszeniem ze strony Włoch dotyczącym terminu dostawy pięciu statków wycieczkowych budowanych przez Fincantieri, włoską grupę budowy statków. Zdaniem Włoch przyczyną opóźnień był wniosek zamawiającego o przesunięcie dostaw w związku z zamachami terrorystycznymi z dnia 11 września 2001 r.³³⁰.
537. W swojej decyzji Komisja z jednej strony zatwierdziła przedłużenie terminu dostawy czterech statków, uznając, że argument przedstawiony przez Włochy obejmują wyjątki przewidziane w rozporządzeniu o przemyśle stoczniowym oraz, że grupa Fincantieri z technicznego punktu widzenia zdolna była dostarczyć statki przed końcem 2003 r. Komisja zdecydowała jednak o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie jednego ze statków w związku z wątpliwościami co do tego, czy grupa Fincantieri kiedykolwiek posiadała techniczną zdolność dostarczenia tego statku do dnia 31 grudnia 2003 r.
- Kvaerner Warnow Werft*³³¹
538. Po zjednoczeniu Niemiec stocznie z byłej NRD otrzymały wyjątkowo duże kwoty pomocy państwa na restrukturyzację. W latach 1993-1995 w kontekście prywatyzacji i restrukturyzacji stoczni Warnow Werft we wschodnich Niemczech (teraz Kvaerner Warnow Werft, KWW) Komisja zatwierdziła pomoc w wysokości 639,4 mln EUR. Pomoc ta miała obejmować pomoc operacyjną w wysokości 382,1 mln EUR, z czego 230,8 mln EUR zostałoby wykorzystane na pokrycie strat wynikających ze szczególnych umów na budowę statków.
539. W związku z informacjami o pożyczce udzielonej przez stocznię Kvaerner Warnow Werft jej spółce nadrzędnej w wysokości 200 mln EUR Komisja nabrała podejrzeń, że stocznia otrzymała pomoc w wysokości większej niż było to konieczne do zrównoważenia strat wynikających z niektórych umów na budowę statków. Wszczęła zatem postępowanie i zbadała, czy należy odzyskać od beneficjenta kwotę 60,9 mln EUR.
540. W swojej decyzji ostatecznej Komisja stwierdziła, że Kvaerner Warnow Werft istotnie otrzymała pomoc w kwocie wyższej niż było to konieczne do zrównoważenia strat wynikających z niektórych umów na budowę statków. Podczas postępowania Kvaerner Warnow Werft była jednak w stanie wykazać istnienie dodatkowych kosztów, które można było powiązać z umowami na budowę statków i które spowodowały zwiększenie strat. Po uwzględnieniu dalszych uwag i wyjaśnień ze strony rządu niemieckiego i przedsiębiorstwa stwierdzających, że stocznia Kvaerner Warnow Werft nie otrzymała całej bezgotówkowej pomocy operacyjnej,

329 Rozporządzenie Rady nr 1540/98 (Dz.U. L 202 z 18.7.1998).

330 N 347/03.

331 Sprawa C6/2000 z 25.10.2004, C(2004)3910/2.

Komisja nakazała odzyskanie 13 mln EUR, którą to kwotę uznano za nadmierną pomoc.

Ograniczenia wydajności stoczni we wschodnich Niemczech, Hiszpanii i Grecji

541. W latach 1992 i 1997 pięć stoczni we wschodnich Niemczech przeszło radykalną restrukturyzację. W celu zrównoważenia zakłócającego wpływu pomocy restrukturyzacyjnej na konkurencję Niemcom postawiono wymóg ograniczenia ogólnej wydajności w sektorze stoczniowym wschodnich Niemiec o 40 %. Od roku 1995 Komisja monitorowała przestrzeganie przez stocznie limitów wydajności rozumianych jako limity produkcji.
542. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 29 kwietnia dotyczącym Kvaerner Warnow Werft uznał jednak, że Komisja myliła się w kwestii interpretacji ograniczenia wydajności jako ograniczenia faktycznej produkcji. Ograniczenie wydajności należy interpretować, w świetle decyzji Komisji zatwierdzających pomoc przyjętych w latach 1993-1995, jako techniczne ograniczenia urządzeń produkcyjnych. Dopóki urządzenia produkcyjne stoczni, zgodnie z opisem zawartym w decyzjach Komisji zatwierdzających pomoc, były niezmienione, poziom produkcji stoczni Kvaerner Warnow Werft mógł przekraczać jej możliwości techniczne.
543. Uwzględniając rozumowanie Trybunału oraz w interesie spójności i równego traktowania Komisja zdecydowała o uznaniu ograniczeń wydajności niektórych stoczni niemieckich, hiszpańskich i greckich jedynie za ograniczenia techniczne w zakresie, w jakim decyzje były oparte na dyrektywie Rady 90/684 z późniejszymi zmianami. Monitorowanie ograniczeń zdolności technicznych będzie jednak kontynuowane w świetle indywidualnych przepisów dotyczących poszczególnych stoczni do dnia określonego w każdej z decyzji dotyczących restrukturyzacji³³².

10. ROLNICTWO

544. Komisja otrzymała 252 zgłoszenia planowanej pomocy państwa w sektorze rolniczym i rolniczo-przemysłowym. Rozpoczęła również badanie 13 środków pomocy, które nie były wcześniej zgłoszone na mocy art. 88 ust. 3 TWE. Nie rozpoczęto ani nie zakończono żadnego przeglądu istniejących środków pomocy zgodnie z art. 88 ust. 1 TWE. W sumie Komisja nie wniosła sprzeciwu wobec 212 środków. Niektóre z przedmiotowych środków zatwierdzono po tym, jak zainteresowane Państwa Członkowskie zmieniły je lub zobowiązały się je zmienić w celu dostosowania ich do wspólnotowych zasad pomocy państwa. Komisja wszczęła postępowanie określone w art. 88 ust. 2 TWE w 8 sprawach, gdzie przedmiotowe środki wywołały poważne wątpliwości co do braku zgodności ze wspólnym rynkiem. Komisja zamknęła postępowanie na mocy art. 88 ust. 2 w 14 sprawach. W 10 z nich podjęto decyzję negatywną, z których kilka dotyczyło odzyskania pomocy. Poniższy przegląd obejmuje wybrane sprawy poruszające kwestie najbardziej interesujące z punktu widzenia polityki pomocy państwa w sektorze rolniczym i rolniczo-przemysłowym w 2004 r.

FINLANDIA

545. Dnia 16 marca Komisja podjęła decyzję o zatwierdzeniu specjalnego pakietu wsparcia zgłoszonego przez Finlandię zgodnie z art. 144 Traktatu o Przystąpieniu. Decyzja jest formalnym wynikiem długich dyskusji i negocjacji prowadzonych na najwyższym szczeblu w 2003 r. Upoważnia ona Finlandię do przyznania w latach 2004-2007 specjalnego wsparcia na dochody dla rolników w południowej Finlandii w wysokości ok. 420 mln EUR oraz dodatkowej pomocy na dochody w formie motywacyjnych dodatków do istniejących programów rolniczo-przemysłowych w południowej Finlandii w wysokości 225 mln EUR na ten sam okres. Warunkiem przyznania pomocy na dochody jest wdrożenie środków pomocy w celu promocji inwestycji, pomocy dla młodych rolników i doradztwa zawodowego dla rolników.

FRANCJA

PMPOA (Program kontroli zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego)

546. Dnia 19 lutego Komisja przyjęła pozytywną decyzję ostateczną³³³ stwierdzając zgodność z Traktatem pomocy inwestycyjnej na ochronę środowiska przyznanej we Francji przed 2000 r. Przyczyną wszczęcia postępowania było przyznanie przez Francję pomocy inwestycyjnej w wysokości do 60 % w czasie, gdy możliwe było przyznanie pomocy jedynie w wysokości 35 %. Poziom 35 % również został zatwierdzony decyzją, której przepisów Francja nie przestrzegała, przydzielając większą pomoc. Począwszy od roku 2000 Komisja zwiększyła jednak maksymalny dozwolony poziom pomocy. Wyższy poziom pomocy potwierdza art. 4 rozporządzenia o wyłączeniu 1/2004, które stosuje się z mocą wsteczną do pomocy przyznanej przed jego wejściem w życie. Na tej podstawie prawnej pomoc została uznana za zgodną z Traktatem.

Podatek od uboju

547. Dnia 30 marca Komisja podjęła decyzję³³⁴ o niewnoszeniu zastrzeżeń do pomocy państwa w wysokości ok. 156 mln EUR na rok 2004 (oraz w podobnej wysokości na lata późniejsze) na usuwanie i utylizację padłych zwierząt w gospodarstwach indywidualnych. Intensywność pomocy wynosi do 100 %. Pomoc jest zgodna z wytycznymi TSE, a czas trwania programu jest nieograniczony. W sprawie finansowania usuwania odpadów z uboju decyzja stwierdza, że kwota ok. 91 mln EUR nie stanowi pomocy, ponieważ skoro kwoty nowego podatku od uboju (fr. *taxe d'abattage*) płacone przez ubojnie od tony odpadów są wyższe niż korzyści związane z bezpłatnym odbiorem odpadów, to ubojnie nie odnoszą żadnych korzyści finansowych.

Rekompensata z tytułu suszy w 2003 r.

548. Dnia 20 października Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń do pomocy państwa w wysokości ok. 664 mln EUR dla rolników poszkodowanych przez suszę w 2003 r.³³⁵. Rekompensatę wypłacono jako kombinację dotacji gotówkowych (339 mln EUR), subsydiowanych pożyczek dla ofiar klęsk

333 Sprawa C 27/2001 (ex NN 2/2001).

334 N 515/2003.

335 NN 154/2003.

żywiolowych (20 mln EUR), przejęcia odsetek od niespłaconych kredytów (20 mln EUR), pożyczek konsolidacyjnych (20 mln EUR na wsparcie pożyczek w wysokości 225 mln EUR), przedłużenia terminu płatności zaległych podatków bezpośrednich i podatku VAT (bez odsetek za zwłokę), umorzenia tychże podatków, zwolnienia z podatku od gruntu oraz przedłużenia terminu płatności składek na ubezpieczenie społeczne. Element rekompensaty polegający na przejęciu odsetek od zaległych kredytów (20 mln EUR) uznano za pomoc *de minimis*. Intensywność pomocy wyniosła do 100 % szkód, a okres jej trwania różnił się w zależności od rodzaju pomocy.

Podatek od utylizacji

549. Dnia 14 grudnia Komisja przyjęła ostateczną decyzję mieszaną (pozytywno-negatywną) o odzyskaniu pomocy w sprawie francuskiego podatku od utylizacji (fr. *taxe d'équarrissage*)³³⁶. W latach 1997-2003 we Francji obowiązywał podatek od sprzedaży mięsa pochodzącego zarówno z Francji, jak i z innych państw Członkowskich. Z podatku finansowano bezpłatne usuwanie odpadów z ubojni i padłych zwierząt. Podatek kierowano najpierw do specjalnego funduszu zarezerwowanego na finansowanie tego środka pomocy. Po tym jak Komisja wszczęła postępowania w sprawie naruszenia, ponieważ uznała podatek nałożony na mięso pochodzące z innych Państw Członkowskich za dyskryminujący, Francja przesunęła wpływy z podatku do budżetu ogólnego na lata 2001 i 2002.
550. Środki pomocy finansowane w latach 1997-2002 w wysokości 829 mln EUR są, co do zasady, zgodne z zasadami pomocy państwa. Jednak z powodu dyskryminującego finansowania w latach 1997-2000, pomoc w wysokości ok. 400 mln EUR powinna zostać uznana za niezgodną z prawodawstwem wspólnotowym. Zwrot pomocy przez rolników niekoniecznie byłby jednak najlepszym sposobem zadośćuczynienia dyskryminacji wobec mięsa pochodzącego z innych Państw Członkowskich spowodowanych podatkiem nałożonym na poziomie supermarketów. W związku z tym Komisja zdecydowała o uznaniu pomocy za zgodną z zasadami pomocy państwa pod warunkiem, że Francja dokona zwrotu podatku nałożonego na mięso pochodzące z innych Państw Członkowskich. Francja podjęła w tym względzie stosowne zobowiązanie.
551. Jeżeli chodzi o lata 2001 i 2002 odnośnie do pomocy w wysokości 400 mln EUR Komisja uznała, że doszło do zerwania powiązania między podatkiem a pomocą, ponieważ podatek przeniesiono do budżetu ogólnego³³⁷, a wpływy z podatku nie miały związku z kosztami publicznych usług utylizacji. Decyzja obejmuje zatem lata 1997-2002. Decyzja dotycząca roku 2003 zostanie dopiero podjęta. Ponadto pomoc przydzieloną małym sklepom mięsnym w formie zwolnienia ze wspomnianego podatku uznano za niezgodną z zasadami pomocy państwa i nakazano jej odzyskanie.

NIEMCY

Pomoc na kółka rolnicze

336 Sprawa C-49/2002 (ex NN 49/2002).

337 Zdaniem Komisji Francja, przez przypisanie wpływów z podatku do budżetu ogólnego, zakończyła dyskryminującą praktykę podatkową, w związku z czym Komisja zamknęła postępowanie w sprawie naruszenia.

552. Na mocy dwóch ostatecznych decyzji z dnia 19 maja i z dnia 14 grudnia – decyzji warunkowej³³⁸ i częściowo negatywnej decyzji o odzyskaniu pomocy³³⁹ - Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie wsparcia przyznanego kółkom rolniczym w Bawarii.

553. Obydwie decyzje wyjaśniają podejście Komisji do pomocy przyznanej kółkom rolniczym, będących organizacjami rolników działającymi na zasadzie samopomocy, których zasadnicza działalność obejmuje organizowanie pomocy w prowadzeniu gospodarstwa i wspólne użytkowanie maszyn rolniczych. W skargach otrzymanych przez Komisję zwracano uwagę na możliwe subsydiowanie innych obszarów działalności komercyjnej (nie podstawowej) kółek rolniczych. Komisja zasadniczo uznaje pozytywną rolę kółek rolniczych w sektorze rolnictwa, które umożliwiają rolnikom poprawę wydajności poprzez wspólne użytkowanie kosztownych maszyn.

554. W swojej decyzji C9/A/2004 Komisja zatwierdziła zatem pomoc dla rolników w formie usług subsydiowanych (w wysokości 19,6 mln EUR przez okres sześciu lat) zgodnie z pkt 14 wytycznych rolnych. Pomoc ma charakter zmniejszający się i nie przekracza 50 % odpowiednich kosztów. Komisja zauważyła jednak, że stała pomoc publiczna w wysokości 100 % takich kosztów, które wydają się być dla farmerów kosztami stałymi, może stanowić pomoc operacyjną niezgodną z zasadami pomocy państwa. Komisja nałożyła na Niemcy wymóg włączenia do programu zobowiązania, zgodnie z którym kółka rolnicze muszą przekazywać całkowitą kwotę pomocy rolnikom, oraz albo zakazać prowadzenia działalności innej niż podstawowa, albo ograniczyć prowadzenie działalności innej niż podstawowa do prawnie niezależnych podmiotów zależnych kółek rolniczych uniemożliwiając w ten sposób wzajemne subsydiowanie.

555. W swojej decyzji dotyczącej poprzedniej pomocy (niezgodnej z prawem) (C9/B/2003) Komisja uznała, że poziom kwot pomocy otrzymanych przez indywidualnych beneficjentów (ok. 50 EUR na jednego rolnika) był zbyt niski, aby mógł zakłócić konkurencję. Komisja uznała jednak również, że bawarski system przyznawania tego typu pomocy nie wykluczał skutecznie przyznawania kółkom rolniczym pomocy czysto operacyjnej ani subsydiowania innych obszarów działalności komercyjnej prowadzonej przez kółka rolnicze. Komisja stwierdziła zatem, że każda pomoc, co do której nie można dowieść, że korzystali z niej wyłącznie rolnicy, jest niezgodna z zasadami pomocy państwa i jako taka powinna zostać zwrócona.

GRECJA

Program rekompensat z tytułu złych warunków pogodowych - RAGBY

556. Dnia 20 kwietnia Komisja przyjęła decyzję³⁴⁰ o niewnoszeniu zastrzeżeń do pomocy państwa w wysokości ok. 60 mln EUR w celu zrekompensowania farmerom i rybakom strat spowodowanych klęskami żywiołowymi (osunięcia się ziemi, powódzie), złymi warunkami pogodowymi (mróz, deszcz, sztorm, susza) i chorobami w okresie pomiędzy marcem 2002 r. i marcem 2003 r. Intensywność pomocy wynosi 50-80 % poziomu strat, a dla niektórych upraw możliwe są płatności

338 Sprawa C 9/A/2003 - Niemcy (Bawaria).

339 Sprawa C 9/B/2003 - Niemcy (Bawaria).

340 N 249/2003.

ryczałtowe na 1 000 m². Czas trwania środka pomocy wynosi pięć lat (pomoc wypłacana w kilku etapach).

WŁOCHY

Kapitał podwyższonego ryzyka dla MŚP w sektorze rolniczym

557. Dnia 3 lutego Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń do przyznania kapitału podwyższonego ryzyka z funduszy publicznych w wysokości ok. 5 mln EUR rocznie do 2005 r.³⁴¹. Celem jest powołanie funduszu, który promowałby dostęp MŚP w sektorze rolniczym do kapitału podwyższonego ryzyka w formie zakupu pakietów mniejszościowych udziałów, pożyczek wielostronnych oraz udziału w innych funduszach kapitału podwyższonego ryzyka. Środek zawiera kilka elementów pomocy państwa, które uznano za zgodne z zasadami pomocy państwa. Na przykład, fundusz publiczny rezygnuje z zysków przekraczających pewien próg na rzecz inwestorów prywatnych. Jest to jeden ze środków pomagających przyciągnąć inwestorów. Czas trwania środka pomocy wynosi 10 lat.

Rekompensata w związku z chorobą niebieskiego języka

558. Dnia 16 marca Komisja przyjęła negatywną decyzję ostateczną w sprawie pomocy państwa w wysokości ok. 2,6 mln EUR na rekompensaty rzekomych strat poniesionych przez przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem w regionie Sardynii na skutek choroby niebieskiego języka³⁴². Jednocześnie z zatwierdzeniem pomocy na rekompensaty strat poniesionych przez rolników podjęto decyzję o wszczęciu postępowania w odniesieniu do sektora przetwórczego. Ponieważ pomocy jeszcze nie wypłacono, nie było potrzeby wydawania nakazu jej odzyskania. Pomoc uznano za niezgodną z zasadami pomocy państwa z następujących powodów:
- Zasady pomocy państwa zezwalają na rekompensaty tylko w odniesieniu do producentów surowców. Straty związane z obrotem należą do naturalnego ryzyka przedsiębiorcy i mogą mieć różne przyczyny.
 - Nie wykazano związku między stratami a chorobą niebieskiego języka. W tym samym czasie na Sardynii miała miejsce susza, która również mogła prowadzić do ograniczenia obrotu; niektóre spółdzielnie mogły mieć mniejsze dostawy surowców (i stąd ponieść straty) z przyczyn innych niż choroba niebieskiego języka.

AIMA – sektor drobiowy

559. Dnia 19 maja Komisja przyjęła ostateczną decyzję negatywną uznającą pomoc państwa w wysokości ok. 10,3 mln EUR za niezgodną z Traktatem³⁴³. Ponieważ pomocy jeszcze nie wypłacono, nie było potrzeby wydawania nakazu jej odzyskania. Pomoc miała na celu rekompensatę rzekomych strat poniesionych przez włoskich producentów drobiu w związku z aferą dioksynową w Belgii w 1999 r.
560. Zdaniem Włoch belgijska afera dioksynowa spowodowała, za pośrednictwem mediów, panikę we Włoszech, czego skutkiem było zmniejszenie spożycia drobiu

341 N 384/2003 – Dz.U. C 56 z 4.3.2004.

342 Sprawa C 5/2001 (ex N 775/2000) - Włochy (Sardynia).

343 Sprawa C 59/2001 (ex N 797/1999).

przez włoskich konsumentów. W związku z tym Włochy zaproponowały swoim producentom drobiu rekompensatę argumentując, że skandal związany z dioksynami dodawanymi do paszy dla drobiu powinien zostać uznany za „zdarzenie wyjątkowe” nie tylko w Belgii, lecz również we Włoszech. Zgodnie z zasadami pomocy państwa pomoc taką można zatwierdzić jedynie pod warunkiem uznania skutków afery dioksynowej za „zdarzenie wyjątkowe”. Komisja wyraziła jednak poważne wątpliwości dotyczące zastosowania takiego podejścia do rynku włoskiego. Informacje uzyskane po wszczęciu postępowania nie rozwiąły tych wątpliwości.

Pomoc na ratowanie na rzecz dostawców grupy Parmalat

561. Dnia 14 lipca Komisja podjęła decyzję³⁴⁴ o niewnoszeniu zastrzeżeń do jednorazowej pomocy państwa w wysokości ok. 1 mln EUR dla producentów mleka w Lombardii, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji na skutek nieuregulowania przez Parmalat płatności za dostarczane mleko. Pomoc na ratowanie obejmuje gwarancje, zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację. Włochy zaproponowały zwyczajowe metody wyliczeń w celu ustalenia, kiedy przeciętny producent mleka może zostać uznany za znajdującego się w trudnej sytuacji i w związku z tym kwalifikować się do otrzymania pomocy. Niektórzy rolnicy nie zostaną objęci programem z uwagi na poziom zamożności wykluczający znalezienie się w trudnej sytuacji. Jeżeli chodzi o intensywność pomocy, maksymalna wysokość gwarancji dostępnych w ramach obecnego programu wynosi 500 000 EUR dla przedsiębiorstw indywidualnych i 5 mln EUR dla spółdzielni.

Interwencja regionalna na rzecz rozwoju Confidii w sektorze rolniczym

562. Dnia 10 maja Komisja zatwierdziła pomoc³⁴⁵ w wysokości 1 032 913,80 EUR na gwarancje oraz 516 456,90 EUR na pomoc techniczną dla Confidi, spółdzielni składających się z przedsiębiorstw działających w sektorze rolniczym oraz ich stowarzyszeń zarządzających funduszami gwarancyjnymi. Celem przyznanej na okres pięciu lat pomocy jest:
- dostarczanie rolnikom lub spółdzielniom gwarancji dodatkowych, pod warunkiem, że gwarancje te mają związek z działaniami finansowanymi z regionalnego lub krajowego programu pomocy zatwierdzonego przez Komisję oraz że połączona pomoc nie przekracza progów określonych w decyzjach Komisji zatwierdzających pomoc;
 - świadczenie usług doradczych na rzecz wszystkich rolników działających w danym regionie.
563. Ekwiwalent pieniężny za gwarancje dodatkowe oblicza się w ten sam sposób jak za pożyczki subsydiowane, tzn. jako różnicę między rynkowym oprocentowaniem pożyczki a oprocentowaniem ustalonym przez bank w związku z ustanowieniem gwarancji pomniejszoną o kwotę wniesioną przez beneficjenta.

Pomoc w związku z kryzysem BSE: Ustawa 49/2001 – art. inne niż art. 7a

344 N 75/2004 - Włochy (Lombardia).

345 N 536/2003 - Włochy (Kampania).

564. Dnia 1 grudnia Komisja zatwierdziła³⁴⁶ z mocą wsteczną włoską pomoc państwa w wysokości ok. 169 mln EUR przeznaczoną na koszty obowiązkowego zniszczenia materiałów szczególnego ryzyka i przechowywania materiałów o niskim stopniu ryzyka w formie dopłat do dochodów dla producentów wołowiny w celu przeciwdziałania skutkom kryzysu BSE z 2001 r. Zatwierdzone środki obejmuje włoska ustawa 49/2001, częściowo zatwierdzona przez Komisję w momencie wybuchu kryzysu BSE w 2001 r.
565. Pomoc w formie dopłat do dochodów dla producentów wołowiny przyznana poprzez wstrzymanie i przesunięcie terminów opłat podatków i składek na ubezpieczenie społeczne została zatwierdzona zgodnie z art. 87 ust. 2 lit b) TWE. Dopłaty do dochodów w sektorze będącym następnym ogniwem w procesie produkcji/dystrybucji (ubojnie, detaliczni i hurtowi sprzedawcy mięsa), objętym omawianą decyzją, wynoszą ok. 103,25 EUR na jedno gospodarstwo i zostały uznane za pomoc *de minimis*, nie obejmuje ich zatem zakaz pomocy państwa.

NIDERLANDY

Środki w związku z ptasią grypą

566. Dnia 8 września Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń do pomocy państwa w wysokości ok. 11,3 mln EUR na rzecz kosztów walki z ptasią grypą³⁴⁷. Środek stanowi modyfikację środka zatwierdzonego jako N 700/2000. Ogłoszona intensywność środka wynosi do 100 %, a czas jego trwania obowiązuje do dnia 1 stycznia 2010 r.

Środki w związku z pryszczycą

567. Dnia 8 września Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń do pomocy państwa w wysokości ok. 2,7 mln EUR na rzecz kosztów walki z pryszczycą³⁴⁸. Środek stanowi modyfikację środka zatwierdzonego jako N 700/2000. Intensywność środka pomocy wynosi do 100 %, a czas jego trwania obowiązuje do dnia 1 stycznia 2010 r.

11. RYBOŁÓWSTWO

568. Komisja zatwierdziła niektóre środki pomocy przyznane przez Francję (w formie ograniczenia składek na ubezpieczenie społeczne i innych opłat) w związku z zanieczyszczeniem ropy spowodowanym katastrofą statku Erika w grudniu 1999 r. oraz gwałtownym sztormem mającym miejsce niedługo po tym zdarzeniu. Uznała ona pomoc za uzasadnioną w przypadku hodowców ryb z wybrzeża Atlantyku, szczególnie dotkniętych skutkami wspomnianych zdarzeń, natomiast w odniesieniu do innych hodowców ryb oraz rybaków uznała ją za niezgodną ze wspólnym rynkiem i nakazała jej odzyskanie.
569. Komisja zatwierdziła również niektóre środki pomocy w zakresie rybołówstwa przyznane Korsyce w latach 1986-1999, jednak środki na budowę lub modernizację

346 NN 151/2002 (ex N 113/B/2001).

347 N 429/2003.

348 N 431/2003.

statków ze zwiększoną mocą przyznane między dniem 1 stycznia 1997 r. a dniem 28 października 1998 r. uznano za niezgodne ze wspólnym rynkiem i nakazano ich odzyskanie. Zatwierdzono jednak nowy środek pomocy na zakup statków na rynku wtórnym.

12. SEKTOR WYDOBYCIA WĘGLA I TRANSPORT

Sektor wydobywania węgla

570. Rok 2004 wyróżnia zaprzestanie produkcji węgla we Francji oraz rozszerzenie Unii, po którym liczba Państw Członkowskich produkujących węgiel wzrosła z trzech (Niemcy, Zjednoczone Królestwo i Hiszpania) do siedmiu (z Polską, Republiką Czeską, Słowacją i Węgrami). Na skutek niekorzystnych warunków geologicznych wiele kopalni w UE nie może konkurować z importem węgla.
571. Należy przypomnieć, że począwszy od dnia 24 lipca 2002 r. obowiązują nowe zasady ramowe dotyczące pomocy państwa w sektorze górnictwa węgla³⁴⁹, w związku z wygaśnięciem Traktatu EWWiS z dniem 23 lipca 2002 r. System ten opiera się na minimalnym poziomie produkcji węgla w celu zabezpieczenia dostaw energii UE. Pomoc państwa na rzecz przemysłu węglowego będzie przeznaczona również na restrukturyzację tego sektora, z uwzględnieniem społecznych i regionalnych skutków ograniczenia wydobywania.
572. W przypadku Hiszpanii Komisja wszczęła szczegółowe dochodzenie dotyczące planu restrukturyzacji i pomocy na rzecz sektora wydobywania węgla na 2003 r.³⁵⁰. Dnia 19 maja 2004 r. Komisja zatwierdziła pomoc na rzecz niemieckiego sektora wydobywania węgla na 2004 r.³⁵¹.

Transport

Transport kolejowy

573. Dnia 6 października Komisja zatwierdziła wsparcie Niemiec dla infrastruktury kolejowej³⁵². Zatwierdzony program pomocy dotyczy wytycznych w sprawie finansowania budowy, rozbudowy i ponownego uruchomienia prywatnych bocznic kolejowych. Prywatna bocznicowa jest to tor kolejowy należący do przedsiębiorstwa, które wykorzystuje go do wysyłki lub odbioru ładunku w ramach swojej działalności handlowej. Tory te muszą pośrednio lub bezpośrednio łączyć się z siecią publicznej infrastruktury kolejowej. Program pomocy powinien przyczynić się do zagwarantowania wzrostu w tym sektorze oraz do większego wykorzystania transportu kolejowego w miejsce transportu drogowego.

Transport kombinowany

349 Dz.U. L 205 z 2.8.2002.

350 Dz.U. C 182 z 15.7.2004.

351 N 493/2003 - Niemcy – Pomoc państwa na rzecz sektora wydobywania węgla na rok 2004. Decyzja z 19.5.2003.

352 N 170/2004 – Niemcy – Wytyczne w sprawie finansowania budowy, rozbudowy i ponownego uruchomienia prywatnych bocznic kolejowych. Decyzja z 6.10.2004.

574. Przychylność Komisji zyskał włoski program pomocy³⁵³ dla regionu Friuli-Venezia Giulia obejmujący dopłaty dla przedsiębiorstw świadczących usługi transportu kombinowanego kolejną z lub do regionu. Dopłaty ograniczą się do zrównoważenia różnic między zewnętrznymi kosztami transportu drogowego i transportu kombinowanego. Program umożliwi obniżenie ceny usług transportu kombinowanego, tak aby mógł on konkurować z transportem drogowym w podobnych warunkach rynkowych.
575. Komisja zatwierdziła również inny włoski program regionalny³⁵⁴ (Sycylia), którego celem jest upowszechnienie w okresie trzech lat usług drogowo-morskiego transportu kombinowanego między Sycylią i innymi portami włoskimi i wspólnotowymi. Program będzie przyznawał „premie ekologiczne” małym i średnim przedsiębiorstwom transportu drogowego za transport morski pojedynczych pojazdów ciężarowych o wadze powyżej 12 ton lub naczep. W świetle szczególnej sytuacji geograficznej i gospodarczej Sycylii, trudności w organizacji rynku transportu intermodalnego oraz eksperymentalnego charakteru środka Komisja uznała środek za zgodny z Traktatem.
576. W kwietniu Komisja podjęła decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń do programu pomocy³⁵⁵ mającego na celu modalną zmianę w sektorze transportu towarów z drogowego na morski poprzez przyznanie pomocy na świadczenie nowych lub istniejących usług transportu przybrzeżnego, transportu bliskiego zasięgu lub transportu śródlądowego, pod warunkiem unikania przewozu towarów pojazdami ciężarowymi oraz pozytywnego wpływu na środowisko naturalne na obszarze Zjednoczonego Królestwa. Program ten stanowi uzupełnienie istniejącego programu „Dotacje na infrastrukturę transportową” (ang. *Freight Facilities Grant, FFG*)³⁵⁶. Dotacje będą ograniczone do poziomu 30 % całkowitych kosztów operacyjnych przez okres maksymalnie trzech lat, po którym projekt musi stać się rentowny.
577. Komisja zatwierdziła również belgijski program pomocy³⁵⁷, którego celem jest zapewnienie dostępu do portu w Antwerpii za pośrednictwem żeglugi śródlądowej w trakcie przebudowy obwodnicy w Antwerpii³⁵⁸. Program pokryje dodatkowe koszty rozładunku i załadunku kontenerów na jednostki żeglugi śródlądowej, tak aby nie zniechęcać do korzystania z żeglugi śródlądowej podczas prac na autostradzie.
- Transport drogowy
578. W lipcu Komisja zatwierdziła pomoc inwestycyjną na wyposażenie w filtry pyłowe duńskich pojazdów ciężarowych³⁵⁹.
579. Dnia 20 października Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające³⁶⁰ w sprawie rzekomego nieprawidłowego wykonania poprzedniej pozytywnej decyzji

353 N 335/03 – Włochy – Pomoc na rozpoczęcie świadczenia usług transportu pojazdów ciężarowych drogą kolejową. Decyzja z 3.3.2004.

354 N 551/2003 - Włochy - Pomoc na promowanie kombinowanego transportu towarów (transport drogowy/transport morski bliskiego zasięgu). Decyzja z 6.10.2004.

355 N 206/2003- Zjednoczone Królestwo – Dotacja na przewóz towarów drogą morską. Decyzja z 20.4.2004.

356 N 649/2001- Zjednoczone Królestwo – Dotacje na infrastrukturę przewozową (ang. *Freight Facilities Grant, FFG*). Decyzja z 20.12.2001.

357 N 88/04- Belgia – Pomoc dla sektora żeglugi śródlądowej na obsługę kontenerów w porcie w Antwerpii. Decyzja z 14.7.2004.

358 Autostrada otaczająca Antwerpię ma cztery pasy ruchu w każdą stronę. Podczas prac remontowych liczba pasów zostanie ograniczona do dwóch w każdą stronę.

359 N 90/2004 - Dania – Filtry pyłowe w pojazdach ciężarowych. Decyzja z 20.7.2004.

360 Sprawa C 32/2003 - Francja - Sernam 2 – Przegląd pomocy na restrukturyzację. Decyzja z 20.10.2004.

Komisji dotyczącej restrukturyzacji przedsiębiorstwa Sernam, spółki zależnej francuskiego przedsiębiorstwa transportu kolejowego SNCF działającego w sektorze transportu drogowego i kolejowego, jak również zajmującego się spedycją ładunków. Komisja podjęła decyzję warunkową, częściowo pozytywną, częściowo negatywną z nakazem odzyskania pomocy.

580. Komisja przeprowadziła badanie planu restrukturyzacji belgijskiego przedsiębiorstwa ABX Logistics zajmującego się spedycją ładunków głównie za pośrednictwem transportu drogowego, jak również w sektorze transportu morskiego i lotniczego.
581. Obecnie Komisja bada ewentualny wpływ, jaki miała pomoc państwa w formie programu refundacji związanego z wprowadzeniem opłat dla pojazdów ciężarowych na niemieckich autostradach³⁶¹.

Transport wodny

Żegluga śródlądowa

582. Komisja zatwierdziła dwa programy pomocy mające na celu propagowanie rozwoju wodnego transportu śródlądowego we Francji i Belgii (Walonii)³⁶² poprzez modernizację floty i promowanie zawodów związanych z wodnym transportem śródlądowym oraz przywracanie im rangi.
583. Program pomocy dla Walonii obejmuje również pomoc dla operatorów rozkładowych usług transportu kombinowanego kontenerów za pośrednictwem żeglugi śródlądowej, świadczących usługi z terminalu połączonego z drogą wodną znajdującą się w Walonii. Dotację oblicza się na podstawie liczby kontenerów przetransportowanych z lub do danej drogi wodnej. Pomoc ma na celu promocję rozwoju usług wodnego śródlądowego transportu kombinowanego do i z Walonii względem transportu drogowego, który stanowi prawie 100 % transportu kontenerowego w regionie.

Transport morski

584. Komisja zatwierdziła kilka rozszerzeń zasięgu i zmian w programach dla Włoch³⁶³, Niemiec³⁶⁴, Danii³⁶⁵ i Finlandii³⁶⁶. Zaakceptowała również program zryczałtowanego podatku od tonażu³⁶⁷, i tym samym Włochy stały się jedenastym Państwem Członkowskim stosującym taki program, znany również jako „podatek od tonażu”.

361 Sprawa C 54/2003 - Niemcy.

362 N 38/2004 – Francja – Pomoc dla francuskich przewoźników towarów transportem wodnym śródlądowym. Decyzja z 8.9.2004; N 4/2004 – Belgia – Program pomocy dla regionu Walonia na transport wodny śródlądowy 2004-2007. Decyzja z 16.6.2004.

363 N 599/2003 – Kontynuacja programu w latach 2004 i 2005 w celu zmniejszenia składek na ubezpieczenie społeczne wnoszonych przez pracodawców w sektorze żeglugi przybrzeżnej. Decyzja z 3.2.2004; N 45/2004 – Zwiększenie zakresu obowiązywania międzynarodowego rejestru morskiego, a tym samym rozszerzenie zakresu reguł dotyczących tego rejestru na niektóre obszary działalności żeglugi przybrzeżnej. Decyzja z 14.7.2004.

364 NN 19/2004 – Program obejmujący zryczałtowane ograniczenia składek na ubezpieczenia społeczne marynarzy. Decyzja z 22.9.2004; N 376/2004, decyzja z 16.11.2004.

365 N 171/2004 – Zmiany techniczne w programie zryczałtowanego podatku od tonażu, zatwierdzonego w 2002 r. Decyzja z 1.12.2004.

366 N 70/04 – Kontynuacja istniejącego programu pomocy dotyczącego międzynarodowego rejestru morskiego i rozszerzenie zakresu jego obowiązywania na statki pasażerskie kursujące między Finlandią i innymi Państwami Członkowskimi. Decyzja z 1.12.2004.

367 N 114/2004.

585. Komisja zatwierdziła program pomocy przyjęty przez Włochy dla przedsiębiorstw z grupy Tirrenia³⁶⁸, który będzie obowiązywał do 2008 r. na podstawie umów o usługi publiczne. Zdaniem Komisji dotacje wypłacone przedsiębiorstwom tworzącym grupę Tirrenia w celu zagwarantowania świadczenia usług transportowych między Włochami kontynentalnymi a wyspami stanowią rekompensatę za nałożenie zobowiązań związanych ze świadczeniem usług publicznych. Z drugiej strony Komisja stwierdziła, że rekompensaty przyznane na niektóre międzynarodowe trasy morskie były niezgodne z prawem wspólnotowym z uwagi na brak zapotrzebowania na usługi publiczne, i nakazała odzyskanie pomocy od beneficjenta.
586. Dnia 30 czerwca³⁶⁹ Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające wszczęte dnia 19 marca 2003 r.³⁷⁰ w sprawie belgijskiego pakietu środków pomocy w zakresie podatków na rzecz transportu morskiego odmawiając zatwierdzenia niektórych ze zbadanych środków, mianowicie obniżenia podatków za nowo nabyte jednostki, przeniesienia kredytu podatkowego w zakres działania przedsiębiorstwa objętego podatkiem liniowym oraz uznania za kwalifikujące się do pomocy działań niezwiązanych bezpośrednio z transportem morskim, takich jak sprzedaż dóbr i usług, z których nie korzysta się na pokładzie, sprzedaż towarów luksusowych i wycieczek pasażerskich oraz prowadzenie zakładów i kasyn. Inne badane środki zostały zatwierdzone.
587. Wreszcie w przypadku Francji dnia 14 grudnia Komisja wprowadziła zmiany do swojej decyzji z dnia 30 stycznia 2002 r.³⁷¹, zatwierdzając program pomocy na wprowadzenie nowych usług transportu morskiego na krótkich dystansach w celu pełnego uwzględnienia nowych zasad wspólnotowych w tym sektorze.

Transport lotniczy

588. Dnia 12 lutego Komisja podjęła decyzję dotyczącą korzyści przyznanych przez Walonię³⁷² i państwowy port lotniczy Brussels South Charleroi Airport (BSCA) na rzecz przedsiębiorstwa lotniczego Ryanair w związku z wejściem tych linii na lotnisko Charleroi. Komisja uznała, że żaden operator prywatny nie przyznałby podobnych korzyści w takich warunkach jak BSCA. Ponieważ nie przestrzegano w tym przypadku zasady rynkowej inwestora prywatnego, korzyści przyznane liniom Ryanair należy uznać za pomoc państwa, która może zakłócić konkurencję.
589. Komisja przyjęła jednak stanowisko, że pomoc przyznana liniom Ryanair na lotnisku Charleroi może być zgodna ze wspólnym rynkiem w kontekście polityki transportowej w zakresie umożliwienia rozwoju i poprawy wykorzystania infrastruktury drugorzędnych portów lotniczych, która nie jest obecnie w pełni wykorzystana i stanowi obciążenie dla całego regionu. W ramach decyzji Komisja zatwierdziła niektóre rodzaje pomocy, w szczególności pomoc umożliwiającą faktyczny rozwój nowych połączeń na ściśle określonych warunkach. Wskazała w niej również, że nie można zatwierdzić niektórych form pomocy; Komisja dąży do zagwarantowania niedyskryminującego charakteru korzyści przyznawanych w niektórych portach lotniczych oraz ich większej przejrzystości.

368 Sprawa C 64/1999 - Włochy – grupa Tirrenia. Decyzja z 16.3.2004.

369 Decyzja ostateczna jeszcze nie opublikowana.

370 Sprawa C 20/2003, Dz.U. C 145 z 21.6.2003.

371 Sprawa C 65/200, Dz.U. L 196 z 25.7.2002.

372 Sprawa C 76/2002 - Belgia – Lotnisko Charleroi – Ryanair. Decyzja z 12.2.2004.

590. Decyzja ta ma istotne znaczenie dla przyszłości transportu lotniczego, szczególnie w zakresie wykorzystania regionalnych lub drugorzędnych portów lotniczych. Przy okazji wspomnianej decyzji Komisja zapowiedziała opracowanie wytycznych omawiających kwestie pomocy państwa dla tanich linii lotniczych, pomocy na uruchamianie nowych połączeń i publicznego finansowania portów lotniczych: „Wytyczne wspólnotowe w sprawie finansowania portów lotniczych i pomocy państwa na uruchamianie nowych połączeń przez przedsiębiorstwa lotnicze oferujące przeloty z regionalnych portów lotniczych”.
591. Dnia 16 marca Komisja zdecydowała o wszczęciu postępowania w sprawie pomocy państwa wobec Grecji³⁷³ w związku z wątpliwościami dotyczącymi utworzenia i prywatyzacji przedsiębiorstwa pod nazwą Olympic Airlines (NOA), które przejęło działalność lotniczą Olympic Airways, oraz kilku innych środków. Komisja zakwestionowała również nieodzyskanie przez władze greckie po decyzji z grudnia 2002 r. pomocy niezgodnej z prawem i z zasadami pomocy, niezapłacenie przez przedsiębiorstwo zaległego podatku w 2003 r., przekazanie przez władze greckie zaliczki (w wysokości ponad 130 mln EUR) celem sfinansowania restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa oraz niezapłacenie przez przedsiębiorstwo podatku na modernizację portu lotniczego (*Spatosimo*) pobieranego od pasażerów.
592. Inną istotną decyzją podjętą w 2004 r. w zakresie transportu lotniczego była decyzja z dnia 20 lipca, na mocy której Komisja zatwierdziła pomoc na ratowanie dla włoskiego przedsiębiorstwa lotniczego Alitalia³⁷⁴. Pomoc obejmuje kredyt pomostowy w wysokości 400 mln EUR o krótkoterminowym oprocentowaniu rynkowym, który musi zostać spłacony w dniu wymagalności, aby umożliwić opracowanie działań związanych z ewentualną restrukturyzacją przedsiębiorstwa bez dodatkowej pomocy państwa.
593. Komisja zatwierdziła również, dnia 14 grudnia, pierwszą fazę reprivatyzacji oddziału obsługi naziemnej przedsiębiorstwa TAP³⁷⁵. Portugalia, portugalskie prywatne przedsiębiorstwo lotnicze, miała zamiar połączyć swój oddział obsługi naziemnej z oddziałem przedsiębiorstwa TAP, obejmując jednocześnie 6 % udziałów w nowym przedsiębiorstwie obsługi naziemnej. Zdaniem Komisji transakcje te nie stanowiły pomocy państwa, ponieważ przedsiębiorstwo TAP nie skorzystało z żadnych zasobów publicznych, a nabywca – Portugalia – zapłacił za udziały cenę rynkową.

13. NADAWCY PUBLICZNI, INFRASTRUKTURA SZEROKOPASMOWA, PRZEMYSŁ FILMOWY

Programy dotyczące opłat licencyjnych

594. Włoski nadawca publiczny RAI ma obowiązek świadczenia usług publicznych w zakresie transmisji radiowo-telewizyjnych. Opłata abonamentowa służy finansowaniu świadczenia wspomnianych usług publicznych. Opłata abonamentowa stanowi istniejącą pomoc, ponieważ istniała przed wejściem w życie Traktatu Rzymskiego i od tego czasu zasadniczo nie zmieniła swojej formy.

373 Dz.U. C 192 z 28.7.2004.

374 N 297/2004 - Włochy – Pilne środki na restrukturyzację i naprawę przedsiębiorstwa Alitalia. Decyzja z 20.7.2004.

375 NN 63/2004 - Portugalia - Reprivatyzacja SPDH (TAP).

595. W ramach procedury dotyczącej istniejącej pomocy mającej na celu zapewnienie bieżącej zgodności programu finansowania opłaty abonamentowej na rzecz RAI³⁷⁶ odpowiednie departamenty Komisji zaproponowały władzom włoskim wprowadzenie pewnych usprawnień. Propozycje te mają na celu zagwarantowanie przejrzystości programu opłaty abonamentowej oraz środków zabezpieczających przed nadmiernymi rekompensatami. Dnia 23 czerwca władze włoskie zaakceptowały wszystkie propozycje usprawnień zgłoszone przez departamenty Komisji.
596. Podobne procedury wszczęto odnośnie do nadawców portugalskich³⁷⁷ i francuskich³⁷⁸. Obecnie trwają negocjacje w sprawie odpowiednich środków.
- Finansowanie ze środków państwowych TV2 Danmark³⁷⁹ oraz finansowanie ad hoc ze środków państwowych organizacji nadawców publicznych w Niderlandach³⁸⁰*
597. Zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie stosowania zasad pomocy państwa odnośnie do nadawców publicznych³⁸¹ oraz decyzją Komisji dotyczącą tego sektora z 2003 r.³⁸², w roku 2004 Komisja kontynuowała prowadzenie dochodzeń w sprawie pomocy państwa dotyczących finansowania ze środków państwowych organizacji nadawców publicznych. W ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy 2004 r. Komisja wszczęła dochodzenia w sprawie finansowania holenderskiego systemu nadawców publicznych i podjęła decyzję końcową w sprawie finansowania duńskiego nadawcy publicznego TV2 Danmark (TV2).
598. Dnia 3 lutego Komisja wszczęła szczegółowe dochodzenie w sprawie finansowania *ad hoc* duńskiego nadawcy publicznego. Ze wstępnych wniosków Komisji wynika, że środki *ad hoc* przyznane duńskiemu nadawcy publicznemu stanowią pomoc państwa zgodnie z art. 87 ust. 1 TWE. Komisja ma również wątpliwości, czy środki te są zgodne z zasadami określonymi w art. 86 ust. 2 TWE. Komisja oszacowała, że począwszy od roku 1992 władze duńskie finansowały nadawców publicznych w stopniu większym (110 mln EUR) niż to konieczne w przypadku usług publicznych.
599. Dnia 19 maja Komisja zamknęła szczegółowe dochodzenie w sprawie finansowania przez państwo duńskiego nadawcy publicznego TV2, nakazując TV2 zwrot pomocy niezgodnej z zasadami w wysokości ok. 84,4 mln EUR powiększonej o odsetki. Formalne dochodzenie objęło lata 1995-2002. Ocena Komisji brała pod uwagę fakt, czy finansowanie otrzymane przez TV2 na świadczenie usług publicznych było zgodne z art. 86 ust. 2 TWE. W swojej decyzji Komisja najpierw obliczyła, czy rekompensata ze środków państwowych była proporcjonalna do kosztów netto, jakie TV2 musiała ponosić w związku z obowiązkiem świadczenia usług publicznych. Zdaniem Komisji rekompensata była zawyżona o 628,2 mln DKK (84,4 mln EUR). Drugim krokiem było przeanalizowanie działań TV2 na rynku reklamy telewizyjnej. Zgodnie z Komunikatem w sprawie stosowania zasad pomocy państwa przez nadawców publicznych, jeżeli nadawca publiczny nie stara się zwiększyć wpływów

376 Zob. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2003, rozdział 4.5 oraz sprawa C 62/99.

377 Sprawa CP 114/04 RTP.

378 E 10/2005 (ex CP 660/1999).

379 Sprawa C 2/2003.

380 Sprawa C 2/2004.

381 Dz.U. C 320 z 15.11.2001.

382 Zob. Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2003, rozdział 4.5

z tytułu świadczenia usług publicznych, nadmiernie rośnie potrzeba finansowania ze środków publicznych. Oznaczałoby to zakłócenie konkurencji przekraczające poziom konieczny do wypełniania zadania świadczenia usług publicznych. Chociaż stawki za reklamy telewizyjne są w Dani stosunkowo niskie, dochodzenie Komisji nie znalazło dowodów na to, że TV2 postanowiła nie zwiększać swoich wpływów z reklamy. Ponadto dochodzenie Komisji ujawniło, że władze duńskie jako właściciel TV2 nie zachowywały się w latach 1995-2002 jak inwestor rynkowy, kiedy podjęły decyzję o pozostawieniu rocznych kwot nadwyżki rekompensaty w TV2. Mimo że władze duńskie utrzymywały później, że nadwyżka była konieczna do zgromadzenia kapitału, nie zachowywały się jak inwestor prywatny, ponieważ przed ponownym zainwestowaniem nadwyżki w TV2 nie określiły odpowiedniego poziomu kapitału dla takiego nadawcy telewizyjnego ani wyniku finansowego, jaki ten kapitał miał wygenerować. Wręcz przeciwnie, władze duńskie ograniczyły się do pozwolenia na gromadzenie nadwyżek rekompensaty w przedsiębiorstwie. Komisja uznała zatem pomoc w wysokości 84,4 mln EUR za niezgodną z Traktatem WE.

*DVB-T Niemcy*³⁸³

600. W celu promowania projektu naziemnej telewizji cyfrowej (DVB-T) władze odpowiedzialne za media w regionie Berlin-Brandenburgia zrekompensowały operatorowi prywatnemu tzw. „koszty przejścia”. Nadawcy prywatni otrzymali dotację w celu nakłonienia ich do przejścia z technologii transmisji analogowej na naziemną transmisję cyfrową. Operatorem nowej sieci naziemnej telewizji cyfrowej jest przedsiębiorstwo T-Systems, spółka zależna Deutsche Telekom AG (DTAG). Komisja zbadała omawianą dotację w odpowiedzi na otrzymaną skargę. Zdaniem Komisji rekompensata może stanowić pomoc państwa, zarówno na rzecz nadawców prywatnych jak i spółki T-Systems, operatora sieci naziemnej telewizji cyfrowej. W związku z powyższym dnia 14 lipca Komisja podjęła decyzję o wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej.
601. Tego samego dnia, na podstawie kilku otrzymanych skarg, Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie finansowania projektu naziemnej telewizji cyfrowej (DVB-T) w Szwecji³⁸⁴, ponieważ również w tym przypadku nie można wykluczyć, że finansowanie sieci naziemnej telewizji cyfrowej wiąże się z pomocą państwa.

Infrastruktura szerokopasmowa

602. Komisja zatwierdziła serię projektów obejmujących wsparcie publiczne na rozbudowę infrastruktury szerokopasmowej³⁸⁵. Rozwój społeczeństwa informatycznego jest kluczowym elementem agendy lizbońskiej, w związku z czym Komisja zaakceptowała zaspokajanie zapotrzebowania na infrastrukturę szerokopasmową, szczególnie na obszarach o niekorzystnych warunkach

383 Sprawa C 25/04 (ex NN 36/04).

384 Dz.U. C 238 z 25.9.2004.

385 Decyzje N213/2003 – Projekt Atlas – Program infrastruktury szerokopasmowej dla parków biznesu, 9.9.2004; N307/2004 – Infrastruktura szerokopasmowa w Szkocji – obszary oddalone i wiejskie N199/2004 Broadband Business Fund; N381/04 – Projekt sieci szybkiego dostępu w regionie Pyrenées-Atlantiques, 16.11.2004; Infrastruktura szerokopasmowa dla MŚP w Lincolnshire – Tworzenie sieci przedsiębiorstw wiejskich (Przylaczenie/włączanie gospodarstw/przedsiębiorstw wiejskich do sieci), 15.12.2004.

gospodarowania³⁸⁶. Departamenty Komisji dokonały oceny warunków, na jakich takie projekty mogą być zgodne z zasadami UE dotyczącymi pomocy państwa. Decyzje zawierają wytyczne dotyczące sposobów planowania wsparcia ze środków publicznych tak, aby było ono zgodne z regułami konkurencji.

603. W przypadku projektu dotyczącego regionu Pyrenées-Atlantiques władze francuskie planowały wesprzeć utworzenie infrastruktury otwartej, od jednego usługodawcy, mającej służyć społeczeństwu w regionie, w którym albo w ogóle nie było dostępu do infrastruktury szerokopasmowej, albo jej zasięg był niezadowalający. Komisja zauważyła, że projekt będzie ograniczony do dostarczenia infrastruktury i „dostępu” do operatorów, nie będzie jednak bezpośrednio oferował usług użytkownikom końcowym. Komisja uznała, że projekt może zostać objęty definicją usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w sektorze infrastruktury szerokopasmowej. Ponadto, ponieważ projekt spełniał kryteria określone przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku *Altmark*³⁸⁷, uznano, że środek nie stanowi pomocy państwa.
604. Projekty realizowane w Zjednoczonym Królestwie: w Szkocji, w regionie East Midlands oraz Lincolnshire obejmują świadczenie pełnego zakresu usług, w przeciwieństwie do dostarczania jedynie infrastruktury umożliwiającej dostęp. Komisja uznała, że przyznana pomoc nie zakłóciła konkurencji w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem biorąc pod uwagę wielość środków ochronnych zapewniających przyznanie tylko minimalnej koniecznej pomocy. W tych przypadkach pomoc uznano za zgodną z Traktatem WE na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c)

Kinematografia i sektor audiowizualny

605. W oparciu o art. 87 ust. 3 lit d) TWE oraz komunikaty Komisji³⁸⁸ dotyczące kinematografii Komisja zatwierdziła różne środki pomocy wspierające produkcję filmową w Państwach Członkowskich, między innymi pomoc na produkcję filmową i telewizyjną w niemieckich krajach związkowych³⁸⁹ i belgijskim raju podatkowym³⁹⁰. Poprzez powyższe decyzje Komisja wykazała swoją gotowość do uwzględniania aspektów kulturowych oraz promowania różnorodności kulturowej.

386 Dokument roboczy Komisji „Wytyczne w sprawie kryteriów wykorzystania funduszy strukturalnych do wspierania łączności elektronicznej”, 28.7.2003, SEC(2003) 895.

387 Wyrok w sprawie C-280/00 *Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg* [2003] ECR I-7747.

388 Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie niektórych aspektów prawnych dotyczących produkcji kinematograficznych i innych produkcji audiowizualnych (COM(2001)534 wersja ostateczna z 26.9.2001 (Dz.U. C 43 z 16.2.2002)). Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie niektórych aspektów prawnych dotyczących produkcji kinematograficznych i innych produkcji audiowizualnych z 26.9.2001 (COM(2004)171 wersja ostateczna z 16.3.2004 (Dz.U. C 123 z 30.4.2004)).

389 N 41/04.

390 N 224/04, http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/comp-2004/n224-04-fr.pdf

C - EGZEKWOWANIE DECYZJI DOTYCZĄCYCH POMOCY PAŃSTWA

1. WPROWADZENIE

606. W roku 2004 Komisja zwiększyła wysiłki w zakresie monitorowania wprowadzania w życie decyzji dotyczących pomocy państwa. W tym celu w drugiej połowie 2003 r. w DG ds. Konkurencji utworzono nową jednostkę odpowiedzialną za „opracowanie spójnego i systematycznego podejścia do monitorowania i egzekwowania decyzji dotyczących pomocy państwa, które wchodzą w zakres działania DG ds. Konkurencji”. W pierwszym roku swego istnienia Jednostka ds. Egzekwowania Przepisów skupiła swoje działania na skutecznym wprowadzaniu w życie decyzji dotyczących odzyskania pomocy, ponieważ stanowi to o wiarygodności działań Komisji w zakresie kontroli pomocy państwa.
607. Dnia 21 kwietnia Komisja przyjęła rozporządzenie (WE) nr 794/2004³⁹¹ w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999³⁹². Rozdział V wyjaśnia zasady dotyczące stóp procentowych w odniesieniu do zwrotu pomocy niezgodnej z prawem, a także szczegółowo określa sposób ustalania stóp procentowych w odniesieniu do zwrotu pomocy państwa oraz sposób ich obliczania.
608. W roku 2004 Komisja przyjęła 22 decyzje dotyczące odzyskania pomocy państwa, z czego zamknięto 19 spraw. Tym samym liczba nierozstrzygniętych decyzji dotyczących odzyskania pomocy, objętych zakresem działania DG ds. Konkurencji, wzrosła z końcem roku do 93 (z 90 pod koniec 2003 r.).
609. Ponad dwie trzecie wszystkich nierozstrzygniętych spraw o odzyskanie pomocy dotyczy środków pomocy przyznanych przez dwa Państwa Członkowskie (44 sprawy dotyczą Niemiec, a 20 – Hiszpanii)³⁹³. Z drugiej strony jest 16 państw, które obecnie nie mają na swym koncie żadnej nierozstrzygniętej sprawy o odzyskanie pomocy. Niemal dwie trzecie nierozstrzygniętych spraw o odzyskanie pomocy dotyczy indywidualnych środków pomocy, a pozostała część programów pomocy. W prawie połowie nierozstrzygniętych spraw o odzyskanie pomocy dotyczących indywidualnych środków pomocy beneficjent jest niewypłacalny. Nie oznacza to jednak, że w tych przypadkach pomoc nie wpływa na zakłócenie konkurencji. W rzeczywistości prawie w dwóch trzecich wspomnianych spraw dane przedsiębiorstwo nadal prowadzi działalność gospodarczą, często pod nadzorem zarządcy masy upadłości wyznaczonego przez sąd.
610. Z informacji dostępnych dnia 31 grudnia 2004 r. wynika, że całkowita kwota pomocy podlegającej odzyskaniu wynosi co najmniej 9,7 mld EUR. Jest to znacząca kwota, ponieważ stanowi ona ok. 35 % całkowitej kwoty pomocy przyznanej we

391 Dz.U. L 140 z 30.4.2004.

392 Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999).

393 Stosunkowo wysoką liczbę niemieckich spraw o odzyskanie pomocy można w pewnym stopniu powiązać z problemami okresu przejściowego w związku ze zjednoczeniem Niemiec. W przypadku Hiszpanii ponad połowa spraw o odzyskanie pomocy dotyczy środków pomocy fiskalnej w Kraju Basków.

Wspólnocie w 2002 r.³⁹⁴. Tak duża kwota nieodzyskanej pomocy wiąże się przede wszystkim z niewielką liczbą decyzji przyjętych w sprawie odzyskania pomocy, dotyczących niemieckich *Landesbanken*³⁹⁵, francuskiego *Télécom*³⁹⁶ oraz *EDF*³⁹⁷. Jednak w przypadku 24 nierozstrzygniętych spraw o odzyskanie pomocy zainteresowane Państwa Członkowskie nie dostarczyły jeszcze rzetelnych informacji na temat kwot pomocy. Dostępność informacji na temat kwot podlegających odzyskaniu jest szczególnie ograniczona w przypadku programów pomocy, a w szczególności środków fiskalnych lub *quasi* fiskalnych, oraz środków obejmujących wykorzystanie gwarancji.

611. W ciągu 2004 r. Komisja prowadziła dokładne i konsekwentne administracyjne działania następcze dotyczące wszystkich nierozstrzygniętych spraw o odzyskanie pomocy w celu zagwarantowania ich skutecznego wprowadzenia w życie. Jeżeli Komisja stwierdziła, że dane Państwo Członkowskie nie podjęło wszystkich koniecznych środków dostępnych w ramach jego systemu prawnego w celu wprowadzenia decyzji w życie, podjęła ona kroki prawne na mocy art. 88 ust. 2 lub art. 228 ust. 2 Traktatu. Takie działania Komisja podjęła w przypadku spraw *Crédit Mutuel*³⁹⁸, *Kimberley Clark*³⁹⁹ oraz stoczni państwowych⁴⁰⁰.
612. Państwa Członkowskie odgrywają istotną rolę w egzekwowaniu wspólnotowych reguł pomocy państwa z uwagi na obowiązek wprowadzania w życie decyzji dotyczących odzyskania pomocy oraz umożliwianie konkurentom podejmowania kroków prawnych zgodnie z prawem krajowym. Komisja podjęła badanie dotyczące egzekwowania przepisów dotyczących wspólnotowej polityki pomocy państwa na poziomie krajowym. Celem badania jest ustalenie mocnych i słabych stron krajowych procedur odzyskiwania pomocy oraz szczegółowe określenie możliwości działania konkurentów w sądach krajowych. Wyniki badania powinny być dostępne przed końcem 2005 r.

2. SPRAWY DOTYCZĄCE POMOCY INDYWIDUALNEJ

Scott Kimberly Clark

613. W październiku Komisja stwierdziła, że Francja nie dotrzymała postanowień decyzji dotyczącej odzyskania pomocy z dnia 12 lipca 2000 r. w sprawie pomocy przyznanej na rzecz *Scott Paper*⁴⁰¹, w związku z czym podjęła decyzję o przekazaniu sprawy bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich zgodnie z art. 88 ust. 2 Traktatu⁴⁰². Decyzja z dnia 12 lipca 2000 r. została zakwestionowana przez

394 Kwota 28 mld EUR dla krajów bylej piętnastki z wyłączeniem pomocy w sektorze rolnictwa, rybołówstwa, transportu i wydobywania węgla.

395 Sprawy: C64/1997 (*Westdeutsche Landesbank*), C48/2002 (*Landesbank Berlin*), C69/2002 (*Norddeutsche Landesbank*), C70/2002 (*Bayerische Landesbank*), C71/2002 (*Hamburgische Landesbank*), C72/2002 (*Landesbank Schleswig-Holstein*), C73/2002 (*Landesbank Hessen-Thüringen*), decyzje z 20.10.2004.

396 Sprawa C13B/2003, decyzja z 2.8.2004.

397 Sprawa C68/2002, decyzja z 16.12.2003.

398 Sprawa C88/1997, Sprawa ETS C-337/04.

399 Sprawa C38/1998, decyzja z 6.10.2004.

400 Sprawa C03/1999, decyzja z 13.10.2004.

401 Sprawa C38/1998 (Dz.U. L 12 z 15.1.2002).

402 Decyzja z 6.10.2004 r., jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

beneficjenta oraz francuskie władze lokalne i jest obecnie rozpatrywana przez Sąd Pierwszej Instancji⁴⁰³. Jednocześnie beneficjent zakwestionował krajowe nakazy odzyskania pomocy przed sądami krajowymi.

614. Komisja uznała, że z wielu przyczyn sprawę należy przekazać do Trybunału. Głównym powodem jest fakt, że władze krajowe oraz sąd krajowy zgodziły się zawiesić postępowanie przed sądem krajowym do czasu wydania orzeczenia przez Sąd Pierwszej Instancji. Jest to sprzeczne z art. 242 Traktatu, który stanowi, że apelacja przed Trybunałem Sprawiedliwości nie ma skutku zawieszającego. Ponadto prawo francuskie nie oferuje żadnych środków tymczasowych gwarantujących wycofanie pomocy ze Scott Paper na czas postępowania przed sądem krajowym. Komisja uznała wreszcie, że Francja postępowała wbrew swoim zobowiązaniom dotyczącym współpracy z Komisją, nie dostarczając żadnych nowych informacji na temat odzyskania pomocy od lipca 2003 r.

Stocznie hiszpańskie

615. Dnia 26 czerwca 2003 r. Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich uznał Hiszpanię winną niewprowadzenia decyzji Komisji w sprawie odzyskania pomocy z dnia 26 października 1999 r.⁴⁰⁴ dotyczącej pomocy przyznanej stoczniom państwowym⁴⁰⁵. W październiku 2004 r. Komisja stwierdziła, że Hiszpania wciąż nie wykonała decyzji dotyczącej odzyskania pomocy z dnia 26 października 1999 r., a pomoc nie została zwrócona. Komisja uznała zatem, że Hiszpania nie wykonała wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 czerwca 2003 r. i podjęła decyzję o nadaniu sprawie biegu zgodnie z art. 228 ust. 2 Traktatu. W związku z tym dnia 13 października Komisja postanowiła wysłać Hiszpanii powiadomienie o nieprzestrzeganiu prawa z opisem faktów i oceną sprawy oraz z prośbą do Państwa Członkowskiego o przedstawienie uwag na temat sprawy. Powiadomienie prawidłowo wysłano dnia 18 października. Władze Hiszpanii przedstawiły swoje uwagi dnia 21 grudnia.

403 Sprawy CFI T-366/00 i T-369/00.

404 Sprawa C03/1999 (Dz.U. L 37 z 12.2.2000).

405 ETS Sprawa C-404/00 [2003] ECR I-6695.

D – WYBRANE SPRAWY SĄDOWE

*Sprawy rozpatrywane łącznie*⁴⁰⁶

616. Trybunał Sprawiedliwości (ETS) musi podjąć decyzję w sprawie apelacji przeciwko orzeczeniu Sądu Pierwszej Instancji (SPI) wniesionej przez hiszpański region Territorio Histórico de Álava oraz przedsiębiorstwo Ramondín Cápsulas SA, które wniosły skargę do Sądu Pierwszej Instancji przeciwko decyzji Komisji stwierdzającej, że pewna forma preferencyjnego traktowania w zakresie podatków stanowiła pomoc państwa, która ponadto była niezgodna ze wspólnym rynkiem, ponieważ przyznane odliczenie od podatku przekraczało próg 25 % EDN dla pomocy regionalnej w tym obszarze geograficznym.
617. Komisja nakazała zatem odzyskanie odnośnych kwot pomocy, którą to decyzję skarżący zakwestionowali w SPI w oparciu o nadużycie władzy przez Komisję.
618. Apelujący argumentowali, że Komisja nadużyła swoich wyłącznych praw do kontroli pomocy państwa w celu osiągnięcia harmonizacji podatków, do której trudno było nakłonić Państwa Członkowskie w inny sposób. ETS odrzucił powyższy argument w oparciu o brak dowodów na to, że celem Komisji uznającej środek za pomoc państwa było osiągnięcie harmonizacji systemów podatkowych.
619. Trybunał odrzucił również wniosek apelujących dotyczący wykluczenia odnośnych środków podatkowych z zakresu obowiązywania reguł pomocy państwa, ponieważ środki te wprowadzono przed szczytem Rady Ecofin z dnia 1 grudnia 1997 r. i przed obwieszczeniem Komisji z dnia 10 grudnia 1998 r. w sprawie zastosowania reguł pomocy państwa do środków dotyczących podatków bezpośrednich od osób prawnych. Ponieważ powyższy wniosek nie został przedstawiony przed SPI, lecz pojawił się tylko w procedurze apelacyjnej, Trybunał oddalił go jako niespełniający warunków przyjęcia.

Grecja przeciwko Komisji (spółdzielnie greckie)

620. W wyroku z dnia 29 kwietnia⁴⁰⁷ ETS w pełni podtrzymał negatywną decyzję ostateczną Komisji w sprawie odzyskania pomocy państwa w wysokości ok. 763 mln EUR (kwota obliczona przez Grecję w 2000 r.) przyznanej różnym nierentownym spółdzielniom, między innymi mleczarni AGNO. W omawianym przypadku wypłacenia pomocy niezatwierdzonej przez Komisję Trybunał uznał, że odzyskanie pomocy (wraz z odsetkami) siedem lat po wypłacie pomocy jest zgodne z prawem i nie wykracza poza uzasadnione oczekiwania. Trybunał potwierdził również, że nawet jeżeli pomoc została zgłoszona, a Komisja w ciągu dwóch miesięcy nie podjęła żadnych działań, fakt przyznania pomocy przez Państwo Członkowskie bez poinformowania Komisji o wypłacie pomocy (tzw. informacja „Lorenz”) stanowi podstawę do uznania pomocy za niezgłoszoną.

406 Sprawy C-186/02 P i C-188/02 P Ramondín SA, Ramondín Cápsulas SA (C 186/02 P) i Territorio Histórico de Álava - Diputación Foral de Álava (C 188/02 P) przeciwko Komisji.

407 Sprawa C-278/00.

Niderlandy przeciwko Komisji (MINAS)

621. W wyroku z dnia 29 kwietnia⁴⁰⁸ ETS w pełni podtrzymał negatywną decyzję ostateczną Komisji dotyczącą pomocy przyznanej szklarniom i niektórym innym producentom-ogrodnikom w formie zwolnienia z „podatku od azotanów” (MINAS). Trybunał w szczególności stwierdził co następuje:
- odpowiedzialność za wykazanie, że inne opodatkowanie niektórych przedsiębiorstw było uzasadnione ze względu na charakter i ogólne zasady systemu, spoczywała na Państwach Członkowskich;
 - argument stwierdzający, że celem systemu MINAS nie było generowanie wpływów z podatków nie był wystarczający, aby uznać przedmiotowe zwolnienie za niestanowiące pomocy; fakt, że zwolnienie doprowadziło do utraty środków, które powinny zostać wpłacone do budżetu nie był dyskutowany.

Komisja przeciwko Radzie

622. W wyroku z 29 czerwca⁴⁰⁹ ETS wyjaśnił i wzmocnił władzę Komisji w zakresie kontroli pomocy państwa. Dnia 25 listopada 1999 r. oraz dnia 4 października 2000 r. Komisja przyjęła dwie ostateczne decyzje negatywne dotyczące pomocy państwa przyznanej niezgodnie z prawem przez Portugalię na rzecz hodowców żywcza wieprzowego w celu rekompensaty niskich cen skupu. Decyzje te zobowiązały Portugalię do odzyskania pomocy od rolników. Portugalia nie zakwestionowała decyzji przed ETS. W zamian, dużo później, zwróciła się do Rady o zatwierdzenie nowej pomocy państwa w wysokości odpowiadającej kwocie pomocy, której odzyskanie nakazała Komisja, tak aby rolnicy nie musieli zwracać otrzymanej pomocy. Dnia 21 stycznia 2002 r. Rada skorzystała ze swoich szczególnych uprawnień na mocy art. 88 ust. 2 TWE umożliwiających jednomyślne zatwierdzenie pomocy w wyjątkowych okolicznościach. Komisja zakwestionowała decyzję Rady stwierdzając, że stanowiła ona obejście decyzji Komisji oraz nadużycie władzy przez Radę, oraz że możliwość uchylania przez Radę w każdym momencie decyzji Komisji, które weszły w życie, stworzyłaby sytuację niepewności prawnej.
623. W wyroku z dnia 29 czerwca ETS w pełni podzielił stanowisko Komisji i uchylił decyzję Rady. ETS stwierdził, że po negatywnej decyzji ostatecznej Komisji dotyczącej pomocy państwa Państwo Członkowskie nie ma prawa wnieść sprawy do Rady, ani Rada nie ma prawa zatwierdzić takiej pomocy. Na tym etapie nie można powoływać się na wyjątkowe okoliczności.
624. W przypadku wszczęcia przez Komisję formalnej procedury wyjaśniającej, Państwo Członkowskie musi wystąpić do Rady zanim Komisja podejmie ostateczną decyzję. Wówczas postępowanie prowadzone przez Komisję zostaje zawieszone na okres trzech miesięcy. Jeżeli w terminie trzech miesięcy Rada, stanowiąc jednomyślnie, zajmie stanowisko w sprawie wówczas Komisja może przerwać postępowanie. Jednakże jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy, Komisja kontynuuje postępowanie. (W omawianym przypadku decyzja Rady miała miejsce długo po tym, jak Komisja podjęła ostateczną decyzję).

408 Sprawa C-159/01.

409 Sprawa C-110/02.

625. ETS potwierdził również, że Rada nie może podjąć decyzji zatwierdzającej nową pomoc państwa, która 'rekompensowałaby' przedsiębiorstwom pomoc, którą musiały zwrócić na mocy ostatecznej decyzji Komisji stwierdzającej jej niezgodność z zasadami pomocy państwa. Rada nie może zablokować ani anulować skutków negatywnej ostatecznej decyzji Komisji dotyczącej odzyskania pomocy (co Rada właśnie uczyniła w omawianym przypadku).
626. W celu zagwarantowania pewności prawnej konieczne jest unikanie sprzecznych decyzji Komisji i Rady dotyczących tej samej pomocy.

Pearle BV

627. W wyroku z dnia 15 lipca⁴¹⁰ ETS orzekł, że statut przyjęty przez stowarzyszenie handlowe regulowane prawem publicznym dla celów finansowania kampanii reklamowej organizowanej na rzecz jego członków i przez nich zatwierdzonej, prowadzonej ze środków pobranych od tych członków i przeznaczonych statutowo na przedmiotową kampanię nie stanowi integralnej części środka pomocy objętego definicją pomocy państwa zgodnie z art. 87 ust. 1 TWE. Finansowanie takie było prowadzone ze środków, którymi stowarzyszenie handlowe regulowane prawem publicznym nigdy nie mogło swobodnie dysponować.

E – STATYSTYKI

Tabela 6

Tendencje dotyczące zarejestrowanych spraw z zakresu pomocy państwa (oprócz sektora rolniczego, rybołówstwa, transportu i górnictwa węgla) w latach 1999-2004

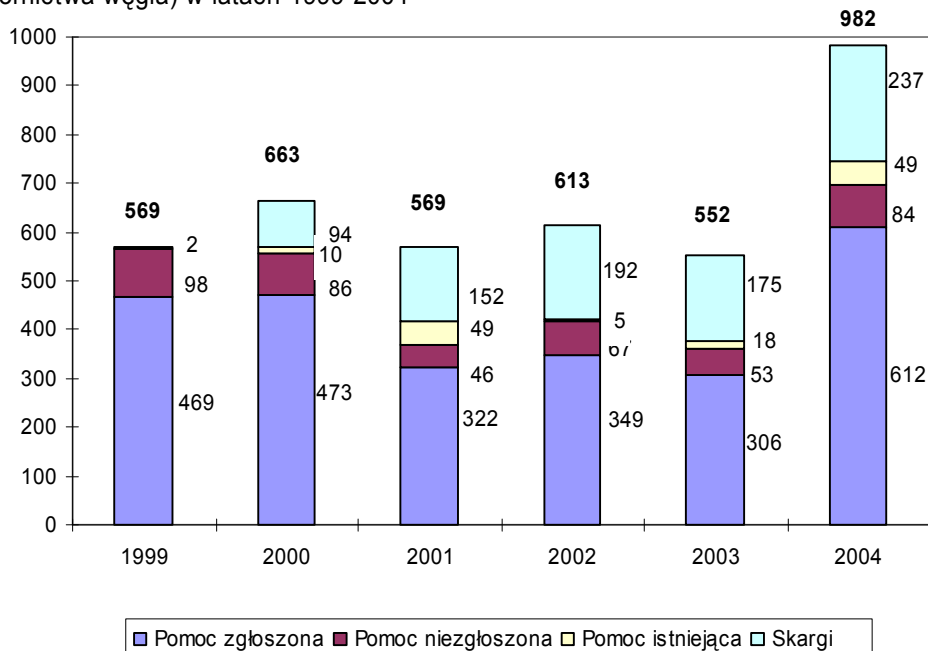

Tabela 7

Tendencje dotyczące liczby decyzji podjętych przez Komisję
(oprócz sektora rolniczego, rybołówstwa, transportu i górnictwa
węgla) w latach 1999-2004

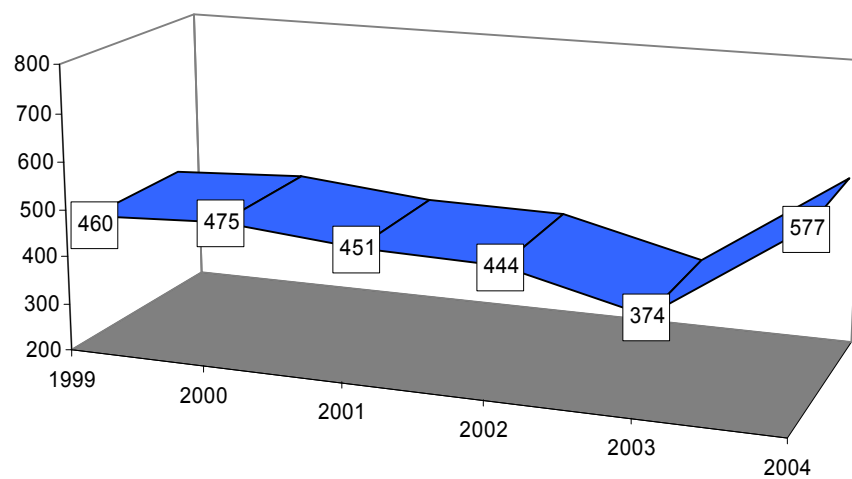
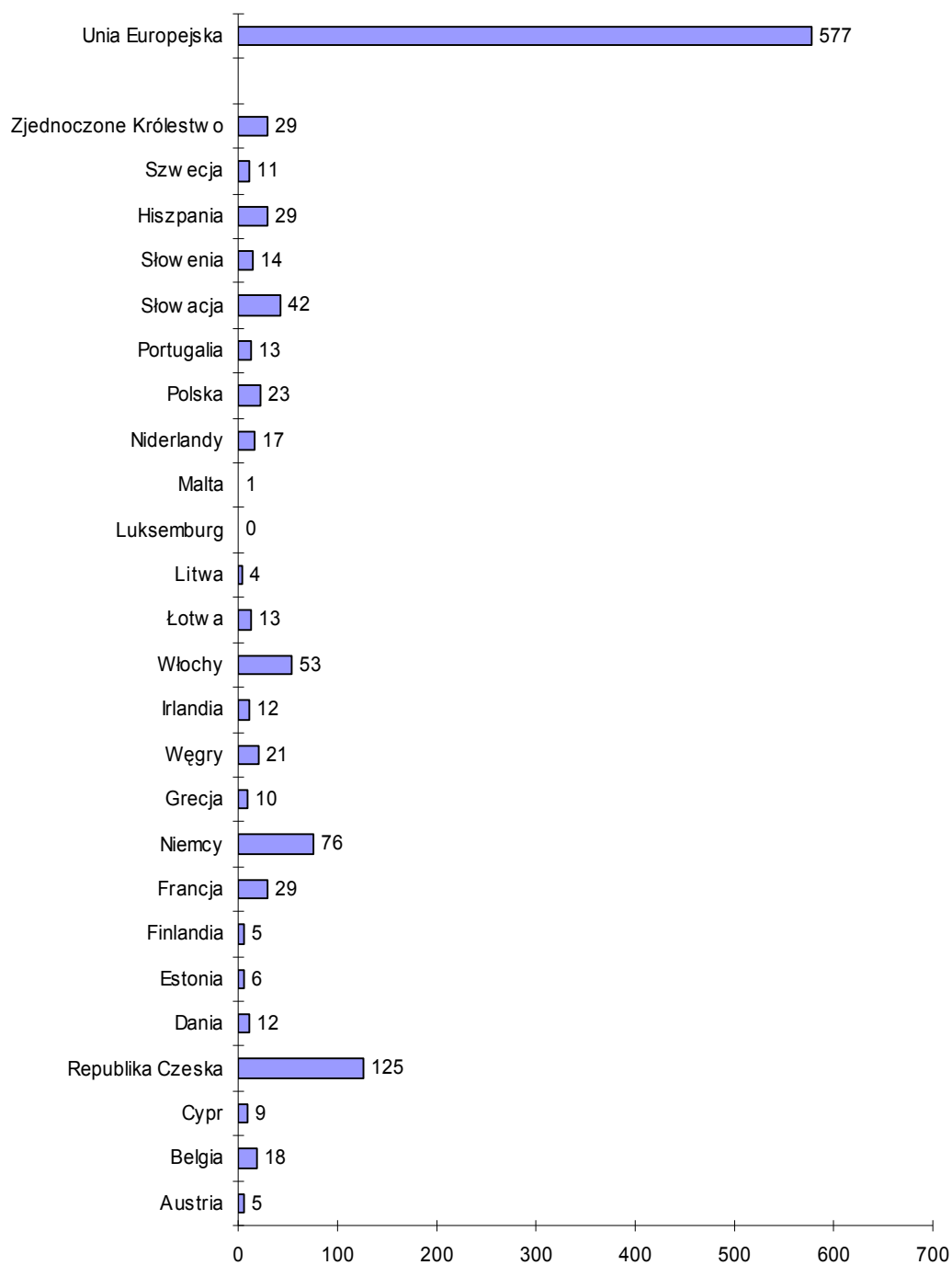

Tabela 8

Liczba decyzji na Państwo Członkowskie w 2004r. (oprócz sektora rolniczego, rybołówstwa, transportu i górnictwa węgla)

V - DZIAŁANIA NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

A – Rozszerzenie oraz Bałkany Zachodnie

628. Dnia 1 maja 2004 r. do Unii Europejskiej przystąpiło dziesięć nowych Państw Członkowskich. Do płynnego przebiegu rozszerzenia przyczynił się proces skutecznego dopasowywania przez kilkanaście lat systemów ochrony konkurencji tych krajów do systemu unijnego. Proces ten obejmował opracowanie ram legislacyjnych dotyczących ochrony konkurencji, kontroli połączeń i pomocy państwa, powołanie organów ochrony konkurencji i pomocy państwa dysponujących odpowiednimi zdolnościami administracyjnymi oraz zapewnienie skutecznego egzekwowania reguł ochrony konkurencji.
629. Organy ochrony konkurencji dziesięciu nowych Państw Członkowskich zostały w pełni zintegrowane z Europejską Siecią Konkurencji, w pracach której uczestniczyły jeszcze przed przystąpieniem jako obserwatorzy. W okresie poprzedzającym przystąpienie Komisja dokonała przeglądu środków pomocy zgłaszanych przez te państwa zgodnie z istniejącymi mechanizmami pomocy określonymi w Traktacie o Przystąpieniu. Wszystkie środki pomocy mające zastosowanie po przystąpieniu, uznane za pomoc państwa i nie ujęte w wykazie istniejącej pomocy, uznaje się za nową pomoc. Komisja skontrolowała również ewentualne obszary problemowe określone w Sprawozdaniu ogólnym dotyczącym monitorowania.
630. Komisja również aktywnie uczestniczyła w negocjacjach z Rumunią i Bułgarią na temat rozdziałów dotyczących konkurencji, które zamknięto w grudniu, i po których nastąpią intensywne działania związane z oceną i wsparciem poprzedzające przystąpienie tych dwóch państw do Unii w 2007 r.
631. W październiku Komisja przedstawiła sprawozdanie i zalecenie dotyczące postępów Turcji na drodze do przystąpienia w związku z decyzją Rady Europejskiej podjętą na szczycie w grudniu 2004 r. w sprawie otwarcia negocjacji akcesyjnych z Turcją. W ramach tego procesu Komisja będzie musiała przedstawić dalszą ocenę systemu konkurencji i pomocy państwa po jego wprowadzeniu w Turcji.
632. W przypadku Chorwacji Komisja dokonała oceny polityki ochrony konkurencji tego państwa w ramach opinii przyjętej w marcu w sprawie wniosku Chorwacji o członkostwo i wzmocniła współpracę z chorwacką agencją ds. ochrony konkurencji.
633. Komisja aktywnie uczestniczyła w rozwoju solidnych systemów konkurencji we wszystkich krajach Bałkanów Zachodnich. Współpraca obejmowała pomoc w sporządzaniu projektów ustaw dotyczących konkurencji i pomocy państwa, doradztwo w zakresie tworzenia instytucji niezbędnych do egzekwowania tych zasad oraz propagowanie dyscypliny w obszarze konkurencji. We współpracy z Biurem TAIEX z DG ds. Rozszerzenia, DG ds. Konkurencji zorganizowała dwa dwudniowe seminaria szkoleniowe dla urzędników z państw obszaru Bałkanów Zachodnich, jedno dotyczące pomocy państwa (w październiku), a drugie – ochrony konkurencji (w listopadzie).

B – Polityka sąsiedztwa

634. W kontekście Europejskiej Polityki Sąsiedztwa w 2004 r. prowadzono negocjacje dotyczące planów działania z Izraelem, Jordanią, Mołdową, Marokiem, Autonomią Palestyńską, Tunezją i Ukrainą. Wszystkie plany działania, z wyjątkiem planu dla Autonomii Palestyńskiej, zawierają rozdział dotyczący polityki ochrony konkurencji.
635. Konieczne działania dotyczące konkurencji obejmują przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej oraz pomoc państwa (oprócz Izraela, gdzie z uwagi na wysoki poziom egzekwowania przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję pominięto działania w tym zakresie). W przypadku praktyk ograniczających konkurencję celem koniecznych działań jest zwiększenie poziomu egzekwowania przepisów dotyczących konkurencji oraz poprawa wydajności i niezależności organów ochrony konkurencji. Jeżeli chodzi o pomoc państwa, celem jest harmonizacja definicji stosowanych w UE i krajach partnerskich oraz zwiększenie przejrzystości w zakresie pomocy państwa.

C – Współpraca dwustronna

1. WPROWADZENIE

636. Komisja współpracuje na zasadzie dwustronnej z wieloma organami ochrony konkurencji, szczególnie z krajów będących najważniejszymi partnerami handlowymi Wspólnoty. Unia Europejska posiada specjalne umowy o współpracy w sprawach dotyczących konkurencji ze Stanami Zjednoczonymi, Kanadą i Japonią.
637. Najważniejsze punkty tych umów to wzajemne informowanie oraz koordynacja działań w zakresie egzekwowania przepisów oraz wymiana informacji nieobjętych klauzulą poufności. W ramach umowy jedna strona może zwrócić się do drugiej z wnioskiem o podjęcie działań w zakresie egzekwowania przepisów (zasada aktywnego wzajemnego poszanowania praw – ang. *positive comity*), a także uwzględnić istotne interesy drugiej strony w toku tychże działań (tradycyjna zasada poszanowania praw – ang. *traditional comity*).
638. Unia Europejska zawarła również kilka umów o wolnym handlu, jak np. umowy EuroMed oraz umowy z niektórymi krajami Ameryki Łacińskiej, obejmujące zazwyczaj podstawowe postanowienia dotyczące współpracy w zakresie ochrony konkurencji. Podstawą współpracy między Komisją a organami ochrony konkurencji państw OECD są zalecenia przyjęte przez OECD w 1995 r.

2. UMOWY ZE STANAMI ZJEDNOCZONYMI, KANADĄ I JAPONIĄ

Stany Zjednoczone

639. Podstawą współpracy z organami ochrony konkurencji Stanów Zjednoczonych są specjalne umowy o współpracy w zakresie ochrony konkurencji⁴¹¹.
640. W ciągu roku 2004 Komisja kontynuowała ścisłą współpracę z wydziałem ds. przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej amerykańskiego Departamentu Sprawiedliwości oraz z Federalną Komisją ds. Handlu. Kontakty między urzędnikami Komisji a ich odpowiednikami w obu wspomnianych instytucjach były częste i intensywne. Obejmowały współpracę w przypadkach indywidualnych oraz bardziej ogólne zagadnienia z zakresu polityki ochrony konkurencji. Kontakty dotyczące konkretnych spraw następują zazwyczaj w drodze regularnych rozmów telefonicznych i wymiany poczty elektronicznej, a obejmują wymianę dokumentacji i wszelkich innych informacji między zespołami. Współpraca przynosi znaczne korzyści obu stronom poprawiając jakość

411 Umowa między rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Komisją Wspólnot Europejskich dotycząca stosowania prawodawstwa w zakresie ochrony konkurencji została zawarta dnia 23 września 1991 r. Wspólną decyzją Rady i Komisji Europejskiej z dnia 10 kwietnia 1995 r. Umowa została zatwierdzona i ma zastosowanie z dniem podpisania jej przez Komisję Europejską (Dz.U. L 95 z 27.4.1995). Dnia 4 czerwca 1998 r. weszła w życie umowa oparta za zasadzie aktywnego wzajemnego poszanowania praw, wzmacniająca postanowienia umowy z 1991 r. (Umowa między Wspólnotami Europejskimi a rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie zastosowania zasad aktywnego wzajemnego poszanowania praw odnośnie do działań w zakresie egzekwowania przepisów dotyczących ochrony konkurencji (Dz.U. L 173 z 18.6.1998)).

prorowadzonych przez nie działań w zakresie egzekwowania przepisów oraz umożliwiając uniknięcie niepotrzebnych sprzeczności lub niespójności w tych działaniach, a także poprawiając wzajemne zrozumienie systemów ochrony konkurencji.

641. Współpraca w zakresie kontroli połączeń z amerykańskimi organami ds. ochrony konkurencji była w roku 2004 bardzo intensywna. Dokument z 2002 r. obejmujący najlepsze praktyki dotyczące współpracy między UE i USA w zakresie przeglądu połączeń stanowi użyteczne ramy współpracy, w szczególności wskazując krytyczne punkty procedury, w których współpraca byłaby szczególnie przydatna. W praktyce współpraca dotycząca poszczególnych spraw jest bardzo pragmatyczna i elastyczna w zależności od sprawy i towarzyszących jej okoliczności.
642. W roku 2004 doszło do wielu połączeń, które wywarły wpływ po obu stronach Atlantyku, co wiązało się z obszerną współpracą praktyczną i wymianą poglądów między zespołami z UE i USA zajmującymi się daną sprawą. Sprawy wymagające istotnej współpracy prowadzone w 2004 r. obejmowały m.in.: *Oracle/Peoplesoft*, *Sony/BMG*, *Air France/KLM*, *Sanofi/Aventis*, *Sygenta/Advanta*, *Air Liquide/Messer*, *Agfa/Lastra*, *Magna/NVC* oraz *Microsoft/Time Warner/Contentguard*.
643. Podobnie jak w poprzednich latach doświadczenie Komisji pokazuje, że współpraca i koordynacja działań dotyczących połączeń jest najbardziej przydatna w zakresie projektowania, negocjacji i wdrażania środków naprawczych dotyczących jakichkolwiek problemów ochrony konkurencji zauważonych przez organy ochrony konkurencji. Współpraca pomaga ograniczyć ewentualne niespójności z korzyścią dla obu stron biorących udział w fuzji i samych organów ochrony konkurencji.
644. W ostatnich latach współpraca w zakresie polityki kontroli połączeń odbywała się zasadniczo w kontekście tzw. grupy roboczej UE-USA ds. połączeń, stanowiącym forum dyskusyjne między odnośnymi organami. Celem grupy roboczej jest poprawa wzajemnego zrozumienia polityk i praktyk obu stron oraz zwiększenie spójności działań kontrolnych w zakresie połączeń po obu stronach Atlantyku.
645. Poza współpracą dotyczącą poszczególnych połączeń utrzymywano również regularne kontakty nieformalne pomiędzy organami ochrony konkurencji w zakresie polityki kontroli połączeń prowadzące do owocnej wymiany poglądów na wiele tematów. W 2004 r. kontakty te dotyczyły pakietu reform w zakresie kontroli połączeń przygotowanego przez Komisję, badania dotyczącego skuteczności polityki środków zaradczych Komisji oraz bieżących uwag wewnętrznych na temat oceny połączeń niehoryzontalnych, w związku z którą Komisja planuje opublikować wytyczne.
646. W ciągu roku kontaktowano się również często w sprawach niezwiązanych z połączeniami. Dwustronna współpraca między Komisją a amerykańskim Departamentem Sprawiedliwości była szczególnie intensywna w sprawach kartelowych: nawiązano wiele kontaktów między urzędnikami Komisji z jednostek zajmujących się kartelami a ich odpowiednikami w Departamencie Sprawiedliwości. Najczęściej chodziło o wymianę informacji na temat poszczególnych spraw, jednak dyskusje dotyczyły również zagadnień ogólnych. Wiele kontaktów dotyczących poszczególnych spraw było wynikiem jednoczesnego złożenia wniosków o zwolnienie od grzywny w USA i UE. Ponadto w wielu przypadkach podjęto skoordynowane działania w zakresie egzekwowania przepisów w UE i USA, przy czym właściwe organy ochrony konkurencji starały się zapewnić, aby działania po

obu stronach rozpoczynały się mniej więcej jednocześnie. Grupa robocza ds. praw własności intelektualnej spotkała się za pośrednictwem wideo-konferencji na początku 2004 r.

647. Dnia 28 września odbyło się w Brukseli coroczne spotkanie dwustronne UE/USA, w którym udział wzięli komisarz Mario Monti oraz szefowie amerykańskich organów ochrony konkurencji, przewodnicząca Federalnej Komisji Handlu Deborah Majoras i asystent ministra sprawiedliwości Hew Pate.
648. W ciągu 2004 r. Komisja dokonała 54 formalnych zgłoszeń i otrzymała 28 formalnych zgłoszeń od władz amerykańskich.

Kanada

649. Podstawą współpracy z kanadyjskim Biurem ds. Konkurencji jest umowa o współpracy w zakresie ochrony konkurencji podpisana między UE i Kanadą w 1999 r.⁴¹².. Kontakty między Komisją a Biurem były częste i intensywne. Dyskusje dotyczyły zarówno kwestii dotyczących poszczególnych spraw, jak i zagadnień ogólnych. Kontakty dotyczące poszczególnych spraw obejmowały wszystkie obszary egzekwowania przepisów dotyczących konkurencji, najczęściej jednak były to dochodzenia w sprawie połączeń i karteli.
650. Kontakty przyjmują zazwyczaj formę rozmów telefonicznych, wiadomości elektronicznych oraz konferencji telefonicznych między zespołami. W przypadku spraw kartelowych obejmuje to również koordynację dochodzeń.
651. Komisja i kanadyjskie Biuro ds. Konkurencji kontynuowały również dialog na temat ogólnych zagadnień z zakresu konkurencji będących przedmiotem ogólnego zainteresowania. W związku z tym odbyły się dwa spotkania w Brukseli, jedno dnia 9 lutego – dotyczące polityki połączeń, a drugie dnia 16 lutego – na temat współpracy przy dochodzeniach dotyczących karteli. Kolejne spotkanie odbyło się dnia 11 października w Paryżu i poświęcone było ocenie skuteczności działań w zakresie kontroli połączeń.
652. W ciągu 2004 r. Komisja dokonała dwóch formalnych zgłoszeń i otrzymała siedem formalnych zgłoszeń od władz kanadyjskich.

Japonia

653. Podstawą współpracy z japońską Komisją ds. Uczciwej Konkurencji jest Umowa o współpracy z 2003 r.⁴¹³.. Kontakty z japońską Komisją ds. Uczciwej Konkurencji uległy znacznej intensyfikacji w 2004 r. i dotyczyły zarówno kwestii dotyczących poszczególnych spraw, jak i zagadnień ogólnych.
654. Oprócz licznych kontaktów dotyczących poszczególnych spraw Komisja Europejska i japońska Komisja ds. Uczciwej Konkurencji kontynuowały również dialog na temat

412 Umowa między Wspólnotami Europejskimi i rządem Kanady dotycząca stosowania prawodawstwa w zakresie konkurencji (Dz.U. L 175 z 10.7.1999). Umowa została podpisana na szczycie UE-Kanada w Bonn dnia 17 czerwca 1999 r. i weszła w życie z dniem podpisania.

413 Umowa między Wspólnotami Europejskimi i rządem Japonii dotycząca współpracy w zakresie działań antykonkurencyjnych (Dz.U. L 183 z 22.7.2003). Umowa o współpracy między Wspólnotami Europejskimi i Japonią została podpisana w Brukseli dnia 10 lipca 2003 r. i weszła w życie dnia 9 sierpnia 2003 r.

ogólnych zagadnień z zakresu konkurencji będących przedmiotem ogólnego zainteresowania. W związku z tym odbyły się dwa spotkania w Brukseli, jedno dnia 25 lutego – dotyczące polityki połączeń, a drugie dnia 9 marca – na temat współpracy przy dochodzeniach dotyczących karteli.

655. Dnia 16 września w Brukseli odbyło się coroczne spotkanie dwustronne między Komisją Europejską a japońską Komisją ds. Uczciwej Konkurencji. Strony omówiły ostatnie wydarzenia w zakresie polityki ochrony konkurencji oraz dalsze plany obustronnej współpracy. Komisja Europejska wyraziła również żywe zainteresowanie bieżącą reformą japońskiego prawa ochrony konkurencji.
656. W ciągu 2004 r. Komisja dokonała czterech formalnych zgłoszeń i nie otrzymała żadnego zgłoszenia od władz japońskich.

3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI PAŃSTWAMI I REGIONAMI

Australia

657. W 2004 r. Komisja współpracowała z organami ochrony konkurencji wielu innych państw OECD, w szczególności z Australią. Kontakty dotyczyły zarówno kwestii dotyczących poszczególnych spraw, jak i zagadnień ogólnych.

Chiny

658. Dnia 6 maja Komisarz Mario Monti i minister handlu Chińskiej Republiki Ludowej Bo Xilai podpisali dokument określający zakres wymagań i obowiązków dotyczący zorganizowanego dialogu na temat polityki konkurencji między Unią Europejską a Chinami. Jest to pierwszy tego typu dialog na temat konkurencji między Chinami a państwami trzecimi. Głównym celem dialogu jest powołanie między Chinami i UE forum konsultacji i przejrzystości w tym obszarze oraz wzmocnienie pomocy technicznej i dotyczącej zwiększania potencjału ze strony UE na rzecz Chin w obszarze polityki ochrony konkurencji. Dialog ten jest niezwykle aktualny w świetle przygotowywanego przez Chiny obszernego prawodawstwa z zakresu ochrony konkurencji.
659. Zgodnie z podpisanym dokumentem dialog będzie obejmował: i) wymianę poglądów na temat sytuacji bieżącej, doświadczeń i nowych wydarzeń w zakresie prawodawstwa i egzekwowania przepisów dotyczących ochrony konkurencji; ii) wymianę poglądów na temat prawodawstwa i egzekwowania przepisów dotyczących połączeń; iii) wymianę doświadczeń na temat powoływania organów ochrony konkurencji oraz ich roli w zakresie wspierania konkurencji; iv) wymianę poglądów na temat wielostronnych inicjatyw z zakresu konkurencji ze szczególnym uwzględnieniem walki z największymi kartelami; v) wymianę poglądów na temat liberalizacji sektorów użyteczności publicznej oraz interwencji państwa w procesach rynkowych; vi) wymianę doświadczeń na temat powstających przedsiębiorstw i świadomości społeczeństwa dotyczącej prawodawstwa z zakresu konkurencji i działań antymonopolowych; oraz vii) współpracę w celu wzmocnienia pomocy technicznej i dotyczącej zwiększania potencjału ze strony UE na rzecz Chin.
660. Od dnia podpisania wspomnianego dokumentu Komisja odbyła wiele spotkań z urzędnikami chińskimi odpowiedzialnymi za przygotowywanie nowego prawodawstwa z zakresu konkurencji. Komisja przygotowała również prezentacje

dla delegacji z Pekinu oraz przedstawiła swoje uwagi na temat projektów przyszłych chińskich ustaw dotyczących konkurencji.

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

661. W ciągu 2004 r. Komisja kontynuowała ścisłą współpracę z Urzędem Nadzoru EFTA w zakresie egzekwowania postanowień Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Korea

662. Dnia 28 października komisarz Mario Monti i przewodniczący Komisji ds. Uczciwej Konkurencji Republiki Korei Chul-Kyu Kang podpisali protokół ustaleń określający zakres wymagań i obowiązków dla dwustronnego dialogu w zakresie konkurencji między UE i Koreą, którego głównym celem jest powołanie forum konsultacji, przejrzystości oraz wymiany doświadczeń i poglądów pomiędzy Komisją Europejską i Komisją ds. Uczciwej Konkurencji. Współpraca między wymienionymi organami ochrony konkurencji układa się doskonale, a poglądy wyrażane przez nie w ramach wielostronnych organizacji działających w obszarze konkurencji, jak np. Międzynarodowa Sieć Konkurencji (ICN) oraz OECD, są często zbieżne. Korea, jako jeden z aktywniejszych uczestników wspomnianych forów, w kwietniu była gospodarzem corocznej konferencji ICN w Seulu. Organy ochrony konkurencji obu stron regularnie wymieniały poglądy na zagadnienia z zakresu konkurencji będące przedmiotem ogólnego zainteresowania w ramach podobnych spotkań wielostronnych. Wspomniany wyżej protokół stanowi formalną podstawę tego dialogu.
663. Protokół ustaleń obejmuje w zarysie: i) coroczne spotkania konsultacyjne; ii) wymianę informacji między organami na temat najpoważniejszych problemów; iii) wymianę ekspertyz; iv) powiadamianie o działaniach w zakresie egzekwowania przepisów mogących istotnie wpłynąć na żywotne interesy drugiej strony; v) wymianę dokumentów dotyczących bieżącej sytuacji, doświadczeń i nowych wydarzeń odnośnie do prawodawstwa i wdrażania przepisów z zakresu ochrony konkurencji; oraz vi) wymianę poglądów na temat wielostronnych inicjatyw z zakresu konkurencji ze szczególnym uwzględnieniem walki z największymi kartelami. Współpraca między organami podlega odnośnym systemom prawnym stron, w szczególności przepisom dotyczącym ochrony informacji poufnych..

Ameryka Łacińska

664. W roku 2004 nastąpiła intensyfikacja kontaktów z organami ds. konkurencji w Brazylii i Meksyku. Obejmują one konferencje telefoniczne między zespołami zajmującymi się tymi samymi połączeniami światowymi mające na celu porównanie i omówienie poglądów na ocenę połączeń oraz ewentualnych środków zaradczych.
665. Komisja kontynuowała trzyletni projekt prowadzony w państwach obszaru Andów mający na celu poprawę i harmonizację prawodawstwa w zakresie konkurencji w Boliwii, Kolumbii, Ekwadorze, Peru i Wenezueli oraz wsparcie instytucji odpowiedzialnych za jego monitorowanie i stosowanie.

D – WSPÓŁPRACA WIELOSTRONNA

1. MIĘDZYNARODOWA SIEĆ KONKURENCJI

666. Międzynarodowa Sieć Konkurencji (ICN), której Komisja jest członkiem-założycielem, rozwija się w szybkim tempie. Stanowi ona dziś uznane forum dyskusji na temat międzynarodowej polityki ochrony konkurencji⁴¹⁴. ICN dąży do usprawnienia współpracy międzynarodowej oraz formułuje wnioski dotyczące konwergencji proceduralnej i rzeczowej. Pod koniec 2004 r. w skład ICN wchodziło już 86 organów ochrony konkurencji z 77 obszarów jurysdykcyjnych. Tym samym obejmuje ona większość istniejących na świecie organów ochrony konkurencji zarówno z krajów rozwiniętych, jak i rozwijających się. ICN zaprasza do współpracy nad projektami również doradców ze środowiska nauki, biznesu, grup konsumenckich oraz prawników. Od września 2004 r. przewodniczącym Grupy Sterującej, organu zarządzającego ICN, jest szef niemieckiego organu ochrony konkurencji dr Ulf Böge.
667. W kwietniu na zaproszenie koreańskiej Komisji ds. Uczciwej Konkurencji odbyła się w Seulu trzecia coroczna konferencja ICN. Agencje członkowskie zdecydowały tam o powołaniu nowej grupy roboczej ds. karteli i zwróciły się do Komisji z wnioskiem o przewodniczenie temu projektowi wraz z węgierskimi organami ochrony konkurencji.
668. Na konferencji w Seulu omówiono również sprawozdanie przygotowane przez grupę roboczą ICN ds. egzekwowania przepisów ochrony konkurencji w sektorach regulowanych⁴¹⁵, które dokonuje przeglądu ograniczeń, jakie zazwyczaj napotykają organy ochrony konkurencji podczas interwencji w sektorach regulowanych. Sprawozdanie kładło również szczególny nacisk na warunki współpracy między organami ochrony konkurencji a organami regulacyjnymi.

Grupa robocza ICN ds. karteli

669. Grupa robocza ds. karteli podejmuje kwestie związane ze zwalczaniem karteli na poziomie krajowym i międzynarodowym. W tym celu bada konieczność prowadzenia walki z kartelami i korzyści z tym związane, dążąc do międzynarodowego porozumienia w sprawie zasadności interwencji w takich przypadkach. Przedmiotem jej zainteresowania są również najbardziej skuteczne narzędzia egzekwowania przepisów.
670. Jako forum dyskusyjne posłużyły dwie konferencje zorganizowane przez grupę roboczą ICN ds. karteli w listopadzie w Sydney. Podczas pierwszych warsztatów ICN na temat karteli, w oparciu o doświadczenia z poprzednich międzynarodowych warsztatów dotyczących karteli, uczestnicy mogli podzielić się *know-how* z zakresu egzekwowania przepisów oraz udoskonalić swoje umiejętności dochodzeniowe w

414 Więcej informacji na temat ICN znajduje się na stronie internetowej: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org>

415 Zob.: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/annualconference2003.html>

zakresie wykrywania karteli. Na drugich, specjalnych warsztatach na temat łagodzenia sankcji przedyskutowano wiele kwestii prawnych i praktycznych wynikających z równoległego zastosowania zwolnienia z grzywny w kilku jurysdykcjach. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele ponad 30 organów ochrony konkurencji. Materiały z obu konferencji będą dostępne na stronie ICN.

Warsztaty ICN na temat technik dochodzeniowych w zakresie połączeń

- 671. Drugie warsztaty podgrupy ds. technik dochodzeniowych w zakresie połączeń odbyły się w dniach 20 i 21 października 2004 r. W warsztatach, których gospodarzem była Komisja Europejska, wzięło udział 130 prawników i ekonomistów z 49 organów ochrony konkurencji. W Brukseli pracowali oni nad sprawą hipotetycznego połączenia w sektorze mleka sojowego. Sektor prywatny reprezentowało 16 doradców z międzynarodowych firm prawniczych z dużym doświadczeniem w transgranicznych postępowaniach dotyczących kontroli połączeń.
- 672. Jednym z celów warsztatów było stworzenie forum dla urzędników krajowych organów ochrony konkurencji do wymiany doświadczeń na temat narzędzi i technik dochodzeniowych dotyczących kontroli połączeń. Kolejnym celem było wysłuchanie opinii sektora prywatnego oraz otwarcie owocnego dialogu między urzędnikami organów i sektorem prywatnym.
- 673. Uczestnicy warsztatów zajęli się hipotetyczną sprawą połączenia dwóch największych krajowych producentów mleka sojowego.
- 674. Sytuacja była możliwie najwierniejszym odtworzeniem kluczowych etapów dochodzenia w sprawie kontroli połączenia. Rolą doradców z sektora prywatnego było reprezentowanie stron połączenia i przedstawienie transakcji swoich klientów jako spraw bezproblemowych w celu wzbudzenia wśród innych uczestników koniecznych wątpliwości i skłonienia ich do wszczęcia dochodzenia. Uczestnicy w grupach opracowywali plan dochodzenia, omawiali wnioski o udostępnienie dokumentów przedstawione przez strony połączenia, analizowali różne rodzaje informacji gospodarczych i ekonometrycznych, a także zajmowali się wnioskami o udostępnienie informacji skierowanymi do stron trzecich oraz kwestią stronniczości strony pozwanej.

Grupa robocza ICN ds. połączeń – podgrupa ds. zgłoszeń i procedur

- 675. Komisja aktywnie uczestniczyła w działaniach tej grupy w 2004 r. Na początku roku podgrupa przygotowała szczegółowy pakiet czterech zalecanych praktyk obejmujących następujące obszary: 1) poufność; 2) rzetelność procedur; 3) przebieg dochodzeń w sprawie połączeń; 4) współpraca między organami ochrony konkurencji. Zostały one zatwierdzone przez członków ICN na sesji plenarnej w kwietniu podczas corocznej konferencji ICN w Seulu po interaktywnej prezentacji ich treści oraz szczegółowej dyskusji w podgrupach. Wraz z czterema nowymi praktykami całkowita liczba zalecanych praktyk przyjętych przez ICN na podstawie projektów przygotowanych przez wymienioną podgrupę wynosi 11. Pozostałe siedem praktyk obejmuje: 1) wystarczający związek pomiędzy wpływem transakcji a odnośną jurysdykcją; 2) wyraźne i obiektywne progi dotyczące zgłoszeń; 3) elastyczność dotyczącą terminów zgłaszania połączeń; 4) okresy przeglądów

połączeń; 5) wymagania dotyczące wstępnego zgłoszenia; 6) przebieg dochodzeń w sprawie połączeń; i 7) przejrzystość.

676. Od czasu konferencji w Seulu podgrupa pracowała nad dwiema nowymi zalecanymi praktykami dotyczącymi środków zaradczych w sprawie połączeń oraz zakresu władzy, zasobów i niezależności organów odnośnie do egzekwowania przepisów. Zostaną one przedstawione na najbliższej corocznej konferencji zaplanowanej na czerwiec 2005 r. w Bonn. Ponadto podgrupa pracuje nad kilkoma innymi nowymi projektami: opracowanie formularza lub formularzy wzorcowych dla stron połączeń i organów ochrony połączeń dotyczących rezygnacji z objęcia klauzulą poufności dokumentów przedstawionych w związku z przeglądem połączenia; gromadzenie danych na temat przeszkód we wdrażaniu zalecanych praktyk, a także przygotowanie sprawozdania na temat trudności, jakie napotykają organy stosując wspomniane praktyki oraz technik przewycięzania tych trudności; opracowanie analizy na temat opłat za zgłoszenia w sprawach dotyczących kontroli połączeń; a także ewentualne upowszechnienie zalecanych praktyk dla stron połączeń w oparciu o sondaże przeprowadzone przez trzech członków (Komisję UE, Republikę Południowej Afryki i Kanadę). Podgrupa nieprzerwanie monitoruje wysiłki na polu reform oraz wspiera członków ICN planujących zmiany dotyczące prawodawstwa, uregulowań i praktyk organów oraz współpracujących z państwami nienależącymi do ICN, które opracowują nowe prawodawstwo dotyczące połączeń.

Grupa robocza ICN ds. połączeń – podgrupa ds. analizy ram prawnych

677. Na corocznej konferencji w Seulu przewodniczący podgrupy (brytyjskie Biuro ds. Uczciwej Konkurencji – ang. *Office of Fair Trading*) przedstawił wyniki badania końcowego na temat wytycznych w sprawie połączeń w 12 jurysdykcjach (włącznie z UE) przygotowane przez konsorcjum firm prawniczych. Od czasu konferencji brytyjskie Biuro ds. Uczciwej Konkurencji oraz irlandzki organ ochrony konkurencji wspólnie zarządzają dwoma projektami: 1) sporządzenie listy kluczowych kwestii, które muszą uwzględnić wytyczne w sprawie połączeń; oraz 2) badanie różnych rodzajów środków zaradczych przyjętych w postępowaniach w sprawie połączeń na całym świecie wraz z oceną ich skuteczności przy rozwiązywaniu różnych problemów z zakresu konkurencji. Komisja jest zaangażowana w obydwa projekty jako członek grupy konsultacyjnej.

Warsztaty ICN na temat budowy struktur administracyjnych

678. W ramach kolejnego projektu ICN dotyczącego przede wszystkim wyzwań, przed jakimi stają mniej doświadczone organy ochrony konkurencji, Komisja zorganizowała w lutym 2004 r. w Paryżu warsztaty ICN na temat budowy struktur administracyjnych⁴¹⁶. Było to pierwsze spotkanie wielu organów ochrony konkurencji z przedstawicielami instytucji finansujących projekty pomocowe w zakresie konkurencji.

⁴¹⁶

Sprawozdanie na temat najważniejszych wniosków warsztatów jest dostępne na stronie internetowej: http://www.internationalcompetitionnetwork.org/capacitybuild_sg2_seoul.pdf

679. Celem warsztatów była poprawa wzajemnego zrozumienia oraz współpracy między instytucjami finansującymi projekty pomocy technicznej w zakresie konkurencji a beneficjentami wsparcia, czyli organami ochrony konkurencji. Zgodnie z jednym z najważniejszych wniosków warsztatów organy potrzebujące funduszy powinny zwracać się do krajowych przedstawicieli instytucji finansujących.

2. OECD

680. Komisja aktywnie uczestniczyła w pracach Komitetu OECD ds. Konkurencji. Komisja wzięła udział we wszystkich spotkaniach przy okrągłym stole organizowanych przez OECD, pełniła rolę kontrolera Rosji podczas wzajemnej weryfikacji rosyjskiej polityki ochrony konkurencji oraz aktywnie uczestniczyła w przeglądach polityki konkurencji Meksyku i Japonii. Komisja wzięła również udział w innych spotkaniach OECD dotyczących konkurencji, jak np. Światowe Forum na temat Konkurencji oraz wspólne sesje Komitetu ds. Konkurencji oraz Komitetu ds. Polityki Ochrony Konsumenta i Komitetu ds. Handlu.
681. W roku 2004 miały miejsce trzy spotkania Komitetu ds. Konkurencji – w lutym, czerwcu i październiku. Podczas pierwszego spotkania przedyskutowano zagadnienia konkurencji i regulacji odnośnie do zaopatrzenia w wodę. Uczestnicy zgodzili się, że wiele pozostaje jeszcze do zrobienia w zakresie zwiększenia konkurencji na rynku dostaw hurtowych oraz w zakresie dostaw dla konsumentów przemysłowych. Komitet ds. Konkurencji wysłuchał również opinii przedstawicieli Międzynarodowej Izby Adwokackiej, Amerykańskiej Izby Adwokackiej, Międzynarodowej Izby Handlowej oraz Komitetu Doradczego ds. Biznesu i Przemysłu przy OECD na temat wymiany informacji między organami odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów podczas międzynarodowych dochodzeń w sprawie karteli. Na spotkaniu w lutym postanowiono również rozpocząć przygotowywanie nowych zaleceń OECD w sprawie przeglądu połączeń. Projekt nowych zaleceń jest już ukończony i w lutym 2005 r. zostanie przedstawiony do zatwierdzenia Komitetowi ds. Konkurencji.
682. Drugie spotkanie Komitetu ds. Konkurencji obejmowało cztery tury rozmów przy okrągłym stole. Podczas pierwszej tury omawiano relacje między obszarem konkurencji a rolnictwem, ze szczególnym uwzględnieniem nadużyć siły nabywczej i sprzedaży łączonej w sektorze rolnictwa krajowego. Najbardziej znaczące antykonkurencyjne skutki sprzedaży łączonej najczęściej wynikają z działań na rzecz ograniczenia produkcji i podniesienia cen. Wysiłki takie zazwyczaj uderzają w konsumentów i działają na szkodę interesu publicznego. Druga tura rozmów koncentrowała się na wzajemnym oddziaływaniu praw własności intelektualnej i zasad ochrony konkurencji w kontekście biotechnologii. Właściwe organy dokładają wszelkich starań, aby osiągnąć równowagę pomiędzy ochroną systemu zachęt do innowacji a działaniami interwencyjnymi przeciwko umowom licencyjnym ograniczającym konkurencję. Podczas trzeciej tury członkowie OECD zastanawiali się, jak zagwarantować jednakowe warunki w świetle zaangażowania sektora publicznego w działalność komercyjną. W systemie wspólnotowym panuje zasada, że rządy krajowe nie powinny przyznawać ani podtrzymywać żadnego środka na rzecz przedsiębiorstw publicznych, który stałby w sprzeczności z regułami konkurencji, przy jednoczesnym uznaniu znaczenia świadczenia usług w interesie ogólnym. Czwarta tura rozmów dotyczyła informacji gospodarczych

wykorzystywanych zazwyczaj jako materiał dowodowy w sprawach dotyczących połączeń oraz najlepszych sposobów przedstawiania takich informacji osobom z wykształceniem innym niż ekonomiczne.

683. Trzecie spotkanie Komitetu ds. Konkurencji obejmowało rozmowy przy okrągłym stole na temat agresywnych działań wypierających konkurentów oraz egzekwowania przepisów na gruncie prywatnych sporów sądowych. W przypadku obu kwestii da się zauważyć różnice między państwami OECD. Dyskusje pomogły w zrozumieniu różnych systemów prawnych. Druga tura rozmów ujawniła inicjatywy niektórych krajów mające na celu ułatwienie prywatnego egzekwowania przepisów oraz zwróciła uwagę na niebezpieczeństwo zbyt silnego efektu odstrasżającego, który mógłby wpłynąć negatywnie na rozwój działań innowacyjnych. Grupy robocze Komitetu omówiły zagadnienia konkurencji zawodowej w sektorze medycznym, podziały strukturalne i potrzebę zwiększenia świadomości szkód wyrządzanych przez kartele. Dyskusja na temat zawodów w sektorze medycznym skoncentrowała się na tych zmianach w regulacjach, które mogą sprzyjać konkurencji. Przedmiotem szczególnego zainteresowania w wielu jurysdykcjach była kwestia dostępu do rynku, w szczególności wyrobów paramedycznych. Podczas dyskusji na temat karteli organy ochrony konkurencji wyrażały zbieżne poglądy na temat znaczenia lepszej znajomości zasad dotyczących ochrony konkurencji i karteli wśród organów zamówień publicznych.
684. W 2004 r. Komisja przedstawiła Komitetowi ds. Konkurencji 11 uwag pisemnych obejmujących następujące zagadnienia poruszone podczas rozmów w ramach OECD:
- zagadnienia konkurencji i regulacji odnośnie do zaopatrzenia w wodę
 - zagadnienia konkurencji i regulacji odnośnie do sektora rolnictwa
 - regulacja rynku przez sektor publiczny – neutralność konkurencyjna
 - zagadnienia konkurencji w zakresie zawodów medycznych
 - doświadczenia w zakresie podziałów strukturalnych w sektorze kolejowym
 - doświadczenia w zakresie podziałów strukturalnych w sektorze usług pocztowych
 - zwiększanie świadomości szkód wyrządzanych przez kartele
 - identyfikacja i naprawa rynków dysfunkcyjnych (wraz z DG ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów)
 - współpraca transgraniczna w zakresie egzekwowania przepisów (wraz z DG ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów)
 - agresywnych działań wypierających konkurentów
 - działania związane z egzekwowaniem prawa inicjowane przez osoby fizyczne.

VI – Perspektywy na rok 2005

1. PRZECIWDZIAŁANIE PRAKTYKOM OGRANICZAJĄCYM KONKURENCJĘ I NADUŻYWANIU POZYCJI DOMINUJĄCEJ

685. Odnośnie do karteli, Komisja dokona przeglądu funkcjonowania obwieszczenia dotyczącego łagodzenia sankcji, włącznie z procedurą rozpatrywania pisemnych zastrzeżeń zgłaszanych przez przedsiębiorstwa. Priorytetem pozostają działania w zakresie egzekwowania przepisów skierowane na największe kartele.
686. Priorytetem są również działania interwencyjne w sprawie nadużywania pozycji dominującej. Egzekwowanie przepisów w sektorze farmaceutycznym obejmie również inne praktyki ograniczające. Dochodzenia dotyczące zachowań antykonkurencyjnych będą obejmowały rynek międzynarodowych usług telefonii komórkowej, rynki mediów, sektor samochodowy, szybki dostęp do Internetu, zachowanie obecnych na rynku operatorów pocztowych na rynkach niezastrzeżonych oraz połączenia pasażerskich linii lotniczych. W ścisłej współpracy z krajowymi organami ochrony konkurencji zwiększone zostaną wysiłki w zakresie egzekwowania prawa w sektorze kolejowym. Więcej uwagi będzie się również poświęcać rynkom finansowym, np. sektorowi bankowemu i sektorowi handlu papierami wartościowymi, a także sektorowi energetycznemu.
687. Planuje się bardziej aktywne wykorzystanie badań sektorowych i innych narzędzi monitorowania rynku, szczególnie w sektorze farmaceutycznym, na rynkach nowych mediów i energii elektrycznej oraz bankowości detalicznej i ubezpieczeń.
688. Działania legislacyjne będą skoncentrowane na transporcie: Komisja przedstawi wniosek dotyczący zniesienia wyłączenia grupowego dla sektora morskiego, zmienione wyłączenie grupowe dla konsorcjów żeglugi liniowej oraz zmienione rozporządzenie dotyczące porozumień i praktyk uzgodnionych w sektorze transportu powietrznego. Ponadto plany obejmują działania legislacyjne w zakresie zasad proceduralnych, jak np. nowe obwieszczenie w sprawie dostępu do akt, oraz projekty dotyczące polityki, jak np. zielona księga dotycząca działań związanych z egzekwowaniem prawa inicjowanych przez osoby fizyczne. Komisja będzie również kontynuować przegląd swojej polityki dotyczącej nadużywania pozycji dominującej.

2. POŁĄCZENIA

689. W zakresie połączeń priorytetem będzie przegląd polityki Komisji w zakresie środków zaradczych. Ponadto planuje się aktualizację pozostałych wytycznych technicznych.
690. Intensywność działań związanych z egzekwowaniem przepisów będzie podobna do tej z roku 2004.

3. POMOC PAŃSTWA

691. W zakresie działań legislacyjnych planuje się opracowanie dokumentu konsultacyjnego dotyczącego przyszłości kontroli pomocy państwa, wytyczne w sprawie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym oraz wyłączenie dla usług świadczonych w ogólnym interesie na małą skalę. Przewidziany jest projekt rozporządzenia o jednolitym skonsolidowanym wyłączeniu grupowym dla pomocy państwa. Plan działań obejmuje również opracowanie kryteriów postępowania w przypadku spraw dotyczących odzyskania pomocy.
692. Ponadto Komisja dokona przeglądu wytycznych w sprawie pomocy regionalnej, wytycznych w sprawie BiR oraz komunikatu w sprawie kapitału podwyższonego ryzyka. Komunikat w sprawie pomocy państwa na rzecz innowacyjności ma za zadanie dokonać przeglądu systemu kontroli pomocy państwa i określić potrzeby zmian. Przewiduje się też przegląd podsumowujący doświadczenia w zakresie pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
693. Kontrola pomocy państwa skoncentruje się na ostatnich zasadach ramowych dotyczących ratowania i restrukturyzacji, pomocy zgłoszonej w ramach wielosektorowych zasad ramowych oraz dochodzeniach związanych z pomocą fiskalną dla przedsiębiorstw *off-shore* i transakcji między przedsiębiorstwami. Planuje się sfinalizowanie spraw dotyczących środków przejściowych w sektorze hutnictwa i budownictwa okrętowego w nowych Państwach Członkowskich oraz kosztów osieroconych w sektorze energetycznym w całej UE. Ponadto priorytet będą miały sprawy dotyczące finansowania publicznych usług pocztowych i infrastruktury szerokopasmowej oraz pomocy dla przedsiębiorstw telekomunikacyjnych i nadawców radiowo-telewizyjnych.

4. DZIAŁANIA NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

694. W roku 2005 Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji będzie kontynuować współpracę z krajami kandydującymi i innymi państwami obszaru Bałkanów Zachodnich.
695. W 2005 r. rozpoczną się negocjacje w sprawie planów działania z drugą falą krajów partnerskich Polityki Sąsiedztwa (Armenia, Azerbejdżan, Egipt, Gruzja i Liban).
696. Komisja jest zainteresowana utrzymaniem Grupy Roboczej ds. Połączeń UE-USA, która prawdopodobnie stanie się forum do dyskusji w 2005 r.
697. W dniach 6-8 czerwca 2005 r. w Bonn odbędzie się coroczna konferencja Międzynarodowej Sieci Konkurencji. Szczególne znaczenie z punktu widzenia Komisji będą miały wyniki prac grupy roboczej ds. karteli, której Komisja współprzewodniczy.
698. W roku 2005 polityka konkurencji Unii Europejskiej zostanie po raz pierwszy poddana pełnemu przeglądowi wzajemnemu przez OECD, która oceni jej skuteczność i sposób wdrażania.
699. W ramach oficjalnego dwustronnego dialogu pomiędzy Chinami i UE w sprawie konkurencji Komisja będzie kontynuować pomoc na rzecz Chin w przygotowywaniu prawodawstwa z zakresu ochrony konkurencji.

Załącznik – sprawy omawiane w Sprawozdaniu

1. ARTYKUŁY 81, 82 I 86

Sprawa	Opublikowana w:	Punkt
CEWAL		26
Clearstream		30
Microsoft		36/140
Interbrew		42
Scandlines przeciwko portowi Helsingborg i Sundbusserne przeciwko portowi Helsingborg		45
Stawki KPN Mobile za połączenia		47
B2/Telia		48
Miedziane rury instalacyjne	MEMO 01/104 z 23.3.2001	49
Glukonian sodu		52
Francuskie piwo		55
Tytoń surowy - Hiszpania	IP/04/1256 z 20.10.2004	57
Twarde wyroby pasmanteryjne - igły		59
Chlorek choliny		64
Air France/Alitalia		70
Topps		71
Belgijskie Stowarzyszenie Architektów		75
Gaz de France		81
UFEX		102
Adalat		127
Kartel cementowy		128
Usługi pocztowe: Asempre		129
Kartel elektrod grafitowych		131
Kartel rur stalowych bez szwu		133
Akzo & Akros		134
Niemieckie banki		137
Zasady antydopingowe		138
Eurowizja		139

2. KONTROLA POŁĄCZEŃ

Sprawa	Opublikowano w:	Punkt
Lagardère/Natexis/VUP		179
Sony/BMG	Dz.U. C 13 z 17.1.2004	189
AREVA/Urenco/ETC JV	Dz.U. C 141 z 25.5.2004	195
Sonoco/Ahlstrom/JV	Dz.U. C 143 z 27.5.2004	199
Continental/Phoenix	Dz.U. C 140 z 20.5.2004	203
ENI/EDP/GDP	Dz.U. C 185 z 20.7.2004	211
Hoechst/Rhône-Poulenc	IP/04/135 z 30.1.2004	229
GE/Amersham	Dz.U. C 301 z 12.12.2003	231
Air Liquide/Messer	Dz.U. C 134 z 7.2.2004	235
Sanofi Synthelabo/Aventis	Dz.U. C 111 z 30.4.2004	238
Group 4 Falck/Securicor	Dz.U. C 96 z 21.4.2004	240
Owens-Illinois/BSN Glasspack	Dz.U. C 111 z 30.4.2004	244
GIMD/Socpress	Dz.U. C 134 z 12.5.2004	249
Syngenta CP/Advanta i Fox Paine/Advanta	Dz.U. C 177 z 9.7.2004	254
Cytec/UCB Surface Specialities	Dz.U. C 274 z 9.11.2004	260

Air France/KLM	Dz.U. C 317 z 30.12.2004	Box 7
Kabel Deutschland/ish	Dz.U. C 111 z 30.4.2004	263
Accor/Barrière/Colony		267
INA/AIG/SNFA	IP/04/92 z 21.1.2004	271
RWA/AMI	Dz.U. C 143 z 27.5.2004	274
<i>Republika Portugalska przeciwko Komisji (Cimpor)</i>		280
<i>MCI przeciwko Komisji</i>		289

3. POMOC PAŃSTWA

Sprawa	Opublikowano w:	Punkt
Belgia: Przeniesienie zobowiązań emerytalnych pierwszego filaru z Belgacom na państwo belgijskie	IP/04/72 z 21.1.2004	403
Pomoc przyznana przez Francję przedsiębiorstwu Coopérative d'exportation du livre français (Celf)	Dz.U. L 85 z 2.4.2005	406
Zmiana opłaty licencyjnej UMTS, Francja		407
Alstom	IP/04/859 z 7.7.2004	416
MobilCom	Dz.U. L 116 z 4.5.2005	421
Bankgesellschaft Berlin AG		426
France Télécom		429
System podatków od przedsiębiorstw		430
Pożyczka zaoferowana przez udziałowców		432
Bull		436
Lloyd Werft Bremerhaven GmbH		437
Hiszpańskie stocznie państwowe		440
Niderlandzka pomoc wyrównawcza		443
Huta Częstochowa SA		446
Hiszpańskie i niemieckie programy finansowania budowy statków		447
Zmiany planu inwestycyjnego Hellenic Shipyards		448
Pomoc na rzecz Hellenic Shipyards		450
Postabank/Erste Bank Hungary Rt		452
Niemieckie Landesbanken		454
Pomoc na rzecz hiszpańskiego producenta stali Siderúrgica Añón SA		460
Pomoc w sektorze transportu dla przemysłu motoryzacyjnego w regionach najbardziej oddalonych i o małej gęstości zaludnienia		462
Ramy wielosektorowe, przedłużenie istniejących map pomocy regionalnej		464
West Cumbria, Zjednoczone Królestwo	Dz.U. C 16 z 22.1.2004	468
Region Molise	Dz.U. C 81 z 2.4.2005	471
Program „Northern Ireland Venture”	Dz.U. C 33 z 6.2.2004	472
Tremonti bis	Dz.U. C 42 z 18.2.2004	473
Belgijskie fundusze sektorowe		477
Fiscal aid scheme for the restaurant sector		479
Fiskalna grupa interesu gospodarczego		485

(EIG)		
Zachęty fiskalne do uczestnictwa w targach		489
Zwolnienie z podatku od nieruchomości		491
Program badawczy w zakresie wodoru: projekty „Micro CHP” i „CELCO”		493
Pomoc na BiR dla Bell Laboratories w Dublinie		498
Udział w podwyższeniu kapitału OCAS-u		502
Schiefergruben Magog		503
Pomoc na rzecz Akzo Nobel na ograniczenie transportu chloru		506
Pomoc na budowę rurociągu dla dostaw etylenu między Stade i Teutschenta oraz na budowę rurociągu dla dostaw propylenu z Rotterdamu przez Antwerpię do zagłębia Ruhry	Dz.U. C 315 z 24.12.2003	507
Pomoc inwestycyjna na rzecz ochrony środowiska dla Stora Enso Langerbrugge	Dz.U. C 15 z 21.2.2004	510
Aspekty pomocy państwa przy wdrażaniu systemu handlu przydziałami emisji gazów		512
Pomoc istniejąca w nowych Państwach Członkowskich		525
Pomoc dla sektora bankowego w nowych Państwach Członkowskich		528
Obniżenie ulgi podatkowej przyznanej przez Słowację na rzecz US Steel Košice		530
Pomoc restrukturyzacyjna na rzecz czeskiego producenta stali		534
Fincantieri		535
Kvaerner Warnow Werft		538
Ograniczenia wydajności stoczni we wschodnich Niemczech, Hiszpanii i Grecji		541
Programy dotyczące opłat licencyjnych		594
Finansowanie ze środków państwowych TV2 Danmark oraz finansowanie ze środków państwowych <i>ad hoc</i> organizacji nadawców publicznych w Niderlandach	Dz.U. C 262 z 23.10.2004	597
DVB-T Niemcy	Dz.U. C 216 z 28.8.2004	600
Infrastruktura szerokopasmowa		602
Kinematografia i sektor audiowizualny		605
Scott Kimberly Clark		613
Stocznie hiszpańskie		615